

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการการบริหารจัดการวิถุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร
ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

โดย นายสกลวัฒน์ เสวตรัตนกุล และคณะ

กุมภาพันธ์ 2553

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการการบริหารจัดการวิถุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร
ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

โดย

นายสกลวัฒน์ เศวตรัตนกุล

ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร

คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ชุดโครงการ “การบริหารจัดการสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการทำวิทยานิพนธ์/
ค้นคว้าอิสระของนักศึกษาปริญญาโท (CBMAG) ปี 2552”

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป” กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่น่าเน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ในท้องถิ่นโดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พุฒยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหาวิธีใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้ แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระเบียบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.สำนักงานภาค ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่าชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็พบว่าการเขียนรายงานเป็นปัญหาที่

สร้างความสนใจให้แก่ักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว.สำนักงานภาค จึงได้ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัยให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาในรูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้ักวิจัยมีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัย ผู้การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น อาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการ โดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.สำนักงานภาค

คำนำ

โครงการ “การบริหารจัดการวิद्यุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ได้รับการสนับสนุนจากชุดโครงการ การบริหารจัดการสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการทำวิทยานิพนธ์/ค้นคว้าอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาโท (CBMAG) ภายใต้การสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

โครงการฯ นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งโครงการฯ ได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานทั้งสิ้น 12 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2551 จนถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2552 จากจุดเริ่มต้นของปัญหาที่เกิดขึ้นกับความต้องการที่จะทำให้วิद्यุชุมชนอยู่รอด ผู้การหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาวิद्यุชุมชนฯ ของทีมวิจัย ตลอดจนการทดลองแนวทางที่ได้ร่วมกัน ซึ่งจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ต้องการให้วิद्यุชุมชนเกิดการพัฒนาให้ดีขึ้นและยั่งยืน

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ที่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานวิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอขอบคุณพี่ๆ เจ้าหน้าที่ชุดโครงการทุนวิจัยเพื่อท้องถิ่น สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโท (CBMAG) และเจ้าหน้าที่ สกว. แม่โจ้ ที่ให้คำแนะนำและการช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา รวมทั้งขอขอบคุณทีมวิจัยวิद्यุชุมชนคนเมืองหะปุ่น ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อศิริพัฒน์ คุณแม่โสภา เสวตรัตนกุล ที่ได้ให้ชีวิตและส่งเสริมสนับสนุนในการศึกษาซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่สุดแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณพี่ๆ และเพื่อนๆ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรทุกคน ที่ได้ร่วมเรียนเคียงบ่าเคียงไหล่กันมา คอยให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจและมอบสิ่งดีๆ ตลอดมา จนทำให้โครงการวิจัยฉบับนี้สำเร็จบรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้

สกลวัฒน์ เสวตรัตนกุล

หัวหน้าโครงการ

กุมภาพันธ์ 2553

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	2
วัตถุประสงค์	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ระยะเวลาดำเนินงาน	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิด เกี่ยวกับวิฤทุกระยะเสี่ยงและวิฤตชุมชน	6
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	22
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	28
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
แหล่งข้อมูล/วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	52
ขอบเขตการวิจัย	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
การอธิบายผลและการเขียนรายงานการวิจัย	55
กระบวนการดำเนินการวิจัย	55
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
บริบทชุมชน ตำบลป่าสัก	101
การบริหารจัดการวิฤตชุมชน คนเมืองหละปูน	109
ปัจจัยที่ผลต่อการดำเนินงานของวิฤตชุมชน คนเมืองหละปูน	143
ปัญหา/อุปสรรคของการดำเนินงานของวิฤตชุมชน คนเมืองหละปูน	147

แนวทางและการทดลอง แนวทางการพัฒนาวิฑูรชนคนเมืองหละปูน	150
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	155
บรรณานุกรม	169
ภาคผนวก	
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 การเปรียบเทียบระหว่างการวิจัยวิชาการและการวิจัยแบบ PAR	34
2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	105
3 ผู้ที่ให้การสนับสนุนวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน	114
4 บัญชีรายรับ – รายจ่ายของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน	125
5 การดำเนินงานกิจกรรมพิเศษ (การถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่)	131
6 พังรายการการออกอากาศประจำเดือนกันยายน 2548 ถึงธันวาคม 2548	137
7 พังรายการการออกอากาศประจำเดือนมกราคม 2549 ถึงมิถุนายน 2549	138
8 พังรายการการออกอากาศประจำเดือนกรกฎาคม 2549 ถึงธันวาคม 2549	139
9 พังรายการการออกอากาศประจำเดือนมกราคม 2550 ถึงมิถุนายน 2550	140
10 พังรายการการออกอากาศประจำเดือนมกราคม 2551 ถึงธันวาคม 2551	141
11 พังรายการการออกอากาศประจำเดือนมกราคม 2552 ถึง กรกฎาคม 2552	142
12 รายชื่อทีมวิจัยวิทยุชุมชน	204

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงระบบการบริหารโดยรวม	24
2 แสดงหน้าที่ของการบริหารจัดการ (Functions of Management) หรือกระบวนการของการบริหารจัดการ (Management process)	25
3 แสดงกระบวนการบริหารจัดการซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ที่ สัมพันธ์กัน 4 ประการ	27
4 แสดงแบบจำลองการสื่อสารตามแนวคิดของเบอร์โล (Berlo's SMCR Model)	39
5 กระบวนการค้นหาทีมวิจัย และการเชิญกลุ่มต่างๆเข้าร่วมกับวิทยุชุมชนฯ	68
6 แสดงแผนที่ตำบลป่าสัก	103
7 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	105
8 สถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ปี 2547	110
9 สถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ปี 2552	110
10 แผนที่วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน	111
11 แสดงแผนภาพลำดับการใช้เครื่องส่งสัญญาณในการทดลองปฏิบัติงาน	112
12 แสดงแผนภาพการส่งมอบเครื่องส่งสัญญาณ	115
13 โครงสร้างกระบวนการวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน (ยุคก่อตั้ง)	116
14 โครงสร้างคณะกรรมการวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน (ยุคปัจจุบัน)	119
15 แผนภาพห้องข่าวเครือข่าย วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน	127
16 แสดงการส่งสัญญาณของห้องข่าวโรงเรียนอรพินพิทยา	128
17 ใบสำคัญแสดงการรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์	130
18 ใบแสดงความคิดเห็น	179
19 ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม	195
20 ผู้วิจัยแนะนำตัว	195
21 ที่เลี้ยงจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน	195
22 นายขวงคำ กันใจศักดิ์ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 บ้านสันป่าสัก	195
23 ผู้เข้าร่วมประชุมสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง	196
24 ตัวแทนจากกลุ่มเยาวชน ต.ป่าสัก เข้าร่วมเวทีการประชุม	196
25 ประธานชมรมผู้สูงอายุ ต.ป่าสัก แสดงความคิดเห็น	196

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
26 ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม	196
27 ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม	197
28 ตัวแทนจากกลุ่มแม่บ้าน ต.ป่าสัก	197
29 ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม	197
30 นายสรเดช พยัคฆศักดิ์ ผู้กล่าวเปิดการประชุม	197
31 ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม	198
32 ส.อบต. หมู่ 18 ร่วมแสดงความคิดเห็น	198
33 ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม	198
34 การร่วมรับฟังความคิดเห็น	198
35 บรรยายภาควินทรีย์ในงาน (23 มกราคม 2552)	199
36 บรรยายภาควิทยาศาสตร์ในงาน (24 มกราคม 2552) ภาคเช้า	199
37 บรรยายภาควิทยาศาสตร์ในงาน (ต่อ) (24 มกราคม 2552) ภาคค่ำ	200
38 บรรยายภาควินทรีย์และเก็บงาน (25 มกราคม 2552)	200
39 นายประเสริฐ กิตติศักดิ์ กล่าวเปิดการฝึกอบรมการจัดรายการ	201
40 พักเล่นกิจกรรม จับคู่เล่นเกม	201
41 เยาวชนทดลองฝึกจัดรายการ	201
42 การรับฟังการอบรมจากวิทยากร	201
43 อาจารย์กนก มณีวงศ์ วิทยากร	201
44 การรับฟังการอบรมการจัดรายการ	201
45 การจัดรายการนอกสถานที่ บริการประชาชน	202
46 การสนทนา ส่งสัญญาณออกอากาศผ่านวิทยุชุมชนฯ	202
47 การส่งสัญญาณถ่ายทอดเสียง	202
48 การจัดบอร์ดประมวลภาพประชาสัมพันธ์วิทยุชุมชนฯ	202
49 ตัวแทนกลุ่มเยาวชนนำเสนอโครงการอาคารสถานที่วิทยุชุมชนฯ	203
50 ตัวแทนกลุ่มท้องถิ่นนำเสนอโครงการอบรมนักจัดรายการวิทยุฯ	203
51 นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็น	203
52 ร่วมหารือแลกเปลี่ยนถึงวัตถุประสงค์ของการดูงาน	203

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
53 บรรยากาศภายในเวทีแลกเปลี่ยน	204
54 ถ่ายภาพร่วมกัน	204
55 บรรยากาศภายในเวทีฯ	204
56 นายประเสริฐ กิตติศักดิ์สรุปการดำเนินงาน	204
57 นางกุลธิดา ท้วมเจริญ เสนอให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ฯ	205
58 ตัวแทนกลุ่มท้องถิ่นนำเสนอโครงการอบรมนักจัดการรายการวิทยุฯ	205
59 นายชุมพล สุวรรณรัตน์ประธานกลุ่มออมทรัพย์ฯแสดงความคิดเห็น	205
60 นักศึกษาสรุประเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์	205
61 บรรยากาศภายในงานสานสัมพันธ์เครือข่ายวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน	206

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารเป็นกระบวนการส่งสารไปยังผู้รับสารเพื่อชักจูงให้ผู้รับสารมีปฏิกิริยาตอบสนองกลับมา โดยคาดหวังให้เป็นไปตามที่ผู้ส่งต้องการ ซึ่งผู้ที่จะทำการส่งสารไปยังผู้รับสารได้จะต้องมีช่องทางหรือเครื่องมือที่จะทำการส่งสารผ่านสื่อต่างๆ เช่น สื่อบุคคล สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ สื่อโทรทัศน์ รวมไปถึงสื่อวิทยุกระจายเสียง เป็นต้น

“สื่อวิทยุกระจายเสียง” เป็นหนึ่งในช่องทางการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้ง่าย สะดวกและกว้างขวาง มีเครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงหรือถ่ายโอนข้อมูลกันได้ทั่วประเทศ เช่นเดียวกัน “วิทยุชุมชน” เป็นช่องทางหนึ่งทางการสื่อสารที่สามารถส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆผ่านเครื่องส่งสัญญาณกระจายเสียงให้แก่ชุมชน วิทยุชุมชนนั้นจึงเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน สามารถที่จะใช้ประโยชน์ได้ร่วมกัน มีการให้ความหมายของวิทยุชุมชนว่า “วิทยุชุมชน หมายถึง เทคโนโลยีที่เปิดช่องทางการสื่อสารเพื่อชีวิตของคนในชุมชนและมาจากการที่ชุมชนได้จัดตั้งสถานีวิทยุของตัวเอง โดยผู้จัดรายการคือคนของชุมชน โดยจะมีการประชาสัมพันธ์ให้กับคนในพื้นที่ทราบถึงคลื่นวิทยุนี้ เนื้อหาก็คือเป็นเรื่องชุมชนนั่นเอง วิทยุชุมชนจึงเป็นเรื่องของ ชุมชนคิด ชุมชนทำ ชุมชนนำเสนอ และชุมชนตรวจสอบการจัดการเป็นหลัก ทำให้เป็นการสร้างดุลแห่งอำนาจของภาคประชาชน ที่จะสร้างสรรค์สื่อและสารบนรากฐานทางวัฒนธรรมที่แท้จริง ของตนเอง” (สิทธิชัย และคณะฯ, 2549)

ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จัดได้ว่าเป็นชุมชนเกษตร จากข้อมูลแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2552-2554) ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่าประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 2,540 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 50 พืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ข้าว และลำไย นอกจากนี้มีเกษตรกรส่วนหนึ่งประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร และโคเนื้อ โดยมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 6.14 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นที่ดินของตนเอง “วิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่น” เป็นตัวอย่างหนึ่งของวิทยุชุมชนในตำบลป่าสักที่ทำการ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2546 เป็นวิทยุสาธารณะ ที่ทำหน้าที่เสมือนกระบอกเสียงในการแจ้งข่าวสารภายในชุมชน เป็นศูนย์กลางการสื่อสารทั้งด้านสาระและความบันเทิงกับชุมชนมานานกว่า 5 ปี วิทยุชุมชนแห่งนี้มีการให้บริการแก่ชุมชน มีการจัดรายการต่างๆ เช่น รายการคดีธรรมะ ข่าวสารบ้านเมือง รายการเพื่อสุขภาพชุมชน ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน สืบสานวัฒนธรรมชุมชน รวมถึงรายการ“เกษตรชุมชน”โดยมีเนื้อหาสำคัญเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตร อีกทั้งยังเป็นพื้นที่

แลกเปลี่ยนข่าวสารทางการเกษตรทั้งจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลมาประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารทางการเกษตรตลอดจนเกษตรกรหรือคนในชุมชนร่วมจัดรายการและร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์การประกอบอาชีพอีกด้วย

ทว่าในการดำเนินงานในระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมา แม้จะมีการตั้งคณะกรรมการซึ่งเป็นคนในชุมชน ในการบริหารงานทั้งหมด 9 คน แต่ในทางปฏิบัติกลับมีผู้ทำงานอยู่เพียงไม่กี่คนเท่านั้น ทำให้คณะทำงานต้องประสบกับปัญหาต่างๆ หลายด้าน มีความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน แต่ด้วยความมีใจรักในวิทยุชุมชนฯ จึงเป็นแรงผลักดันให้คนกลุ่มดังกล่าวดำเนินงานมาจนถึงทุกวันนี้

นอกจากนี้คนในชุมชนตำบลป่าสักยังไม่ตระหนักรู้ว่าวิทยุชุมชนเป็นของส่วนรวม และชาวบ้านในตำบลป่าสักทุกคนสามารถมีส่วนร่วมทั้งในส่วนของการบริหารจัดการและมีส่วนร่วมในการรับฟังหรือแสดงความคิดเห็นต่อรายการได้ จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัย เมื่อวันที่ 10 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2551 โดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์และใช้แบบสอบถามกับชาวบ้าน จำนวน 6 หมู่บ้านในตำบลป่าสัก ได้แก่ บ้านหนองไซ บ้านหนองหลุม บ้านน้ำพุ บ้านหลุก บ้านใหม่จตุจักร และบ้านสันป่าสัก พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่จะให้ความสนใจในรายการที่มีความบันเทิงและเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของตน ชาวบ้านยังไม่ทราบถึงความสำคัญของวิทยุชุมชน ไม่ทราบว่าตนเองจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างไร นอกจากนี้มีชาวบ้านบางกลุ่มที่อยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดรายการแต่ยังขาดความมั่นใจเพราะยังขาดทักษะด้านการจัดรายการ ฯลฯ

ในฐานะนักวิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวิทยุชุมชนในบริบทของชุมชนเกษตรและมีความสนใจในการใช้เครื่องมือวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการบริหารจัดการวิทยุชุมชนฯ แห่งนี้ ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของวิทยุชุมชนและรู้จักการใช้ประโยชน์ร่วมกันและให้ชุมชนเข้าใจในความเป็นเจ้าของวิทยุชุมชนร่วมกันไม่ใช่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อที่จะให้วิทยุชุมชนแห่งนี้เป็นของชุมชนโดยแท้จริง นำข้อมูลที่ได้ไปสู่การพัฒนาและขยายการใช้ประโยชน์และการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืนต่อไป

คำถามวิจัย

คำถามหลัก

แนวทางการบริหารจัดการวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ควรเป็นอย่างไร

คำถามรอง

1. การบริหารจัดการวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนมีอะไรบ้าง

3. ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานของวิฑูรุมชน คนเมืองหละปูน เป็นอย่างไร
4. การรับรู้หรือให้ความหมายของวิฑูรุมชนภายในชุมชนเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการวิฑูรุมชน คนเมืองหละปูน อย่างมีส่วนร่วม ในตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาหาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิฑูรุมชน คนเมืองหละปูน
3. เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรคของการดำเนินงานวิฑูรุมชน คนเมืองหละปูน
4. เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการวิฑูรุมชน คนเมืองหละปูน
5. เพื่อทดลองแนวทาง การบริหารจัดการวิฑูรุมชน คนเมืองหละปูน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย

1. มิติวิจัย (องค์ความรู้)

- 1.1 องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการวิฑูรุมชน “คนเมืองหละปูน” อย่างมีส่วนร่วม ในตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
- 1.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิฑูรุมชน
- 1.3 องค์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ของการดำเนินงานวิฑูรุมชน
- 1.4 องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการวิฑูรุมชนอย่างมีส่วนร่วม

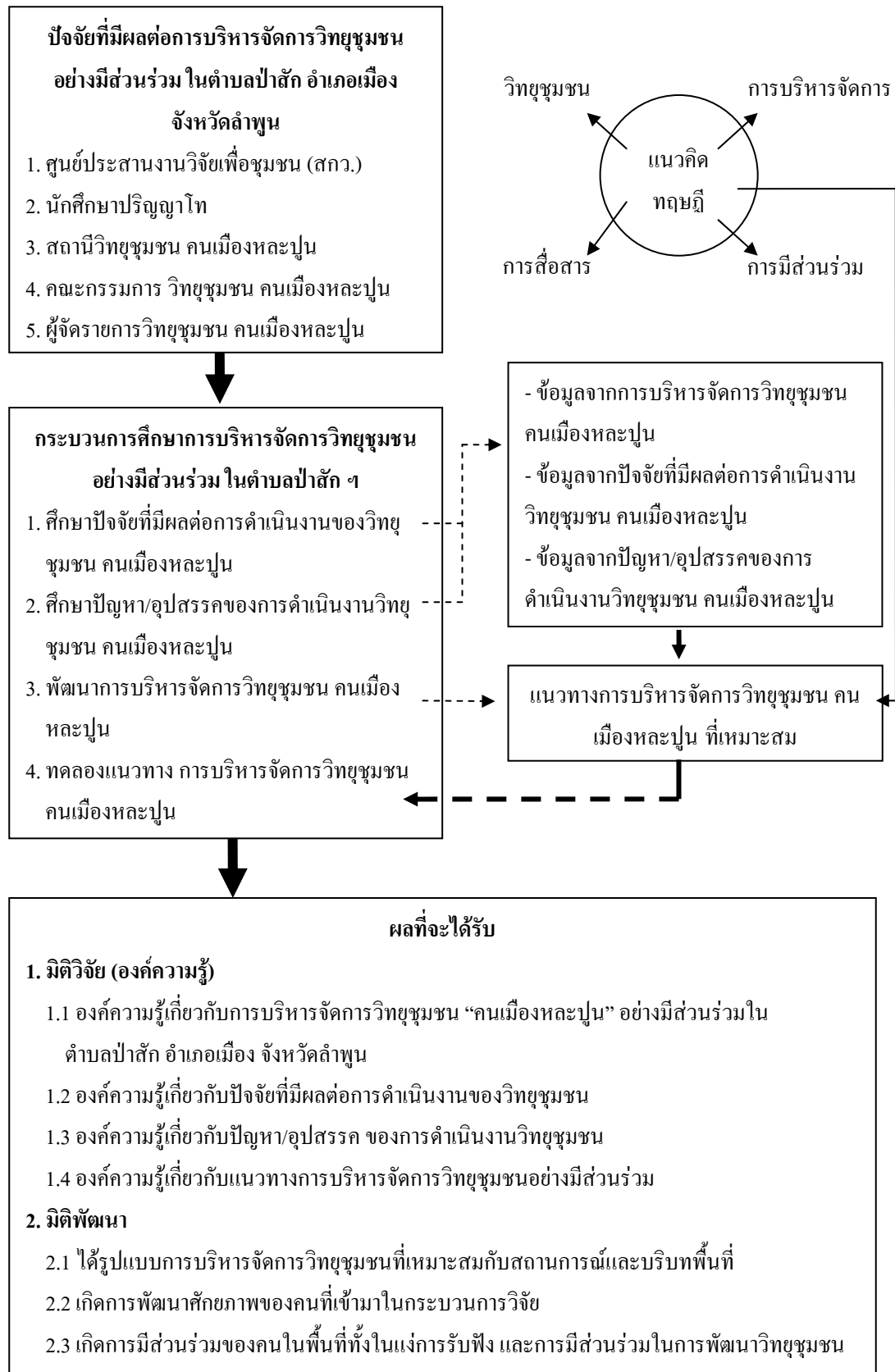
2. มิติพัฒนา

- 2.1 ได้รูปแบบการบริหารจัดการวิฑูรุมชนที่เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทพื้นที่
- 2.2 เกิดการพัฒนาศักยภาพของคน que เข้ามาในกระบวนการวิจัย
- 2.3 เกิดการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ทั้งในแง่การรับฟัง และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิฑูรุมชน

ระยะเวลาที่ทำงานวิจัย

ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2551 - เดือนตุลาคม 2552 (รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 12 เดือน)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์

แนวทางการบริหารจัดการวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน หมายถึง วิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินงานของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนที่ใช้ เพื่อให้การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใดๆ เกี่ยวกับวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน มีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใดๆ เกี่ยวกับวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน ในขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การจัดผู้จัดรายการ/ คณะกรรมการ การผลิตรายการ และการวางแผนรายการ

วิทยุชุมชน หมายถึง วิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนระบบ เอฟ.เอ็ม. สเตอริโอมัลติเพล็กซ์ คลื่นความถี่ 90.25 เม็กกะเฮิร์ตซ์ (MHz) สถานที่ตั้ง อาคารเอนกประสงค์ บ้านสันป่าสัก เลขที่ 171 หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

การมีส่วนร่วม หมายถึง ลักษณะการเข้าร่วมในการบริหารจัดการวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ในตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ของชาวบ้านที่เข้าร่วมในฐานะเป็นผู้วางแผน กำหนดกิจกรรม เป็นผู้ผลิตรายการ และผู้จัดรายการจัดรายการ

ชุมชนเกษตร หมายถึง ชุมชนในพื้นที่ตำบลป่าสัก เป็นชุมชนที่มีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ประกอบไปด้วยกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรกลุ่มทำนา กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มผู้เลี้ยงสุกร เป็นต้น ซึ่งชุมชนเกษตรนี้อยู่ในพื้นที่การครอบคลุมการส่งสัญญาณกระจายเสียง ของสถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ระบบ เอฟ.เอ็ม. สเตอริโอมัลติเพล็กซ์ คลื่นความถี่ 90.25 เม็กกะเฮิร์ตซ์ (MHz)

ผู้มีส่วนร่วม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมการดำเนินงานของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ได้แก่ คณะกรรมการบริหารงานวิทยุชุมชนฯ คณะผู้จัดรายการ และกลุ่ม/องค์กรหรือคนในชุมชนผู้ให้การสนับสนุน

ปัจจัย หมายถึง สิ่งที่ส่งผลให้การดำเนินงานของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน หรือข้อขัดข้องต่างๆของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ที่ต้องพิจารณาแก้ไข

ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่ชุมชนประสงค์จะให้เกิดขึ้นกับวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน

บทที่ 2

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบล ป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสาร วารสาร หนังสือและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งแยกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวคิด เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุชุมชน
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุชุมชน

1.1 วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยพลเอกพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมเป็นผู้ริเริ่ม เมื่อเสด็จกลับจากการศึกษาด้านคมนาคมในต่างประเทศ ทรงตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงขึ้นเมื่อ พ.ศ.2471 โดยส่งเครื่องส่งกระจายเสียงคลื่นเข้ามาทดลอง โดยให้อยู่ในความควบคุมของช่างวิทยุกรมไปรษณีย์โทรเลขใช้ชื่อสถานีในครั้งนี้ว่า “4 พิเจ” คำว่า “พิเจ” นั้นย่อมาจากคำว่า “บูรณฉัตรไชยากร” อันเป็นพระนามเดิม

สถานีวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยได้กำเนิดมา 81 ปีมาแล้ว ทั้งระบบ เอ-เอ็ม และเอฟ-เอ็ม ในอดีตก่อนที่มีสื่อมวลชนประเภทอื่น เช่น โทรทัศน์ เกิดขึ้นมานั้น วิทยุกระจายเสียงเคยมีบทบาทอย่างมากในด้านการประชาสัมพันธ์ และการเผยแพร่ข่าวสารความรู้และสาระประโยชน์แก่ประชาชนรวมทั้งทางด้านการบันเทิงด้วย รัฐบาลต่างก็ใช้วิทยุเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ประชาชนรวมทั้งการพัฒนาประเทศ วิทยุเคยได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายสูงสุดมาแล้วในอดีตเท่าๆ กับความนิยมโทรทัศน์ในปัจจุบัน แม้แต่ในต่างประเทศเช่น ที่สหรัฐอเมริกาประมาณปี ค.ศ. 1920-1940 เศษ เป็นช่วงระยะเวลาที่วิทยุครองความนิยมจากประชาชนชาวอเมริกันเป็นอันดับหนึ่งในบรรดาสื่อทั้งหลาย ครอบครัวทุกครอบครัวเมื่อรับประทานอาหารเย็นกันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะไม่นิยมออกจากบ้านเพราะเกรงจะพลาดรายการ

ดีๆ จากวิทยุทุกคนในครอบครัวจะนั่งล้อมวงฟังวิทยุอย่างมีความสุขเพลิดเพลินจนถึงยามค่ำคืนดีกันขึ้นเป็นประจำทุกคืน ยุคนี้เป็นยุคที่ชาวอเมริกันเรียกกันว่าเป็น “ยุคทองแห่งวิทยุกระจายเสียง” (The Golden Age of Broadcasting) วิทยุเริ่มเสื่อมความนิยมลงไป โดยมีโทรทัศน์เกิดขึ้นแทนที่ ตั้งแต่ในราวปี ค.ศ. 1950 เศษเป็นต้นมา (ประทีป, 2539)

1.2 วิทยุชุมชน

1.2.1) ประวัติความเป็นมาของวิทยุชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ วิทยุชุมชนในต่างประเทศ และวิทยุชุมชนในประเทศไทย

1) วิทยุชุมชนในต่างประเทศ

ต้นกำเนิดมาจากต่างประเทศ ไว้ว่าวิทยุชุมชนหรือที่อาจมีอีกชื่อหนึ่งว่า “วิทยุท้องถิ่น” ถือกำเนิดขึ้นมาเป็นครั้งแรกโดยสถานี KPFA ในเมืองเบิร์กลีย์ รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. 2491 (อายุ 50 กว่าปีแล้ว) โดยมีกลุ่มผู้ดำเนินงานเป็นกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า ผู้แสวงสันติ และรักอิสระ ลักษณะสำคัญของวิทยุท้องถิ่นนี้แตกต่างจากวิทยุ 2 รูปแบบที่มีอยู่ คือ วิทยุสาธารณะ (Public Radio) และวิทยุธุรกิจ (Commercial Radio) ในหลายลักษณะ เช่น ส่งกระจายเสียงด้วยกำลังส่งต่ำ (ประมาณ 1 กิโลวัตต์) ครอบคลุมในพื้นที่จำกัดประมาณ 6-10 กิโลเมตร ซึ่งทำให้แตกต่างจากวิทยุสาธารณะระดับชาติ และดำเนินงานโดยไม่แสวงหากำไร (Non-commercial) ซึ่งทำให้แตกต่างไปจากวิทยุธุรกิจ เงินที่ใช้ดำเนินการส่วนใหญ่ได้มาจากสมาชิกในชุมชน หรือมาจากการบริจาคของมูลนิธิ องค์กรการกุศล และการระดมทุนของกลุ่มผู้ดำเนินงาน นอกเหนือจากเรื่องกำลังส่ง/พื้นที่ครอบคลุม/และการไม่แสวงหากำไรแล้ว ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของสถานีวิทยุท้องถิ่น KPFA ก็คือ ยึดหลักว่ากรรมสิทธิ์และการควบคุมวิทยุเป็นของประชาชน รวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริหารจัดการและการดำเนินการ KPFA จะทำงานโดยใช้อาสาสมัครที่เป็นตัวแทนของชุมชนเป็นหลัก โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำสถานีเป็นผู้ช่วยเหลือด้านเทคนิค

จากจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ เพียง 1 สถานีเมื่อ 50 กว่าปีก่อน ปัจจุบันนี้วิทยุชุมชนในสหรัฐได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง จากจำนวนสถานีวิทยุ 500 แห่งทั่วประเทศ มีสถานีวิทยุชุมชนถึง 100 แห่ง และในปี พ.ศ. 2518 (เกือบ 30 ปี ต่อมา) ได้มีการจัดตั้งสหพันธ์นักวิทยุกระจายเสียงชุมชนแห่งชาติ มีสมาชิกถึง 60 สถานี และจากสถานีวิทยุชุมชนแห่งแรกในอเมริกา ปัจจุบันนี้ แนวคิดและการดำเนินงานวิทยุชุมชนได้แผ่ขยายออกไปทั่วโลก ทั้งในทวีปยุโรป เช่น อังกฤษ เยอรมัน สวีเดน ในทวีปลาตินอเมริกา แอฟริกา รวมทั้งทวีปเอเชียของเราเอง เนื่องจากวิทยุชุมชนได้พิสูจน์ตนเองแล้ว

ว่าเป็นระบบการสื่อสารที่สามารถตอบสนองความสนใจและความต้องการของชุมชนได้อย่างตรงจุด ตัวอย่างเช่น สถานีวิทยุชุมชนเอฟเอ็มนาพาสะ ที่เมืองฮิวัะทลีเค ประเทศญี่ปุ่น ที่ตั้งอยู่ห่างจากกรุงโตเกียวไป 60 กิโลเมตร ผลจากการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามาทำงานเป็นอาสาสมัครซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นที่แต่เดิมมองเห็นแต่เมืองหลวงเป็นศูนย์กลางแห่งความเจริญและทันสมัย แต่เมื่อได้เข้ามาทำงานเป็นอาสาสมัครทำรายการวิทยุ ทำให้วัยรุ่นเหล่านั้นต้องศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่น จึงบังเกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น ผลจากการที่ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในวิทยุชุมชน ทำให้คนในชุมชนได้มีส่วนเกี่ยวพันวิทยุช่วยเหลือชุมชน และอาสาสมัครเช่นกลุ่มวัยรุ่นก็ได้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองด้วย

ความแพร่หลายของวิทยุชุมชนในปัจจุบัน ทำให้เกิดมีวิทยุชุมชนเกือบทุกแห่งทั่วโลก ในปี พ.ศ. 2526 (35 ปี หลังมีวิทยุชุมชนแห่งแรก) เป็นปีที่กลุ่มผู้ชื่นชอบวิทยุชุมชนได้มารวมตัวกันที่เมืองมอนเทรอล ประเทศแคนาดา และจัดตั้งองค์กรนานาชาติชื่อ AMARC ซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลใด เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการเคลื่อนไหวของวิทยุชุมชน มีสมาชิกจำนวนเกือบ 30,000 คน และเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย 106 ประเทศทั่วโลก จุดมุ่งหมายของ AMARC คือให้การสนับสนุนและกระตุ้นการพัฒนาของชุมชนและวิทยุชุมชน (กาญจนา, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์)

2) วิทยุชุมชนในประเทศไทย

เอื้อจิต (2547) กล่าวว่า ช่วงปี 2542-2544 กระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ในเรื่องเกี่ยวกับวิทยุชุมชน ที่สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม ร่วมกับองค์กรสนับสนุนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศดำเนินการเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ตัวแทนชุมชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีในทุกรัฐบาลของประเทศ ได้ทราบถึงสิทธิตามที่ระบุในมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ และนำเสนอแนวคิด การดำเนินการวิทยุชุมชนตามแนวทางของยูเนสโก (UNESCO) คือ เพื่อให้เป็นสื่อที่ประชาชนร่วมกันเป็นเจ้าของ ร่วมใช้ ร่วมรับผิดชอบ เพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อให้เป็นเครื่องมือการสื่อสารของชุมชน โดยศักยภาพและความเป็นตัวตนของชุมชน

ที่สำคัญเพื่อให้เป็นเครื่องมือการสื่อสารของชุมชน อย่างสร้างสรรค์แห่งอำนาจการสื่อสารผ่านคลื่น กับอีก 2 กลุ่มผู้ประกอบการ คือ ภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนในกระบวนการเรียนรู้ ได้มีการอธิบายแนวคิด หลักการวิทยุชุมชน การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมด้วยฐานทุนคนและทรัพยากรของชุมชน และการฝึกปฏิบัติในการจัดและการผลิตรายการ โดยใช้เครื่องมือง่ายๆ เน้นการสร้าง ความเข้าใจในหลักการพูดทางวิทยุ และการพัฒนาทักษะในการนำเสนอรายการในลักษณะต่างๆ อาจเป็นเพราะเหตุที่มีการจัดสภาพการณ์อย่างเสมือนจริง สามารถสร้างความตื่นตัว

และสนใจ จนทำให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้เกิดความต้องการในการทดลองในห้องเรียนชุมชน เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ต้องเรียนรู้ร่วมกันทั้งชุมชน มิใช่เฉพาะผู้เข้าร่วมการสัมมนาปฏิบัติการเท่านั้น

ดังนั้น ในช่วงปลายปี 2544 ต่อเนื่องต้นปี 2545 จึงมีบางชุมชนเริ่มดำเนินการกระบวนการเกี่ยวข้อง จนสามารถออกอากาศวิทยุชุมชน ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการดำเนินการในหลายชุมชน ที่ขยายตัวต่อเนื่องอย่างกว้างขวางหากกระบวนการประกาศใช้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และการจัดตั้งองค์กรอิสระด้านสื่อวิทยุโทรทัศน์ หรือคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กสช. เป็นไปตามช่วงเวลาที่ควรจะเป็น กระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ซึ่งจัดและดำเนินการด้วยการร่วมมือกันของภาคประชาสังคม และองค์กรสนับสนุนที่ไม่ใช่ภาครัฐ คือ กระบวนการเตรียมการภาคประชาชนเพื่อพร้อมรับและใช้สิทธิอย่างมีวิสัยทัศน์ แต่ด้วยความล่าช้า เพราะความไม่จริงจังของหน่วยงานรับผิดชอบ กับการไม่ยอมรับกระบวนการทัศน์ของกลุ่มผู้ครอบครองประโยชน์จากสื่อวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบัน ผนวกกับการที่คนทั่วไปคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตน ทั้งที่ตนคือผู้ร่วมครองสิทธินั้น แต่กลับเห็นเป็นเพียงความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับภาครัฐ ทำให้การปฏิรูปสื่อในประเทศไทยยังไม่เกิดขึ้น อันเป็นช่องทางให้หน่วยงานภาครัฐอ้างความในบทเฉพาะกาลของ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ.2543 เข้ามาจัดการกับวิทยุชุมชน ด้วยกระบวนการทัศน์เก่า ที่ยังมีความคิดว่าผู้ใช้สื่อจำกัดเฉพาะผู้มีหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ที่ได้สัมปทานจากรัฐ หรือคือรัฐ หรือทุน ทั้งยังสร้างตนเป็นผู้กำหนด ผู้วัดมาตรฐาน มากกว่ารับผิดชอบในการพัฒนาความเข้าใจในสิทธิอำนาจ บทบาทหน้าที่ และความเป็นตัวตนอันแตกต่างของผู้ประกอบการกลุ่มต่างๆ ตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ เอื้อจิต (2547) ยังได้กล่าวถึงสถานการณ์วิทยุชุมชนในประเทศในปัจจุบัน ไว้ว่า ในขณะที่ยังมีกลุ่มที่ยืนหยัดและยืนยงในการแสดงตนและร่วมกันพัฒนา การเรียนรู้งานวิทยุชุมชน ซึ่งจัดว่าเป็นกลุ่มที่ชัดเจนในแนวคิดวิทยุชุมชนของประชาชน และเชื่อมั่นในพลังประชาชนแต่ก็มีกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับรายการและการออกอากาศ มากกว่าการขยายกลุ่มผู้ร่วมงานและร่วมอุดมการณ์ที่ร้ายไปกว่านั้นคือ กว่าครึ่งของจำนวนวิทยุชุมชนในปัจจุบัน(อาจจะมิจำนวนถึง 500 แห่ง? ไม่สามารถระบุชัดเจนแน่นอน แต่จำนวนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่กล่าวข้างต้นมีประมาณ 200 แห่ง) เป็นการจัดตั้งขึ้น อย่างไรก็ดีขาดและเชื่อในหลักการและวิธีการที่มีการเรียนรู้กัน แต่เพียงต้องการใช้ช่วงสุญญากาศนี้ ในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งในกลุ่มนี้มีทั้งกลุ่มที่ไม่มุ่งหารายได้ แต่ต้องการดำเนินการวิทยุชุมชนเหมือนสถานีวิทยุทั่วไปคือมีกลุ่มหนึ่งจัดตั้งขึ้นมาและรับผิดชอบดำเนินการ คนทั่วไปเป็นเพียงคนฟัง กับกลุ่มที่อาจมีการร่วมกันของชุมชน หรือการจัดการของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่มีการหารายได้ ด้วยการโฆษณา ซึ่งกลุ่มนี้คือกลุ่มที่บิดเบือนคุณค่าที่

แท้จริงของวิद्यุชุมชน แต่กลับกลายเป็นว่าบางแห่งได้รับการรับรองอย่างไม่เป็นทางการจากบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ ที่ประกาศว่า ตนมีความชอบธรรมในการรับรองการดำเนินการวิद्यุชุมชน ตามความในบทเฉพาะกาล พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. 2543 และตามมาตรการผ่อนผันที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ ทั้งที่มาตรการนั้น เป็นการริเริ่มและดำเนินการของกลุ่มผู้เรียนรู้เรื่องวิद्यุชุมชน ที่ต้องการให้มาตรการผ่อนผัน ช่วยแก้ปัญหาการสกัดกั้นการเรียนรู้วิद्यุชุมชนของภาคประชาชน จากภาครัฐ และยังเป็นวิธีการกลั่นกรองกลุ่มที่เป็นกระบวนการชุมชน จากกลุ่มแอบแฝงประโยชน์ แต่หน่วยงานภาครัฐนี้ กลับใช้กระบวนการแบบยล อ้างความชอบธรรม ทำให้ตนมีอำนาจในการควบคุมและรับรองการดำเนินการวิद्यุชุมชน โดยใช้เนื้อหาในมาตรการที่ภาคประชาชนทำงานกันมา เป็นเครื่องมือการทำงานอย่างใช้อำนาจ ที่คำนึงถึงลักษณะทางเทคนิคเป็นสำคัญ มากกว่าการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในสิทธิการดำเนินการวิद्यุของชุมชน นอกจากนั้น ยังใช้อำนาจและวิธีการจัดการในกระบวนการตรรกศาสตร์เดิมมาสกัดกั้นการดำเนินการวิद्यุชุมชน ทั้งที่ในขณะนี้วิद्यุชุมชน เป็นเพียงกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนเรียกว่า นอกจากจะไม่สนับสนุนและพัฒนาตามภาระหน้าที่แล้ว หน่วยงานภาครัฐนี้ ยังพยายามดำเนินการเพื่อให้คำอธิบายวิद्यุชุมชน เป็นเพียงการดำเนินการภายใต้การกำกับของรัฐ มิใช่การรวมตัวกันเป็นเจ้าของและดำเนินการภายใต้กติกาการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์ ที่ไม่มีการแสวงหากำไร ที่น่าเศร้าคือ หน่วยงานดังกล่าวไม่ดูแล เยี่ยมชม หรือให้การสนับสนุนรับรองแก่วิद्यุชุมชน ที่เป็นกระบวนการร่วมเรียนรู้ ร่วมใช้ร่วมรับผิดชอบของชุมชนต่างๆ อย่างยึดมั่นในหลักการการใช้สิทธิเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่กลับสร้างภาพการเยี่ยมชมและเก็บข้อมูลวิद्यุชุมชนจากการดำเนินการที่เป็นไปในรูปแบบสถานี มีการว่าจ้างบุคคลให้รับผิดชอบดำเนินการ โดยองค์กรปกครองท้องถิ่นระดับจังหวัด หรือ เมือง ขณะที่ภารกิจของภาครัฐคือ การดำเนินการให้ได้องค์กรอิสระด้านสื่อวิทยุโทรทัศน์ หรือ กสท. กับการประกาศใช้ พ.ร.บ.การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

บทสรุป วิद्यุชุมชนในประเทศไทยยังมีภาระงานการต่อสู้กับกระบวนการตรรกศาสตร์เก่า การขาดความรับผิดชอบ และความจริงใจจากหน่วยงานรับผิดชอบภาครัฐทั้งยังต้องต่อสู้กับตนเองว่าจะมองวิद्यุชุมชนเป็นเครื่องมือ เพื่อสะท้อน แสดง สิทธิอำนาจในการกำหนดเนื้อหา และวิธีการสื่อสารเพื่อประโยชน์และความต้องการของชุมชนที่ร่วมกันเป็นเจ้าของหรือจะมองวิद्यุชุมชนเป็นเพียงกลไกในการทำมีกลุ่มคนของชุมชนมาผลิตรายการ และได้ออกอากาศหรือทำให้เครือข่ายที่ร่วมเรียนรู้เรื่องวิद्यุชุมชน เพื่อเตรียมพร้อมชุมชนในการใช้สิทธิในการสื่อสารผ่านคลื่นเพื่อประโยชน์สาธารณะ กลายเป็นเพียงเครือข่ายที่ดำเนินการด้านการตลาดแสดงตนหรือแสวงหาการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือโครงการต่างๆ เพื่อให้วิद्यุชุมชนเป็นหน่วยผลิตรายการที่มีเนื้อหาเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่หน่วยงานที่สนับสนุน ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ ชุมชนจะกลายเป็นเครื่องมือของการเกิด

สื่อประเภทใหม่เท่านั้น ไม่ใช่สื่อเป็นเครื่องมือของชุมชนวิทยุชุมชนจะกลายเป็นเพียงอีกประเภทของกลุ่มคน และอีกประเภทของการดำเนินการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น การปฏิรูปสื่อวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ของประเทศไทย ไม่มีทางเกิดขึ้นได้อย่างสนองหลักการในรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะเพื่อสิทธิและเสรีภาพ ในการสื่อสารผ่านคลื่นของภาคประชาชน อย่างมีศักดิ์ศรี ที่เท่าเทียมกับผู้ประกอบการภาครัฐ และภาคเอกชน

1.2.2 ความหมายของวิทยุชุมชน

สุริยวรรณ (2545) อ้างใน พิษณุ (2542) ได้ให้ความหมายของวิทยุชุมชนไว้ว่า “วิทยุชุมชน หมายถึง การแพร่เสียงรายการวิทยุกระจายเสียงที่เสนอเนื้อหาสาระสำคัญสำหรับประชาชนแต่ละท้องถิ่น ที่มีลักษณะเฉพาะด้านเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม และศาสนา โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในด้านการศึกษาวัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่น มีเขตครอบคลุมในวงจำกัด โดยยึดหลักการดำเนินงานตามแนวคิดประชาธิปไตย คือ เพื่อประชาชน โดยชุมชน ของประชาชน สามารถดำเนินการได้ 2 แบบ คือ แบบบริหารจัดการกันเองโดยชุมชน และแบบประชาชน หรือบริษัทเอกชน ดำเนินการโดยไม่คิดเงิน/ ค่าเช่า

สิทธิชัย (2549) ได้ให้ความหมายของวิทยุชุมชน ไว้ว่า “วิทยุชุมชน หมายถึง เทคโนโลยีที่เปิดช่องทางการสื่อสารเพื่อชีวิตของคนในชุมชนและมาจากการที่ชุมชนได้จัดตั้งสถานีวิทยุของตัวเอง โดยมีเครื่องส่งวิทยุกำลังต่ำ ขนาด 20-30 วัตต์ กระจายเสียงได้ในระยะใกล้โดยมากครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 10-20 กิโลเมตร จากเครื่องส่ง โดยผู้จัดรายการคือคนของชุมชนอาจจะแวะเวียนกันมาจัดหรือมีคนยืนพื้นที่ประจำ โดยจะมีการประชาสัมพันธ์ให้กับคนในพื้นที่ทราบถึงคลื่นวิทยุที่ใช้และเวลาที่จัดรายการเพื่อที่ทุกคนจะได้เปิดฟังในเวลาที่เหมาะสมกันได้ โดยมากมักเป็นช่วงเช้าและช่วงหัวค่ำ ส่วนเนื้อหาก็เป็นเรื่องชุมชนนั่นเอง” ดังนั้นวิทยุชุมชนจึงเป็นเรื่องของ ชุมชนคิด ชุมชนทำ ชุมชนนำเสนอ และชุมชนตรวจสอบการจัดการเป็นหลัก หรือเป็นการนำเทคโนโลยีที่รัฐเคยผูกขาด มาสร้างช่องทางอย่างเป็นรูปธรรมแห่งสิทธิภายใต้รัฐธรรมนูญ ที่ชุมชนต้องการมีสิทธิ ในการสื่อสารเรื่องที่ดีเพื่อสิ่งที่ดีต่อชุมชน ของตน ซึ่งไม่ใช่แค่เรื่องรายได้ หรือมีสถานีวิทยุเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างดุลแห่งอำนาจของภาคประชาชน ที่จะสร้างสรรค์สื่อและสารบนรากฐานทางวัฒนธรรมที่แท้จริง ของตนเอง” เช่นเดียวกับ วิทยุชุมชน คนเมืองหละปุน ที่เกิดจากคนในชุมชน ร่วมกันก่อตั้ง ทั้งร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนและร่วมกันดำเนินงาน ซึ่งวิทยุชุมชน คนเมืองหละปุนจึงเป็นอีกหนึ่งช่องทางการสื่อสารและกระจายข้อมูลสารให้กับคนในชุมชน เป็นวิทยุชุมชนสาธารณะ ที่ให้คนในชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับวิทยุชุมชนได้ ทั้งร่วมกันบริหารดำเนินงาน จัดรายการ รวมไปถึงรับฟังและร่วมแสดงความคิดเห็น ดังนั้น ทุกขั้นตอนของการ

ดำเนินงานวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนไม่ว่าจะเป็นการก่อตั้งวิทยุชุมชนฯ การดำเนินงาน การจัดรายการ เป็นเรื่องของคนในชุมชนที่ร่วมมือกันให้วิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนสามารถดำเนินงาน

1.2.3 แนวคิดวิทยุชุมชน (Community Radio)

แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชน มีอยู่หลากหลายแง่มุมด้วยกัน ซึ่งจะแตกต่างกันออกไป ตามแนวคิดและการพิจารณาของผู้เสนอแนวคิดนั้นขึ้น

วีระพงษ์และคณะฯ (2545) อ้างใน จุมพล (2542) ได้สรุปแนวคิดของวิทยุชุมชนและลักษณะวิทยุชุมชน โดยแนวคิดของวิทยุชุมชนนั้น ได้เสนอเป็นหลักการ ดังนี้

- 1) ต้องเกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน โดยถือหลักว่าคนส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็น ความต้องการร่วมกัน
- 2) วิทยุชุมชนต้องได้รับการยอมรับของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน
- 3) วิทยุชุมชนย่อมไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมของคนในชุมชน
- 4) วิทยุชุมชนต้องยึดถือแนวทางการเสนอรายการและข่าวสารของชุมชนเป็นหลัก ภายใต้แนวคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์ในท้องถิ่นในหัวใจของการนำเสนอข่าวสารและรายการ
- 5) วิทยุชุมชนจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมจัดรายการ และสามารถเข้าไปบริหารจัดการ หรือเป็นผู้ปฏิบัติในสถานีได้ ยูเนสโกได้เน้นว่า “Participatory radio means a radio station that self-managed by those participating in it” นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงใดๆ ในสื่อวิทยุให้เป็นไปตามแนวคิดและความต้องการของประชาชนในชุมชน โดยยึดหลักกระบวนการทางประชาธิปไตย
- 6) วิทยุชุมชนเป็นสถานีวิทยุที่มีรัศมีการออกอากาศครอบคลุมเฉพาะพื้นที่เท่านั้น (มีลักษณะเป็น Narrowcasting ไม่ใช่ Broadcasting) กำลังส่ง 1 กิโลวัตต์
- 7) วิทยุชุมชนเป็นสื่อมวลชนตามแนวคิดประชาธิปไตย (Democratic Media) เพื่อประชาชน โดยประชาชน ของประชาชน

ดังนั้น ในเรื่องของวิทยุชุมชน ควรจะต้อง

1. สนองตอบชุมชนท้องถิ่น และหรือความสนใจของชุมชนเป็นหลัก
2. รูปแบบของการไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจ
3. มีการบริหารงานและการดำเนินโดยคณะกรรมการบริหาร ซึ่งเป็นคนในชุมชน หรือตัวแทนจากกลุ่มผู้สนใจต่างๆ ในชุมชนหรืออาสาสมัคร

4. ให้บริการข่าวสารครอบคลุมทั้งการศึกษา ศาสนาและความบันเทิง รวมทั้งมีการอำนวยความสะดวกให้กับคนในชุมชน การบริการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆให้กับคนในชุมชนได้รับทราบ
5. เนื้อหารายการที่ส่งกระจายเสียงต้องเป็นเนื้อหาหลักจากที่มีอยู่ในท้องถิ่น / ชุมชน
6. มีรายการที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยต่อต้านปัญหาการแบ่งแยกกันของกลุ่มคนเป็นต้น

นอกจากนี้แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชน ยังมีแนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของวิทยุชุมชน แนวคิดของนักวิชาการในประเทศและแนวคิดของต่างประเทศเกี่ยวกับวิทยุชุมชน ดังนี้

1) แนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของวิทยุชุมชน

กาญจนา (2549) ได้เสนอแนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของวิทยุชุมชนไว้ว่า แนวคิดที่อยู่เบื้องหลังการศึกษาบทบาท/หน้าที่และประโยชน์ของวิทยุชุมชนนั้น เกิดมาจากทฤษฎีหน้าที่นิยม (Functionalism) ซึ่งได้อุปมาอุปไมยว่า ชุมชน/สังคมโดยรวมเปรียบเสมือนร่างกายของมนุษย์ บรรดาสถาบันย่อยต่างๆ ก็ประจวบวิวะส่วนย่อยที่มาประกอบกันเข้าและต่างมีหน้าที่/บทบาท/ที่เป็นประโยชน์ต่อการธำรงรักษาร่างกาย/ส่วนรวมทั้งหมด ในแง่นี้วิทยุชุมชนซึ่งเป็นเสมือนอวัยวะ/ส่วนย่อยของชุมชน/ส่วนรวมการเล่นบทบาทหรือทำหน้าที่นั้นจะมองเห็นได้เมื่อเกิด “สภาวะความขาด” อันนำไปสู่ความต้องการ (Need) เช่น เมื่อร่างกายขาดน้ำ อวัยวะส่วนต่างๆก็จะทำหน้าที่/เล่นบทบาทเป็นผู้จัดหาเข้ามาตอบสนองความต้องการ หากอวัยวะส่วนย่อยทั้งหมดทำหน้าที่อย่างประสานกลมกลืนกัน ก็จะสามารถตอบสนองความต้องการของส่วนรวมได้

ในการพิจารณาบทบาท/หน้าที่/ประโยชน์ของวิทยุชุมชนก็จะเป็นไปในลักษณะเดียวกัน คือการศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการแสดงบทบาท/ทำหน้าที่ของวิทยุชุมชนว่าสามารถจะตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆที่ชุมชนยังขาดแคลนอยู่ได้อย่างไร

การศึกษาบทบาทหน้าที่ของวิทยุชุมชนในงานวิจัยที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 4 กรณีนี้ มีแนวทางการศึกษาวิทยุชุมชนใน 2 ลักษณะด้วยกันคือ

- 1) การพิจารณาวิทยุชุมชนในฐานะเครื่องมือการสื่อสารชนิดหนึ่ง หากพิจารณาวิทยุชุมชนในแง่นี้ การทำบทบาทหน้าที่หรือเป้าหมายประโยชน์ของวิทยุชุมชนก็จะเป็นไปตามหลักการสื่อสาร เช่น งานวิจัยวิทยุชุมชน จ.ปัตตานีนั่นต้องการจะตรวจสอบเป้าหมายของวิทยุชุมชนว่าได้ทำหน้าที่อย่างไร

(1.1) การทำหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสาร

(1.2) การทำหน้าที่ให้ความรู้

(1.3) การทำหน้าที่เพื่อแสดงออกซึ่งความเป็นตัวตนของผู้จัดรายการ/ตัวตนของท้องถิ่น

2) การพิจารณาวิทยุชุมชนในฐานะ กลไกการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนหรือเพื่อการพัฒนาชุมชน ดังเช่นข้อสรุปของสถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคมและสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาที่ได้มีการประชุมเวทีสื่อภาคประชาชน อันหมายถึงวิทยุชุมชนว่าจะต้องมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างไปจากพันธกิจของวิทยุสาธารณะและวิทยุธุรกิจดังนี้

(2.1) เป็นเวทีแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดเห็น และเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายหรือชุมชน

(2.2) เป็นศูนย์กลางประสานความร่วมมือในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆ เช่น สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ เป็นต้น

(2.3) อนุรักษ์คุณค่าและเอกลักษณ์ท้องถิ่น เผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

(2.4) เป็นเวทีให้แก่ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มพิเศษทางสังคม

(2.5) เป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อมั่นในการพึ่งตนเอง

2) แนวคิดของนักวิชาการในประเทศและแนวคิดของต่างประเทศ

แนวคิดของนักวิชาการในประเทศ

หลักการของวิทยุชุมชนเน้นการส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพของประชาชนในการดำเนินบริการ สื่อ กระจายเสียง กล่าวคือ เป็นสื่อกระจายเสียงที่ชุมชนร่วมกันเป็นเจ้าของ มีการดำเนินบริการบริหารจัดการ และตรวจสอบกันเองในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด โดยวิทยุชุมชนเป็น รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่น และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารที่สนองตอบต่อความต้องการอันหลากหลายของปัจเจกบุคคลที่รวมตัวกันเป็นชุมชน รวมทั้ง เชื่อมโยงสมาชิกของชุมชนผ่านทางการแลกเปลี่ยนความรู้และทัศนคติ การสร้างความเข้าใจ ตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนา ให้ชุมชนเข้มแข็งยิ่งขึ้น ดังนั้น รูปแบบการดำเนินบริการดังกล่าวจึงเป็นการบริการสาธารณะ ไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจการค้า หรือผลประโยชน์อื่นใด โดยถือเป็นกระบวนการทางการสื่อสารหนึ่ง ในลักษณะของการมีส่วนร่วม

รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวถึงหลักการสำคัญของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางขององค์การยูเนสโก คือ การ

เข้าถึงสื่อ (Access) คือ การเข้าถึงตั้งแต่การฟัง การแสดงความคิดเห็น ความต้องการ ต่อรายการทั้งด้านการจัดการ การจัดการ การผลิตรายการ ไปจนถึงการมีส่วนร่วมเข้าไปจัดทำในสิ่งที่ประชาชนตนเอง

การมีส่วนร่วม (Participation) คือ ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วม หรือมีโอกาสเข้าร่วมได้ทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มคิด ไปจนถึงการผลิต การจัดการ

การจัดการด้วยตนเอง (Self-management) คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยตนเองตามวิถีทางกระบวนการประชาธิปไตย คือ ชุมชนมีอำนาจตัดสินใจตั้งแต่เริ่มคิด วางแผน ไปจนกระทั่งการกำหนดนโยบาย การบริหาร และการลงมือผลิตสื่อด้วยตนเอง

อนึ่ง การบริหารจัดการด้วยตนเองต้องกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในขณะที่การเข้าถึงสื่อ และการมีส่วนร่วมในการสื่อสาร มีความเป็นไปได้มากกว่าและสามารถทำได้ง่ายกว่า ดังนั้น รองศาสตราจารย์จุมพลจึงยึดหลักการแบ่งระดับความเป็นวิทยุชุมชนขององค์กรยูเนสโกไว้เป็น 6 ระดับได้แก่

ระดับที่ 1 ผู้จัดการรายการของ/ในสถานี นำข้อมูลที่สมาชิกชุมชนแจ้งมานำเสนอในลักษณะการประกาศสาธารณะหรือการบริการชุมชน

ระดับที่ 2 สถานียังคงเป็นเจ้าของ ดูแลการจัดการผลิต และการนำเสนอ แต่กำหนดกรอบและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและ/หรือการนำเสนอเนื้อหาในบางรายการ เช่น การรายงานสภาพการจราจร

ระดับที่ 3 ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับการเป็นเจ้าของรายการ การบริหารรายการ การกำหนดเนื้อหาและวิธีการนำเสนอรายการ โดยการทำงานในรูปคณะกรรมการ ส่วนสถานียังเป็นของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของ บุคลากรสถานี ทำหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษาด้านระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และอำนวยความสะดวกในการผลิตและการออกอากาศ

ระดับที่ 4 สถานียังคงเป็นของหน่วยงานรัฐ งบประมาณมาจากรัฐและการบริจาคแต่ตัวแทน กลุ่มต่างๆ ในชุมชนที่เป็นอาสาสมัครเข้ามาบริหารสถานีและดำเนินการด้านรายการโดยมีเจ้าหน้าที่สถานี คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ

ระดับที่ 5 ประชาชนในชุมชนรวมตัวกัน ยื่นขอคลื่นความถี่จากรัฐและลงทุนจัดตั้งสถานีวิทยุ เป็นของชุมชน มีการบริหารในรูปคณะกรรมการทำหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมการบริหาร จ้างมืออาชีพทำงานในการจัดการสถานี การจัดและผลิตรายการ ส่วนงานธุรการ มีทั้งที่เป็นพนักงานและอาสาสมัคร

ระดับที่ 6 ประชาชนรวมตัวกันจัดตั้งและยื่นขอใบอนุญาตเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ เช่นเดียวกับระดับห้า แต่การดำเนินงานของสถานี ตั้งแต่ระดับกรรมการไปจนถึงเจ้าหน้าที่

ผู้ปฏิบัติงาน ล้วนเป็น อาสาสมัครทั้งสิ้น แต่ได้รับความช่วยเหลือหรือร่วมมือในการพัฒนาทักษะจากหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานวิชาการ อย่างไรก็ตาม ในระยะเริ่มต้น ภาครัฐอาจมีบทบาทในการเป็นพี่เลี้ยงให้กับชุมชน หรือให้ความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนและเตรียมความพร้อม โดยกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการถอนตัวให้ ชุมชนได้เข้ามาดำเนินการตามหลักการอย่างแท้จริง คือ "เพื่อชุมชน โดยชุมชน ของชุมชน"

แนวคิดของต่างประเทศ

การกระจายการใช้คลื่นความถี่แก่ประชาชน เพื่อประโยชน์สาธารณะในระดับท้องถิ่นนี้เป็นแนวคิด ที่เกิดขึ้นและมีการปฏิบัติจริงในหลายประเทศ โดยนักวิชาการสื่อสารมวลชนชาวตะวันตก เช่น Barker (1997) ให้ความเห็นว่า ประชาชนของประเทศต่างๆ ยังคงยึดหลัก “ความเป็นท้องถิ่น” (Localism) และ “การรวมตัวกันเป็นชุมชน” (Community) ถึงแม้ว่าจะมีกระแสการไหลเวียนของข้อมูล ข่าวสาร และ วัฒนธรรมจากต่างชาติในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่เป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสารและการพัฒนาของสื่อกระจายเสียงระหว่างประเทศ ซึ่งหลักความเป็นท้องถิ่นดังกล่าวเชื่อว่า ระบบของสื่อกระจายเสียงไม่ได้เป็นเพียงสื่อข้ามชาติในระดับโลกเพียงอย่างเดียว แต่สื่อกระจายเสียงยังคง ทำหน้าที่ในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่นด้วย

สื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่นนั้น นอกจากจะเป็นสื่อที่ผลิตโดยหน่วยงานของรัฐ และภาครัฐกิจแล้ว ยังมีสื่ออีกประเภทหนึ่งที่เกิดจากความต้องการของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรในชุมชนระดับท้องถิ่นนั้น เพื่อเป็นประโยชน์แก่ชุมชน เรียกว่า สื่อกระจายเสียงเพื่อชุมชน (Community Broadcasting)

รูปแบบ วิทยุชุมชนเป็นรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารที่สนองตอบต่อความต้องการอันหลากหลายของปัจเจกบุคคล ที่รวมตัวกันเป็นชุมชน รวมทั้ง เชื่อมโยงสมาชิกของชุมชนผ่านทางการแลกเปลี่ยนความรู้และทัศนคติ การสร้างความเข้าใจ ตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็ง ยิ่งขึ้น ดังนั้น รูปแบบการดำเนินบริการดังกล่าวจึงเป็นการบริการสาธารณะ ไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจ การค้า หรือผลประโยชน์อื่นใด ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมทางการสื่อสารของคนในชุมชน (Participatory Communication) เพื่อใช้เป็นกระบอกเสียงของบุคคล กลุ่มบุคคล ชนกลุ่มน้อย และผู้ที่มีความสนใจ ในเรื่องเฉพาะใดๆ โดยมีหลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. รูปแบบการบริหารจัดการที่ไม่หวังผลกำไร (Non-Profit Consortium) ซึ่งหมายรวมถึง ผลกำไร ทางธุรกิจ และผลประโยชน์ทางอำนาจรัฐใดๆ เพื่อให้เกิดความเป็นอิสระทางด้านการ บริหาร จัดการ และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ (Local Participation) ซึ่งหมายรวมถึง ความเป็นเจ้าของ ในสถาน
3. ระบบการตัดสินใจโดยหลักประชาธิปไตย (Democratic Decision-making)

พื้นที่บริการ วิทยุชุมชนส่วนใหญ่มีรูปแบบการบริหารจัดการ เช่นเดียวกันกับสถานีวิทยุ ระดับอื่นๆ เพียงแต่อาจจะมีขนาดองค์กรที่เล็กกว่า เนื่องจากมีพื้นที่การออกอากาศเฉพาะในท้องถิ่น (Local) ไม่ใช่การออกอากาศโดยกว้างไปทั่วประเทศ ซึ่งคำว่าท้องถิ่นนั้น หมายถึง ความใกล้ชิดเกี่ยว กันของพื้นที่ที่อยู่อาศัย (รัฐ / เมือง / เขต) วัฒนธรรม (เชื้อชาติ / ภาษา / ศาสนา) และความสนใจ (รสนิยม / ความต้องการ) รวมไปถึง ความหมายโดยกว้าง ได้แก่ เพศ วัย และการศึกษาอีกด้วย กล่าวคือ สถานีจะเป็นเหมือนศูนย์กลางของกลุ่มคนหลายๆ กลุ่ม ซึ่งรวมตัวกันด้วยความต้องการที่ จะผลิตและนำเสนอรายการที่ตนเองสนใจและเกี่ยวข้อง เพื่อสื่อสารกันเองภายในกลุ่ม รวมทั้ง สร้าง ความเข้าใจกับบุคคลภายนอกกลุ่ม

บุคลากรและการงบประมาณ เนื่องจากวิทยุชุมชนดำเนินบริการโดยไม่หวังผลกำไรทาง ธุรกิจ จึงใช้หลักอาสาสมัคร เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ส่วนการงบประมาณนั้น สถานี วิทยุชุมชนอาจมีรายได้จาก 4 แหล่ง คือ 1) รายได้จากการเช่าเวลาของผู้ผลิตรายการ ซึ่งเป็นการเช่า เวลาที่มีราคาถูก เพื่อให้กลุ่มต่างๆ มีความสามารถในการร่วมผลิตรายการกับทางสถานี และเป็นการ เปิดโอกาสทางการสื่อสารให้แก่ชุมชน 2) รายได้จากการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน ภายนอก ซึ่งจะต้องมีการกำหนดลักษณะช่วงเวลา และระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์ตามกรอบ ทางกฎหมาย 3) รายได้จากการสนับสนุนหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ บุคคลและหน่วยงานในชุมชน รวมทั้ง กองทุนอิสระและจัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาล เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินด้านการดำเนินการของ สถานี และ 4) รายได้จากการรับมอบเงินอุดหนุน เป็นรายได้ที่ได้มาจากการที่บุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร ที่มีความประสงค์ที่จะมอบเงิน หรือทรัพย์สินอุดหนุนให้แก่สถานี ทั้งที่เป็นการมอบให้ โดยทั่วไปหรือมอบให้เมื่อสถานีมีการจัดกิจกรรมพิเศษใดๆ

1.2.4 ระดับของการเป็น “วิทยุชุมชน” แบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ

1) ระดับรายการ จำแนกได้เป็น 3 แนวคิด คือ

ก) เป็นการจัดรายการเพื่อบริการประชาชน รายการเป็นของสถานีหรือเป็นของผู้จัดรายการ โดยที่ประชาชนหรือผู้ฟังจะส่งจดหมายหรือโทรศัพท์มาบอกข่าวสารต่างๆ จากนั้นผู้จัดรายการจะ

เป็นผู้เลือกเนื้อหาและพูดด้วยตนเอง ผู้ฟังหรือประชาชนไม่มีสิทธิในการเลือกเนื้อหาหรือวิธีการนำเสนอ ตลอดจนเป็นเจ้าของรายการได้

ข) แนวคิดการจัดรายการ โดยเนื้อหาเป็นรายงานโดยตรงจากประชาชน เช่น รายการของ จส.100, สวพ.91, รายการร่วมด้วยช่วยกัน เป็นต้น ผู้ฟังจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหา และวิธีการนำเสนอ (รายงานการจราจร, แจ้งของหาย, เหตุการณ์เหตุร้ายด้วยตนเอง) ตามที่สถานีกำหนดกรอบรายงาน แต่ประชาชนยังไม่สามารถเป็นเจ้าของรายการได้ สถานีหรือผู้จัดรายการยังเป็นผู้ควบคุมหรือเป็นเจ้าของรายการ หรือประชาชนหรือผู้ฟังจะเป็นเสนอเนื้อหาหรือเล่าเหตุการณ์ด้วยตนเองเท่านั้น

ค) แนวคิดการจัดรายการในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของสถานี ซึ่งสถานียินยอมให้จัดเนื้อหา และวิธีการนำเสนอจะมาจากความคิดเห็นจากตัวแทนของประชาชนที่ได้รับการคัดเลือกขึ้นมาอยู่ในรูปแบบของ “คณะกรรมการวิทยุชุมชน” จะเป็นผู้ตัดสินใจและให้ความเห็นชอบว่าจะจัดรายการอย่างไร กรรมการชุดนี้จะเป็นผู้กำหนดนโยบายกำหนดเรื่องราวหรือเนื้อหาที่จะเสนอ ในขณะเดียวกันจะสะท้อนความต้องการของผู้ฟังให้ทราบ ผู้จัดรายการ ซึ่งเป็นนักจัดรายการอาชีพ หรือเป็นเจ้าของหน้าทีของสถานีนั้นๆ ก็จะรับผิดชอบหรือเอาความเห็นของคณะกรรมการไปปฏิบัติ ในกรณีนี้จะสังเกตได้ว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของรายการ และบริหารรายการโดยสามารถกำหนดเนื้อหา และวิธีการนำเสนอรายการตามแนวทางของตนได้ มิใช่สถานีหรือผู้จัดรายการเป็นผู้กำหนดแต่ประการใด สถานีจะทำหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษาเฉพาะทางด้านระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ และอำนวยความสะดวกในด้านการออกอากาศและผลิตรายการตามวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการวิทยุชุมชนเท่านั้น

2) ระดับสถานี จำแนกได้เป็น 2 แนวคิด ดังนี้

ก) ในระดับนี้จะอาศัยอาสาสมัครเข้ามาเป็นผู้ปฏิบัติในหน้าที่ต่างๆ ในสถานี บริหารรายการทั้งหมดโดยกลุ่มอาสาสมัครที่เป็นตัวแทนของกลุ่มต่างๆ การกำหนดเนื้อหาในชุมชน การจัดรายการจะทำด้วยตนเองทั้งสิ้น โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำสถานีคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ แต่สถานียังเป็นหน่วยงานของรัฐ งบประมาณจากรัฐและการบริจาค ประชาชนไม่ใช่เจ้าของ

ข) เป็นสถานีที่มีใบอนุญาตเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ ในแนวคิดนี้ประชาชนในชุมชนสามารถรวมตัวกันยื่นขอคลื่นความถี่ของรัฐ และลงทุนจัดตั้งสถานีวิทยุเป็นชุมชนตนเอง แล้วตั้งตัวแทนเข้าไปบริหารสถานีในรูปคณะกรรมการวิทยุชุมชน คณะกรรมการฯ จะทำหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารสถานี การบริหารสถานี แต่งตั้งผู้จัดการสถานี (Station Managing Director) และว่าจ้างผู้ผลิตรายการมืออาชีพ (Professional Radio Producers) และนักข่าวมืออาชีพ (Professional Journalists) ตลอดจนว่าจ้างพนักงานธุรการ และอาสาสมัครหรือสมาชิกในชุมชนที่

สามารถทำงาน การเงินการบัญชีเข้ามาทำงานให้สถานี การทำงานของพนักงานสถานี ตั้งแต่ผู้จัดการลงไปจนถึงพนักงานระดับล่าง จนอยู่ภายใต้นโยบายของคณะกรรมการฯ การจัดรายการจะเป็นไปในแนวทางที่กรรมการฯ กำหนดหรือให้นโยบายไว้

3) ระดับเจ้าของสถานีและมีใบอนุญาตเป็นเจ้าของคลื่นความถี่

ในระดับนี้ประชาชนรวมตัวกันจัดตั้งสถานี และขอใบอนุญาตเป็นเจ้าของคลื่นความถี่จากรัฐเช่นเดียวกับระดับที่ 2 แต่การดำเนินงานของสถานี ตั้งแต่ระดับกรรมการวิทยุชุมชนไปจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ทุกคน ทุกระดับจะเป็นอาสาสถานี อาสาสมัครเหล่านี้จะได้รับการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารสถานี การจัดรายการ การสื่อก้าวเขียนอ่าน และหน้าที่อื่นๆที่จำเป็น ซึ่งชุมชนว่าจ้างให้มาอบรม หรือสถาบันการศึกษาหน่วยงานที่เชี่ยวชาญจากภาคเอกชน ภาครัฐ อาจจะเข้ามาให้ความช่วยเหลือก็เป็นได้

1.2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชน

กาญจนา (2549) เนื่องจากวิทยุชุมชนเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสาธารณะ ดังนั้นจึงเป็นการดำเนินงานภายใต้กฎหมาย สำหรับวิทยุชุมชนในปัจจุบันนั้น เป็นแนวคิดที่เกิดจากการปฏิรูปทางการเมืองของไทยที่มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่เหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 จนกระทั่งถือการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยุชุมชนอยู่ 3 มาตรา คือ มาตรา 39, 40 และ 41 และมีอีกหลายมาตราที่เกี่ยวข้องโดยทางอ้อม เช่น มาตรา 37 มาตรา 58, 59, 60

(ก) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนโดยตรง ได้แก่ มาตราที่เกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่คือ

มาตรา 40 มีข้อความสำคัญ 3 ข้อคือ

(1) คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะ

(2) ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งและกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(3) การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 39 ซึ่งเป็นกฎหมายที่รับรองเสรีภาพในการสื่อสาร มีข้อความสำคัญ 5 วรรค คือ

(1) บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น (ในมาตรานี้หมายความว่าประชาชนมีสิทธิทั้งจะเป็นผู้รับสารและผู้ส่งข่าวสารได้)

(2) การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงแห่งรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นส่วนตัวของบุคคลเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

(3) การสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้จะกระทำไม่ได้

(4) การให้นำข่าวหรือรายการไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนจะไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ แต่ทั้งนี้จะต้องการทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามความในวรรคสอง

(5) เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(6) การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้

มาตรา 41 เป็นกฎหมายที่รับรองเสรีภาพของพนักงาน ลูกจ้างในกิจการสื่อมวลชนของรัฐ และเอกชน อันมีข้อความสำคัญ ดังนี้

(1) พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ผิดจรรยาบรรณแห่งการประกอบอาชีพ

(2) ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจในกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนตามวรรคหนึ่ง

(ข) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนโดยทางอ้อม

นอกเหนือจากกฎหมายทั้ง 3 มาตราที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรคลื่นเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนและเสรีภาพของผู้ที่ทำงานด้านการสื่อสารแล้ว ยังมีกฎหมายฉบับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารซึ่งเป็นพื้นฐานรองรับการทำงานวิทยุชุมชน อันได้แก่

มาตรา 37 ได้รับรองให้บุคคลที่มีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมายในทางปฏิบัติ หมายความว่า ประชาชนมีสิทธิที่จะส่งข่าวสารเพื่อเผยแพร่ให้คนอื่น ๆ ทั้งในและนอกชุมชนได้รู้โดยผ่านวิทยุชุมชนหรือสื่อมวลชนอื่นๆ

มาตรา 38 ได้รับรองสิทธิของบุคคลในการรับทราบข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นมาตรานี้ช่วยให้ประชาชนสามารถแสวงหาข่าวสารที่เป็นของหน่วยราชการ เช่น งบประมาณพัฒนาตำบล แผนการสร้างสาธารณูปโภคของชุมชนได้

มาตรา 59 ได้รับรองสิทธิของบุคคลที่จะได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ ฯลฯ ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญอื่นๆ และสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในสังคม กฎหมายข้อนี้ทำให้ประชาชนมีสิทธิ ที่จะขอให้หน่วยราชการหรือธุรกิจเอกชนต้องเปิดเผยข้อมูลแก่ชุมชนที่เรารู้จักกันในนามของ “การทำประชาพิจารณ์” ในกรณีที่จะมีการก่อสร้างท่อก๊าซ โรงงานพลังไฟฟ้านิวเคลียร์และอื่นๆ

มาตรา 60 ซึ่งได้รับรองสิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าของรัฐในการปฏิบัติราชการทางการปกครองที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ จากข้อเท็จจริงในเรื่องกฎหมายหลายมาตราที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิทยุชุมชนนั้น ในสภาพการณ์ปัจจุบัน (เดือนมีนาคม 2548 ช่วงเวลาที่เขียนบทสังเคราะห์นี้) สภาพการณ์เกี่ยวกับการดำเนินการตามขั้นตอนของจดหมายนั้นยังไม่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ เช่น ในมาตรา 40 ข้อ (2) ที่มีให้องค์กรของรัฐอิสระนั้นยังดำเนินการไม่เรียบร้อย ฉะนั้นการจัดแผนแม่บทกิจการการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จึงยังไม่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อการดำเนินการในขั้นตอนของกฎหมายทั้งการจัดตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุม/กำกับ/ ดูแล และมีร่างกฎระเบียบต่างๆ ออกมา ปัญหาในเชิงกฎหมายก็น่าจะคลี่คลายไปได้ โดยที่ต้องมีกระบวนการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนควบคู่ไปด้วย

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

บุญทัน (2537) ให้ความหมาย การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร

ไพบุลย์ (2532) ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง ระบบที่ประกอบไปด้วยกระบวนการในการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคนมาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง ชุดของหน้าที่ต่างๆ (A set of functions) ที่กำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) หมายถึง การใช้ทรัพยากรได้อย่างเฉลียวฉลาดและคุ้มค่า (Cost-effective) การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective) นั้น หมายถึง การตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (Right decision) และมีการปฏิบัติการสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จของการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่กัน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2550)

การบริหารจัดการ หมายถึง การปฏิบัติการตามหน้าที่ที่บริหารของหน่วยงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยอาศัยภาวะผู้นำที่จะเพิ่มสมรรถภาพ ความสามารถ และรวมน้ำใจของบุคลากรในองค์กรให้สามารถทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ และพัฒนาระดับมาตรฐานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานวางแผนและพัฒนา, 2552)

จึงอาจกล่าวได้ว่า การบริหารหมายถึง การร่วมมือกันดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งภายในองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้และในการที่จะพิจารณาการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ นั้น พิจารณาได้จากหน้าที่ในการจัดการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการและการควบคุม

1. การวางแผน หมายถึง การกำหนดวิธีทางที่จะปฏิบัติไว้เป็นการล่วงหน้า ซึ่งจะทำให้เป็นผลสำเร็จตามต้องการ การวางแผนประกอบด้วย กระบวนการนึกคิดที่สมบูรณ์และเป็นสาระถูกต้อง พัฒนากลยุทธ์ จัดทำแผนงาน จัดสรรการใช้ทรัพยากรต่างๆ กำหนดวิธีปฏิบัติและแนวนโยบายที่ดีที่สุดสำหรับองค์กรของตน ภายหลังจากการที่ได้มีการวิเคราะห์และคาดการณ์สภาพเหตุการณ์ต่างๆ อย่างระมัดระวังและรอบคอบที่สุดแล้ว เป้าหมายสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่วางแผนนี้คือ จะต้อง

ตัดสินใจเลือกและรู้จัดทำแผนต่างๆให้ได้แผนงานที่ดีที่สุด และเหมาะสมกับกำลังความสามารถขององค์กร

2. การจัดองค์กร หมายถึง ภาระในการกำหนดจัดเตรียมความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การคัดเลือก บรรจุคนเข้าทำงานและธำรงรักษาให้คนมีประสิทธิภาพภาพอยู่ในองค์กร

4. การสั่งการ หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้การกระทำต่างๆ ของทุกฝ่ายในองค์กรเป็นไปทางที่จะส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

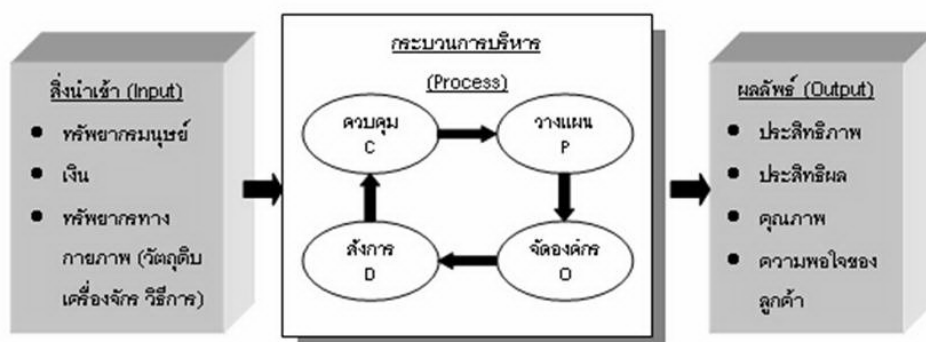
5. การควบคุม หมายถึง การบังคับหรือกำกับให้การทำงานต่างๆ เป็นไปตามแผนการบริหารและการบริหารจัดการมีแนวคิดมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมซึ่งจะต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้นำกลุ่มและมีแนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย ซึ่งอาจเรียกว่าผู้บริหารและการบริหาร ตามลำดับ ดังนั้น ที่ใดมีกลุ่มที่นั้นย่อมมีการบริหาร

วิรัช (2552) ได้กล่าวไว้ว่า คำว่า การบริหารและการบริหารจัดการ รวมทั้งคำอื่น ๆ อีกเป็นต้นว่า การปกครอง (Government) การบริหารการพัฒนา การจัดการ และการพัฒนา (Development) หรือแม้กระทั่งคำว่า การบริหารการบริการ (Service Administration) การบริหารจิตสำนึกหรือการบริหารความรู้จิตรู้ชอบ (Consciousness Administration) การบริหารคุณธรรม (Morality Administration) และการบริหารการเมือง (Politics Administration) ที่เป็นคำในอนาคตก็น่าจะอาจถูกนำมาใช้ได้ คำเหล่านี้ล้วนมีความหมายใกล้เคียงกัน ขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจในแต่ละยุคสมัยจะนำคำใดมาใช้โดยอาจมีจุดเน้นแตกต่างกันไปบ้าง อย่างไรก็ตาม ทุกคำที่กล่าวมานี้เฉพาะในภาครัฐล้วนหมายถึง (1) การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน แนวทาง (Guideline) วิธีการ (Method) หรือมรรควิธี (Means) ใด ๆ (2) ที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ในการบริหารราชการหรือปฏิบัติงาน (3) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (4) เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทาง (End หรือ Goal) หรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม เช่น มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางเบื้องต้น (Primary Goal) คือ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ หรือช่วยเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติราชการให้เป็นไปในทิศทางที่ดีกว่าเดิม หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางสูงสุด (Ultimate Goal) คือ การพัฒนาประเทศที่ประเทศชาติและประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน เป็นต้น และทุกคำดังกล่าวนี้ อาจมองในลักษณะที่เป็นกระบวนการ (Process) ที่มีระบบและมีหลายขั้นตอนในการดำเนินงานได้ อีกทั้ง การบริหารจัดการ (Management) ยังหมายถึงชุดของหน้าที่ต่างๆ (A set of Functions) ที่กำหนดทิศทางในการใช้

ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การใช้ทรัพยากรได้อย่างเฉลียวฉลาดและคุ้มค่า (Cost-effective) การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective) นั้นหมายถึงการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (Right Decision) และมีการปฏิบัติการสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จของการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่กัน

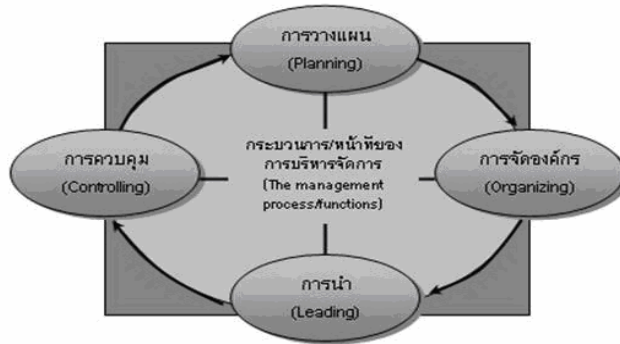
สุรัสวดี (2543) ได้กล่าวว่า “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) มีความหมายแตกต่างกันเล็กน้อย โดยการบริหารจะสนใจและสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายไปลงมือปฏิบัติ นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่าการบริหารใช้ในภาครัฐ ส่วนการจัดการใช้ในภาคเอกชน อย่างไรก็ดี ในตำราหรือหนังสือส่วนใหญ่ทั้ง 2 คำนี้มีความหมายไม่แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป จากความหมายต่างๆ ข้างต้น การบริหารจัดการจึงเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการ (Management) มีดังนี้

- 1) การบริหารจัดการสามารถประยุกต์ใช้กับองค์กรใดองค์กรหนึ่งได้
- 2) เป้าหมายของผู้บริหารทุกคนคือ การสร้างกำไร
- 3) การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต (Productivity) โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพ (Efficiency) (วิธีการใช้ทรัพยากรโดยประหยัดที่สุด) และประสิทธิผล (Effectiveness) (บรรลุเป้าหมายคือประโยชน์สูงสุด)
- 4) การบริหารจัดการสามารถนำมาใช้สำหรับผู้บริหารในทุกระดับชั้นขององค์กร

ภาพ 1 แสดงระบบการบริหารโดยรวม

กระบวนการการบริหารจัดการ (Management Process) หมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ซึ่งกระบวนการการบริหารจัดการนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องกันได้อย่างมี ปฏิสัมพันธ์สอดคล้องและต่อเนื่อง (ภาพ 2)

ที่มา : ศิริวรรณ และคณะ (2545, 22)

ภาพ 2 แสดงหน้าที่ของการบริหารจัดการ (Functions of Management) หรือกระบวนการของการบริหารจัดการ (Management Process)

ทั้งนี้หน้าที่ของการบริหารประกอบด้วยกิจกรรมพื้นฐาน 4 ประการหรืออาจแบ่งในลักษณะที่เป็นขั้นตอนดังนี้

1) การวางแผน (Planning) เป็นสิ่งที่องค์กรต้องการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การวางแผนเป็นสะพานเชื่อมระหว่างเหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคตซึ่งทำได้โดยการให้บรรลุเป้าหมายผลลัพธ์ที่ต้องการ การวางแผนจึงต้องอาศัยการกำหนดกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่าพื้นฐานของการจัดการโดยทั่วไปเป็นงานของผู้บริหารการวางแผนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการปฏิบัติตามกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จและการประเมินกลยุทธ์ เพราะว่า การจัดการองค์กร การจูงใจ การจัดบุคคลเข้าทำงาน และกิจกรรมควบคุม ขึ้นกับการวางแผน กระบวนการวางแผนจะต้องประกอบด้วยผู้บริหารและพนักงานภายในองค์กร

การวางแผนจะช่วยให้องค์กรกำหนดข้อดีจากโอกาสภายนอกและทำให้เกิดผลกระทบจากอุปสรรคภายนอกต่ำสุด โดยต้องมองเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การวางแผน ประกอบด้วย การพัฒนาภารกิจ (Mission) การคาดคะเนเหตุการณ์ปัจจุบัน เหตุการณ์อนาคต และแนวโน้ม การกำหนดวัตถุประสงค์ และการเลือกกลยุทธ์ที่ใช้

การวางแผนจะช่วยให้ธุรกิจปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงของตลาดและสามารถกำหนดเป้าหมายได้ การบริหารเชิงกลยุทธ์นั้นต้องการให้องค์กรติดตามในลักษณะเชิงรุก (Proactive) มากกว่าที่จะเป็นเชิงรับ (Reactive) องค์กรที่ประสบความสำเร็จจะต้องควบคุมอนาคตขององค์กร

มากกว่าที่จะรอรับผลจากอิทธิพลสภาพแวดล้อมภายนอกและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การตัดสินใจ (Decision Making) ถือเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน การปรับตัวเป็นสิ่งจำเป็นเพราะว่ามีการเปลี่ยนแปลงของตลาด เศรษฐกิจ และคู่แข่งทั่วโลก จุดเริ่มต้นของความสำเร็จที่ดีของธุรกิจคือการวางแผนที่เหมาะสม เห็นผลได้จริง ยืดหยุ่น มีประสิทธิผล และทรงประสิทธิภาพ

2) การจัดการองค์กร (Organizing) จุดมุ่งหมายของการจัดการองค์กรคือ การใช้ความพยายามทุกกรณีโดยการกำหนดงานและความสำคัญของอำนาจหน้าที่ การจัดการองค์กร หมายถึง การพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องการทำและผู้ที่จะทำรายงานมีตัวอย่างในประวัติศาสตร์ของธุรกิจที่มีการจัดการองค์กรที่ดี สามารถประสบความสำเร็จในการแข่งขันและสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ ธุรกิจที่มีการจัดการองค์กรที่ดีสามารถจูงใจผู้บริหารและพนักงานให้มองเห็นความสำคัญของความสำเร็จขององค์กร

การกำหนดลักษณะเฉพาะของงาน (Work Specialization) โดยการแบ่งงานประกอบด้วยงานที่กำหนดออกมาเป็นแผนก การจัดแผนก และการมอบอำนาจหน้าที่ (Delegating Authority) การแยกงานออกเป็นงานย่อยตามการพัฒนารายละเอียดของงาน (Job Description) และคุณสมบัติของงาน (Job Specification) เครื่องมือเหล่านี้มีความชัดเจนสำหรับผู้บริหารและพนักงาน ซึ่งต้องการทราบลักษณะของงาน การกำหนดแผนกในโครงสร้างขององค์กร (Organization Structure) ขนาดของการควบคุม (Span of Control) และสายการบังคับบัญชา (Chain of Command) การเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ต้องการการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้าง เพราะตำแหน่งใหม่ๆ ที่สร้างขึ้นหรือลดลงหรือรวมกัน โครงสร้างองค์กรจะต้องระบุถึงวิธีการใช้ทรัพยากรและวิธีการซึ่งวัตถุประสงค์มีการกำหนดขึ้นในธุรกิจ การสนับสนุนทรัพยากรและกำหนดวัตถุประสงค์ตามสภาพทางภูมิศาสตร์จะแตกต่างจากโครงสร้างด้านผลิตภัณฑ์หรือลูกค้า

รูปแบบทั่วไปของการจัดแผนกคือ ตามหน้าที่ (Functional) ตามฝ่าย (Divisional) ตามหน่วยธุรกิจเชิงกลยุทธ์ (Strategic Business Unit) และด้านเมทริกซ์ (Matrix)

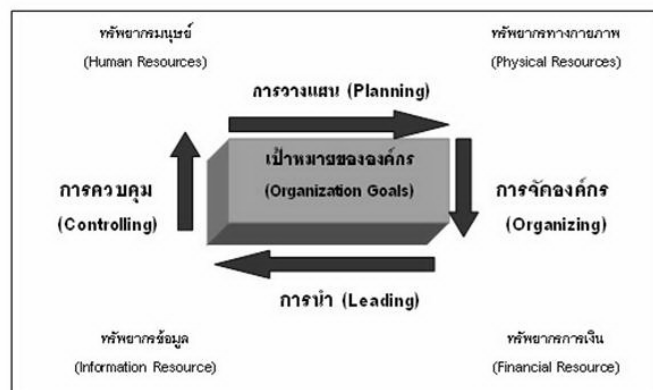
3) การนำหรือการสั่งการ (Leading/Directing) เป็นการใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจพนักงานให้ปฏิบัติงานและนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ระบุไว้ หรือเป็นกระบวนการจัดการให้สมาชิกในองค์กรทำงานร่วมกันได้ด้วยวิธีการต่างๆ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่ซับซ้อนและเข้าใจองแท้ได้ยาก การนำหรือการสั่งการจึงต้องใช้ความสามารถหลายเรื่องควบคู่กันไป อาทิ ภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหาร การจูงใจ การติดต่อสื่อสารในองค์กร และการทำงานเป็นทีม เป็นต้น หน้าที่ในการนำหรือสั่งการนี้ มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าหน้าที่อื่น เพราะผู้บริหารต้องแสดงบทบาทของผู้สั่งการอย่างมีคุณภาพ ถ้าไม่เช่นนั้น แผนงานที่วางไว้ตลอดจนทรัพยากรที่จัดเตรียมไว้อาจไม่เกิดประสิทธิผล ถ้าผู้บริหารดำเนินกิจกรรมด้านการสั่งการไม่ดีพอ ดังนั้น การสั่งการจึงเป็นเรื่องของ

ความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ และความสามารถที่จะชักจูงให้พนักงานร่วมกันปฏิบัติงานไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้องค์กรประสบความสำเร็จตามต้องการ

4) การควบคุม (Controlling) การใช้ทรัพยากรต่างๆ ขององค์กร ถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบ หรือติดตามผลและประเมินการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆ ของพนักงาน เพื่อรักษาให้องค์กรดำเนินไปในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กร ในเวลาที่กำหนดไว้ องค์กรหรือธุรกิจที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวอาจเกิดจากการขาดการควบคุม หรือมีการควบคุมที่ไม่มีประสิทธิภาพ และหลายแห่งเกิดจากความไม่ใส่ใจในเรื่องของการควบคุม ละเลยเพิกเฉย หรือในทางกลับกันคือมีการควบคุมมากเกินไปจนเกิดความผิดพลาดขององค์กรเอง การควบคุมจึงเป็นหน้าที่หลักทางการบริหารที่มีความสำคัญ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการทางการบริหาร

การควบคุมเป็นการตรวจตราและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่า จะบรรลุผลลัพธ์ตามต้องการ นอกจากนี้การควบคุมยังเป็นกระบวนการรวบรวมและแสดงถึงข้อมูลย้อนกลับเรื่องของผลการดำเนินงานในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอีกด้วย อาจกล่าวถึงบทบาทสำคัญของการควบคุมได้ว่า อยู่ที่คำ 4 คำ ได้แก่ มาตรฐาน (Standard) การวัดผล (Measurement) การเปรียบเทียบ (Comparison) และการปฏิบัติ (Take Action) โดยการควบคุมจะครอบคลุมดูแลพื้นที่ 4 พื้นที่ใหญ่ๆ ของการบริหาร กล่าวคือ พฤติกรรมบุคคลในองค์กร การเงิน การปฏิบัติการ และ ข้อมูลข่าวสาร

ทรัพยากรประกอบด้วย มนุษย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน ตลอดจนทรัพยากรข้อมูลขององค์กร ดังแสดงในภาพ 3 ซึ่งผู้บริหารจะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรโดยอาศัยหน้าที่ทั้ง 4 ประการนี้

ที่มา: รศ. ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, องค์การและการจัดการ, 2545, น. 19

ภาพ 3 แสดงกระบวนการบริหารจัดการซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ที่สัมพันธ์กัน 4 ประการ

ดังนั้น การบริหารจัดการจึงเป็นเรื่องของการดำเนินงาน กระบวนการทำงานต่างๆกลุ่มหรือองค์กร โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ มาเป็นกลไกในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารจัดการวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยดังกล่าวในการดำเนินงาน ทั้งคนหรือผู้ที่เข้ามาปฏิบัติงานเช่น คณะกรรมการ ผู้จัดการรายการ เป็นต้น เงินเป็นสิ่งที่ต้องใช้จ่ายในการดำเนินการ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า รวมไปถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆในวิทยุชุมชนฯ เป็นต้น

งานวิจัยวิทยุชุมชนฯ จึงต้องมีเรื่องของการบริหารจัดการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของการแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของทีมวิจัย กระบวนการดำเนินงานต่างๆ ทั้งการวางแผนและปฏิบัติงาน ถือได้ว่าเป็นการบริหารจัดการได้เช่นกัน ซึ่งหากมีการวางแผน และมีการบริหารงานหรือบริหารทีมที่ดี จะทำให้งานออกมามีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ในภาวะการณ์ปัจจุบันในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้มีการนำหลักการของการมีส่วนร่วมเข้าพิจารณา ในแนวทางของการบริหารจัดการก็เช่นเดียวกันที่มีการเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินการมากขึ้น

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

สุพรชัย (2537) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงประชาชนเป็นผู้นำในขั้นตอนต่างๆ คือกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ การจัดลำดับความสำคัญ การวางแผนปฏิบัติตามแผนและเป็นผู้ได้รับความรู้จากการพัฒนา

ยุวัฒน์ (2526) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันเป็นผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง และการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อปัญหาและสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และจำเป็นที่จะต้องรับปรัชญาที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างก็ปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเองเพื่อกิจกรรมกลุ่ม ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส และการชี้แนะที่ถูกต้อง

3.2 วิธีการวัดการมีส่วนร่วม

สุภาพรรณ (2548) อ้างถึง อนงค์ (2535) ได้แบ่งวิธีการวัดการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบคือ

1. วัดตามประเภทของขั้นตอนการมีส่วนร่วม ในขั้นตอนเริ่มพัฒนา การค้นหา ปัญหาและสาเหตุ การกำหนดความต้องการ ขั้นตอนและการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงาน ขั้นตอนการรับผลประโยชน์ และขั้นตอนการประเมินผล

2. วัดตามระดับความเข้มข้นของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งระดับการตัดสินใจระดับความร่วมมือและระดับการใช้ประโยชน์

3. จำแนกตามประเภทของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ บุคคลในท้องถิ่น ผู้นำในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐ และเจ้าหน้าที่ต่างชาติ

4. จำแนกตามรูปแบบการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น การมีส่วนร่วมทางตรง และการมีส่วนร่วมทางอ้อม

3.3 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

สุภาพรณ (2548) อ้างถึง สุภาวิณี (2545) ถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

1. พื้นฐานของการเข้ามามีส่วนร่วม ลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมที่มาจากแรงจูงใจภายในจะเป็นแรงหนุน หรือช่วยให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนการมีส่วนร่วมที่มาจากปัจจัยภายนอก โดยอาศัยอำนาจบารมี หรือแรงบีบบังคับจากผู้มีอำนาจ ความเกรงใจ หรืออิทธิพลของผู้มีอำนาจนอกชุมชนเองถึงจะสามารถกระทำสำเร็จ แต่ก็ไม่มีผลผูกพันทางใจ ความยั่งยืนต่อเนื่องของกิจกรรมหรือโครงการต่างๆก็จะลดลง

2. รูปแบบของการเข้าร่วม การร่วมของประชาชนนั้นเป็นการเข้าร่วมโดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชนเอง โดยเฉพาะกิจกรรมที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับของประชาชนสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผ่านกลุ่มตัวแทน เช่น กรรมการหมู่บ้าน การเข้าร่วมของประชาชนจะอยู่ในลักษณะผู้ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือ

3. ขอบเขตการมีส่วนร่วม เป็นช่วงเวลาการมีส่วนร่วม การใช้เวลาเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ จะใช้เวลาอย่างน้อยแตกต่างกัน ความถี่ห่างของจำนวนครั้งที่เข้าร่วม ความสม่ำเสมอ และฤดูกาล ที่เหมาะสมกับช่วงเวลาที่ใช้ในกิจกรรมแต่ละครั้ง

4. ผลของการเข้าร่วม ลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนทำให้เกิดการรวมพลังที่จะสร้างอำนาจต่อรองให้ชุมชนมีศักยภาพเป็นตัวของตัวเองสร้างปฏิสัมพันธ์อันดี มีความสามัคคีในมวลสมาชิกของชุมชน

3.4 ระดับของการมีส่วนร่วม

กาญจนา (2543) ได้ให้ทัศนะระดับการมีส่วนร่วมไว้ว่า เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการสื่อสารของชุมชนนั้น กระทำได้ในหลายระดับ และได้มีนักวิชาการหลายท่านจัดแบ่งระดับการมีส่วนร่วมเอาไว้หลายแบบ ในที่นี้ จะขอจัดแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนเอาไว้ 3 ระดับ โดยเรียงลำดับจากระดับที่น้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุดดังนี้ ก) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร

ข) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต/ผู้ร่วมแสดง ค) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผน และกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมในแต่ละระดับนี้จะเรียกชื่อประเภทของกิจกรรมและเงื่อนไขต่างๆ แตกต่างกันไปดังที่จะกล่าวถึงในรายละเอียดดังนี้

ก. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร

เป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในระดับล่างที่สุด กล่าวคือ ในกระบวนการสื่อสารตั้งแต่ต้น ยังอยู่ในการกำหนดของผู้ส่งสาร ไม่ว่าจะเป็นการเลือกประเด็นเนื้อหา การเลือกวิธีการนำเสนอ ไปจนกระทั่งการเลือกช่องทางสื่อที่จะใช้เผยแพร่ และผู้รับสารก็ยังคงมีฐานะเป็นเพียงผู้รับสารแต่เพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตามสิ่งที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปสำหรับฐานะของผู้รับสารในการสื่อสารชุมชนแบบมีส่วนร่วมก็คือ 1) ต้องมีการขยายแนวคิดของผู้รับสาร ให้ตระหนักถึงสิทธิที่จะรู้ของตน (Right to know / Right to be inform) และนอกจากนั้น สิทธินี้ยังขยายไปถึงสิทธิที่จะบอกเล่าข้อมูลข่าวสารของตนต่อสาธารณะด้วย (Right to inform) 2) จะต้องสร้างหลักประกันในการมีส่วนร่วมของผู้รับสาร ทั้งในช่วงขาเข้า (Input) และในช่วงขาออก (Output) เช่นในช่วงนำเข้าข้อมูล จะต้องมีการสำรวจว่ามีช่องทางข่าวสารอะไรบ้างสำหรับชุมชน โอกาสในการเข้าถึงเป็นอย่างไร เนื้อหาของข่าวสารนั้นเกี่ยวข้องกับชุมชนหรือเปล่า และมีรูปแบบการนำเสนอในลักษณะอย่างไร 3) ปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร ก็คือ ช่องทางข่าวสาร (Channel) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบางช่วงเวลาที่เป็นช่วงระยะเวลาสำคัญของชุมชน ตัวอย่างเช่น เมื่อมีกรณีรัฐมนตรีสัญจรหรือการทำประชาพิจารณ์ในต่างจังหวัดและมีการถ่ายทอดรายการดังกล่าวผ่านสื่อมวลชน จะต้องมีการสำรวจว่า มีช่องทางอะไรบ้างที่ประชาชนในบริเวณดังกล่าวจะได้รับ-ส่งข่าวสารอย่างทั่วถึง ในกรณีเช่นนี้ มาตรการการเพิ่มช่องทางการสื่อสาร (Addition of Channel) เป็นสิ่งที่จำเป็น

ข. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต/ผู้ร่วมแสดง

เป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นมาและจำเป็นต้องสร้างเงื่อนไขใหม่ๆ เพิ่มเติมหรือต้องมีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเก่าๆ ที่มีอยู่ การเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้ผลิตหรือผู้ร่วมผลิตนั้น ยังแบ่งออกได้เป็นหลายขั้นตอนตามหลักแนวคิดของการผลิตสื่อ คือ 1) ขั้นตอนการผลิต (Pre-production Stage) อันได้แก่ขั้นตอนการเตรียมการก่อนการผลิตสื่อ กิจกรรมในขั้นตอนนี้จะประกอบด้วย การเลือกประเด็นหัวข้อ การเลือกแง่มุมที่จะนำเสนอ การรวบรวมข้อเท็จจริงที่จะนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ การเขียนบทแบบต่างๆ การคัดเลือกนักแสดงและตัวแสดง ฯลฯ 2) ขั้นการผลิต (Production Stage) ได้แก่ขั้นตอนของการลงมือผลิต เช่น การเข้าห้องจัดรายการในกรณีของวิทยุ การลงมือถ่ายทำในกรณีของวิดีโอ โทรทัศน์/ภาพยนตร์ ฯลฯ 3) ขั้นหลังการผลิต

(Post-production Stage) ได้แก่ขั้นตอนหลังการถ่ายทำเสร็จแล้ว ก็ต้องมีการตัดต่อ การอัดเสียง ประกอบ การเพิ่มเติมด้านเทคนิคต่างๆ ฯลฯ

ชุมชนอาจจะเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งแต่ละขั้นตอนอาจจะต้องการสร้างเงื่อนไขใหม่ๆ เช่น หากต้องการให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการผลิต ก็จำเป็นต้องมีการอบรมให้ชาวบ้านเรียนรู้การใช้อุปกรณ์เสียก่อน อย่างไรก็ตาม จะเป็นการดียิ่งที่จะเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด ในลักษณะการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ระหว่างนักสื่อสารมวลชนกับชุมชน แม้ว่าชาวบ้านอาจจะไม่มีเวลาที่จะมาเรียนรู้การใช้ อุปกรณ์เครื่องมือได้อย่างชำนาญจนถึงขั้นการผลิตได้ด้วยตัวเองก็ตาม อันที่จริงการใช้ เครื่องมือเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นของการมีส่วนร่วม ซึ่งชาวบ้านอาจจะไม่จำเป็นต้องลงมือใช้ เครื่องมือเอง แต่ก็สามารถจะเข้าร่วมได้อย่างเต็มที่ เช่น ในขั้นตอนก่อนการผลิต การให้ชาวบ้านเป็นคนเลือกประเด็น/วิธีการที่จะนำเสนอ เลือกหาสถานที่ที่จะใช้เป็นฉากถ่ายทำ และหลังจากที่ถ่ายทำ ออกมาแล้วก็นำมาฉายให้ชาวบ้านชมก่อน เพื่อแสดงความคิดเห็นพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนะกัน

ค. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย

การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบายนั้น ถือว่าเป็นรูปแบบสูงสุดของการมีส่วนร่วม และดังที่จะได้สังเกตเห็นว่า ยิ่งระดับของการมีส่วนร่วมสูงขึ้นมากเท่าใด สัดส่วนของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้ก็จะเล็กลง กล่าวคือ ในระดับของผู้รับสาร คนในชุมชนทุกคนสามารถจะเข้ามามีส่วนร่วมได้ แต่เมื่อขึ้นมาถึงขั้นการผลิต ก็อาจจะมีคนบางกลุ่มในชุมชนเท่านั้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม จนกระทั่งถึงขั้นตอนสุดท้ายคือ ระดับการวางแผนและนโยบายนี้ ก็คงมีตัวแทนบางคนเท่านั้นจากชุมชนที่จะเข้ามาดำเนินกิจกรรมในระดับนี้

การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผน และกำหนดนโยบายการใช้สื่อของชุมชนนั้น หมายถึง การวางแผนและนโยบายดำเนินการใช้สื่อที่รวมเอาชุมชนเข้ามาอยู่ในโครงสร้างการสื่อสารของชุมชน กล่าวในระดับกว้าง อาจะหมายความถึงการวางแผนและกำหนดนโยบายของการสื่อสารทุกประเภทที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทใด เช่น สื่อมวลชน (วิทยุ หนังสือพิมพ์หมู่บ้าน) สื่อเฉพาะกิจ (วิดีโอ โปสเตอร์ หอกระจายข่าว เสียงตามสาย) สื่อประเพณี รวมทั้งสื่อบุคคล การวางแผนนั้นจะเป็นการสร้างเชื่อมโยงระหว่างสื่อแต่ละประเภทเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้ ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการฟักรายการวิทยุที่เสนอสารคดีเรื่องการปรับปรุงดินด้วยวิธีการแบบชีวภาพ หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการสื่อสารของชุมชน ก็อาจจะติดต่อขอเทปดังกล่าวมา ออกอากาศซ้ำผ่านหอกระจายข่าว เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงให้แก่ชาวบ้าน หรืออาจจะส่งต่อให้โรงเรียนจัดทำออกมาเป็นโปสเตอร์เพื่อให้เป็นสื่อที่คงทนถาวร เหมาะสำหรับการศึกษามากขึ้น เป็นต้น

ส่วนในระดับที่แคบลงมา อาจจะหมายถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนและนโยบายของสื่อบางประเภทที่จะเข้ามาในชุมชน ตัวอย่างที่กำลังจะเกิดขึ้นในสังคมไทย คือการทำวิทยุชุมชนที่ในโครงสร้างของการดำเนินงานจะมีตัวแทนชาวบ้านเข้าไปอยู่ในทุกขั้นตอน คือ ทั้งระดับคณะกรรมการบริหารวิทยุ ทั้งระดับการผลิต กล่าวคือ เป็นการรับผิดชอบร่วมกัน ชุมชนเองก็ต้องรับผิดชอบการดำเนินงานของสื่อ ซึ่งรวมทั้งด้านงบประมาณ อุปกรณ์ บุคลากร ฯลฯ ส่วนสื่อนั้นก็ต้องตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

3.5 แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR)

สิทธิณัฐ (2546) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่น่าจะเหมาะสมที่สุดสำหรับการพัฒนา หรือแก้ปัญหาของคนที่อยู่กับปัญหาในบริบทชุมชน โดยมีผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ฝ่าย ฝ่ายแรก คือ ชาวบ้าน อันประกอบด้วย แกนนำ กลุ่มผู้ที่อยู่กับปัญหา ฝ่ายที่สอง นักพัฒนาที่มีภารกิจในชุมชน ทั้งที่มาจากหน่วยของรัฐ หน่วยงานพัฒนาเอกชน หรือจากองค์กรศาสนา การกุศลต่าง ๆ ฝ่ายที่สาม นักวิชาการที่เป็นนักวิจัย ผู้ต้องการแสวงหาองค์ความรู้แบบใหม่ เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน โดยมีกระบวนการที่เฉพาะเจาะจง (Specific Paradigm) กับปัญหาหนึ่ง และเชื่อว่า เป้าหมายคือ การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาใหม่หรือปรับปรุงข้อค้นพบ ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำให้เกิดทฤษฎีที่เหมาะสมกับปัญหา รวมทั้งมีวิธีการวิจัย และจริยธรรมทางการวิจัยที่เหมาะสม ทั้งสามฝ่ายร่วมใช้กระบวนการ PAR เพื่อทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในการวิเคราะห์ และจัดการแก้ปัญหาของกลุ่มผู้ที่อยู่กับปัญหาให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน โดย การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม จะเน้นการยอมรับ หรือความเห็นพ้องจากชาวบ้านเป็นสำคัญ

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ และแสวงหาความรู้จากประสบการณ์โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของหมู่คณะ คือระหว่างชาวบ้านกับผู้วิจัย โดยจะเริ่มตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผลและร่วมรับผลที่เกิดจากการดำเนินงานและสรุปบทเรียนตลอดจนร่วมหาวิธีแก้ไขปัญหา และร่วมพัฒนาต่อไป

หลักการการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

1. ให้ความสำคัญและเคารพต่อภูมิความรู้ของชาวบ้าน ตลอดจนระบบการสร้างความรู้ที่แตกต่างกันไปจากของนักวิชาการยังเป็นเรื่องที่ปฏิบัติและยอมรับกันแพร่หลายในหมู่บ้านคนยากจน เพื่อเป็นหนทางแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตของเขา

2. ปรับปรุงความสามารถและศักยภาพของชาวบ้านด้วยการส่งเสริมยกระดับและพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเองของเขาให้สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์สถานการณ์ปัญหาของเขาเอง
3. ให้ความรู้ที่เหมาะสมแก่ชาวบ้านและคนยากจนโดยให้สามารถได้รับความรู้ที่เกิดขึ้นในระบบสังคมของเขาและสามารถที่จะทำความเข้าใจ แปลความหมายตลอดจนนำไปใช้อย่างเหมาะสม
4. สนใจในปรัทัศน์ของชาวบ้าน โดยการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยเปิดเผยให้เห็นคำถามที่ตรงกับปัญหาของชาวบ้าน
5. ปลดปล่อยความคิด สามารถใช้ความคิดเห็นของตนอย่างเสรีในการมองสถานการณ์และปัญหาของตนเอง สามารถใช้วิจารณ์ญาณในการวิเคราะห์ วิจัย ตรวจสอบสภาพเท็จจริงต่าง ๆ สามารถยืนหยัดต่อต้านพลังอิทธิพลจากภายนอก หรือจากอำนาจกดขี่ของผู้มีอำนาจ

ขั้นตอนการวิจัยแบบ PAR

พัชนี และอเล็กซานดรา (Alexandra) แห่งองค์กร Food and Agriculture Organization of the United Nations Office for Asia and the Pacific ได้เขียนหนังสือ “Taking Hold of Rural Life” เป็นภาษาอังกฤษและแปลเป็นภาษาไทยโดย สุนทร และวิศนิ (2534) ได้ให้ความหมายของการวิจัยแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นกระบวนการค้นคว้าร่วมกันของเพื่อนร่วมงานวิจัยในการศึกษาสถานการณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลและร่วมเรียนรู้ไปด้วยกัน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเชิงสะท้อนให้เห็นภาพอันถูกต้องและแท้จริงของชีวิตในหมู่บ้าน การวิจัยแบบมีส่วนร่วมยังชี้ให้เห็นวิถีทางในการแก้ไขที่เหมาะสมกว่าได้อีกด้วย

การวิจัยโดยมีส่วนร่วมในการพัฒนา หรืองานวิจัยเพื่อการพัฒนา หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) มีการประยุกต์ข้อมูลที่ศึกษาได้เพื่อหาทางแก้ปัญหา และทำกิจกรรมไปพร้อมๆ กัน พอสรุปขั้นตอนสำคัญได้ดังนี้

1. การพิจารณาหาปัญหา โดยเปิดโอกาสให้ใช้ภูมิปัญญาของกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่มีมุมมองและวิธีการวิเคราะห์ปัญหาต่างกัน โดยอาศัยความเข้าใจในคุณค่า ค่านิยม วัฒนธรรม และบรรทัดฐานในการประพฤติปฏิบัติของชาวบ้าน หรือกลุ่มเป้าหมาย อาจจะโดยวิธีการอภิปรายกลุ่ม การทัศนศึกษา การเยี่ยมชมดูงานต่างพื้นที่ การปรึกษาหารือกับผู้ชำนาญการ การทดสอบ การทดลอง ตลอดจนการศึกษาจากสื่อต่างๆ เช่น เอกสาร คน สถานการณ์ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและวิดิทัศน์ เป็นต้น
2. การจัดกลุ่มและประเภทของปัญหา เช่น ด้านอาชีพด้านสังคม สิ่งแวดล้อม การศึกษา หรืออาจจะแบ่งประเด็นย่อยออกไปอีกก็ได้ แต่ต้องมีความเชื่อมโยงกับประเด็นใหญ่

3. การเลือกวิธีการและออกแบบการวิจัย โดยเลือกปัญหาและวิธีการวิจัยที่เหมาะสม ผ่านการใช้กระบวนการกลุ่มแบบไม่ชี้นำและให้กลุ่มเป้าหมายหรือชาวบ้านมีส่วนในการออกแบบการวิจัย โดยเฉพาะเครื่องมือวิจัยในรูปแบบ แบบสอบถาม ประเด็นการอภิปรายกลุ่ม ประเด็นการสังเกต หรือสัมภาษณ์ เป็นต้น

4. การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล หลังจากมีการทดสอบและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยในสนามแล้ว ก็มีการดำเนินการ ดังนี้

4.1) การศึกษาสภาพปัจจุบันโดยอาศัยความร่วมมือ และเรียนรู้กันระหว่างชาวบ้านกับนักวิจัย ซึ่งเป็นการสร้างความตระหนัก และเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Transformation)

4.2) การศึกษาสถานการณ์ที่คาดหวัง ภายได้ประเด็นที่กำหนดไว้ ในกรณีนี้ผู้เขียนควรเข้าใจว่าข้อมูลแต่ละเรื่องสามารถพิจารณาได้หลายมุมมอง การด่วนสรุปอาจจะทำให้เกิดความผิดพลาด ฉะนั้น จำเป็นต้องมีใจกว้าง และอดทนต่อการเรียนรู้ของชาวบ้านในการศึกษาสถานการณ์ดังกล่าว

5. การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสภาพปัจจุบัน และที่คาดหวังจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลหลากหลาย และการคัดเลือกข้อมูลที่เหมาะสมกลุ่มเป้าหมายต้องใช้ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ และอาจจะต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมอีก

สุนทร และวิศนี (2534) ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า PAR จะก่อให้เกิดมิติใหม่ที่มีจะไม่มีในการวิจัยทางวิชาการทั่วไป โดยเปรียบเทียบในตาราง ดังนี้

ตาราง 1 การเปรียบเทียบระหว่างการวิจัยวิชาการกับการวิจัยแบบ PAR

แบบวิชาการ	แบบ PAR
- อาศัยหัวข้อเรื่อง - ผู้เขียน - พิสูจน์สมมติฐาน - หลีกเลี่ยงความลำเอียงในคุณค่า (Value-bias)	- อาศัยกระบวนการ - ผู้ร่วมการวิจัย (รวมผู้ถูกวิจัย) - การร่วมกันหาสมมติฐาน - รวมความลำเอียงในคุณค่าเข้าไว้ด้วยกัน

6. การรายงานและนำเสนอ อาจเป็นรูปเอกสารการประชุมชี้แจง แผนภูมิฝาผนัง หรือแม้แต่การออกรายการวิทยุในชุมชน เพื่อให้ทุกคนในชุมชน เพื่อให้ทุกคนในชุมชนที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการได้มีส่วนรับรู้และวิเคราะห์หรือวิจารณ์ต่อเนื่อง

7. การวางแผนอย่างมีส่วนร่วม หลังจากการนำเสนอผลการวิจัยแล้ว กลุ่มวิจัย PAR จำเป็นต้องมีความเห็นสอดคล้องกัน เพื่อนำไปสู่การวางแผนงานอย่างมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การจำแนกปัญหา 2) กำหนดจุดประสงค์และเป้าหมาย อาจจะเป็นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ 3) กำหนดทรัพยากร และวางแผนงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ และ 4) เตรียมแผนปฏิบัติ ทั้งด้านกลุ่มเป้าหมาย เวลาสถานที่ เทคนิค กระบวนการ และขั้นตอนของงานธุรการและวิชาการ

8. การจัดการและดำเนินการ โดยช่วยให้กลุ่มเป้าหมายมีทักษะในการจัดการ และจะเกิดการตื่นตัว มีความตระหนัก และติดตามงานอย่างใกล้ชิด และมีโอกาสในการเพิ่มศักยภาพในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์งานอื่นๆ และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีแรงบันดาลใจ ความสามารถ และความพร้อมที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ และลดแรงต่อต้านหรือไม่มีแรงต่อต้านต่อสิ่งที่กลุ่มเป้าหมายได้ตัดสินใจ และมีส่วนร่วมร่วมดำเนินการที่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของเขา

การจัดการ และดำเนินการกิจกรรมที่กำหนดไว้ มักจะมี 6 ขั้นตอน คือ

- 1) ศึกษาแผนและเตรียมขั้นตอนปฏิบัติ
- 2) ดำเนินการในภาคปฏิบัติ
- 3) ติดตามและทบทวนการปฏิบัติงาน
- 4) แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน
- 5) จัดการผลผลิตและแบ่งสรรผลประโยชน์
- 6) ประเมินผลและรายงานต่อผู้เกี่ยวข้อง

9. การติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วมที่กลุ่มเป้าหมายมีส่วนที่จะให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่องว่ากิจกรรมนั้นๆ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยครอบคลุมทุกกระบวนการ เช่น กระบวนการทำงาน กิจกรรมของผู้เกี่ยวข้อง ความก้าวหน้าที่เกิดขึ้น ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ปัจจัยป้อนที่ใช้และจำเป็น ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ ผลลัพธ์ที่ได้ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เกี่ยวข้องด้านต่างๆ และแม้แต่ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจการเมือง และธรรมชาติ ทั้งนี้ การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วมมักมี 5 ขั้นตอน คือ

- 1) กำหนดจัดระบบและลำดับความสำคัญของเรื่องที่ติดตามและประเมินผล

- 2) สร้างตัวชี้วัดที่บอกถึงเปลี่ยนแปลงตามจุดประสงค์ของโครงการ เช่น ตัวชี้วัดทางสังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ เป็นต้น
- 3) สร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลและการแบ่งความรับผิดชอบ
- 4) การรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลโดยให้โอกาสอย่างเต็มที่แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ
- 5) การรายงานและเผยแพร่

โดยสรุปแล้ว PAR เป็นวิธีวิทยาวิจัยที่เปิดโอกาสให้แก่กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์หาทางเลือก ตัดสินใจ และดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามที่ได้เลือกไว้ แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเป็นอีกหนึ่งแนวทางการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การออกแบบกระบวนการวิจัย ซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยทีมวิจัยร่วมสามารถที่จะนำกระบวนการและวิธีการต่างๆ ไปใช้ได้ในการทำงานของแต่ละกลุ่ม รวมถึงการปฏิบัติงานหรือการวางแผนงานของผู้วิจัย

4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์

4.1 การสื่อสาร

ความหมาย

ปรมะ (2538) ให้ความหมายของการสื่อสารว่า คือ กระบวนการถ่ายทอดสาร (Message) จากบุคคลหนึ่งซึ่งเรียกว่า ผู้ส่งสาร (Source) ไปยังอีกบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ผู้รับสาร (Receiver) โดยผ่านสื่อ (Channel)

วิรัช (2546) กล่าวว่า “การติดต่อสื่อสาร คือ กระบวนการในการส่งผ่านหรือสื่อความหมายระหว่างบุคคลสังคมมนุษย์เป็นสังคมที่สมาชิกสามารถใช้ความสามารถของตนสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ โดยแสดงออกในรูปของความต้องการ ความปรารถนา ความรู้สึกนึกคิด ความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ จากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง”

จากความหมายข้างต้น จะเห็นได้ว่า สิ่งหนึ่งที่ความหมายเหล่านี้มีร่วมกันก็คือ การสื่อสารของมนุษย์ตั้งอยู่บนหลักของความสัมพันธ์ (Relationship) กล่าวคือ ในการสื่อสารนั้นจะต้องมีผู้เกี่ยวข้องอยู่สองฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร และอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับสาร ซึ่งทั้งสองฝ่ายมีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันจากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสื่อสาร (Communication) เป็นกระบวนการถ่ายทอดสารระหว่างมนุษย์ โดยผ่านเครื่องมือที่เรียกว่า “ภาษา” เพื่อติดต่อกัน ด้วยวิธีการต่างๆ อันจะส่งผลให้ฝ่ายผู้ส่งสารและผู้รับสารเกิดความเข้าใจได้ตรงกัน เช่น การถ่ายทอด

ความรู้สึกนึกคิด การบอกเล่าเรื่องราว ประสบการณ์เป็นต้น แต่ละบุคคลอาจนำวิธีการหรือกระบวนการสื่อสารที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมหรือความจำเป็นของตนเองและคู่สื่อสาร

วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

ในการติดต่อสื่อสารกันทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารทั้งสิ้น ซึ่งทั้งสองฝ่ายอาจมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้ ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการสื่อสารจึงสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. เพื่อแจ้งให้ทราบ (To inform) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการเผยแพร่หรือบอกกล่าว เรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ กิจกรรม นโยบาย ความเคลื่อนไหว ฯลฯ ของตนเองหรือหน่วยงาน ให้ได้รับสาร ได้รับทราบ ผู้รับสารก็มีความประสงค์ที่จะได้ทราบข่าวสาร เพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน หรือเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ
 2. เพื่อการศึกษา (To educate) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารได้เรียนรู้ และเกิดความเข้าใจลึกซึ้งมากกว่าการได้รับทราบ ผู้ส่งสารก็มีความประสงค์ที่จะเรียนรู้และการศึกษา
 3. เพื่อโน้มน้าว (Persuade) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึก ชอบ สนใจ คล้อยตาม สนับสนุนและต้องปฏิบัติตาม ส่วนผู้รับสารก็ต้องการที่จะได้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ
 4. เพื่อความบันเทิง (To entertain) เป็นวัตถุประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารเกิดความพอใจ สนุกสนาน ส่วนผู้รับสารก็ต้องได้รับความพอใจเพลิดเพลินใน หรือสนุกสนาน
- ดังนั้น การสื่อสาร (Communication) จึงเป็นเรื่องของกระบวนการส่งข่าวสารข้อมูลจากผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับข่าวสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อชักจูงให้ผู้รับข่าวสารมีปฏิกิริยาตอบสนองกลับมา โดยคาดหวังให้เป็นไปตามที่ผู้ส่งต้องการ

องค์ประกอบของการสื่อสาร ประกอบด้วย

1. ผู้ส่งข่าวสาร (Sender)
2. ข้อมูลข่าวสาร (Message)
3. สื่อในช่องทางการสื่อสาร (Media)
4. ผู้รับข่าวสาร (Receivers)
5. ความเข้าใจและการตอบสนอง

กระบวนการสื่อสาร

กระบวนการสื่อสาร (Communication Process) โดยทั่วไปเริ่มต้นจากผู้ส่งข่าวสาร (Sender) ทำหน้าที่เก็บรวบรวมแนวความคิดหรือข้อมูล จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เมื่อต้องการส่งข่าวไปยังผู้รับข่าวสาร ก็จะแปลงแนวความคิดหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องออกมาเป็น ตัวอักษร น้ำเสียง สี การเคลื่อนไหว ฯลฯ ซึ่งเรียกว่าข่าวสาร (Message) จะได้รับการใส่รหัส (Encoding) แล้วส่งไปยังผู้รับข่าวสาร (Receivers) ผ่านสื่อกลาง (Media) ในช่องทางการสื่อสาร (Communication Channels) ประเภทต่าง ๆ หรืออาจจะถูกส่งจากผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับข่าวสารโดยตรงก็ได้ ผู้รับข่าวสาร เมื่อได้รับข่าวสารแล้วจะถอดรหัส (Decoding) ตามความเข้าใจและประสบการณ์ในอดีต หรือสภาพแวดล้อมในขณะนั้น และมีปฏิกิริยาตอบสนองกลับไปยังผู้ส่งข่าวสารซึ่งอยู่ในรูปของความรู้ความเข้าใจ การตอบรับ การปฏิเสธหรือการนิ่งเงียบก็เป็นได้ ทั้งนี้ข่าวสารที่ถูกส่งจากผู้ส่งข่าวสาร อาจจะไม่ถึงผู้รับข่าวสารทั้งหมดก็เป็นได้ หรือข่าวสารอาจถูกบิดเบือนไปเพราะในกระบวนการสื่อสาร ย่อมมีโอกาสเกิดสิ่งรบกวน หรือตัวแทรกแซง (Noise or Interferes) ได้ ทุกขั้นตอนของการสื่อสาร

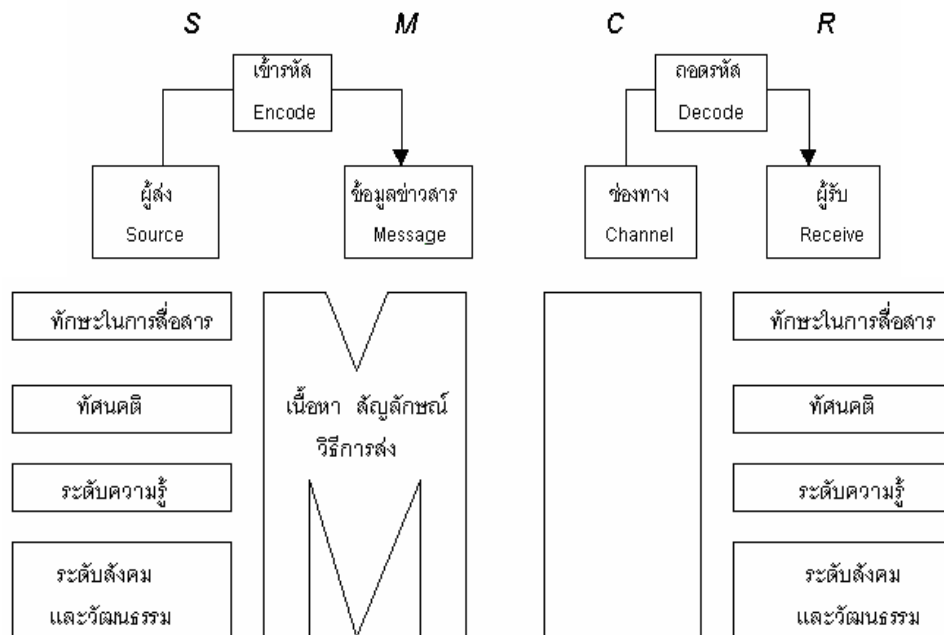
เบอร์โล (1960) ได้กล่าวถึงกระบวนการของการติดต่อสื่อสารไว้ในลักษณะรูปแบบจำลอง S M C R Model อันประกอบด้วย

1. **ผู้ส่ง (Source)** ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการเข้ารหัส (encode) เนื้อหาข่าวสาร มีเจตคติที่ดีต่อผู้รับเพื่อผลในการสื่อสาร มีความรู้อย่างดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่ง และควรจะสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับ ตลอดจนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับด้วย

2. **ข้อมูลข่าวสาร (Message)** เกี่ยวข้องทางด้านเนื้อหา สัญลักษณ์ และวิธีการส่งข่าวสาร

3. **ช่องทางการส่ง (Channel)** หมายถึงการที่จะส่งข่าวสารโดยการให้ผู้รับได้รับข่าวสาร ข้อมูลโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง คือ การได้ยิน การดู การสัมผัส การลิ้มรส หรือการได้กลิ่น

4. **ผู้รับ (Receiver)** ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการ “การถอดรหัสสาร” (decode) เป็นผู้ที่มีเจตคติ ระดับความรู้ และพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม เช่น เดียวหรือคล้ายคลึงกันกับผู้ส่งสารจึงจะทำให้การสื่อความหมายหรือการสื่อสารนั้นได้ผล

ภาพ 4 แสดงแบบจำลองการสื่อสารตามแนวคิดของเบอร์โล (Berlo's SMCR Model)

ตามลักษณะของ S M C R Model นี้ มีปัจจัยสำคัญที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่งและผู้รับที่จะทำให้การสื่อความหมายนั้นได้ผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ได้แก่

1) ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) หมายถึง ทักษะซึ่งทั้งผู้ส่งและผู้รับควรจะมี ความชำนาญในการส่งและการรับสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจกันได้อย่างถูกต้อง

2) ทัศนคติ (Attitudes) เป็นทัศนคติของผู้ส่งและผู้รับซึ่งมีผลต่อการสื่อสาร ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีทัศนคติที่ดีต่อกันก็จะทำให้การสื่อสารได้ผลดี ทั้งนี้เพราะทัศนคติย่อมเกี่ยวข้องไปถึงการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับด้วย

3) ระดับความรู้ (Knowledge Levels) ถ้าผู้ส่งและผู้รับมีระดับความรู้ที่เท่าเทียมกันก็จะทำให้การสื่อสารนั้นลุล่วงไปด้วยดี แต่ถ้าหากความรู้ของผู้ส่งและผู้รับมีระดับที่แตกต่างกัน ย่อมจะต้องมีการปรับความยากง่ายของข้อมูลที่จะส่งในด้านของความยากง่ายของภาษาและถ้อยคำสำนวนที่ใช้

4) ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Culture Systems) ระบบสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติเป็นสิ่งที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในชาตินั้น ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติ สังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติย่อมมีความแตกต่างกันไป

4.1.1 แนวคิดการสื่อสารชุมชน

วีรพงษ์ (2545) อ้างใน กาญจนา และคณะฯ (2543) กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญๆของการสื่อสารชุมชน มีดังนี้

(1) เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถมีปฏิกริยาโต้ตอบ (interactivity) กันอยู่ตลอดเวลาทั้งในลักษณะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้สถานะของผู้ส่งและผู้รับไม่ตายตัว แต่จะมีการผลัดเปลี่ยนบทบาทอยู่ตลอดเวลา

(2) ทิศทางการไหลของข่าวสาร (Flow of Information) ในขณะที่กระบวนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาแบบกระแสหลักนั้น ทิศทางการไหลของข่าวสารเป็นไปอย่างจำกัด คือมีการไหลจากเบื้องบน (เจ้าหน้าที่รัฐ) ไปสู่เบื้องล่าง (ประชาชน) เท่านั้น แต่การสื่อสารชุมชนนั้น การหลังไหลของข่าวสารจะมีทิศทางที่หลากหลาย มาจากทุกทิศทาง ทั้งจากบนลงล่าง (Top-Down) แบบล่างสู่บน (Bottom-Up) และแบบแนวนอน (Horizontal) ดังนั้น ข่าวสารจึงอาจจะไหลจากนักวางแผนพัฒนาไปสู่ชาวบ้าน จากสื่อมวลชนไปสู่ผู้รับสารในชุมชน ในเวลาเดียวกัน ชาวบ้านอาจจะส่งข่าวสารขึ้นไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีการแลกเปลี่ยนติดต่อส่งข่าวสารระหว่างกลุ่มชาวบ้านด้วยกัน

(3) เป้าหมายของการสื่อสารชุมชน มีวิธีการและแง่มุมหลายแง่มุมที่จะกำหนดเป้าหมายของการสื่อสารเพื่อชุมชน ตัวอย่าง เช่น

(ก) การกำหนดเป้าหมายโดยการใช้ระดับผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์

การสื่อสารชุมชนจะมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ ดังนี้ 1) ระดับชุมชนเป็นการสื่อสารที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน 2) ระดับหน่วยงานนอกชุมชน เป็นการสื่อสารที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับด้านการพัฒนาและการสื่อสาร และ 3) ระดับสังคมส่วนรวม เป็นการสื่อสารที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในระดับกว้าง

(ข) การกำหนดเป้าหมายโดยสอดคล้องกับทิศทางการไหลของข่าวสาร อาจกำหนดได้เป็น 3 เป้าหมายย่อย คือ

1) เพื่อทำการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลและโน้มน้าวชักจูงใจ อันมักได้แก่ ทิศทางการไหลของข่าวสารจากบนลงล่าง (อย่างไรก็ตาม ทิศทางการไหลแบบอื่นๆ ก็ใช้เป้าหมายนี้ได้เช่นกัน)

2) เพื่อเป็นช่องทางแสดงออกซึ่งตัวตนของชุมชน (Community Self-Expression) อันอาจจะหมายรวมถึงแต่การแสดงออกซึ่งความต้องการของชุมชนไปจนกระทั่งถึงการแสดงออกซึ่งสิทธิ ศักดิ์ศรี ภูมิปัญญาของชุมชนด้วย

3) เพื่อพัฒนาความเป็นตัวเองของบุคคล (Development of the Individual Self) ในหน่วยที่เล็กลงมากกว่าชุมชน การสื่อสารชุมชนจะทำหน้าที่คล้ายๆ เป็นเวทีแห่งการศึกษาเรียนรู้ที่ช่วยให้ศักยภาพของปัจเจกบุคคลได้พัฒนาสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

(ค) เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นและดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (Need-Oriented) ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะประการสำคัญของกระบวนการสำคัญของกระบวนการพัฒนาแนวใหม่แทนการพัฒนาที่แต่เดิมเคยตอบสนองความต้องการของรัฐเป็นหลัก

(ง) หน้าที่ของการสื่อสาร

1) หน้าที่การแสดงออก (Expressive Function) คือ ทั้งบุคคลและกลุ่มสามารถแสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมาเพื่อที่จะสร้างเอกลักษณ์ของตนเองได้

2) หน้าที่ทางสังคม (Social Function) คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสารเพื่อจะสร้างความรู้สึกร่วมเป็นชุมชนเดียวกัน

3) หน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร (Information Function) อันเป็นหน้าที่พื้นฐานของการสื่อสารโดยทั่วไป หากทว่าในการสื่อสารชุมชนนั้น ทิศทางการไหลของข่าวสารต้องเป็นไปอย่างรอบด้าน ดังนั้น ผู้เข้าร่วมกระบวนการสื่อสารทุกคนจึงได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ในเรื่องของการสื่อสารและทักษะการถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชน

4) หน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติการ (Control Activation Function) การสื่อสารจะเป็นช่องทางนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของบุคคลและชุมชนได้ เนื่องจากการสื่อสารชุมชนมีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่มีขั้นตอนของปฏิกิริยาป้อนกลับ (Feedback)

(จ) สื่อของชุมชนเน้นการปรับปรุงสื่อ ให้เหมาะสมสำหรับประโยชน์ของการใช้งานของชุมชน ไม่ว่าชุมชนจะตั้งวัตถุประสงค์การใช้เอาไว้เช่นใดก็ตาม

(ฉ) สื่อชุมชนต้องเป็นสื่อที่คนในชุมชนสามารถเข้าถึง (Access) ได้ตลอดเวลา เพื่อนำไปใช้เพื่อหาข่าวสาร เพื่อความรู้หรือเพื่อความบันเทิง

(ช) สื่อชุมชนเป็นสื่อที่ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม (Participates) ในหลายๆ บทบาทไม่ว่าจะเป็นผู้วางแผนการใช้สื่อ ผู้ผลิต ผู้แสดง ฯลฯ

(ฌ) สื่อชุมชนต้องเป็นสื่อที่แสดงออกของชุมชน มิใช่เป็นสื่อเพื่อชุมชน ซึ่งหมายความว่าตัวตนของชุมชนที่จะแสดงออกไปนั้น ต้องมาจากการกำหนดของชุมชนเอง มิใช่เป็นผู้อื่นมาทำให้ชุมชน

(ญ) สื่อชุมชนจะปรับเปลี่ยนลักษณะของการเป็นเครื่องมือถ่ายทอดข่าวสาร จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง มาเป็นเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนข่าวสารและทัศนะของคนทุกคน

4.1.2 แนวคิด การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication)

กาญจนา (2543) ให้ทัศนะว่า ในการทบทวนความล้มเหลวของการพัฒนาที่ใช้กระบวนการทัศน์ Modernistic นั้น พบว่า สาเหตุประการหนึ่งที่จะเป็นสาเหตุเบื้องต้นแรกอันนำไปสู่สาเหตุอื่นๆ ก็คือ ในแบบจำลองการพัฒนาดังกล่าว ประชาชนผู้เป็นเป้าหมายของการพัฒนาไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมของการพัฒนา ดังนั้น ในการปรับปรุงแนวคิดเรื่องการพัฒนา แนวคิดใหม่ๆ บางแนวจึงได้ชูประเด็นเรื่อง “การมีส่วนร่วม” ขึ้นมาเป็นประเด็นหลัก ที่เรียกว่า “การพัฒนาแบบประชาชนมีส่วนร่วม” สำหรับ “การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Communication) นั้น อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบหนึ่งที่สำคัญของการสื่อสารชุมชนในที่นี้ เราจึงจะพิจารณาแนวคิดนี้โดยละเอียด ดังนี้

1) เป้าหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

หากกล่าวเฉพาะในระดับของชุมชนแล้ว เป้าหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมน่าจะมีดังต่อไปนี้

ก) เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง เช่น การนำเอาภูมิปัญญาของชาวบ้านมาเผยแพร่ในวงกว้าง

ข) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านที่เข้ามามีส่วนร่วม และเพื่อให้เห็นคุณค่าความคิดและความเชื่อของเขา ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการนำเอาแนวคิดเรื่อง เศรษฐกิจแบบพอเพียงมาเผยแพร่ในวงกว้าง และคนทั่วไปให้การยอมรับผ่านการแสดงทัศนะผ่านสื่อ (เป็น Feedback) ก็จะทำให้ชุมชนมีความมั่นใจในคุณค่าของตนเอง

ค) เพื่อพิสูจน์ความเชื่อของชุมชนที่เคยคิดว่าตนเองไม่สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ซับซ้อนได้ การเข้าร่วมฝึกฝนอบรมการผลิตสื่อจะพิสูจน์ให้ชาวบ้านเห็นว่า พวกเขาสามารถจะใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้หากมีโอกาส

ง) เพื่อสร้างทักษะในการสร้างสื่อให้กับชุมชน เพื่อเป็นช่องทางที่ชุมชนจะส่งข่าวสารออกไปจากจุดยืน มุมมองและทัศนะของตนเอง

จ) เพื่อให้ชุมชนได้แสดงความรู้สึก ปัญหา วิธีการวิเคราะห์ปัญหารวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาจากทัศนะของชุมชน

ฉ) ผลจากการสื่อสารของชุมชนที่อาจจะเกิดจากการริเริ่มของบางส่วนเลี้ยวของชุมชน หรือจากชุมชนใดชุมชนหนึ่ง จะช่วยยกระดับความมีสติและความรับผิดชอบให้กับทั้งชุมชนหรือชุมชนอื่นๆ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เราต้องยอมรับว่า ผลจากการใช้กระบวนการทัศน์การพัฒนาแบบบนลงล่างนั้น ไม่เพียงแต่จะไม่ได้ผลตามที่คาดหวังเอาไว้เท่านั้น หากทว่ายังทิ้งร่องรอยแห่งความสูญเสียในเชิงภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเอาไว้ด้วย กล่าวคือ ชาวบ้านจะเกิดวัฒนธรรมแห่ง

การพึ่งพา การรอคอยความช่วยเหลือจากภายนอก และไม่เชื่อมั่นว่าตนเองจะแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ ด้วยความสามารถของตนเอง

ข) เนื่องจากเนื้อหาของการสื่อสารชุมชนนั้น จะเน้นเรื่องราวที่มีสาระประโยชน์ต่อชีวิตของชุมชนเอง ดังนั้นสื่อประเภทนี้จึงช่วยเพิ่มสัดส่วนของการสร้างสื่อที่มีสาระให้แก่ชุมชน ให้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเพื่อถ่วงดุลกับการสื่อสารที่มุ่งเน้นแต่ความบันเทิงและการหลีกหนีปัญหา (Escapist) ที่สื่อจากภายนอกอัดฉีดเข้าไปในชุมชน

2) การมีส่วนร่วมในองค์ประกอบของการสื่อสาร

จากต้นกำเนิดแนวคิดการพัฒนาเรื่องการมีส่วนร่วมนั้น ในระยะแรกๆที่มีการนำแนวคิดนี้มาบรรจุใช้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากการรับรู้และความเข้าใจร่วมต่อแนวคิดดังกล่าวยังไม่ชัดเจน จึงเกิดการปฏิบัติที่แตกต่างกันและถึงกับการปฏิบัติที่เบี่ยงเบนออกไปจากเป้าหมายเดิม เช่น มีการบรรจุว่า ในการทำโครงการพัฒนาชนบทนั้น ต้องให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมด้วยการนำเงินทองและแรงงานเข้ามามีส่วนร่วม แต่ในขั้นตอนอื่นๆไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดการ การดำเนินงาน การแบ่งผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นยังอยู่ในอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐเหมือนเดิม

สำหรับเรื่องการมีส่วนร่วมในการสื่อสารก็อาจจะมีปัญหาเช่นเดียวกัน กล่าวคือมีระดับต่างๆที่แตกต่างกันไปของการเข้ามามีส่วนร่วมของการสื่อสาร ปัจจัยที่เข้ามามีส่วนกำหนดระดับความมากน้อยของการมีส่วนร่วมนั้น จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการสื่อสารดังนี้

1. เป้าหมายของการสื่อสาร ได้กำหนดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับใด เช่นในระดับเข้าร่วมแสดง ระดับเป็นผู้รับสารที่คอยป้อนปฏิกิริยาย้อนกลับ (Feedback) ระดับวางนโยบาย ฯลฯ

2. ลักษณะสองทางและ Interactivity ของการสื่อสาร ยิ่งการสื่อสารที่เอื้ออำนวยให้มีลักษณะตอบโต้กันอยู่ตลอดเวลาเพิ่มขึ้นเท่าใด โอกาสที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมก็ยิ่งจะมีมากขึ้นเท่านั้น

3. ใครคือผู้ส่งสาร ในชุมชนเองโอกาสที่คนส่วนใหญ่จะได้เข้ามาเป็นผู้ส่งสารมีมากน้อยและทั่วถึงหรือไม่ หรือเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างนักสื่อสารมวลชนอาชีพ เจ้าหน้าที่รัฐและชาวบ้าน สัดส่วนที่จะได้เป็นผู้ส่งสารเป็นอย่างไรบ้าง

4. ประเภทของเนื้อหาสาร เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชนหรือเปล่า ตัวอย่างเช่น ปัจจุบันนี้ แม้ในโทรทัศน์จะมีรายการประเภทวิเคราะห์ข่าวและสถานการณ์ปัจจุบัน แต่ทว่า เนื้อหาทั้งหมดยังคงเป็น “วาระแห่งชาติ” เป็นส่วนใหญ่ โอกาสที่ประเด็นท้องถิ่นจะได้เข้าไปเป็นเนื้อหาในสื่อมวลชนยังมีอยู่น้อย นอกจากนั้นวิธีการนำเสนอเนื้อหา หากมีลักษณะของการสนทนาแลกเปลี่ยนทัศนะซึ่งกันและกัน (Dialogue) แสวงหาความร่วมมือจากหลายฝ่าย

(Collaboration) และก่อให้เกิดการตัดสินใจโดยกลุ่ม (Group decision making) ก็จะยังทำให้การมีส่วนร่วมมีโอกาสมากขึ้น

5. ประเภทของช่องทาง/สื่อ โดยหลักการทั่วไปแล้ว สื่อขนาดเล็กเช่น สื่อเฉพาะกิจจะเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมได้มากกว่าสื่อมวลชน สื่อที่ชาวบ้านคุ้นเคย เช่น สื่อประเพณี ก็จะเอื้ออำนวยให้ชาวบ้านเข้าร่วมได้ง่ายกว่าสื่อสมัยใหม่ที่แปลกหน้า อย่างไรก็ตาม นี่ก็ไม่ได้หมายความว่าสื่อมวลชนปิดโอกาสโดยสิ้นเชิง สำหรับสื่อสมัยใหม่หรือสื่อที่มีขนาดใหญ่ เช่น สื่อมวลชน เพียงแต่มีข้อพึงตระหนักถึงความยากง่ายในการเข้ามีส่วนร่วมของสื่อประเภทต่างๆ และการค้นคิดสร้างสรรค์กิจกรรมและช่องทางแบบใหม่ที่จะอำนวยความสะดวกในการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน

6. ผู้รับสารและการมีปฏิกิริยาป้อนกลับ (Feedback) สำหรับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมนั้น จะมีความเชื่อพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสารที่แตกต่างไปจากการสื่อสารเพื่อการพัฒนากระแสหลัก โดยสิ้นเชิง กล่าวคือ กระบวนทัศน์ใหม่นี้จะเชื่อว่า ผู้รับสารนั้นมีใช้ผู้ที่วางแปลและไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับเนื้อหาสารที่จะสื่อไป หากแต่ความรู้ที่ผู้รับสารมีนั้น อาจจะเป็นความรู้คนละชุดที่แตกต่างจากที่ผู้ส่งสารคิดเอาไว้ ไม่ว่าชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมกับการสื่อสารในระดับใดก็ตาม การจัดช่องทางสำหรับปฏิกิริยาป้อนกลับก็เป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างขาดไม่ได้ของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า

การสื่อสาร คือ กระบวนการถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยผ่านสื่อหรือช่องทางการสื่อสาร ซึ่งในที่นี้หากเปรียบเทียบกับ การสื่อสารในวิทยุชุมชน คนเมืองหละปุน ก็คือ การใช้วิทยุชุมชน คนเมืองหละปุนเป็นสื่อหรือช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารในที่นี้คือ ผู้จัดรายการ ไปยังผู้รับสารคือ ผู้ฟัง เป็นต้น

ซึ่งวัตถุประสงค์ของการสื่อสารก็เพื่อแจ้งให้ผู้รับสารได้เข้าใจและรับทราบถึงวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร ผ่านการบอกเล่า เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ให้ผู้รับสารเกิดการเรียนรู้ และติดตามตลอดจนให้ผู้รับสารเกิดความพึงพอใจในการรับสาร เช่นเดียวกับวิทยุชุมชน คนเมืองหละปุน ที่ผู้จัดรายการมีความประสงค์ที่อยากให้ผู้ฟังได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์และให้ความบันเทิงกับผู้ฟัง

การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication) นั้น อาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งการส่งสารและรับสาร การดำเนินงานของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปุน เช่น ในการจัดรายการของวิทยุที่มีการแลกเปลี่ยนพูดคุยผ่านรายการสด มีการขอเพลง

แจ้งบอกสถานการณ์ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลต่างๆในชุมชน ในที่นี้ผู้ฟังอาจจะเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้ ข้อมูลได้ในเวลาเดียวกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมอย่างหนึ่งเช่นเดียวกันกับ งานวิจัย วิทยุชุมชนฯ ก็ต้องอาศัยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้จัดรายการและผู้ฟัง

4.2 การประชาสัมพันธ์

4.2.1 ความหมายของการประชาสัมพันธ์

จิตร (2534) ได้ให้คำนิยามการประชาสัมพันธ์ เป็นความพยายามที่จะสร้างความพึงพอใจ ความเข้าใจต่อกันให้เกิดขึ้นแก่ทุกๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นประชาชน ลูกค้า ผู้ใช้บริการ หน่วยงาน สถาบัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ สนับสนุน ผลักดันให้ความรู้ ความเข้าใจ เกิดความรัก สันติภาพ สงบสุข และความราบรื่นในการดำเนินงาน

ประทีป (2539) กล่าวว่า นักวิชาการด้านการประชาสัมพันธ์บางท่าน ได้พยายามหา ความหมายอธิบายด้วยย่อของการประชาสัมพันธ์ หรือ Public Relations คือ PR. ว่า

P – หมายถึง การกระทำ (Performance) การประชาสัมพันธ์จะต้องมีการกระทำ หรือพฤติกรรมปฏิบัติตามที่พูดหรือเผยแพร่ชี้แจงเอาไว้ มิใช่ดีแต่พูดอย่างเดียวแต่ไม่ทำหรือไม่ ปฏิบัติ เพราะการกระทำย่อมสำคัญกว่าการพูด ประชาชนย่อมพิจารณาตัดสินเอาจากการกระทำของ หน่วยงาน องค์กร สถาบัน มิใช่พิจารณาตัดสินเอาจากสิ่งที่องค์กร สถาบัน พูดหรือแถลงไว้ใน นโยบายเพียงอย่างเดียว

R – หมายถึง การยอมรับ (Recognition) การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของ หน่วยงาน องค์กร สถาบัน ก็เพื่อให้ประชาชนยอมรับในองค์กร สถาบัน นั้นๆ และเพื่อให้เกิด ความร่วมมือสนับสนุนตามมา เพราะเราต้องไม่ลืมว่า สิ่งใดก็ตามหากเป็นการยอมรับของประชาชน แล้ว ประชาชนย่อมให้ความร่วมมือสนับสนุนด้วยดี

ดังนั้น การประชาสัมพันธ์ คือ วิธีการของสถาบันอันมีแผนการและกระทำต่อเนื่องกันไป ในอันที่จะสร้างหรือทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชนเพื่อให้สถาบันและกลุ่ม ประชาชนที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน อันจะเป็น ประโยชน์ให้สถาบันนั้น ดำเนินงานไปได้ผลดีสมความมุ่งหมายโดยมีประชาติเป็นแนวบรรทัด ฐานอันสำคัญด้วย

พนิต (2537) ได้ยกเอาความหมายมาจาก สถาบันประชาสัมพันธ์ (Institute of Public Relation : IPR) ได้นิยามว่า การประชาสัมพันธ์ (PR) คือ ความหมายอย่างมีแผนและต่อเนื่องที่จะ สร้างและรักษาไว้ ซึ่งความปรารถนาดีและความเข้าใจต่อกันระหว่างองค์กรและสาธารณชนที่ เกี่ยวข้อง

ศักดิ์ (2537) ได้ให้คำนิยามการประชาสัมพันธ์ว่า การประชาสัมพันธ์ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Public Relations ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน คำว่า “ประชา” เป็นคำนามแปลว่า “หมู่คน” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Public” และคำว่า “สัมพันธ์” เป็นคำนามแปลว่า “ความผูกพัน” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Relations” ฉะนั้น การประชาสัมพันธ์คือ “การเกี่ยวข้องกับกลุ่มคน”

ดังนั้น การประชาสัมพันธ์ คือการปฏิบัติการทุกวิถีทางอย่างมีแผนการต่อประชาชนหรือกลุ่มชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้กลุ่มชนนั้นมีความรู้สึกรู้ใจในเรื่องราว และก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันในที่สุด ลักษณะของงานประชาสัมพันธ์นั้นเป็นงานที่ละเอียดอ่อนและต้องกระทำต่อเนื่องกันไป เป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบัน หน่วยงาน องค์กร ผลิตภัณฑ์ บริการ ฯลฯ ให้เกิดขึ้นต่อประชาชน เป็นการแนะนำองค์กร หน่วยงาน บริการ ผลิตภัณฑ์ สินค้า ให้เป็นที่รู้จักของประชาชนในแง่ของคุณภาพ และความดี ความเด่น ความมีประสิทธิภาพ ฯลฯ เพื่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดี ความเชื่อ ชื่อเสียง เลื่อมใส ศรัทธา ให้การสนับสนุนอุดหนุน มีทัศนคติเชิงบวกต่อสินค้า บริการ หน่วยงาน สถาบัน จากประชาชน

4.2.2 เครื่องมือและสื่อของการประชาสัมพันธ์ มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับเครื่องมือและสื่อของการประชาสัมพันธ์ ไว้ดังนี้

อัญชลี (2546) อ่างถึง วิรัช (2529) ได้กล่าวถึงประเภทของเครื่องมือและสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ คือ การเผยแพร่หรือกระจายข่าวสารต่างๆในงานประชาสัมพันธ์จำเป็นต้องใช้สื่อเป็นตัวกลางการถ่ายทอดให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ นิยมศรัทธาและสามารถเรียกร้องความร่วมมือ สนับสนุนได้ แต่ไม่ว่าจะสื่อออกมาเป็นคำพูด สิ่งพิมพ์ โสตทัศนูปกรณ์ตลอดจนสื่ออื่นๆ นั้น ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยเครื่องช่วยในการทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้รับ (Receiver) ผู้ฟัง (Audience) ได้รับข่าวสาร (Message) และข้อมูลถูกต้องตรงกัน ทั้งนี้เพราะความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานด้านประชาสัมพันธ์นั้น ส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับการใช้เครื่องมือและสื่อในการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมถูกต้องตามลักษณะการใช้สื่อและต้องพิจารณาศึกษา ถึงข้อดีข้อเสียของเครื่องมือแต่ละประเภทและลักษณะการใช้ที่แตกต่างกัน การติดต่อสื่อสารจะได้ผลมากน้อยเพียงใด นอกจากจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ร่วมกันของผู้รับและผู้ส่งแล้ว ขึ้นอยู่กับลักษณะของข่าวสารและวิธีการติดต่อสื่อสารตลอดจนกลวิธี (Tactics) ต่างๆ อันเป็นศาสตร์และศิลป์ในการติดต่อสื่อสารประกอบด้วย จึงจะทำให้การติดต่อสื่อสารประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สื่อชนิดหนึ่งที่เป็นที่นิยมใช้ในการประชาสัมพันธ์

ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง เป็นเครื่องมือและสื่อในการประชาสัมพันธ์ที่มีบทบาทและมีความสำคัญยิ่งสำหรับประเทศไทย

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยมีสถานีวิทยุกระจายเสียงมากกว่า 200 สถานี ส่วนใหญ่เป็นของส่วนราชการทหาร คลื่นวิทยุสามารถปกคลุมเกือบทั่วทุกพื้นที่ในประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่าในจำนวนครัวเรือนทั้งหมด จะมีเครื่องรับวิทยุเป็นส่วนมากเท่ากับเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง กว้างขวางและรวดเร็ว โดยเฉพาะชาวชนบทชอบฟังวิทยุมาก จึงนับได้ว่าเป็นสื่อที่สามารถชักจูงใจในชนบทได้อย่างดี แม้ว่าปัจจุบันจะมีสื่อประเภทโทรทัศน์เข้ามาแทนที่ก็ตาม แต่วิทยุก็ยังเป็นแหล่งข่าวสารที่มีความสำคัญอันดับหนึ่ง สำหรับคนไทยในขอบเขตทั่วประเทศ

สื่อวิทยุกระจายเสียงมีข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

ข้อดี

- ครอบคลุมพื้นที่ได้กว้างขวางและเข้าถึงคนได้ทุกระดับชั้น
- รวดเร็วกว่าสื่ออื่นๆ เมื่อเกิดข่าวด่วน ข่าวสดหรือเหตุการณ์ วิกฤติต่างๆ
- มีผลด้านจิตวิทยาสูงในการเข้าถึงประชาชน เพราะสามารถสร้างอารมณ์ หรือจูงใจง่ายโดยใช้คำพูดและน้ำเสียง
- ไม่เสียเวลาที่จะฟังเหมือนสื่ออื่นๆ โดยอาจทำงานอื่นขณะรับฟังไปด้วยก็ได้
- ประชาชนมีแนวโน้มจะเชื่อสื่อชนิดนี้ เพราะเป็นสถานีวิทยุของทางราชการ
- สามารถเสนอเหตุการณ์และติดตามรายงานเหตุการณ์ได้ตลอดไปโดยกระบวนการไม่ยุ่งยากเหมือนดังสื่ออื่นๆ

ข้อเสีย

- เสียเปรียบสื่อมวลชนบางประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ เพราะวิทยุไม่อาจเสนอรายละเอียดที่สลับซับซ้อนได้เนื่องจากต้องใช้ภาษาพูดที่สั้น กระชับและเข้าใจง่าย ผิดกับภาษาเขียนที่ใช้ อรรถาธิบายได้กว้างขวางได้
- การจัดช่วงเวลาออกอากาศ ต้องเลือกให้เหมาะสม เช่น เช้าหรือค่ำ หรือรายการเด็กต้องจัดในวันเสาร์-อาทิตย์ ทั้งนี้จำเป็นต้องพิจารณาถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ
- วิทยุขาดความคงทนถาวร เพราะเมื่อออกอากาศแล้วก็ผ่านไป แม้ในปัจจุบันจะบันทึกเสียงไว้เป็นหลักฐานได้ แต่ก็ไม่สามารถย้อนมาทบทวนได้อีก
- กรณีที่ฟังไม่ทันหรือไม่เข้าใจก็ไม่สามารถย้อนมาทบทวนได้อีก

กล่าวโดยสรุป การประชาสัมพันธ์คือ กระบวนการสื่อสารที่มีการติดต่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้แก่ประชาชน หรือกลุ่มคนเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุน เพื่อให้เกิดทัศนคติเชิงบวกต่อสิ่งของหรือเรื่องที่ต้องการจะประชาสัมพันธ์ เช่นเดียวกับ วิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน ที่ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้กับคนในชุมชน ให้หันมารับฟังวิทยุฯ การรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์เพื่อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับวิทยุชุมชน สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและกัน ไม่เพียงแต่มีการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้จัก สร้างทัศนคติที่ดีต่อวิทยุชุมชนฯ ยังมีการประชาสัมพันธ์ในส่วนของกลุ่มต่างๆ ในเครือข่ายของวิทยุชุมชนฯ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ที่ได้เข้าร่วมกับวิทยุชุมชนในการเป็นสมาชิกของวิทยุชุมชนฯ และการจัดรายการ ซึ่งในการจัดรายการแต่ละครั้งนั้น มีการพูดถึงกลุ่มของตนเอง ตัวอย่างเช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีการประชาสัมพันธ์ถึงผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านที่ได้รวมตัวกันผลิตขึ้น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการทำอาหาร เหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีการดำเนินการขึ้น อาทิ เช่น ตลาดนัดกลุ่มแม่บ้านตำบลป่าสัก ที่ได้มีการเชิญชวน ชักชวนคนในชุมชนหรือคนทั่วไปที่รับฟังวิทยุชุมชนไปร่วมงาน ซึ่งจัดว่าเป็นการประชาสัมพันธ์งานและประชาสัมพันธ์กลุ่มแม่บ้านด้วยเช่นกัน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อาภาภรณ์ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทัศนคติของประชากรกับการนำเสนอข่าวสารการเมืองท้องถิ่นของสถานีวิทยุในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การนำเสนอข่าวสารการเมืองท้องถิ่นทางสื่อวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดเชียงใหม่ ตามความคิดเห็นของประชาชนควรให้มีความเป็นกลางมากกว่าที่เป็นอยู่ เนื่องจากสื่ออาจถูกครอบงำจากผู้มีอิทธิพลหรือนักการเมืองในท้องถิ่น ทำให้ข่าวสารขาดความน่าเชื่อถือในบางข่าว ประชาชนต้องการที่จะให้มีตัวแทนเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของสถานีวิทยุซึ่งเป็นตัวแทนของท้องถิ่นหรือชุมชนโดยตรง

การจัดรูปแบบรายการข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้บริหารสถานีควรจะเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ การทำงานควรเป็นลักษณะการทำงานเป็นทีม สายการบังคับบัญชาตามระบบราชการอาจทำให้ข่าวสารความรวดเร็ว แต่เท่าที่ดำเนินการตามรูปแบบที่เป็นอยู่คือ เวลาในการนำเสนอข่าวที่ประชาชนสนใจจะอยู่ในช่วง 06.00-07.00 น. และ 16.00-17.00 น. ระยะเวลาเสนอแต่ละช่วงประมาณ 30 นาที ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วย และการศึกษาแนวโน้มของข่าวที่ประชาชนท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยผู้บริหารสถานีและผู้จัดรายการวิทยุสามารถให้เวลาที่เป็นของท้องถิ่นมากขึ้นโดยการปรับผังรายการบางรายการที่ส่งผ่านดาวเทียมจาก

กรุงเทพให้เป็นรายการที่ผลิตในท้องถิ่น โดยแทรกข่าวสารด้านการเมืองท้องถิ่น และให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีตัวแทนของชุมชนเข้าร่วมเป็นผู้ดำเนินรายการกับเจ้าหน้าที่ของทางสถานี

จากผลการวิจัยสรุปว่า ทิศนะของประชาชนกับการนำเสนอข่าวสารการเมืองท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดเชียงใหม่ ช่วงระยะเวลาของการนำเสนอข่าวอยู่ในระดับที่ประชาชนพอใจ ส่วนเนื้อหาและรูปแบบของข่าวควรต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ข่าวควรนำเสนอข้อเท็จจริงได้ โดยไม่ถูกบิดเบือน เพื่อให้ประโยชน์สูงสุดเกิดกับประชาชนผู้บริโภคข่าวสาร

ปทุมพร (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องข้อจำกัดในการจัดตั้งและดำเนินงานวิทยุชุมชนของวิทยุชุมชนบ้านโอง จังหวัดลำพูนและวิทยุชุมชนสันป่าตองจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนทั้งสองแห่งได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์จากสถาบันพัฒนาองค์กรเอกชน (พอช.) โดยใช้ความถี่เดียวกันคือ 89.70 MHZ. จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนสันป่าตองเกิดจากปัญหาของเกษตร และจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนคนบ้านโอง เกิดจากการรวมตัวของชมรมคนรักบ้านโอง แล้วไปใช้พื้นที่สาธารณะของประชาชนที่ สวท.ลำพูน เป็นพื้นที่งานด้านวิทยุก่อน หลังจากนั้นทั้งสองจุดปฏิบัติการ จึงประสานงานกับเครือข่ายภาคีภาคเหนือ 15 จังหวัดเขียนโครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนโดยสื่อวิทยุ แก่สถาบันพัฒนาองค์กรเอกชน (พอช.) และมีขั้นตอนในการจัดตั้งที่เหมือนกัน

ปัญหาในการเป็นเจ้าของสถานีและการดำเนินการกระจายเสียง เนื่องจากกระบวนการปฏิรูปสื่อ ยังไม่คืบหน้าไปมากนัก แม้จะมีรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 และ พรบ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 แต่ก็ยังไม่มีคณะกรรมการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ทำให้ทุกอย่างยังคลุมเครือขาดความชัดเจน ไม่มีการจัดสรรคลื่นความถี่ให้แก่ประชาชน เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา 40 จึงยังไม่สมบูรณ์ ทำให้ประชาชนขาดความมั่นใจในความเป็นเจ้าของที่แท้จริงและห่วงใยในความไม่แน่นอนของอนาคต ปัญหาที่เกิดจากการเมือง แม้ว่าจุดปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งสองแห่งจะระบุว่าไม่มีการแทรกแซงทางการเมือง แต่หากวิเคราะห์รายการ จะพบว่าส่วนใหญ่เป็นรายการบันเทิงและสาระความรู้ทั่วไป ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมือง เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนที่แสดงถึงสิทธิเสรีภาพทางการพูดตามระบอบประชาธิปไตย ลักษณะการจัดรายการยังพยายามเทียบเคียงกับวิทยุการค้าหรือวิทยุกระแสหลัก การสะท้อนถึงความเป็นวิทยุชุมชนหรือวิทยุทางเลือกที่แท้จริงจึงไม่ชัดเจน ปัญหาที่เกิดจากงบประมาณในการดำเนินการ จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนทั้งสองแห่งประสบปัญหาขาดความคล่องตัวของงบประมาณ ปัจจุบันใช้วิธีระดมทุน จากสมาชิก เช่น การทอดผ้าป่า การจัดกีฬาการกุศล การรับบริจาคในรูปสิ่งของ เช่น เทปเพลง CD แต่ก็ยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขในระยะยาวโดยเฉพาะหากต้องจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่ทั้งหมดเองทดแทนของเก่า และปัญหาทาง

เทคนิคอุปกรณ์ในการผลิตรายการ จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนทั้งสองแห่งมีอุปกรณ์และสถานที่ในการผลิตรายการวิทยุชุมชนที่ยังไม่ได้มาตรฐาน อีกทั้งบุคลากรยังขาดทักษะในการผลิตรายการ

ชาลิสา (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเพื่อสรุปบทเรียน : กระบวนการเตรียมกลุ่มวิทยุชุมชนจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า การสร้างกลุ่มเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้สื่อวิทยุชุมชนและการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีความพร้อมในการเป็นเจ้าของคลื่นความถี่และสถานีวิทยุ ขณะเดียวกันธรรมชาติของสื่อวิทยุที่มีการดำเนินการในลักษณะสาธารณะทำให้การค้นหากลยุทธ์ในการสร้างความเป็นวิทยุชุมชนแก่ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความจำเป็น เพื่อให้วิทยุชุมชนเป็นสื่อที่ก่อประโยชน์แก่คนทุกฝ่ายในสังคม และพบว่ากระบวนการสร้างกลุ่มมีทั้งสิ้น 3 ระยะ คือ ระยะการสร้างกลุ่ม ระยะการเตรียมความพร้อม และระยะการขยายโหนด โดยพบว่าทั้ง 3 ระยะแห่งการเติบโตต้องอาศัยกิจกรรมเป็นเครื่องประคองไม่ให้กลุ่มล้มหายไป ขณะที่การทำงานที่ยากที่สุดคือ ระยะการขยายโหนดเพื่อสร้างเครือข่ายให้กว้างขึ้น ซึ่งพบว่าภาคประชาชนมีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการ

สำหรับการค้นหากลยุทธ์ในการสร้างความเป็นวิทยุชุมชนให้เกิดแก่ประชาชนนั้น ผู้วิจัยเลือกใช้กลยุทธ์ทั้งสิ้น 6 ประการ และพบว่ากลยุทธ์ที่มีลักษณะการบอกกล่าวโดยตรงในลักษณะการสื่อสารทางเดียว ไม่ใช่วิธีการที่ได้ผลดีนัก กิจกรรมต่างๆ จึงต้องมุ่งเน้นกระบวนการการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งต้องอาศัยการสื่อสารสองทางที่ประชาชนสามารถร่วมแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นได้

วีรพงษ์ และคณะฯ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า วิทยุชุมชนมีโครงสร้างระบบรัฐ ที่รัฐเป็นเจ้าของมีการบริหารแบบการบริหารราชการ มีการควบคุม 3 ระดับ คือ การควบคุมระดับชาติ การควบคุมระดับหน่วยงาน และการควบคุมระดับปัจเจกบุคคล โดยภายใต้การควบคุมระดับหน่วยงานนั้น การควบคุมจากส่วนท้องถิ่นหรือระดับสถานีมีบทบาทในการควบคุมการปฏิบัติมากกว่าระดับอื่น มีการดำเนินงานโดยผู้มีอำนาจ และไม่มีหลากหลายของกลุ่ม และมีงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงานแต่ละการดำเนินงานของวิทยุชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์มีชมรมอาสาสมัครนักวิทยุชุมชนบุรีรัมย์ ซึ่งมีสัดส่วนภาคประชาชนมากกว่าภาครัฐ จากโครงสร้างดังกล่าว ทำให้วิทยุชุมชนให้ความสำคัญกับการนำเสนอรูปแบบรายการนิตยสารทางอากาศ และเนื้อหาที่เป็นข้อมูลข่าวสาร และความเป็นจริงโดยให้ความสำคัญกับเนื้อหาภายในชุมชนมากที่สุด ซึ่งนอกจากจะไม่มีความสมดุลในเนื้อหาและรูปแบบรายการแล้ว การนำเสนอรายการไม่ได้ตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะคนที่อยู่ในภาคเกษตร และมีบทบาทหลัก คือ

การเป็นเครื่องมือถ่ายทอดข่าวสารของหน่วยงานท้องถิ่น โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ

ปัจจัยที่ทำให้วิทยุชุมชนเป็นกลไกหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน มีปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนด้านต่างๆ อาทิ 1) ปัจจัยด้านงบประมาณ ต้องมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ 2) ปัจจัยในการมีคลื่นความถี่ที่ใช้ได้อย่างอิสระเสรีตามหลักการวิทยุชุมชน 3) ปัจจัยด้านบุคลากร ต้องมีบุคลากรเสียสละ ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น 4) ปัจจัยด้านการวางแผนงานที่ชัดเจนปฏิบัติได้จริง 5) ปัจจัยด้านการดำเนินงานที่สนองตอบความต้องการของชุมชนเป็นหลัก ฯลฯ และปัจจัยเชิงนโยบาย และเป้าหมายของวิทยุชุมชน มีปัจจัยต่างๆ เช่น 1) วิทยุชุมชนต้องเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ 2) วิทยุชุมชนต้องเป็นเครื่องมือในการรณรงค์สร้างความเข้าใจเรื่องวิทยุชุมชนต่อชุมชน และ 3) วิทยุชุมชนต้องเป็นเครื่องมือในการสร้างระบบเครือข่ายชุมชน ฯลฯ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบล ป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” เป็นการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (participatory research) ที่มีทีมวิจัย ประกอบด้วยตัวแทนจากภาคีกลุ่มต่างๆ ในตำบลป่าสัก เข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัย ซึ่งวิธีดำเนินการทำวิจัยจะได้อธิบายรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล
2. ขอบเขตการวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. การอธิบายผลและการเขียนรายงานการวิจัย
5. กระบวนการดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลและวิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูล ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดประเภทของข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์รายบุคคลและกลุ่มบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการใช้กล้องถ่ายรูป บันทึกภาพ บันทึกเสียง และแบบสอบถามเพื่อช่วยให้การเก็บข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้ถูกรวบรวมไว้แล้ว เช่น เอกสาร รายงานการวิจัย บทความ วารสารสิ่งพิมพ์ รวมถึงข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1) การค้นคว้าจากเอกสาร ในส่วนของข้อมูลพื้นฐาน ประวัติการก่อตั้งวิทยุชุมชน และข้อมูลบริบทชุมชนบางส่วน

2) การสัมภาษณ์ (Interview) คือการสนทนาซักถามอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการ เป็นการถาม-ตอบกันโดยตรง หากมีข้อสงสัยหรือเข้าใจไม่ชัดเจนก็ต้องมีการทำความเข้าใจให้ชัดเจนทันที ซึ่งผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

2.1) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ใช้คำถามในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง มีวิธีการลักษณะคล้ายกับการพูดคุยแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เช่น บุคคลทั่วไปในชุมชน เป็นต้น

2.2) การสัมภาษณ์แบบผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informant Interview) เป็นการซักถามบุคคลที่ผู้วิจัยเลือกขึ้น เพราะเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติพิเศษ เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก เช่น คณะกรรมการบริหารจัดการ ผู้จัดรายการ รวมไปถึง ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ฯลฯ

2.3) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการสังเกตการณ์ในขณะที่ดำเนินการวิจัยทั้งจากการจัดเวทีวิเคราะห์วิถุชุมชน การสัมภาษณ์ การจัดเวทีการประชุม ซึ่งได้มีการบันทึกกระบวนการไปพร้อมๆกัน

2.4) การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีผู้เข้าร่วมพูดคุยประมาณ 10-15 คน มีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้ตั้งประเด็นในการสนทนา ชักจูงให้เกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นในการสนทนา และมีผู้บันทึกเพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนา

2.5) การจัดเวทีเสวนา เพื่อการวิเคราะห์ชุมชนและวิเคราะห์วิถุชุมชน การวางแผนการดำเนินงาน/กิจกรรมต่างๆของชุมชน โดยใช้กระบวนการ ในการจัดเวทีเสวนา เพื่อระดมความคิด

2.6) การจดบันทึก ผู้วิจัยใช้เทคนิคการจดบันทึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบ ในการเขียนผลการวิจัย

2.7) การบันทึกภาพ และบันทึกเสียงบุคคล เหตุการณ์ และกิจกรรมต่างๆ

2. ขอบเขตการวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้เลือกสถานีวิทยุชุมชน “คนเมืองหละปูน” หมู่ 6 บ้านสันป่าสัก ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แห่งนี้เป็นสื่อกลางของงานวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบไปด้วย 18 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านสันคะยอม

หมู่ที่ 2 บ้านหนองบัว

หมู่ที่ 3 บ้านป่าดิงงาม

หมู่ที่ 4 บ้านหลุก

หมู่ที่ 5 บ้านหนองปลาขอ

หมู่ที่ 6 บ้านสันป่าสัก

หมู่ที่ 7 บ้านน้ำพุ

หมู่ที่ 8 บ้านห้วยม้าไก่อ

หมู่ที่ 9 บ้านกอเปา

หมู่ที่ 10 บ้านหนองหลุม

หมู่ที่ 11 บ้านหนองท่า

หมู่ที่ 12 บ้านสันหลวง

หมู่ที่ 13 บ้านหนองชีว

หมู่ที่ 14 บ้านหนองไช

หมู่ที่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลียง

หมู่ที่ 16 บ้านทรายทอง

หมู่ที่ 17 บ้านใหม่ร้องแกลบ

หมู่ที่ 18 บ้านใหม่จตุจักร

2.2 ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มเป้าหมายหลัก

- คณะกรรมการวิยชุมชนคนเมืองหละปูน และผู้จัดรายการ

กลุ่มเป้าหมายรอง

- แกนนำกลุ่มต่างๆ ในตำบลป่าสัก ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มพัฒนาสตรี กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มชมรม อสม กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม กลุ่มท่องเที่ยว และกลุ่มเด็กและเยาวชน

2.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการบริหารจัดการวิยชุมชนฯ สามารถแบ่งออกเป็นส่วนๆ ได้ดังนี้

3.1 ศึกษาข้อมูลจากรูปแบบการดำเนินงาน การบริหารจัดการของวิยชุมชน

3.2 ศึกษาข้อมูลจากปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิยชุมชน

3.3 ศึกษาข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิยชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชนต่อวิยชุมชน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม การสัมภาษณ์ การจัดเวทีประชุม การปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถอธิบายถึงขั้นตอนของการบริหารจัดการวิยชุมชน และอธิบายถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการบริหารจัดการของวิยชุมชน ตลอดจนอธิบายถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของวิยชุมชน โดยอาศัยองค์ความรู้จากการบริหารจัดการวิยชุมชนมาเป็นตัวดำเนินให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และทดลองแนวทางการบริหารจัดการวิยชุมชนร่วมกัน ตลอดจนเพื่อให้สามารถตอบโจทย์วิจัยที่ตั้งไว้ได้

4. การอธิบายผลและการเขียนรายงานการวิจัย

เป็นการอธิบายและการเขียนในเชิงพรรณนา (Descriptive Essays) ตามลำดับขั้นตอนที่เกิดขึ้น

5. กระบวนการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ ได้มีการวางแผนการดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆ โดยทีมวิจัยได้ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน และร่วมกันปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางที่ได้สู่การดำเนินงานร่วมกัน ตลอดจนเพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือวัตถุประสงค์ของงานวิจัยตามที่ตั้งไว้ โดยมีรายละเอียดของกิจกรรมที่ทีมวิจัยได้ร่วมกันทำ ดังนี้

5.1 กิจกรรม “ลงพื้นที่ทำความรู้จักพื้นที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับวิद्यชุมชนฯ”

ที่มาของกิจกรรม

การสำรวจพื้นที่ ทำความรู้จักกับพื้นที่เป็นขั้นตอนแรกของการลงพื้นที่ศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่หรือสถานที่นั้นให้เข้าใจ ตลอดจนสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ที่สนใจ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว วัตถุประสงค์หลักของผู้วิจัยต่อกิจกรรมนี้คือการที่ได้สร้างความคุ้นเคยกับชุมชนทั้งอาคาร สถานที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิद्यชุมชนฯและการที่ได้ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของบริบทชุมชนรวมถึงข้อมูลพื้นฐานของวิद्यชุมชนฯ ตลอดจนเพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในวิद्यชุมชนฯซึ่งข้อมูลเบื้องต้นดังกล่าวจะนำไปสู่การคิดโครงการ แผนงาน หรือเป้าหมายของการดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
2. เพื่อให้ทราบสถานการณ์ ประวัติความเป็นมาในอดีต และสถานการณ์ในปัจจุบัน ปัญหา/ อุปสรรคที่เกิดขึ้นของวิद्यชุมชน

ระยะเวลา เมษายน 2551 – พฤษภาคม 2551

สถานที่ 1. สถานีวิद्यชุมชนคนเมืองหละปูน

2. บ้านนายประเสริฐ กิตติศักดิ์ ประธานกรรมการวิद्यชุมชนฯ

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. สมุดจดบันทึก
3. ปากกา

กระบวนการดำเนินงาน

1. ก่อนที่จะมีโอกาสดำเนินงาน ได้ลงพื้นที่ในชุมชนตำบลป่าสักนั้น พี่เลี้ยง node มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คุณสุภาพรธรรม ไกรฤกษ์ ได้ชักชวนผู้วิจัยให้ลงไปศึกษาพื้นที่ตำบลป่าสักด้วยกัน ซึ่งก่อนที่จะมีการลงพื้นที่นั้นได้ถูกพูดคุยกันถึงประเด็นที่นักศึกษาหรือผู้วิจัยสนใจ ในตอนนั้นผู้วิจัยได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับประเด็น “สื่อ” สื่อในชุมชน การสื่อสารในชุมชน ต่อมาก็ได้ลงพื้นที่กับพี่ไผ่เรื่อยมา จนได้ทราบว่า “สื่อวิทยุชุมชน” อยู่ในพื้นที่แห่งนี้ ซึ่งวิทยุชุมชนที่ผู้วิจัยได้ทราบก็คือ วิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่น
2. จากนั้นผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สอบถามข้อมูลบุคคลทั่วไปในชุมชน เกี่ยวกับวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่นและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่น
3. เดินทางไปยังสถานที่ตั้งวิทยุชุมชน คนเมืองหละปุ่น คูบอร์ดยี่ห้อคณะกรรมการ
4. เดินทางไปยังบ้านนายประเสริฐ กิตติศักดิ์ ประธานวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่น มีการแนะนำตัวของนักศึกษา ผู้มาทำการวิจัย และสอบถามถึงข้อมูลเบื้องต้นทั่วไปเกี่ยวกับวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่น

สรุปกิจกรรม

ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในกิจกรรมนี้คือ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน และเพื่อให้ทราบสถานการณ์ประวัติความเป็นมา ปัญหา/อุปสรรคของวิทยุชุมชนฯ ซึ่งจากการดำเนินงานเสร็จสิ้นผู้วิจัยได้รู้จักกับคณะกรรมการของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่นบางคน ได้รู้จักผู้นำชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้าน และคนในชุมชนบางคน ได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของวิทยุชุมชนบางส่วนผ่านการบอกเล่า แต่ยังไม่ได้ทราบถึงรายละเอียดของปัญหาของวิทยุชุมชนฯ ที่ชัดเจน เนื่องจากการพบกันครั้งแรกของผู้วิจัยและคนในชุมชนทำให้ยังเกิดความเกรงใจ ไม่ไว้วางใจเท่าที่ควร จึงไม่กล้าสะท้อนปัญหาของวิทยุชุมชนได้ทั้งหมด

บทเรียนที่ได้

1. ด้านภาษา ผู้วิจัยเป็นคนต่างพื้นที่ที่เข้ามาทำการวิจัยในพื้นที่ตำบลป่าสัก ซึ่งภาษาที่ใช้ในพื้นที่ป่าสักนั้น เป็นภาษาที่เรียกกันว่า “ภาษาของ” ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการปรับตัวและศึกษาถึงความหมายของคำบางคำไม่ผู้วิจัยไม่ทราบ การที่ได้ลงพื้นที่หลายๆครั้งทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้และคุ้นเคย ทำให้ง่ายต่อการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลต่างๆและการสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างผู้วิจัยกับคนในชุมชน

2. การที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาวิจัยในพื้นที่ การแนะนำตัวให้กับคนในชุมชน บอกถึงสิ่งที่ต้องการหรือวัตถุประสงค์ของการเข้ามาในพื้นที่เป็นสิ่งที่จำเป็น และในส่วนของ การพูดคุยการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหรือชาวบ้าน หากเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาเปิดเผยต่อที่สาธารณะได้ ไม่เป็นข้อมูลที่สร้างความเสียหายให้กับผู้ที่ให้ข้อมูล ผู้วิจัยต้องขอทราบชื่อ ที่อยู่ หรือเบอร์โทร เพราะจะเป็นการดีที่ทำให้สร้างความรู้จัก ขาดตกบกพร่องหรือข้อมูลที่ได้ไม่ครบ มีปัญหาสงสัยต้องการคำตอบ สามารถโทรหรือติดต่อบุคคลนั้นได้

5.2 กิจกรรม การจัดเวที “ระดมปัญหา/ อุปสรรค ของวิทย์ชุมชนฯ และความต้องการของผู้เข้าร่วม เวทีฯต่อวิทย์ชุมชนฯ”

ที่มาของกิจกรรม

จากการที่ได้มีการลงพื้นที่ทำความรู้จักพื้นที่ สถานที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิทย์ชุมชนฯ แล้ว ตลอดจนประวัติความเป็นมาของวิทย์ชุมชนฯ ที่ผ่านมา แม้จะมีการดำเนินงานมาเป็นระยะเวลาหลายปีด้วยกัน แต่คณะกรรมการ ผู้จัดรายการ หรือผู้ที่มีส่วนร่วมกับวิทย์ชุมชนฯ ยังไม่ได้ถูกคิด ให้มีการจัดประชุม พูดคุย แลกเปลี่ยน ถึงการระดมปัญหาต่างๆ สู้กันฟัง เพื่อการปรับใช้หาวิธีการ การปรับเปลี่ยนการดำเนินงานหรือแนวทางการแก้ปัญหาด้วยกัน ส่งผลให้การดำเนินงานของคณะกรรมการ ยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร ดังนั้น การจัดเวทีการระดมปัญหา/อุปสรรค ของวิทย์ชุมชนฯ และความต้องการของผู้เข้าร่วมเวทีฯต่อวิทย์ชุมชนฯ” นี้ เพื่อที่จะให้ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม สะท้อนปัญหาในมุมมองของตนเอง แสดงความคิดเห็น และจะได้มีการรวบรวมปัญหา/ อุปสรรค และความต้องการที่ได้ สู่การหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. พบปะพูดคุย ทำความรู้จักสร้างความคุ้นเคยของคนผู้เข้าร่วมประชุมกับ นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่จะเข้ามาศึกษาวิจัย
2. ทราบสถานการณ์ในอดีต และสถานการณ์ในปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้น ของวิทย์ชุมชน
3. เพื่อหาข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิทย์ชุมชนฯ

วันที่ 15 มิถุนายน 2551 (เวลา 9.00-12.00 น.)

สถานที่ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง

3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษรูป
6. สีชอล์ก

ผู้เข้าร่วมการประชุม

1. กลุ่มแม่บ้าน ต.ป่าสัก จำนวน 9 คน
2. ผู้จัดการสถานีวิทยุชุมชนศรีบัวบาน จำนวน 1 คน
3. สภาวัฒนธรรม จังหวัดลำพูน จำนวน 1 คน
4. คณะกรรมการวิทยุชุมชนฯ จำนวน 3 คน
5. ผู้จัดการรายการวิทยุชุมชนฯ จำนวน 2 คน
6. บุคคลทั่วไป จำนวน 3 คน
7. นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 4 คน

กระบวนการดำเนินงาน

1. ลงทะเบียน ผู้เข้าร่วมประชุม
2. ประธานกล่าวเปิดการประชุม
3. แนะนำตัว ของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน
4. ชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดประชุมครั้งนี้
5. แลกเปลี่ยน / กล่าวถึงประวัติของวิทยุชุมชน การก่อตั้ง การดำเนินงาน ฯลฯ
6. กล่าวถึงสถานการณ์วิทยุชุมชนฯ ในปัจจุบัน การดำเนินงาน
7. ระดมปัญหาที่เกิดขึ้นกับวิทยุชุมชน และความต้องการที่จะแก้ปัญหา รวมไปถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชนฯ
8. สรุปปัญหาที่ได้ และ ความต้องการที่จะแก้ปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ
9. ท่านประธานกล่าวปิดการประชุม

สรุปกิจกรรม

กิจกรรมนี้นอกจากผู้วิจัยจะได้รู้จักกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนฯ เพิ่มขึ้นแล้ว ยังเป็นการที่ผู้วิจัยเองที่เป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ไปแนะนำตัวต่อผู้เข้าร่วมประชุมอย่างเป็นทางการ ว่านักวิจัยมีวัตถุประสงค์อย่างไรในการเข้ามาในชุมชน ทำให้ลดหรือคลายความสงสัยของคนในชุมชนลงได้บ้างว่านักวิจัยมาชุมชนนี้เพื่ออะไร กิจกรรมนี้ยังทำให้ทราบถึงสถานการณ์ ประวัติความเป็นมาของวิทยุชุมชนเพิ่มเติมจากกิจกรรมการลงพื้นที่ในครั้งแรก ทราบ

ถึงปัญหาของวิทยุชุมชนฯเพิ่มมากขึ้น ทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้สู่การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชนฯได้ร่วมกัน

บทเรียนที่ได้

1. เนื่องจากเวทีการประชุมนี้เป็นเวทีครั้งแรก การดำเนินการยังไม่ค่อยราบรื่น ผู้วิจัยยังขาดความชำนาญในการควบคุมเวทีให้เป็นไปตามกำหนดการที่ตั้งไว้
2. การจัดเวทีประชุมในครั้งนี้ ควรจะมีพี่เลี้ยงมาให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือในกระบวนการ เพราะนอกจากจะเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้วิจัยแล้ว ยังช่วยในชี้แจงความเข้าใจระหว่างชุมชนกับงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้ดีกว่าผู้วิจัย

5.3 กิจกรรม การลงพื้นที่ “สัมภาษณ์เชิงลึก คณะกรรมการและผู้จัดรายการ”

ที่มาของกิจกรรม

การลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก คณะกรรมการและผู้จัดรายการ เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้วางแผนขึ้นในระยะแรกก่อนมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งหลังจากที่มีการจัดเวที “ระดมปัญหา/อุปสรรค ของวิทยุชุมชนฯ และความต้องการของผู้เข้าร่วมเวทีต่อวิทยุชุมชนฯ” ที่ผ่านมา แม้จะได้ข้อมูลในส่วนของปัญหา/อุปสรรคและความต้องการฯ อยู่ส่วนหนึ่ง แต่ทว่าผู้วิจัยต้องการทบทวนข้อมูลที่ได้จากเวทีฯ กับคณะกรรมการและผู้จัดรายการเพิ่มเติม ด้วยเหตุที่ว่าในเวทีขณะนั้น คณะกรรมการและผู้จัดรายการบางท่านที่ไม่ได้มาเข้าร่วมเวที และในกรณีที่เวลานั้นบางท่านยังนึกคิดไม่ออกถึงปัญหา/อุปสรรคและความต้องการฯ ที่มีอยู่ ซึ่งในการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการตรวจสอบปัญหา/อุปสรรค ที่เกิดขึ้นกับวิทยุชุมชนฯ และถอดข้อมูลในส่วนของปัญหา/อุปสรรคเพิ่มเติมจากเวทีที่ผ่านมา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลปัญหา/อุปสรรคที่ได้จากเวทีการประชุมที่ผ่านมา
2. เพื่อเป็นการถอดองค์ความรู้ ข้อมูลในส่วนของปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับวิทยุชุมชนฯ (เพิ่มเติม)
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชนฯ

ระยะเวลา เมษายน 2551 – พฤษภาคม 2551

สถานที่ 1. สถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน

2. บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. สมุดจดบันทึก
3. ปากกา
4. เครื่องบันทึกเสียง

กระบวนการดำเนินงาน

1. ทบทวนตรวจสอบข้อมูลในส่วนของปัญหา/ อุปสรรค และปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชนฯ รวบรวมข้อมูลที่ได้ เพื่อใช้เป็นประเด็นคำถามต่างๆ โดยผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นคำถามดังนี้

1.1 ประเด็นด้านข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการ เช่น อาชีพ หน้าที่การงาน รายได้ การศึกษา ความสนใจ สาเหตุที่ได้เข้าร่วมกับวิทยุชุมชนฯ

1.2 ปัญหา/ อุปสรรคที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงานของวิทยุชุมชนฯ ทั้งปัจจัยภายใน และภายนอกของวิทยุชุมชนฯ

1.3 ความต้องการ ในการที่จะแก้ไขปัญหาหรือการที่อยากจะทำให้วิทยุชุมชนฯ พัฒนาขึ้น

2. จากนั้นได้มีการโทรศัพท์เพื่อติดต่อการขอการสัมภาษณ์ เมื่อได้รับการตอบรับกลับมาถึงการยอมให้การสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลต่างๆ จึงได้เดินทางไปยังจุดที่นัดพบ

3. ในกรณีนี้ ผู้วิจัยได้มีการ List คำถามไว้ เพื่อไม่ให้เป็นการลืมคำถามในขณะที่มีการซักถามหรือพูดนอกประเด็น

4. ผู้วิจัยได้มีการใช้แบบสอบถามเพิ่มเติม ให้กับคณะกรรมการและผู้จัดรายการ เพื่อเป็นการให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนของปัญหา/ อุปสรรค และความต้องการ กับวิทยุชุมชนฯ

สรุปกิจกรรม

กิจกรรมการลงพื้นที่ “สัมภาษณ์เชิงลึก คณะกรรมการและผู้จัดรายการ” นี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล que ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมไว้จากการเก็บข้อมูลครั้งที่ผ่านมาให้ คณะกรรมการวิทยุชุมชนฯ ได้รับทราบ ในกิจกรรมครั้งนี้ทำให้เห็นถึงความไว้วางใจของ คณะกรรมการบางคน ที่ยอมบอกเล่าถึงข้อเสียหรือข้อมูลด้านลบของวิทยุชุมชนฯ ให้กับผู้วิจัยได้รับ ทราบ ซึ่งตนได้กล่าวความในใจบอกผู้วิจัยว่าตอนแรกไม่กล้าบอกเพราะกลัวว่าจะเป็นผลเสียต่อ วิทยุชุมชนฯ และกลัวคนภายนอกรู้แล้วเอาไปบอกเล่าต่อจะทำให้วิทยุชุมชนฯ เสียหาย แต่พอเห็น ผู้วิจัยบ่อยครั้งขึ้น เห็นถึงความตั้งใจที่จะเข้ามาศึกษาวิจัยตนจึงยอมเปิดเผยข้อมูลที่เป็นจริงให้ผู้วิจัย ได้ทราบ ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นเป็นประโยชน์อย่างมากในการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาวิทยุ

ชุมชนฯ กิจกรรมนี้ไม่เพียงแต่รู้ปัญหาของวิद्यุชุมชนฯเพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิद्यุชุมชนฯเพิ่มมากขึ้นด้วย

บทเรียนที่ได้

1. การเตรียมตัว เตรียมพร้อมในส่วนของการถามหรือข้อมูลที่ต้องการนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อผู้วิจัย ซึ่งจะได้ง่ายต่อการสอบถามเก็บข้อมูล
2. การใช้แบบสอบถาม จัดได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเก็บข้อมูลได้ในระดับหนึ่ง แต่ทว่า แบบสอบถามที่ใช้นั้น ผู้วิจัยต้องสังเกตถึงลักษณะของผู้ที่จะตอบแบบสอบถามนั้นให้ดีเสียก่อน เพราะบางท่านจะฉุนเฉียว บรรยายให้ฟัง มากกว่าการเขียน

5.4 กิจกรรม การจัดเวทีการประชุม“การหาแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน”

ที่มาของกิจกรรม

กิจกรรมการจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงการหาแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูนนี้ ได้สืบเนื่องจากเวทีแลกเปลี่ยน “สะท้อนปัญหา/อุปสรรคและความต้องการ” ของผู้มีส่วนร่วมกับวิद्यุชุมชน ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลที่ได้ นักวิจัยอยากเห็นแง่มุมทางความคิด ความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิद्यุชุมชนฯ ถึงแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนฯร่วมกัน ตลอดจนถึงการหาทิศทางของการพัฒนาวิद्यุชุมชนฯร่วมกัน

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน
 2. เพื่อค้นหาทีมวิจัยร่วม

วันที่ 13 กรกฎาคม 2551 (เวลา 9.00-12.00 น.)

สถานที่ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษปรู๊ฟ
6. สีชอล์ก

ผู้เข้าร่วมการประชุม

1. กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 1 คน

2. ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน (2 หมู่บ้าน)
3. บุคคลทั่วไป จำนวน 4 คน
4. คณะกรรมการวิทย์ชุมชนฯ จำนวน 2 คน
5. ส.อบต จำนวน 1 คน
6. กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 5 คน
7. วิทย์ชุมชนศรีบัวบาน 1 คน
8. กลุ่มป่าชุมชน 1 คน
9. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง 1 คน
10. ผู้จัดการรายการวิทย์ชุมชนฯ จำนวน 2 คน
11. พี่เลี้ยง (ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน มช.) จำนวน 2 คน
12. นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 3 คน

กระบวนการดำเนินงาน

1. ลงทะเบียน ของผู้เข้าร่วมประชุม
2. ท่านประธานกล่าวเปิดการประชุม
3. แนะนำตัว ของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน
4. ชี้แจงวัตถุประสงค์ที่มาในการจัดประชุมครั้งนี้
5. กล่าวถึงสถานการณ์ปัจจุบันของวิทย์ชุมชน
6. สรุป ปัญหา/อุปสรรคและความต้องการ ของการประชุมครั้งที่ 1 (15/6/51)
7. ร่วมหารือถึงแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันของที่ประชุม และ ทำความเข้าใจระหว่างชุมชนกับการวิจัยเพื่อท้องถิ่น และบทบาทของ น.ศ (ผู้วิจัย) กับการทำงานวิจัยร่วมกับวิทย์ชุมชนและชุมชน
8. หาทีมวิจัย ผู้ร่วมทำงานวิจัยร่วมกัน เพื่อหาแนวทางพัฒนาและแก้ไขปัญหาวิทย์ชุมชนร่วมกัน
9. การลงรายชื่อผู้เข้าร่วมทีมวิจัย
10. นัดประชุมครั้งต่อไป
11. กล่าวปิดการประชุม

สรุปกิจกรรม

สิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้คือ ได้แนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน เพื่อใช้ในการทดลองปฏิบัติร่วมกันต่อไป อีกทั้งกิจกรรมนี้ยังได้ทีมวิจัยวิद्यุชุมชนฯที่มาจากอาสาสมัครจากคนในชุมชน

บทเรียนที่ได้

1. การทบทวนกิจกรรม สามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมการประชุมเข้าใจ และง่ายต่อการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. การประสานงานที่ดี มีส่วนช่วยในการนัดหมายผู้เข้าร่วมประชุมให้เข้าร่วมประชุมตามที่ได้มีการนัดหมายไว้

5.5 กิจกรรม การจัดเวทีการประชุมกลุ่มย่อย “การหาแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน”

ที่มาของกิจกรรม

จากที่ได้มีการจัดเวทีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวงใหญ่ ถึงแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูนที่ผ่านมา แม้จะได้ข้อสรุปของแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนฯออกมาหลายแนวทางด้วยกัน ซึ่งแนวทางที่ได้จะมีการพัฒนาแนวทางและทดลองแนวทางกันเรื่อยมา

จากการที่ได้มีการลงพื้นที่ของผู้วิจัยพูดคุยกันถึงแนวทางที่ได้ทำการทดลองปฏิบัติกันมา “ถามว่า ณ วันนี้ แนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนฯเพียงพอแล้วหรือยัง?” ทีมวิจัยท่านหนึ่งได้กล่าวสะท้อนมุมมองความคิดของตนออกมาทำให้ผู้วิจัยและทีมวิจัยหลายท่านได้กลับมาคิดทบทวนถึงแนวทางเหล่านั้นว่า “แนวทางมีเท่านี้จริงหรือ?”

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้มีการชักชวนกันหารือในเวทีการประชุมวงเล็กของทีมวิจัยบางท่าน ถึงการ “หาแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนฯ” เพิ่มเติม จากเวทีการประชุมใหญ่ที่ผ่านมา เพื่อเป็นการเพิ่มเติมหรือเสริมแนวทางเดิมที่ได้มีการเสนอไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการหาแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน (เพิ่มเติม)

วันที่ 17 มีนาคม 2552, 26 มีนาคม 2552, 18 เมษายน 2552 (เวลา 9.00 - 16.00 น.)

สถานที่ โรงเรียนอรพินพิทยา จังหวัดลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ

2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษปรู๊ฟ
6. สีชอล์ก

ผู้เข้าร่วมการประชุม

1. นายธงชัย ช่อประดิษฐ์
2. นายสนิท อภัย
3. นายประเสริฐ กิตติศักดิ์
4. นายสราวุธ จันทาเวียง
5. นายกนก มณีวงศ์
6. นายสกลวัฒน์ เสวตรรัตนกุล
7. นายอนุรักษ์ เศรษฐสมบัติ

กระบวนการดำเนินงาน

1. ผู้วิจัยใช้การประสานงานโทรศัพท์เพื่อนัดหมาย แกนนำทีมวิจัยหลัก สถานที่และเวลานัดหมาย
2. เมื่อถึงเวลานัดหมาย ผู้วิจัยได้มีการกล่าววัตถุประสงค์ของการจัดการประชุมฯ
3. ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
4. สรุปข้อมูลผลการประชุม
- 5.หารือถึงกิจกรรมที่จะดำเนินต่อไป
6. นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

สรุปกิจกรรม

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนี้คือเพื่อเป็นการหาแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนคนเมืองสะพาน (เพิ่มเติม) ดังนั้นสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ก็คือ แนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนฯที่มีความหลากหลายขึ้น เป็นแนวทางที่สามารถทดลองปฏิบัติได้จริง กิจกรรมนี้เป็นการประชุมกลุ่มย่อยของส่วนหนึ่งในทีมวิจัย ผู้วิจัยเห็นถึงพัฒนาการของทีมวิจัยบางรายที่กล้าแสดงออกความคิดเห็นของตนเอง จากเวทีใหญ่ที่ผ่านมา ทีมวิจัยรายนี้ไม่พูด ไม่แสดงความคิดเห็นแต่อย่างใด แต่มากิจกรรมเห็นถึงความคิด ไอเดีย (Idia) ที่สร้างสรรค์ และมีเหตุมีผล ลักษณะของกิจกรรมนี้จะเป็นการพูดคุย

แบบธรรมชาติไม่เป็นทางการ พุดคุยกันตามปกติ ไม่มีการกำหนดระยะเวลา ทุกคนสามารถพูดในสิ่งที่ตนเองคิดได้ โดยไม่ต้องแย่งกันแสดงความคิดเห็น

บทเรียนที่ได้

กิจกรรมนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า การจัดประชุมกลุ่มย่อยเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถละลายพฤติกรรม ละทิ้งตัวตนของผู้เข้าร่วมประชุมได้ และสามารถได้เห็นถึงความคิดของผู้เข้าร่วมประชุมหรือทีมวิจัยรายนั้นได้ เพราะการประชุมในวงใหญ่ อาจจะได้ข้อมูลหรือความคิดเห็นของคนร่วมประชุมได้ไม่ทั่วถึง การประชุมกลุ่มย่อยจึงเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่จะสามารถช่วยให้การเก็บข้อมูลหรือการวางแผนการดำเนินงานเป็นไปดี ไม่แพ้การประชุมในวงใหญ่

5.6 กิจกรรม “การเชิญกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมกับวิฑูษุมชนฯ”

ที่มาของกิจกรรม

สืบเนื่องจากการจัดเวทีการประชุม “การหาแนวทางการพัฒนาวิฑูษุมชนคนเมืองหละปูน” ในวันที่ 13 กรกฎาคม 2551 ที่ผ่านมา ถึงแนวทางต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาวิฑูษุมชนฯ ให้ดียิ่งขึ้นนั้น ในข้อที่ 1 กล่าวถึง “แนวทางที่จะทำให้วิฑูษุมชนฯ มีการพัฒนาขึ้นได้ จะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน/องค์กร เช่น อบต.หรือกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน กลุ่มวัฒนธรรม ผู้นำชุมชน พระ ฯลฯ กล่าวคือ การเอาที่กลุ่มต่างๆ ข้างต้นมาร่วม เชื่อว่าการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆ จะสามารถช่วยพัฒนาวิฑูษุมชนฯ ให้ดีขึ้นได้” ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมการเชิญกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมกับวิฑูษุมชนฯ นี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน/ องค์กร หรือกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เกิดการมีส่วนร่วมกับวิฑูษุมชนฯ
2. เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันของคนในชุมชนต่อวิฑูษุมชนฯ และเป็นการประชาสัมพันธ์วิฑูษุมชนฯ ให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนเพิ่มยิ่งขึ้น

ระยะเวลา สิงหาคม 2551 – ธันวาคม 2551

สถานที่ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. โทรศัพท์
2. จดหมายเชิญ

3. สมุดจดบันทึก

4. ปากกา

กระบวนการดำเนินงาน

หลังจากที่ได้มีการจัดเวทีในครั้งนั้น (วันที่ 13 กรกฎาคม 2551) ผู้วิจัยและทีมวิจัยก็ได้มีการเชิญชวนกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วม ดังนี้

1. การลงพื้นที่ ไปเยี่ยมเยือน พูดคุยกับประธานกลุ่มต่างๆ ในตำบล (บางกลุ่ม) ชักชวนมาร่วมกิจกรรม การดำเนินงานกับวิฑูรชนชนฯ
2. การใช้จดหมายเชิญ มีการส่งจดหมายไปยังกลุ่มต่างๆ ในตำบล (บางกลุ่ม) หรือหน่วยงาน/ องค์กร ก่อนจะมีการจัดเวทีการประชุม
3. การติดต่อประสานงานทางโทรศัพท์ มีการใช้เครื่องมือการสื่อสาร โทรศัพท์ไปยังประธานหรือตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในตำบล (บางกลุ่ม) และหน่วยงาน/ องค์กรต่างๆ เพื่อทำการเชิญชวนเข้าร่วมเวทีการประชุม

สรุปกิจกรรม

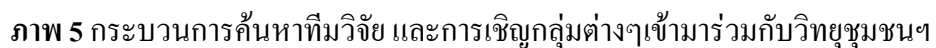
กิจกรรม “การเชิญกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมกับวิฑูรชนชนฯ” กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน/ องค์กร หรือกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เกิดการมีส่วนร่วมกับวิฑูรชนชนฯ อาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เพื่อค้นหากลุ่มต่างๆ เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมกับวิฑูรชนชนฯ กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ทีมวิจัยและอาสาสมัครได้ร่วมงานกัน แบ่งบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน ทำให้ได้กลุ่มองค์กรที่ยินดีเข้ามามีส่วนร่วมกับวิฑูรชนชนฯ หลายกลุ่มด้วยกัน

บทเรียนที่ได้

กิจกรรมนี้ทำให้ทีมวิจัยได้เรียนรู้ช่องทางหรือวิธีการในการค้นหาเครือข่ายภาคีหรือกลุ่มต่างๆ ในชุมชนตามวิถี ความนิยมของพื้นที่ คือ การที่จะเข้าไปติดต่อขอความร่วมมือกับทางหน่วยงานราชการนั้นหรือแม้กระทั่งกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน ทีมวิจัยหรือในส่วนของวิฑูรชนชนเองต้องมีหนังสือถึงหน่วยงานนั้นๆ อย่างเป็นทางการ ทำเรื่องระบุเป็นลายลักษณ์อักษรถึงจะสามารถเข้าถึงหน่วยงานนั้นได้ บางกลุ่มในตำบลยังต้องการคำชี้แจงเพิ่มเติมจากจดหมายหรือหนังสือที่ส่งไปเพราะไม่ทราบรายละเอียดที่ละเอียดดังนั้นทีมวิจัยต้องลงพื้นที่ไปยังที่ประชุมของกลุ่มดังกล่าวเพื่อชี้แจงรายละเอียดของวัตถุประสงค์ที่จัดทำหนังสือมา อีกทั้งในหนังสือหรือจดหมายที่ส่งไปมีการระบุที่อยู่เบอร์โทรของที่ทำกรวิฑูรชนชนไว้ แต่หากมีการระบุเบอร์โทรศัพท์ของผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่เข้าใจเรื่องๆ นั้นดี จะทำให้ง่ายต่อการติดต่อประสานงานของกลุ่ม หรือหน่วยงานที่จะติดต่อสอบถาม เพราะบางครั้งที่หน่วยงาน องค์กรหรือกลุ่มต่างๆ ในชุมชน โทรศัพท์

เพื่อขอทราบรายละเอียด แต่ไม่รู้จะติดต่อสอบถามที่ใคร หรือโทรศัพท์มายังเบอร์ของสถานีวิจัยพบ
กับผู้จัดการรายการหรือบุคคลอื่นซึ่งไม่เข้าใจในรายละเอียดนั้น

กระบวนการค้นหาทีมวิจัย และการเชิญกลุ่มต่างๆเข้ามาร่วมกับวิทยุชุมชนฯ ผู้วิจัยได้สรุป
ตามแผนภาพดังนี้

ภาพ 5 กระบวนการค้นหาที่วิจัย และการเชิญกลุ่มต่างๆเข้ามาร่วมกับวิทยุชุมชนฯ

5.7 กิจกรรม “การขอจดทะเบียนวิद्यุชุมชนฯ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์”

ที่มาของกิจกรรม

การจัดตั้งวิद्यุชุมชนฯเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์เป็นอีกหนึ่งแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนฯ ที่มีการเสนอแนวคิดให้มีการขอจดทะเบียนวิद्यุชุมชนฯเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ซึ่งองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ว่านี้ หมายถึง องค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 จัดตั้งขึ้นเพื่อสิทธิประโยชน์ต่างๆที่ทางองค์กรสาธารณประโยชน์พึงจะได้รับ และการที่ได้ประกาศต่อสาธารณชนสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนถึงการให้วิद्यุชุมชนฯเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่ขึ้นหรือเอื้อประโยชน์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

สืบเนื่องจากการจัดเวทีการประชุม “การหาแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน” ในวันที่ 13 กรกฎาคม 2551 ที่ผ่านมา ถึงแนวทางต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาวิद्यุชุมชนฯให้ดียิ่งขึ้นนั้น ในข้อที่ 2 กล่าวถึง แนวทางที่จะทำให้วิद्यุชุมชนฯ เป็นที่รู้จักของคนในชุมชน ตลอดจนวิธีการหาคนทั่วไป องค์กร/ หน่วยงานหรือกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมทำให้วิद्यุชุมชนฯ เกิดการพัฒนาขึ้นได้นั้น และในข้อที่ 2.1 “วิद्यุชุมชนฯ ควรจะมีการจดทะเบียนวิद्यุชุมชนฯเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือให้กับชุมชน ถึงวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์ของชุมชน และเป็นของสาธารณะ ไม่ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือองค์กรใด และไม่ใช้ของบุคคลใด บุคคลหนึ่ง วิद्यุชุมชนฯเป็นของส่วนรวม” จึงได้มีการทดลองดำเนินการเพื่อขอจดทะเบียนให้วิद्यุชุมชนฯเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ดังกล่าว

วัตถุประสงค์

เพื่อให้วิद्यุชุมชน คนเมืองหละปูน ได้รับการรับรองจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์

ระยะเวลา สิงหาคม 2551 – ธันวาคม 2551

สถานที่ สถานีวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน

เครื่องมือที่ใช้

1. เอกสารต่างๆ ของวิद्यุชุมชนฯ
2. คอมพิวเตอร์
3. ปากกา

ผู้เข้าร่วมลงรายชื่อเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการวิद्यุชุมชนฯ

1. นายประเสริฐ กิตติศักดิ์
2. นายชุม กันทา

3. นายธงชัย ช่อประดิษฐ์
4. นายอเนก พิงคะสัน
5. นายเสาร์แก้ว ทาระศักดิ์
6. นายทวี ศรีวิชัย
7. นายกนก มณีวงศ์
8. นายชำนาญ พิงคะสัน
9. นายสนิท อภัย
10. นายทัศน์ สุทธิกุล
11. นายณรงค์เดช กองมณี
12. นายประสิทธิ์ มานุพพา
13. นางกุลธิดา ท้วมเจริญ
14. นายจรรณ พญาเทพ
15. นายชนกฤต สวรรณพรหม
16. นายอดุลย์ กันระคำ
17. นายวิสุทธิ มโนวงศ์
18. นายสุวิษ ศรีวิชัย

กระบวนการดำเนินงาน

กิจกรรมนี้นายประเสริฐ กิตติศักดิ์ ประธานคณะกรรมการผู้ก่อตั้งวิฑูรชนชนฯ แทบจะเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งสิ้น ตั้งแต่การขอแบบฟอร์มคำร้องการขอจดทะเบียนองค์กรสาธารณะประโยชน์ จาก พมจ. (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด) จากนั้นได้มีการรวบรวมข้อมูลในส่วนของการดำเนินงานวิฑูรชนชนฯ แบบสังเขป พร้อมกับแบบฟอร์มที่มีการกรอกข้อมูลส่งไปยัง พมจ.

แต่ทว่า การขอจดทะเบียนวิฑูรชนชนฯเป็นองค์กรสาธารณะประโยชน์ได้นั้น จะมีผู้ดำเนินการเพียงคนเดียวไม่ได้ เพราะจะต้องมีผู้ร่วม ทั้งที่ลงรายชื่อเป็นคณะกรรมการบริหารรายการวิฑูรชนชนฯ (ตามรายชื่อข้างต้น) รวมไปถึงผู้ให้การรับรองผลการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมในกรณีองค์กรภาคเอกชนมิได้เป็นนิติบุคคล คือ นายวิลาศ ศรีพายัพ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน และที่ปรึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ คือ 1. นายธงชัย ช่อประดิษฐ์ ประสพการณ์เป็น

ประธานสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น จ.ลำพูน สถาบันวิจัยหรือศูนย์ จ.ลำพูน 2. นางวิลาวัณย์ อรุณสิทธิ์
 ประสพการณ์การทำงานองค์กรการเงินท้องถิ่น จ.ลำพูน สถาบันวิจัยหรือศูนย์ จ.ลำพูน

จากที่ได้มีการยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ไป ตั้งแต่วันที่
 25 สิงหาคม 2551 และได้มีการแก้ไข เพิ่มเติมข้อมูลเรื่อยมา จนถึงเมื่อในวันที่ 11 ธันวาคม 2551
 ทาง พมจ. ได้แจ้งให้ทราบว่า วิสาหกิจชุมชนได้รับอนุญาตให้เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ได้

สรุปกิจกรรม

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้วิสาหกิจชุมชน คนเมืองหละปุ่น ได้รับการรับรองจาก
 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดลำพูน (พมจ.) เป็นองค์กร
 สาธารณประโยชน์ ดังนั้นกิจกรรมนี้ถือว่าบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้เพราะวิสาหกิจชุมชนได้รับ
 การจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ตามที่ได้ตั้งไว้

บทเรียนที่ได้

การศึกษาทำความเข้าใจถึงกฎข้อระเบียบ รายละเอียดต่างๆ ของการที่จะจดทะเบียนวิสาห
 กิจชุมชนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ซึ่งถ้าหากไม่มีการศึกษารายละเอียดให้ชัดเจนจะทำให้ไม่
 ทราบถึงรายละเอียด ข้อบังคับ สิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่วิสาหกิจชุมชนจะได้รับ ซึ่งเป็นบทเรียน
 ให้กับผู้วิจัยที่ไม่ได้มีการศึกษารายละเอียดให้ชัดเจน การตอบเหตุผลต่างๆ ให้กับผู้ที่สอบถามว่า
 “ทำไมต้องจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ แล้วจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนได้อะไร” ซึ่งเป็น
 คำถามที่ทำให้ผู้วิจัยได้กลับมาทบทวนตัวเอง ว่าต้องมีการศึกษารายละเอียดให้ดีกว่าที่จะดำเนินการ
 สิ่งใด ไม่เช่นนั้นคงไม่ต้องกลับมาทบทวนศึกษารายละเอียดเพื่อนำไปตอบคำถามอีกครั้ง

5.8 กิจกรรม “ประชาสัมพันธ์วิสาหกิจชุมชน”

ที่มาของกิจกรรม

การประชาสัมพันธ์วิสาหกิจชุมชน ให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น
 อย่างยิ่งในการดำเนินงาน เสมือนเป็นอีกหนึ่งในภาระหน้าที่ของวิสาหกิจชุมชนพึงกระทำ แต่ทว่าจาก
 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านมา จากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการสำรวจ แบบสอบถาม รวมไปถึง
 การจัดเวที “ระดมปัญหา/ อุปสรรคและความต้องการ” ของวิสาหกิจชุมชน ยังไม่ได้มีการ
 ประชาสัมพันธ์มากเท่าที่ควร จึงทำให้ไม่เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนเท่าที่ควร

สืบเนื่องจากการจัดเวทีการประชุม “การหาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนคนเมืองหละปุ่น”
 ในวันที่ 13 กรกฎาคม 2551 ที่ผ่านมา ถึงแนวทางต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้

ยิ่งขึ้นนั้น ในข้อที่ 2 กล่าวถึง แนวทางที่จะทำให้วิฑูหมชนฯ เป็นที่รู้จักของคนในชุมชน ตลอดจนวิธีการหาคนทั่วไป องค์กร/ หน่วยงานหรือกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมทำให้วิฑูหมชนฯ เกิดการพัฒนาขึ้นได้นั้น และในข้อที่ 2.2 “วิฑูหมชนฯ ควรจะมีการประชาสัมพันธ์วิฑูหมชน ให้เป็นที่รู้จักของชุมชน จึงจะสามารถเชิญชวนบุคคลทั่วไป หรือกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมได้” จึงเป็นเหตุผลที่ควรจะมีการประชาสัมพันธ์วิฑูหมชนฯ ให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์วิฑูหมชนฯ ให้เป็นที่รู้จักของชุมชน
2. เพื่อเป็นการค้นหาผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับวิฑูหมชน

รายละเอียดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ มีดังนี้

1. กิจกรรม “การจัดงานครบรอบ 5 ปี วิฑูหมชน คนเมืองหละปูน”

ที่มาของกิจกรรม

“วิฑูหมชน คนเมืองหละปูน” เป็นวิฑูหมชนสาธารณะ ทำหน้าที่เสมือนเป็นกระบอกเสียงชุมชน ในการแจ้งข้อมูล ข่าวสารภายในชุมชน เป็นศูนย์กลางการสื่อสารทั้งด้านสาระและความบันเทิงกับชุมชนมาตลอดระยะเวลาว่า 5 ปี ทว่าในการดำเนินงานในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาแม้จะมีการประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดเสียงส่งสัญญาณออกอากาศ วิฑูหมชน คนเมืองหละปูนยังไม่เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนเท่าที่ควร คนในชุมชนยังไม่ตระหนักรู้ว่าวิฑูหมชนแห่งนี้เป็นส่วนรวมและชาวบ้านในตำบลปาสักทุกคนสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในแง่ของการรับฟัง การใช้ประโยชน์ จากการสำรวจเบื้องต้น สอบถามชาวบ้านในตำบลปาสักพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงความสำคัญของวิฑูหมชน บางคนยังไม่ทราบว่ามิวิฑูหมชนฯ แห่งนี้อยู่ในตำบลของตนและไม่ทราบว่าตนเองจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร ฯลฯ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทางทีมวิจัยได้ร่วมกับผู้มีส่วนร่วมกับวิฑูหมชนฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหา ที่เกิดขึ้น จึงได้มีการนำปรึกษาหารือกับทางผู้นำชุมชนในตำบลปาสักและได้คิดวิธีการที่จะสามารถเผยแพร่การประชาสัมพันธ์ให้กับคนในชุมชนสามารถรับรู้ถึงวิฑูหมชนฯ ให้มากขึ้น

จึงได้ก่อเกิด งานทำบุญ “ครบรอบ 5 ปี วิฑูหมชนคนเมืองหละปูน” เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์วิฑูหมชนฯ ให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนมากขึ้นตลอดจนสร้างความเข้าใจ เพิ่มทัศนคติที่ดีต่อวิฑูหมชน ขยายสู่พัฒนาความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์วิฑูรุมชนฯ ให้เป็นที่รู้จักของชุมชน
2. เพื่อเป็นการค้นหาผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับวิฑูรุมชนฯ
3. เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ เพิ่มทัศนคติที่ดีของชุมชนต่อวิฑูรุมชน
4. เพื่อพัฒนาความร่วมมือของคนในชุมชน

กระบวนการดำเนินงาน

ก่อนที่จะมีการหารือถึงงานครบรอบ 5 ปีวิฑูรุมชนฯที่จะจัดขึ้น ต้องอาศัยการเห็นชอบของคนในชุมชน ซึ่งในวันที่ 15 ธันวาคม 2551 ได้มีการสอบถามเบื้องต้นความเห็นชอบจากที่ประชุมถึงการจัดงานฯ ซึ่งเสียงตอบรับจากที่ประชุมในการประชุมครั้งนั้น ไม่มีเสียงคัดค้านแต่อย่างใด จนมาถึงวันที่ 28 ธันวาคม 2551 ได้มีการนัดประชุมหารือและวางแผนการจัดงานครบรอบ 5 ปีวิฑูรุมชนฯขึ้น ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก ได้มีการหารือ ร่วมแสดงความคิดเห็นถึงลักษณะของงาน และได้มีการแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละส่วน

ผลที่ได้ (สรุปการประชุมในวันที่ 28 ธันวาคม 2551)

วัตถุประสงค์ในการจัดงาน

1. เพื่อเป็นการจัดทำบุญ เสริมสร้างความเป็นสิริมงคลแก่วิฑูรุมชน ในโอกาสครบรอบ 5 ปี วิฑูรุมชน คนเมืองหละปูน
2. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์วิฑูรุมชนฯ ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น
3. เพื่อเป็นการแสดงผลงานของวิฑูรุมชน คนเมืองหละปูน
4. เพื่อพัฒนาความร่วมมือของชุมชน เสริมสร้างความร่วมมือ ความสามัคคีแก่ชุมชน
5. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการเห็นประโยชน์ของวิฑูรุมชน และเข้ามามีส่วนร่วมกับวิฑูรุมชนร่วมกัน

ลักษณะของงาน

- เป็นงานบุญ
- มีการแสดงผลงาน ประวัติการก่อตั้ง และการดำเนินงานที่ผ่านมาของวิฑูรุมชน
- มีบู๊ท นิทรรศการ สินค้าชุมชน สวนเกษตร
- มีการแสดงของศิลปิน กลุ่มพ่อบ้านแม่บ้าน กลุ่มเด็กเยาวชน ฯลฯ
- มีการนัดพบกันระหว่างกลุ่มผู้ฟัง แฟนคลับ กับผู้จัดรายการ

กำหนดการ

วันเตรียมงาน วันที่ 23 มกราคม 2552 เวลา 9.00 น. เป็นต้นไป เตรียมความพร้อมของสถานที่
นิทรรศการต่างๆ

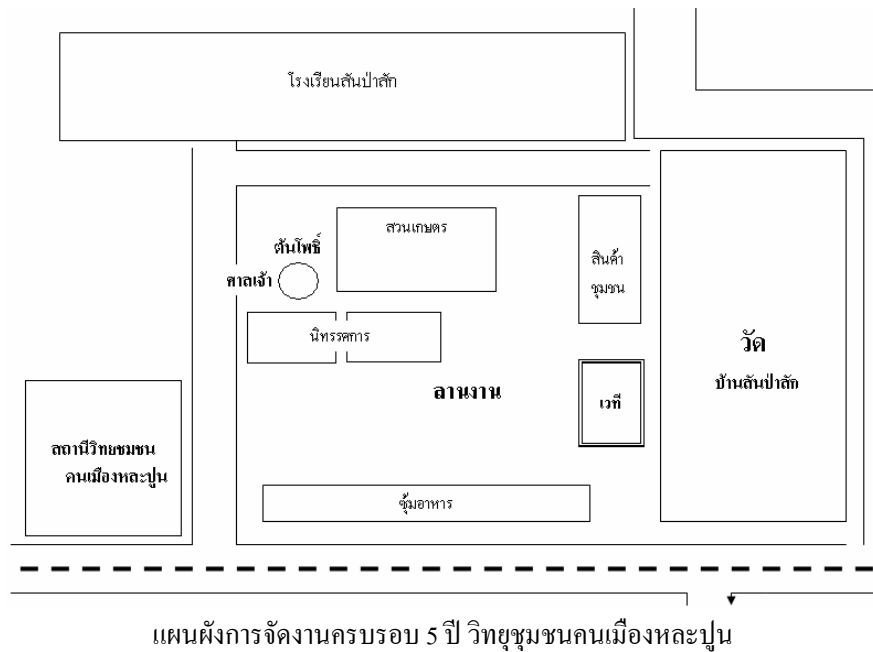
วันงาน	วันที่ 24 มกราคม 2552
9.00 น. เป็นต้นไป	เชิญเยี่ยมชม นิทรรศการ สินค้าชุมชน ตลาดนัด สวนเกษตร
16.00 น. เป็นต้นไป	แต่งองค์ผ้าป่า
19.00 น. เป็นต้นไป	เริ่มพิธีการบนเวที ประธาน (ท่านกำนัน) กล่าวเปิดงานกล่าววัตถุประสงค์ การจัดงาน- มีการโชว์ผลงาน การก่อตั้ง การดำเนินการของวิสาหชุมชน ที่ ผ่านมา พร้อมทั้งการแสดงของกลุ่มพ่อบ้านแม่บ้าน เด็กและเยาวชน ฯลฯ
23.00 น.	ปิดงาน

วันทำบุญและเก็บงาน วันที่ 25 มกราคม 2552

9.00 น.	ทำบุญ – ถวายผ้าป่า
10.00 น.	ถวายอาหารเพล
12.00 น.	รับประทานอาหารร่วมกัน
13.00 น.	เก็บงาน

การแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ

- แม่แก้ว (ผลิตภัณฑ์ สินค้าในชุมชน สินค้าจากกลุ่มแม่บ้าน)
- ลุงเสริฐ (เกี่ยวกับเวทีการแสดง พิธีการบนเวทีทั้งหมด พร้อมทั้งติดต่อ
ประสานงานวงดนตรี เวที เครื่องเสียง ฯลฯ)
- ลุงหนานทัศน์ (เกี่ยวกับการเกษตร จัดสวน แสดงต้นไม้ ฯลฯ)
- โอ (บูธ นิทรรศการ บอร์ดเกี่ยวกับงานวิจัย และของ มหาวิทยาลัย)
- พ่อหลวงวงคำ (รับผิดชอบในส่วนของการกินในงาน จะติดต่อประสานงานกับ
กลุ่มแม่บ้าน อาหาร ของกินต่างๆทั้งตำบลป่าสัก ชวนมาขายของในงาน)
- ลุงชุม + ลุงเสริฐ (ประชาสัมพันธ์ออกวิสาหชุมชน เกี่ยวกับเชิญร่วมงาน)

ปัญหา/ อุปสรรคที่พบ

1. พระในชุมชน (บางท่าน) ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดงาน ทำให้เกิดความลำบากใจของผู้ร่วมจัดงาน และเนื่องจากเป็นงานทำบุญครบรอบ 5 ปี วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน จะต้องมีการให้พระสวดทำบุญให้กับวิทยุชุมชนฯ ซึ่งพระติดภารกิจไม่สามารถมาร่วมสวดให้ได้ต้องไปนิมนต์พระจากวัดอื่นมาแทน
2. วันจัดงานครบรอบ 5 ปีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ตรงกับงานขึ้นบ้านใหม่ซึ่งอยู่ติดกับวิทยุชุมชนฯ ทำให้ผู้ร่วมช่วยจัดงานต้องแบ่งเวลาไปช่วยทั้ง 2 งาน

สรุปกิจกรรม

ได้จัดงานตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ โดยได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนในชุมชน หน่วยงาน องค์กรกลุ่มต่างๆ เป็นอย่างดีในการเข้าร่วมงาน และเป็นผู้สนับสนุนในส่วนต่างของการจัดงานจึงทำให้งานสำเร็จลุล่วงลงได้

บทเรียนที่ได้รับ

1. การที่ได้เรียนรู้ว่าใครที่ให้การสนับสนุนและไม่ให้การสนับสนุน มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่ให้ความร่วมมือ อาจเป็นเพราะไม่เข้าใจในส่วนของการดำเนินงานของวิทยุชุมชนหรือความขัดแย้งภายในของผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ทำงานกับวิทยุชุมชนฯ แต่ในทางกลับกันผู้วิจัย

มองว่าเป็นแรงผลักดัน สร้างแรงใจให้สู้กับปัญหาที่เกิดขึ้น อยากที่จะสู้ พิสูจน์การทำงานให้ชุมชนได้เห็นถึงความตั้งใจจริงที่อยากจะพัฒนาวิทย์ชุมชนฯ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับชุมชน

2. การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ในบางปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไม่ได้คาดคิด ต้องอาศัยปฏิภาณไหวพริบ ความชำนาญการ การตัดสินใจที่หนักแน่นของผู้ที่รับผิดชอบในด้านต่างๆของงาน จะช่วยให้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ดี

2. กิจกรรม “การจัดรายการนอกสถานที่”

ที่มาของกิจกรรม

การจัดรายการนอกสถานที่เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์วิทย์ชุมชนฯ ให้เป็นที่รู้จักของชุมชนและบุคคลทั่วไปมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มความแปลกใหม่ให้ทั้งผู้จัดรายการและผู้ฟัง

แต่เดิม การจัดรายการนอกสถานที่ ได้เคยมีมาแล้วหลายครั้ง แต่เป็นการจัดรายการในลักษณะของการรับเสียงบรรยายภายในงาน ถ่ายทอดเสียงออกอากาศออกไป แต่ไม่ได้มีการให้ผู้อื่นหรือผู้ที่สนใจเข้าร่วมในการพูดคุย ไม่มีการจัดบอร์ดแสดงผลงานของวิทย์ชุมชนฯ ที่ผ่านมามีไม่มีป้ายประชาสัมพันธ์ เอกสารแผ่นพับต่างๆ รวมไปถึง ใบแสดงความคิดเห็น ซึ่งทางทีมวิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญการประชาสัมพันธ์วิทย์ชุมชนฯ ให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปหรือคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น เท่ากับเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนร่วมกับวิทย์ชุมชนฯ ได้ จึงได้เสนอให้มีการจัดรายการนอกสถานที่นั้น มีการเพิ่มเครื่องมือ วิธีการจัดประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นกว่าเดิม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์วิทย์ชุมชนฯ
2. เพื่อเป็นการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลทั่วไปต่อวิทย์ชุมชนฯ

วันที่ 7 – 9 เมษายน 2552 (งานขอพระราชทานฯ สักขาคณแผ่นดิน)

สถานที่ ลานวัฒนธรรมโรงเรียนอรพินพิทยา จังหวัดลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษบรูฟ

6. สีซ้อ

กระบวนการดำเนินงาน

1. ก่อนที่จะมีการจัดรายการนอกสถานที่ ร่วมกับงานในโอกาสต่างๆ ในแต่ละงานที่จัดขึ้น ได้มีการเชิญเอาวิทยุชุมชนฯเป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์ให้กับงานนั้นๆ การจัดงานทุกงาน จะต้องมีการประชุมงาน วางแผนงาน รวมไปถึงชี้แจงรายละเอียด สถานที่การจัดงาน ซึ่งก่อนวันที่วิทยุชุมชนฯจะไปร่วมจัดรายการถ่ายทอดเสียงนั้นจะต้องส่งตัวแทนของวิทยุชุมชนฯเข้าร่วมการประชุมงานที่จะเข้าไปร่วม การทราบรายละเอียดของงานทั้งหมด รวมไปถึงการทราบตำแหน่งของสถานที่พื้นที่ที่จัดรายการ

2. พอทราบรายละเอียดของงาน ตัวแทนที่ไปเข้าประชุมมาก็จะแจ้งบอกกล่าวไปยังเจ้าหน้าที่วิทยุชุมชนฯคนอื่นๆ ถึงรายละเอียดของงาน สถานที่ต่างๆ และก็จะร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมสำหรับการที่จะให้วิทยุชุมชนฯเข้าร่วมงาน เช่น ต้องเป็นงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ไม่เอื้อผลประโยชน์ต่อกลุ่ม องค์กรใด เป็นต้น

3. เมื่อได้ข้อสรุป ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ และความเหมาะสมของงานแล้ว ก่อนวันงาน 1 วันวิทยุชุมชนฯจะต้องไปติดตั้งเครื่องเสียง เสาส่งอากาศ สายโทรศัพท์ต่างๆ ให้เรียบร้อย พร้อมทั้งที่ตกลงกันไว้ว่าจะเพิ่มเรื่องการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น จึงได้มีการจัดบอร์ดประมวลภาพกิจกรรมต่างๆของวิทยุชุมชนฯ เป็นการแสดงผลงานต่างๆที่วิทยุชุมชนฯได้ทำมา รวมไปถึง เอกสารแผ่นพับต่างๆ มีผู้รับแสดงความคิดเห็น สมุดเยี่ยมชมและแสดงความคิดเห็น รวมไปถึงผู้รับบริจาคเงิน ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนหรือบุคคลทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในส่วนของการช่วยบริจาคเงินให้กับวิทยุชุมชนฯ เท่ากับว่าคนที่ร่วมบริจาคเงินและคนที่ร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นเจ้าของวิทยุชุมชนฯ มีส่วนช่วยวิทยุชุมชนฯร่วมกัน

4. เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปเข้าเยี่ยมชม ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดการจัดรายการวิทยุได้ รวมไปถึงให้ผู้สนใจได้ทดลองจัดรายการ หรือแสดงความคิดเห็นออกอากาศ เช่น ถามความคิดเห็นของงานที่มาในวันนี้เป็นอย่างไร รู้สึกอย่างไร เป็นต้น

ปัญหา/อุปสรรคที่พบ

เนื่องจากการทำกิจกรรมการจัดรายการนอกสถานที่ในครั้งนี้ มีระยะเวลาทั้งสิ้น 3 วันด้วยกัน ทำให้ต้องมีเจ้าหน้าที่เฝ้าเครื่องส่งสัญญาณตลอดเวลา ทำให้ต้องผลัดเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ดูแล และในวันงานมีเหตุการณ์ไม่เอื้ออำนวยในส่วนของการฝนที่ตกลงมา ทำให้ต้องช่วยกันเก็บบอร์ดประชาสัมพันธ์ห้าม ฝ่าใบ มาคลุมเครื่องเสียงต่างๆ ไม่ให้โดนฝน ซึ่งเป็นปัญหาของการดำเนินงานเป็นอย่างมาก

สรุปกิจกรรม

ทีมวิจัยและผู้จัดรายการหน้าใหม่ได้ทดลองจัดรายการนอกสถานที่เท่ากับเป็นการฝึกฝีมือประสบการณ์ในการจัดรายการ อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์ให้วิทยุชุมชนเป็นที่รู้จักของคนในชุมชนมากขึ้น และยังได้สมาชิกวิทยุชุมชนเพิ่มมากขึ้นจากการเปิดรับสมัครสมาชิกวิทยุชุมชนตามงานต่างๆหรือการจัดรายการนอกสถานที่นั้นๆ

บทเรียนที่ได้รับ

การเตรียมการ การคาดการณ์ต่างๆไว้ล่วงหน้าควรมี เพราะหากเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดขึ้นจะได้แก้ไขได้ทันเวลา เช่น เตรียมผ้ากันฝน ต่างๆไว้ก่อนซึ่งไม่รู้ว่าจะตกลงมาเมื่อไร

3. กิจกรรม “การทำจดหมายข่าว”

หลักการและเหตุผล

จากที่ได้มีกิจกรรมประชาสัมพันธ์วิทยุชุมชนฯ ทั้งการจัดงาน ครอบรอบ 5 ปี วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนขึ้น และการประชาสัมพันธ์โดยการจัดรายการนอกสถานที่ ส่งสัญญาณถ่ายทอดเสียงในการเข้าร่วมงานต่างๆ แม้จะมีเสียงตอบรับดีขึ้น คนโทรเข้ามาวิทยุฯมากขึ้น เป็นที่รู้จักของชุมชนเพิ่มขึ้น แต่ทว่าบุคคลทั่วไปหรือคนในชุมชนบางส่วนยังเกิดคำถามที่ว่า “วิทยุชุมชนทุกวันนี้ทำอะไรกันบ้าง มีรายการอะไรบ้าง เวลาไหน ใครจัด แล้วไปร่วมจัดรายการนอกสถานที่งานใดบ้าง มีใครมาร่วมบ้าง” ข้อซักถามเหล่านี้เป็นคำถามเพียงบางส่วนที่ผู้วิจัยได้รวบรวมจากการสุ่มสอบถามคนในชุมชนบางคน รวมไปถึงข้อมูลที่ได้จากผู้จัดรายการที่มีผู้ฟังโทรมาสอบถาม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ทีมวิจัยได้หารือกันถึงกิจกรรมที่จะช่วยในการประชาสัมพันธ์วิทยุชุมชนเพิ่มมากขึ้น สร้างความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จึงได้ “เครื่องมือ” ที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ให้กับวิทยุชุมชนฯคือ จดหมายข่าว เพื่อที่จะให้ผู้ที่ได้อ่านทราบถึงความเคลื่อนไหวของวิทยุชุมชนฯ การประมวลกิจกรรมต่างๆที่วิทยุชุมชนฯได้ดำเนินงาน รวมไปถึงผังรายการปัจจุบันของวิทยุชุมชนฯ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร บทความ กิจกรรมต่างๆ ความเคลื่อนไหวของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน

2. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์วิทยุชุมชน

ระยะเวลา ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2552 เป็นต้นไป

สถานที่ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน
เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. คอมพิวเตอร์

กระบวนการดำเนินงาน

1. เริ่มจากการมองถึงปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การไม่ทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวของวิทยุชุมชนฯ และความต้องการของชุมชนบางส่วนที่อยากทราบ ความเคลื่อนไหวการดำเนินงานของวิทยุชุมชนฯ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาและความต้องการของชุมชน จึงได้คิดถึงวิธีการหรือเครื่องมืออะไรที่จะช่วยลดปัญหาและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน จึงได้มีการปรึกษากับทีมวิจัยบางท่านถึงเครื่องมือที่จะใช้

2. จากนั้น ทีมวิจัยท่านหนึ่งได้เสนอถึง การทำจดหมายข่าว ของวิทยุชุมชนขึ้น ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยต่อทีมวิจัยท่านนี้คือ เป็นคนชอบอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร เอกสารแผ่นพับต่างๆ เห็นตัวอย่าง จดหมายข่าวของ ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงเกิดความคิดที่อยากจะให้วิทยุชุมชนฯ น่าจะมีการจัดทำจดหมายข่าวของวิทยุชุมชนขึ้น โดยเสนอให้มีการจัดทำขึ้นของทุกเดือน ลักษณะของจดหมายข่าว หลักๆ ควรจะประกอบดังนี้

2.1 บอกสถานการณ์ การดำเนินงานที่ผ่านมา ภายในแต่ละเดือน ว่าวิทยุชุมชนฯ ได้มีการทำกิจกรรมอะไรมาแล้วบ้าง อาจจะมีการบอกรายละเอียดบ้าง เล็กน้อย เพื่อที่จะให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย สามารถอ่านได้ทุกคน

2.2 บอกผังรายการปัจจุบันที่จะจัดของแต่ละเดือน เช่น เวลาที่ออกอากาศ รายการอะไร ใครเป็นผู้จัด เป็นต้น

2.3 แจ้งบอกถึงการได้รับการสนับสนุนจากใคร หน่วยงาน/ องค์กรอะไรบ้าง (ในกรณีนี้จะไม่มีการจุดประสงค์เพื่อการโฆษณา แต่เป็นการแจ้งให้ทราบโดยทั่วกันเพื่อความโปร่งใส และเป็นการกล่าวขอบคุณผู้ให้การสนับสนุนด้วย)

2.4 มีการให้แสดงความคิดเห็นของบุคคลต่างๆ และการเชิญชวน เช่นบุคคลสำคัญในชุมชน ยกตัวอย่างเช่น นายท. อบต.ป่าสัก คิดอย่างไรเกี่ยวกับวิทยุชุมชนฯ , ท่านกำนัน อยากฝากอะไรถึงชุมชนเกี่ยวกับวิทยุชุมชนฯ เป็นต้น

2.5 เปิดโอกาสให้กลุ่มต่างๆในชุมชน สามารถเข้าร่วมบอกเล่า แจ้งข่าวสารผ่านจดหมายข่าวของวิฑูรชนฯได้ (ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม เนื้อหาไม่มีผลกระทบ หรือเอื้อต่อผลประโยชน์ของส่วนบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เน้น เพื่อส่วนรวม)

2.6 จดหมายข่าวจะใช้แจกให้กับบุคคลทั่วไปหรือคนในชุมชน รวมถึงทีมวิจัยวิฑูรชนฯ ในโอกาสต่างๆ เช่น จัดเวทีการประชุมในแต่ละเดือน, วิฑูรชนฯเข้าร่วมกิจกรรมงานต่างๆ เป็นต้น

3. จากนั้นได้นำแนวคิดและวิธีการที่ได้ มาเสนอต่อที่ประชุมทีมวิจัยกลุ่มย่อย จึงมีการให้ผู้ ที่เสนอทดลองทำจดหมายข่าวออกมาให้เห็นเป็นตัวอย่าง แล้วจึงเอามาให้ที่ประชุมพิจารณาอีกรอบ ถึงความเป็นไปได้ที่จะให้มีการจัดทำจดหมายข่าวขึ้น

ปัญหา/ อุปสรรคที่พบ

เนื่องจากการทำจดหมายข่าวเป็นครั้งแรกของผู้จัดทำคือ นายอนุรักษ์ เศรษฐสมบัติ (น้อง แยม) และนางจินตนา ศรีดิบ (พี่กุ่ม) ทำให้ผู้จัดทำเกิดความกังวลใจถึงความเหมาะสมของจดหมายข่าวที่ทำ เนื้อหาต่างๆ และข้อมูลที่ลงในจดหมายข่าวนั้นเพียงพอแล้วหรือไม่ ซึ่งในส่วนของความไม่มั่นใจของผู้จัดทำมีส่วนในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

สรุปกิจกรรม

จากกิจกรรมได้จดหมายข่าวที่มาจากคนในชุมชนร่วมกันเป็นผู้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์วิฑูรชนฯให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนมากขึ้น และยังเป็นการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับวิฑูรชนฯหรือกับจดหมายข่าวในด้านการให้ข้อมูลเพื่อใช้ลงจดหมายข่าว เนื้อหาบางส่วนจะมีการสรุปการดำเนินงานของวิฑูรชนฯในแต่ละเดือนให้ชุมชนได้รับทราบ อีกทั้งทีมวิจัยหรือผู้จัดทำได้ฝึกฝีมือ เพิ่มทักษะ ประสบการณ์ในการจัดทำจดหมายข่าวอีกด้วย

บทเรียนที่ได้รับ

1. การได้รับความคิดเห็น คำติ-ชม ของผู้อ่านจดหมายข่าวมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม และลดความกังวลใจของผู้จัดทำได้

2. การใช้วิธีการให้บุคคลที่สนิทและคุ้นเคยกันหรือระบบเครือข่าย ในการขอความร่วมมือในการเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกัน มีส่วนให้การเชื่อมต่อการดำเนินงานเป็นไปได้ดีขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ทำจดหมายข่าวของวิฑูรชนฯนี้ ผู้จัดทำหลักซึ่งทำหน้าที่เป็นบรรณาธิการของจดหมายข่าวคือ น้องแยม โดยเป็นผู้เสนอให้มีการจัดทำจดหมายข่าวของวิฑูรชนฯขึ้น ซึ่งทางทีมวิจัยเห็น

ว่าผู้เสนอมีความรู้และทักษะด้านการจัดทำเอกสาร แผ่นพับ ต่างๆ น่าจะมีความสามารถและความเป็นไปได้ที่จะจัดทำจดหมายข่าวได้เช่นเดียวกัน ซึ่งน้องแยมมีความสมัครใจที่จะเข้ามาเป็นผู้จัดทำจดหมายข่าว แต่ทว่าน้องแยมยังขาดบุคคลที่จะมาช่วยงานในส่วนการหาข้อมูลต่างๆ หรือผู้ที่มาประสานงานในการจัดหาข้อมูลที่จะนำมาลงจดหมายข่าว ซึ่งโดยให้น้องแยมเป็นผู้เสนอรายชื่อผู้ที่เข้ามาช่วยงาน จึงได้พี่กึ่งซึ่งเป็นญาติและบุคคลสนิทของน้องแยมมาช่วยงานและให้น้องแยมเป็นคนประสานขอพี่กึ่งมาร่วมงาน ซึ่งพี่กึ่งก็เต็มใจที่จะให้ความร่วมมือ

3. ผู้วิจัยมองว่า การทำงานกับบุคคลที่รู้จัก เข้าใจซึ่งกันและกัน หรือภาษาชาวบ้านที่เรียกว่า “เข้าหากันได้ดี” นั้น มีส่วนให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่นและรวดเร็วขึ้น เช่นในกรณีที่น้องแยมกับพี่กึ่งได้มาร่วมงานกันในการจัดทำจดหมายข่าว ซึ่งทั้งสองคนมีความคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี มีเรื่องก็ปรึกษาซึ่งกันและกัน พุดคุยกัน ไม่มีความเกรงใจที่ว่าคนนั้นเสนอสิ่งนี้มา แล้วอีกคนไม่ทำตาม เกิดกรณีขัดแย้งกัน จึงทำให้การดำเนินงานของทั้งสองเป็นไปอย่างราบรื่นและมีความสุขกับการทำงาน เป็นต้น

5.9 กิจกรรม “การทดลองปรับการดำเนินงาน”

ที่มาของกิจกรรม

สืบเนื่องจากการจัดเวทีการประชุม “การหาแนวทางการพัฒนาวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน” ในวันที่ 13 กรกฎาคม 2551 ที่ผ่านมา ถึงแนวทางต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาวิद्यุชุมชนฯ ให้ดียิ่งขึ้นนั้น ในข้อที่ 3 กล่าวถึง แนวทางที่จะสามารถช่วยพัฒนาวิद्यุชุมชนฯ ขึ้นได้ ควรจะมีการจัดระบบโครงสร้างการบริหารงาน คณะกรรมการให้ชัดเจน (เพราะโครงสร้างและคณะกรรมการปัจจุบันไม่ชัดเจน ขาดผู้ปฏิบัติงานจริง) รวมไปถึงผู้จัดรายการ และผังรายการที่แน่นอน

3.1 พัฒนาคณะกรรมาธิการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 หาบุคลากร คณะทำงาน อาสาสมัครใหม่ เข้ามาช่วยในการทำงาน

ซึ่งกิจกรรมการทดลองปรับการดำเนินงาน ทีมวิจัยได้มีการแบ่งกิจกรรมย่อยออกมาและได้ทดลองดำเนินการดังนี้

1. กิจกรรม “การปรับผังรายการวิद्यุชุมชนฯ”

ที่มาของกิจกรรม

การปรับผังรายการเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทางทีมวิจัยให้ความสนใจ เพราะเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ได้มีการเสนอให้ทดลองปฏิบัติ ซึ่งแต่เดิมวิद्यุชุมชนฯจะมีการจัดบันทึกไว้เป็นบางส่วนว่ามีเวลาไหนบ้างที่มีการออกอากาศ และเวลาไหนใครเป็นผู้จัดรายการ แต่ทว่ายังไม่เคยได้มีการ

รวบรวมและตีแผ่ให้เห็น ซึ่งผู้ที่จะมาขอใช้ช่วงเวลาในการจัดรายการนั้นต้องมาสอบถามประธานวิทยุชุมชนฯซึ่งอาศัยการจดจำ ว่าช่วงเวลาไหนที่มีคนจัด และช่วงเวลาไหนที่ไม่มีคนจัด ซึ่งคนในชุมชนหรือบุคคลทั่วไปจะไม่ทราบถึงผังรายการที่แน่นอน ซึ่งในกิจกรรมนี้เท่ากับว่าเป็นการทบทวนถอดบทเรียนออกมา ดึงข้อมูลในส่วนของการจัดรายการในช่วงเวลาต่างๆรวมไปถึงผู้จัดรายการเพื่อให้ได้ข้อมูลมาจัดทำผังรายการที่แน่นอน เข้าใจง่ายสามารถประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนหรือบุคคลทั่วไปได้รับทราบได้และเป็นประโยชน์ อำนวยความสะดวกต่อผู้จัดรายการและผู้ที่จะเข้ามาจัดรายการ

วันที่ 14 กันยายน 2551 (เวลา 9.00-12.00 น.)

สถานที่ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษปรู๊ฟ
6. สีชอล์ก

ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม

1. กลุ่มมูลนิธิริรักษ์ไทย จำนวน 1 คน
2. ศูนย์ประสานงานเพื่อพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน จังหวัดลำพูน จำนวน 2 คน
3. กลุ่มสหภาพแรงงาน จำนวน 2 คน
4. กลุ่มเยาวชน จำนวน 2 คน
5. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 คน
6. กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 2 คน
7. ผู้จัดรายการวิทยุฯ จำนวน 1 คน
8. คณะกรรมการวิทยุชุมชนฯ จำนวน 3 คน
9. เกษตรกรกลุ่มทำนา จำนวน 2 คน
10. กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 6 คน
11. พี่เลี้ยง (ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน มช.) จำนวน 2 คน
12. นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 3 คน

กระบวนการดำเนินงาน

1. ลงทะเบียน
2. ประธานกล่าวเปิดการประชุม
3. แนะนำตัวของผู้เข้าร่วมประชุม
4. ทบทวน กิจกรรมการดำเนินงานที่ผ่านมา
- 5.ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการมาจัดประชุมในครั้งนี้
6. แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
7. นำผังรายการเดิมมานำเสนอต่อที่ประชุม จากนั้นให้ที่ประชุมแสดงความคิดเห็นต่อผังรายการ เพื่อนำไปสู่การ “ปรับผังรายการ”
8. ทดลองปรับผังรายการขึ้นใหม่ จัดช่วงเวลาในการจัดรายการ
9. สรุปผังรายการ
10. กล่าวสรุปการประชุม
11. นัดประชุมครั้งต่อไป
12. ประธานปิดการประชุม

ปัญหา/ อุปสรรคที่พบ

1. การที่ผู้จัดรายการมาไม่ครบองค์ประชุมทำให้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนเวลาหรือหาหรือช่วงเวลาในการจัดรายการต่างๆ ได้เท่าที่ควร

สรุปกิจกรรม

ได้ผังรายการชุดใหม่ ที่มีรายการสลับสับเปลี่ยนกันเพื่อความแปลกใหม่ หลากหลายขึ้น และเป็นการทดลองปรับผังรายการชุดใหม่เพื่อเป็นการเช็คเสียงตอบรับจากผู้ฟัง

บทเรียนที่ได้รับ

1. ได้ทราบถึงผังรายการที่เคยได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร ไครมาร่วมบ้าง ซึ่งโดยปกติแล้วหากไม่มีการมารวบรวมหรือค้นหาข้อมูลที่ผ่านมาจะไม่สามารถคาดเดาได้ว่าผังรายการแต่เดิมนั้นเป็นอย่างไร
2. ผังรายการหรือรายการที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังนั้น ผังรายการ/ รายการต้องมาจากความต้องการของผู้ฟังมากกว่าความต้องการของผู้จัดรายการ

2. กิจกรรม “การจัดตั้งคณะกรรมการวิद्यุชุมชนฯ”

ที่มาของกิจกรรม

การทดลองจัดตั้งคณะกรรมการวิद्यุชุมชนฯ เป็นกิจกรรมที่มาจากข้อเสนอแนะในที่ประชุมถึงแนวทางที่จะสามารถช่วยพัฒนาวิद्यุชุมชนฯ ขึ้นได้ ควรจะมีการจัดระบบโครงสร้างการบริหารงาน มีคณะกรรมการให้ชัดเจนรวมไปถึงการหาบุคลากร คณะทำงาน อาสาสมัครใหม่ เข้ามาช่วยในการทำงาน กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการบริหารงาน ซึ่งในการจัดตั้งคณะกรรมการวิद्यุชุมชนฯ นี้ จะเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับวิद्यุชุมชนฯ เพื่อที่จะให้การดำเนินงานของวิद्यุชุมชนฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงต่อความต้องการของชุมชน

วัตถุประสงค์

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อขอความร่วมมือของผู้นำชุมชน ใน ต.ป่าสัก
2. จัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการวิद्यุชุมชน
3. ทารื้อในเรื่องการจัดงาน “ครบรอบ 5 ปี วิद्यุชุมชน”

ระยะเวลา วันที่ 15 ธันวาคม 2551 (เวลา 9.00 – 12.00 น.)

สถานที่ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษบรูฟ
6. สีชอล์ก
7. คอมพิวเตอร์
8. เครื่องฉาย LCD
9. เอกสารต่างๆ

ผู้เข้าร่วมการประชุม

1. ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 9 คน (หมู่ที่ 4, 5, 6, 12, 13, 15, 16, 17, 18)
2. บุคคลทั่วไป จำนวน 4 คน
3. กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 6 คน
4. คณะกรรมการวิद्यุชุมชนฯ จำนวน 3 คน

5. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 คน
6. ส.อบต จำนวน 1 คน (หมู่ที่ 18)
7. ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 1 คน
8. พัฒนาสังคม จังหวัดลำพูน จำนวน 2 คน
9. ผู้จัดการรายการวิทยุฯ จำนวน 2 คน
10. นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 3 คน

กระบวนการดำเนินงาน

1. ลงทะเบียน
2. ประธานกล่าวเปิดการประชุม
3. ผู้ดำเนินเวทีฯ กล่าววัตถุประสงค์และแจ้งกำหนดการประชุม
4. การแนะนำตัวของผู้เข้าร่วมการประชุม
5. เนื่องจากว่า การจัดประชุมในครั้งนี้ มีการเชิญผู้เข้าร่วมเวทีหน้าใหม่ เพื่อขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากกลุ่มต่าง จึงได้มีการแนะนำตัวของนักศึกษา (ผู้วิจัย) และโครงการวิจัย กล่าวถึงวัตถุประสงค์การทำโครงการวิจัย และสรุปการดำเนินงานที่ผ่านมาให้ที่ประชุมได้รับทราบ
6. ให้ประธานคณะกรรมการวิทยุชุมชนฯ (รุ่นก่อตั้ง) กล่าวทักทายและกล่าวถึงสถานการณ์ปัจจุบันของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่น และแนะนำคณะกรรมการรุ่นก่อตั้งท่านอื่นๆ
7. จากนั้น ผู้ดำเนินเวทีฯ ชวนที่ประชุมร่วมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นถึงคณะกรรมการวิทยุชุมชนฯ (รุ่นใหม่) เพื่อทดลองบริหารงาน
8. เมื่อมีการเสนอรายชื่อผู้ที่จะเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการวิทยุชุมชนฯ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ดำเนินเวทีฯ สรุปการประชุม
9. ประธานกล่าวปิดเวทีการประชุม

ปัญหา/อุปสรรคที่พบ

1. เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมมีความหลากหลาย มาจากหลายกลุ่ม หลายองค์กร/หน่วยงาน ทำให้เกิดการพบปะพูดคุยกัน ส่งผลให้การดำเนินกระบวนการต่างๆ ที่วางไว้ในเวทีการประชุมเป็นไปค่อนข้างติดขัด ต้องหาวิธีการดึงดูความสนใจผู้เข้าร่วมการประชุมรับฟัง
2. ผู้เข้าร่วมประชุมไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้ครบทุกคน เพราะด้วยเวลาที่มีอยู่จำกัด ต้องใช้การสุ่มเลือกผู้แสดงความคิดเห็น

สรุปกิจกรรม

จากกิจกรรมทำให้ได้คณะกรรมการวิทยุชุมชนชุดใหม่ เพื่อทดลองบริหารจัดการวิทยุชุมชนต่อไป โดยมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในแต่ละฝ่าย ลงรายชื่อไว้อย่างชัดเจน

บทเรียนที่ได้

การควบคุมเวลาในการดำเนินงานเป็นสิ่งที่จำเป็น หากต้องมีการตัดคำพูดของผู้เสนอความคิดเห็นที่ยืดเยื้อก็ต้องกระทำ เพราะการที่ปล่อยให้ผู้ที่เสนอความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนต่างๆพูดโดยไม่มีการกำหนดเวลา จะทำให้กระบวนการต่างๆไม่ตรงตามกำหนดการที่วางไว้

3. กิจกรรม “การจัดฝึกอบรมผู้จัดรายการ”

ที่มาของกิจกรรม

การจัดฝึกอบรมผู้จัดรายการ เป็นหนึ่งกิจกรรมที่สำคัญต่อการเพิ่มทักษะ ความรู้ต่างๆให้กับผู้จัดรายการ รวมไปถึงบุคคลทั่วไปที่สนใจอยากที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดรายการ ซึ่งการจัดฝึกอบรมผู้จัดรายการนี้ ทีมวิจัยคาดว่าจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาศักยภาพเพิ่มทักษะการจัดรายการ ไขข้อข้องใจในส่วนของการดำเนินรายการต่างๆ ตลอดจนเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้เรียนรู้ร่วมกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดรายการวิทยุฯ
2. เพื่อเป็นการฝึกฝนทักษะ เทคนิคการจัดรายการวิทยุ
3. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้าร่วมจัดรายการวิทยุฯเข้ามามีส่วนร่วมกับวิทยุ

ชุมชน

วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2552 (เวลา 9.00-15.00 น.)

สถานที่ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษบรูฟ
6. สีชอล์ก

7. คอมพิวเตอร์

8. เครื่องฉาย LCD

ผู้เข้าร่วมการอบรม

1. เกษตรกรกลุ่มทำนา 1 คน
2. ครูบัญชีอาสา 1 คน
3. มุลนิธิรักษ์ไทย 2 คน
4. กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ 2 คน
5. กลุ่มเยาวชน 6 คน
6. กลุ่มแม่บ้าน 6 คน
7. ผู้ดูแลเด็กสันป่าสัก 1 คน
8. คณะกรรมการวิยชุมชนฯ 3 คน
9. ผู้จัดการรายการ 2 คน
10. กลุ่มป่าชุมชน 1 คน
11. บุคคลทั่วไป 1 คน
12. นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 3 คน

กระบวนการดำเนินงาน

1. ลงทะเบียน
2. ประธานกล่าวเปิดการประชุม
3. กล่าวแนะนำตัวของผู้เข้าร่วมการประชุม
4. เริ่มกิจกรรม เข้าสู่การอบรม เทคนิคการจัดการรายการ โดยได้รับความร่วมมือจาก นายกนก มณีวงศ์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีความรู้ทางด้านการจัดการรายการวิย มาเป็นวิทยากรในการจัดอบรมครั้งนี้
5. ก่อนเริ่มการอบรม มีกิจกรรมการทำความรู้จัก เล่นเกมเพื่อลดความตึงเครียดของเวทีการอบรม โดยมีการเล่นจับคู่ ลักษณะของเกมคือการให้คนจับคู่แล้วม้วนตัวคนในคู่คนใดคนหนึ่ง เข้าในอ้อมกอดของอีกคน โดยไม่ให้มีการปล่อยมือออกจากกัน เกมนี้บางคนในที่ประชุมบอกว่าไม่สามารถทำได้ บางคนคิดว่ายาก ทั้งที่ยังไม่ได้ทำ วิทยากรจึงได้ทำการเฉลยให้ผู้เข้าร่วมดู แล้วจึงเสริมแง่คิดที่ว่า “อย่าไปคิดก่อนจะทำ อาจคิดว่ายาก แต่ถ้าได้ลองทำแล้วอาจจะง่ายกว่าที่คิด เช่นเดียวกันกับการจัดการรายการวิย บางคนอาจคิดว่าตนเองทำไม่ได้ แล้วได้ลองทำแล้วหรือยัง และผู้จัดการรายการไม่ต้องอาศัยความเคยชิน อยู่ทีการฝึกฝน ผู้จัดการที่ดีต้องนำเสนอข่าวที่ถูกต้อง ไม่ใช่ถูกใจ”

6. จากนั้น เข้าสู่การบรรยาย โดยผู้วิจัยได้จับประเด็นหัวข้อหลักๆ ดังนี้

6.1 การวางแผน (คนฟัง รายการ คนจัด ฯลฯ)

6.2 การเขียนบทวิทยุฯ (เทคนิคหลักการเขียน และขั้นตอน)

6.3 เทคนิคการพูด

7. สรุปการอบรม

8. ภาคเช้า ทางทฤษฎี ผู้ภาคบ่ายทดลองปฏิบัติ ให้ผู้ที่สนใจอยากทดลองจัดรายการ ได้ทดลองจัดรายการ ออกอากาศจริง มีคำแนะนำ ดิชม ของวิทยากร และผู้ฟังคนอื่นๆ

ปัญหา/อุปสรรคที่พบ

1. สถานที่ไม่เอื้ออำนวย เสียงรบกวนผ่านสถานที่อบรมรบกวนผู้เข้าร่วมรับฟังการอบรมไม่มีสมาธิในการรับฟังและคิดเห็น

2. หลังจากที่ได้มีการอบรมภาคทฤษฎีในภาคเช้า ภาคบ่ายจะเป็นภาคปฏิบัติการทดลองจัดรายการแต่ผู้เข้าร่วมกลับบ้านก่อนกำหนด เนื่องจากว่าบางท่านติดภารกิจส่วนตัว บางท่านเคยจัดรายการมาแล้ว เหลือเพียงไม่กี่คนที่เข้าร่วมในภาคบ่าย

3. จากการทำ AAR ของผู้วิจัยกับผู้ร่วมกระบวนการบางท่าน ได้สะท้อนถึงเนื้อหาที่วิทยากรนำมาถ่ายทอด อบรมผู้จัดรายการ เป็นเนื้อหาที่มีความเป็นวิชาการมากเกินไปและลงละเอียดลึกเกินไป ซึ่งไม่ควรที่จะนำมาใช้สอนกับชาวบ้าน หรือผู้ที่สนใจมือใหม่จะทำให้เกิดความกลัว ความกังวล ความไม่มั่นใจว่าจะสามารถทำได้ตามที่วิทยากรสอนไว้

สรุปกิจกรรม

กิจกรรมนี้นอกจากจะได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคต่างๆ ในการจัดรายการวิทยุ แต่ยังได้นักจัดรายการอาสาสมัครหน้าใหม่ที่จะทดลองจัดรายการในช่วงเวลาถัดไป เพราะคิดว่าตนเองสามารถจัดรายการวิทยุได้ จึงได้ลงชื่อและเวลาเพื่อจัดรายการต่อไป

บทเรียนที่ได้

1. การเลือกสถานที่ให้เหมาะสมในการจัดเวทีการประชุมหรือจัดอบรม จะให้การประชุมหรือการอบรมนั้นเป็นไปอย่างราบรื่น

2. การตรวจสอบเนื้อหาที่จะใช้ในการอบรมถ่ายทอดให้แก่ชาวบ้านหรือผู้เข้าร่วมประชุม เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ เพราะการที่ไม่ได้ตรวจสอบข้อมูลที่ทางวิทยากรนำมาสอน วิทยากรจะไม่ทราบว่ากลุ่มคนที่มาเข้าร่วมเป็นอย่างไร ทำให้คาดเดาว่าจะเอาเนื้อหาในส่วนไหนอย่างไรมาสอน ซึ่งหาก

มีการตรวจสอบข้อมูลก่อน จะทำให้ได้ทราบแล้วช่วยกันพิจารณาเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมอบรม

5.10 กิจกรรม “การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยุทธศาสตร์ฯ”

ที่มาของกิจกรรม

เวทีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น “การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยุทธศาสตร์ฯ” ต่อเนื่องมาจากเวทีประชุมกลุ่มย่อย “การหาแนวทางการพัฒนาวิทยุทธศาสตร์ฯคนเมืองสะพาน” ในวันที่ 18 เมษายน 2552 ซึ่งในการจัดเวทีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น “การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยุทธศาสตร์ฯ” ในครั้งนี้เพื่อเป็นการทดลองแนวทางการพัฒนาวิทยุทธศาสตร์ฯ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยุทธศาสตร์ฯอย่างมีส่วนร่วม

วันที่ 26 เมษายน 2552 (เวลา 9.00-12.00 น.)

สถานที่ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษบรูฟ
6. สีชอล์ก
7. คอมพิวเตอร์
8. เครื่องฉาย LCD

กระบวนการดำเนินงาน

1. ลงทะเบียน
2. กล่าวเปิดการประชุม
3. การแนะนำตัวของผู้เข้าร่วมการประชุม
4. กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดเวทีการประชุมฯ
5. ทบทวนแผนการดำเนินงาน
- 6.หารือ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึง ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยุทธศาสตร์ฯ
7. สรุปการประชุม

ปัญหา/อุปสรรคที่พบ

1. เครื่องฉาย LCD ชัดข้อง ทำให้แผนการไม่เป็นไปตามที่ตั้งไว้
2. ช่วงเวลาในวันที่มีการจัดเวทีการประชุมนั้น มีเหตุการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเข้าร่วมการประชุมของผู้ที่มาเข้าร่วมประชุม

2.1 ฝนตก ไม่สะดวกต่อการเดินทางมาประชุม

2.2 มีการจัดงานในชุมชน งานขึ้นบ้านใหม่ และงานแต่งงาน

เนื่องจากมีเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้เข้าร่วมการประชุมมาไม่ตรงตามเวลาที่ได้นัดหมายกันไว้ ทำให้การเริ่มประชุมล่าช้า ส่งผลทำให้การประชุมเลยเวลาที่กำหนด

สรุปกิจกรรม

จากกิจกรรมได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิถียุทธชุมชนคนเมืองหละปูนที่ผ่านการเห็นชอบของที่ประชุมเพื่อที่จะสามารถนำแผนยุทธศาสตร์ไปใช้พัฒนาวิถียุทธชุมชนต่อไป

บทเรียนที่ได้รับ

1. การเตรียมพร้อมของสถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ เป็นสิ่งที่ควรเตรียมให้พร้อมและทดลองใช้ก่อนการจัดเวทีการประชุม เพราะในกรณีที่มีเหตุขัดข้องทางเทคนิคหรือสิ่งที่ไม่คาดคิดจะทำให้สิ่งที่ได้มีการเตรียมการหรือวางแผนไว้นั้นผิดพลาดไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ต้องหาวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่อไป ยกตัวอย่างเช่น ในเวทีการประชุมครั้งนี้มีเครื่องฉาย LCD ชัดข้อง ไม่ทำงาน ซึ่งก่อนหน้านั้นทางผู้วิจัยและผู้ร่วมจัดเวทีฯ ไม่ได้มีการทดลองใช้ก่อนเริ่มเวทีประชุม เพราะเชื่อมั่นว่าเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ มีความพร้อม ซึ่งก่อนหน้านั้นทางทีมวิจัยได้เคยมาจัดเวทีที่ประชุมแห่งนี้และได้เคยใช้เครื่องฉาย LCD เครื่องนี้แล้วเช่นกัน จึงไม่ได้เกิดความสงสัยหรือคาดคิดมาก่อนว่าเครื่องมีการขัดข้อง จึงทำให้สไลด์ภาพและข้อมูลต่างๆ ที่เตรียมไว้นั้นไม่ได้ใช้ตามที่ได้วางไว้

2. การเตรียมแผนสำรองเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งหากแผนที่ได้มีการวางไว้แต่แรกนั้น เกิดข้อผิดพลาดหรือเหตุขัดข้องจะสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างท่วงที

5.11 กิจกรรม การฝึกการเขียนโครงการ

ที่มาของกิจกรรม

การฝึกเขียนโครงการเป็นอีกแนวทางหนึ่งของการพัฒนาศักยภาพทีมวิจัยฯ และจากปัญหาของวิद्यุชุมชนฯ ในด้านการเงินหรือทุนในการดำเนินงาน ทำให้ทีมวิจัยฯ ได้ร่วมกันคิดกิจกรรมนี้ขึ้น ซึ่งนอกจากทีมวิจัยฯ จะได้รับความรู้เกี่ยวกับการเขียนโครงการแล้ว สิ่งที่ได้ก็คือแผนการดำเนินงานหรือโครงการที่ได้คิดร่วมกัน และยังนำไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อยื่นขอจากหน่วยงาน/องค์กรที่พร้อมจะให้การสนับสนุน ดังนั้นกิจกรรมนี้จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งของการพัฒนาวิद्यุชุมชนฯ ให้ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดลองแนวทางการหาแหล่งทุนหรือแหล่งรายได้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภายในของวิद्यุชุมชน
2. เพื่อเป็นการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการเขียนโครงการ ส่วนประกอบหรือวิธีการต่างๆ
3. เพื่อนำแผนหรือโครงการที่ได้ ผู้การยื่นขอรับทุนสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) ลำพูน

วันที่ 14 มิถุนายน 2552 (เวลา 9.00-12.00 น.)

สถานที่ อาคารเอนกประสงค์บ้านใหม่จตุจักร หมู่ 18 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ผู้เข้าร่วม

1. เกษตรกรกลุ่มทำนา 2 คน
2. กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ 1 คน
3. กลุ่มเยาวชน 2 คน
4. กลุ่มแม่บ้าน 10 คน
5. ผู้ดูแลเด็กสันป่าสัก 4 คน
6. คณะกรรมการวิद्यุชุมชนฯ 2 คน
7. กลุ่มป่าชุมชน 2 คน
8. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง 1 คน
9. กลุ่มอสม. 3 คน
10. กลุ่มท้องที่ 4 คน
11. กลุ่มท้องถิ่น 2 คน
12. นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 3 คน

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษบรูฟ
6. สีชอล์ก

กระบวนการดำเนินงาน

1. ลงทะเบียน
2. กล่าวเปิดการประชุม
3. การแนะนำตัวของผู้เข้าร่วมการประชุม
4. กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดเวทีการประชุมฯ
5. ให้ความรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบของโครงการ วิธีการและขั้นตอนการเขียน

โครงการ

6. แบ่งกลุ่มทดลองเขียนโครงการของตนเอง
7. แต่ละกลุ่มนำเสนอโครงการ
8. สรุปการประชุม
9. กล่าวปิดการประชุม

ปัญหา/อุปสรรคที่พบ

ทีมวิจัยฯ เกิดข้อสงสัย แต่ไม่ซักถามให้ชัดเจน หรือหาข้อข้องใจขณะที่มีการให้คำแนะนำหรือการอธิบาย ทำให้ขณะที่มีการแบ่งกลุ่มเพื่อทดลองเขียนโครงการด้วยตนเอง ทำให้สับสนและไม่มั่นใจว่าจะต้องทำอะไร ต้องกลับมาอธิบายหรือทบทวนใหม่ทำให้เสียเวลาในการทบทวนหรืออธิบายอีกครั้ง

สรุปกิจกรรม

กิจกรรมนี้ได้โครงการที่มาจากความต้องการแนวคิดของแต่ละกลุ่ม ทุกกลุ่มสามารถเขียนโครงการออกมานำเสนอได้ แต่ทว่าเป็นการเขียนโครงการครั้งแรกของบางกลุ่มทำให้บางโครงการต้องได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมหรือไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

บทเรียนที่ได้รับ

หากมีข้อสงสัยหรือข้อซักถาม ไม่เข้าใจตรงไหนให้รีบทักท้วงหรือซักถามทันที เพราะจะได้ไม่ต้องเสียเวลาที่ต้องทำการอธิบายใหม่และป้องกันการเข้าใจผิด ไม่ต้องกลับไปแก้ไขภายหลัง

5.12 กิจกรรม ศึกษาดูงานนอกสถานที่

ที่มาของกิจกรรม

การศึกษาดูงานเป็นกิจกรรมที่ทางทีมวิจัยได้ร่วมกันวางแผนไว้ตั้งแต่เริ่มโครงการ ซึ่งการศึกษาดูงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ การดำเนินงาน
2. เพื่อศึกษาหาความรู้ในด้านวิธีการดำเนินงาน การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
3. เพื่อศึกษาการจัดหารายได้ หรือแหล่งทุน
4. เพื่อศึกษาหาข้อดี-ข้อเสียของวิสาหกิจชุมชน ผู้การนำมาเปรียบเทียบ
5. เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวิสาหกิจชุมชนด้วยกัน เกิดการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และนำความรู้ที่ได้สู่การพัฒนานำมาปรับใช้กับวิสาหกิจชุมชน

วันที่ 5 กรกฎาคม 2552	ประชุมวางแผนการศึกษาดูงาน สถานที่ : อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก
2 สิงหาคม 2552	ออกเดินทาง สถานที่ : วิสาหกิจชุมชนคนรักถิ่น อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา
8 สิงหาคม 2552	ประชุมสรุปบทเรียนการศึกษาดูงาน สถานที่ : อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก

กำหนดการ

กิจกรรม : การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (วิฑูษุมชนคนรักถิ่น)

วันอาทิตย์ ที่ 2 สิงหาคม 2552

ศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้าน 182 หมู่ 5 ต.บ้านป็น อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา

05.00 น.	เริ่มออกเดินทาง จากลำพูน – พะเยา (พร้อมกันที่ หน้า อบต.ป่าสัก)
09.00 น.	ถึงสถานีวิฑูษุมชนคนรักถิ่น
09.30 – 10.00 น.	กล่าวต้อนรับ ของเจ้าของสถานที่ การแนะนำตัวของเจ้าหน้าที่วิฑูษุมชนคนรักถิ่น และการแนะนำตัวของผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน
10.00 – 11.00 น.	การแนะนำสถานที่วิฑูษุมชนคนรักถิ่น ประวัติความเป็นมา การบริหารจัดการวิฑูษุมชนฯ การดำเนินงาน
11.00 – 12.00 น.	แลกเปลี่ยนพูดคุยซักถาม
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.00 น.	รับชมการจัดรายการวิทยุของวิฑูษุมชนคนรักถิ่น
14.00 – 14.30 น.	กล่าวขอบคุณ มอบของที่ระลึก และถ่ายภาพร่วมกัน
14.30 – 15.00 น.	เดินทางไปยังสถานีวิทยุสุริยาเรดิโอ อ.ดอกคำใต้
15.00 – 16.00 น.	เยี่ยมชม ซักถามแลกเปลี่ยน
16.00 – 16.30 น.	กล่าวขอบคุณ มอบของที่ระลึก และถ่ายภาพร่วมกัน
16.30 น.	เดินทางกลับลำพูน โดยสวัสดิภาพ

รายชื่อผู้เข้าร่วม

1. นายประเสริฐ กิตติศักดิ์	17. นางจินตนา ศรีดีบ
2. นายสนธิ์ อภัย	18. นางกุลธิดา ท้วมเจริญ
3. นายชุมพล สุวรรณรัตน์	19. นายชุม ก้นทา
4. นายเสาร์แก้ว ทาระศักดิ์	20. นายทวี ศรีวิชัย
5. นายสุทัศน์ เทพศักดิ์	21. นายจรูญ พยาเทพ
6. นายสุวิชัย ศรีวิชัย	22. นายทัศน์ สุทธิกุล
7. คุณขวงคำ กันใจศักดิ์	23. นายชำนาญ พิงคะสัน
8. นางเสาวณี กิตติศักดิ์	24. นายชุมพล กิตติศักดิ์
9. นายวิษณุ เมืองมูล	25. นายเดชา เศรษฐกิจ
10. นายนิกร โทะทองชีว	26. นายสำราญ เป็งมัญญา
11. นางบรรทม ตรีมา	27. นางสาวราญ กิตติศักดิ์
12. นางอำพร ลือศักดิ์	28. นางปิยะธิดา แก้วลัก
13. นางวาสนา สมณาสัก	29. นางทิพารักษ์ ศรีวิชัย
14. นางศิลป์สวัสดิ์ อินจันทร์	30. นายบุญสม เตมีชีว
15. นายคำป็น ชำมของ	31. นายสกลวัฒน์ เสวตรัตนกุล
16. นายวันสพงษ์ ใจอินผล	32. น.ส.พัทธมน เอี่ยมสุวงศ์

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษบุรุษ
6. สีชอล์ก
7. คอมพิวเตอร์
8. ป้ายไวนิลโครงการวิจัย

ปัญหา/อุปสรรคที่พบ

1. ระยะเวลาในการศึกษาดูงานมีจำกัด อีกทั้งระยะทางในการเดินทางไกล จำเป็นต้องควบคุมเวลาให้เหมาะสม ทำให้บางประเด็นการแลกเปลี่ยนต้องรวบรัดให้กระชับขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเข้าใจของทีมวิจัยฯ
2. ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด ช่วงบ่ายที่จะมีการศึกษาดูงานของสถานีวิทยุสุริยาเรดิโอ จำเป็นต้องยกเลิกเพราะระยะเวลาไม่เพียงพอ

สรุปกิจกรรม

จากกิจกรรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่นี้ ทำให้ทีมวิจัยได้เรียนรู้การบริหารจัดการ การดำเนินงานของวิทยุชุมชนที่อื่น ได้ทราบถึงข้อดี ข้อเสีย และข้อเปรียบเทียบระหว่างวิทยุชุมชนที่ไปศึกษาดูงานกับวิทยุชุมชนของตน ไม่เพียงแต่ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิทยุชุมชนจากวิทยุชุมชนต่างที่เพื่อนำมาปรับใช้กับการดำเนินงานของวิทยุชุมชนของตน ยังได้เป็นการสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือให้กับวิทยุชุมชนอีกด้วย

บทเรียนที่ได้รับ

1. ต้องมีการวางแผนการศึกษาดูงานให้ดี คาดการณ์เวลาที่เหมาะสม จะทำให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้
2. ต้องทำตามเสียงของคนส่วนมากเพราะถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับในการศึกษาดูงานของสถานีวิทยุสุริยาเรดิโอที่ยกเลิกไปนั้น ส่วนหนึ่งจากที่ได้มีการสอบถามผู้ที่ไปศึกษาดูงานทั้งหมด ทุกคนต่างพอใจกับความรู้ที่ตนได้ และคิดว่าเพียงพอแล้วสำหรับการศึกษาดูงานในครั้งนี้ จึงทำให้ไม่เป็นไปตามแผน แต่ทุกคนต่างก็ยินดีกับการปรับเปลี่ยนแผนดังกล่าว

5.13 กิจกรรม การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.

ลำพูน

หลักการและเหตุผล

“วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน” ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นวิทยุชุมชนสาธารณะ ทำหน้าที่เสมือนเป็นกระบอกเสียงให้กับชุมชน แต่ทว่าในการดำเนินงานที่ผ่านมาแม้จะมีการจัดรายการ/ถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่เพื่อหารายได้/รายรับให้กับวิทยุชุมชนฯ รวมทั้งการขอรับเงินบริจาค มาเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการวิทยุชุมชนฯ แต่รายรับที่ได้ยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานเท่าที่ควร วิทยุชุมชนฯมีรายจ่ายประจำที่แน่นอนในแต่ละเดือนทั้งค่าโทรศัพท์ ค่า

อินเทอร์เน็ต ค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าอื่นๆ แต่วิทยุชุมชนกลับมีรายรับที่ไม่แน่นอนซึ่งขึ้นอยู่กับ การบริจาคหรือการสนับสนุนของชุมชน ทั้งนี้กลุ่มเครือข่ายวิทยุชุมชนฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญของ ปัญหาที่เกิดขึ้น พยายามค้นหาแนวทางหรือช่องทางในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนวิทยุ ชุมชนฯ

ปัจจุบันวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุนมีสมาชิกที่เป็นกลุ่มต่างๆ ในเครือข่ายกว่า 29 กลุ่ม ด้วยกัน แต่ละกลุ่มล้วนมีศักยภาพ มีจิตอาสา ให้ความร่วมมือ ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือวิทยุ ชุมชนฯ จากการรวมกลุ่มเครือข่ายวิทยุชุมชนฯ ในการจัดตั้ง “กลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิทยุชุมชนฯ” ขึ้นนี้ รายได้ส่วนหนึ่งจากผลกำไร หรือดอกเบี้ยเงินออม จะบริจาคสมทบทุนให้วิทยุชุมชนฯ ใช้ สำหรับการบริหารจัดการ เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้วิทยุชุมชนฯ สามารถดำเนินงานต่อไปได้ เพื่อให้วิทยุชุมชนคนเมืองหละปุนเป็นวิทยุชุมชนฯ ที่มีการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงต่อความต้องการของชุมชน สู่การเป็นวิทยุชุมชนที่ยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมเงินของสมาชิกและเป็นการกระจายผลประโยชน์ร่วมกัน อย่างยุติธรรม
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมการดำเนินงานในรูปกลุ่มพึ่งตนเองของเครือข่ายวิทยุชุมชนคนเมือง หละปุน
3. เพื่อจัดบริการทางการเงิน ช่วยเหลือสมาชิกและวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุน
4. เพื่อแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานของราชการ สถาบันท้องถิ่น องค์กรเอกชนทั่วไป ในการสนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์ฯ และวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุน

ผู้เข้าร่วมการประชุม ได้แก่

1. นายประเสริฐ กิตติศักดิ์	17. นางจินตนา ศรีดี
2. นายสนธิ์ อาภัย	18. นางกุลธิดา ท้วมเจริญ
3. นายชุมพล สุวรรณรัตน์	19. นายชุม กันทา
4. นายเสาร์แก้ว ทาระศักดิ์	20. นายทวี ศรีวิชัย
5. นายสุทัศน์ เทพศักดิ์	21. นายจรูญ พยาเทพ
6. นายสุวิชัย ศรีวิชัย	22. นายทัศน์ สุทธิกุล
7. คุณขวงคำ กันใจศักดิ์	23. นายชำนาญ พิงคะสัน
8. นางสาวณิ กิตติศักดิ์	24. นายชุมพล กิตติศักดิ์

9. นายวิษณุ เมืองมูล	25. นายเคชา เศรษฐกิจ
10. นายบุญเกษม ปัญญา	26. นายสำราญ เป็งมัญญา
11. นางบรรทม ตรีมา	27. นางสาวราญ กิตติศักดิ์
12. นางอำพร ลือศักดิ์	28. นางปิยะธิดา แก้วสัก
13. นางวาสนา สมณาสัก	29. นางทิพารักษ์ ศรีวิชัย
14. นางสิลปัสวัสดิ์ อินจันทร์	30. นายบุญสม เตมีชีว
15. นายคำป็น ชำมของ	31. นายสกลวัฒน์ เสวตรัตนกุล
16. นายวันสพงษ์ ใจอินผล	32. น.ส.พัทธมน เอี่ยมสุองค์
33. นายชนกฤต สุวรรณพรหม	34. นายวรภัทร ปัญญาเจริญ
35. น.ส. มยุรา คาปิง	36. นายประพันธ์ เตมีชีว
37. นายไพศาล ปัญญาศักดิ์	38. นายวิวิธพล ใจยะสัน
39. นายวิรุทธ์ มโนภาส	40. นางยุพิน ผดศักดิ์

การดำเนินงาน

ลำดับ	วัน เดือน ปี	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผลที่ได้
1.	22 สิงหาคม 2552	เวทีการประชุม : การ จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายวิฑูรชนชนฯ	1. เพื่อให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มออม ทรัพย์เครือข่ายวิฑูรชนชนฯ 2. เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มออม ทรัพย์เครือข่ายวิฑูรชนชนฯ	1. เกิดกลุ่มออมทรัพย์เครือข่าย วิฑูรชนชนฯ 2. ได้คณะกรรมการกลุ่มออม ทรัพย์ฯ 3. ได้วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง กลุ่มออมทรัพย์ฯ
2.	12 กันยายน 2552	เวทีการประชุม : การวาง ระเบียบข้อบังคับ ของ กลุ่มออมทรัพย์เครือข่าย วิฑูรชนชนฯ	1. เพื่อกำหนดระเบียบข้อบังคับกลุ่ม ออมทรัพย์เครือข่ายวิฑูรชนชนฯ	1. ได้ระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม ออมทรัพย์เครือข่ายวิฑูรชนชนฯ
3.	26 กันยายน 2552	เวทีการประชุม : การทำ ข้อตกลงระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มออม ทรัพย์ฯและวางแผนการ ดำเนินงานกลุ่มออม ทรัพย์ฯ	1. เพื่อชี้แจงระเบียบข้อบังคับของ กลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิฑูรชนชนฯ 2. เพื่อวางแผนการดำเนินงานครั้ง ต่อไป	1. ได้ทำความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ 2. ได้แผนการดำเนินงานครั้ง ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้

1. กล้องถ่ายภาพ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก
4. ปากกา
5. กระดาษบรูฟ
6. สีชอล์ก
7. คอมพิวเตอร์

ปัญหา/อุปสรรคที่พบ

เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมมีความหลากหลายกลุ่ม ต่างแนวคิด ต่างมุมมอง ทำให้ประเด็นการแลกเปลี่ยนพูดคุยต้องใช้เวลานาน ยากแก่การควบคุมเวลา ต้องอาศัยผู้ที่สามารถควบคุมเวทีในการเปลี่ยนประเด็นหรือโยนคำถามให้แก่ท่านอื่น

สรุปกิจกรรม

กิจกรรมนี้ทำให้เกิดกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิทย์ชุมชนฯ โดยกลุ่มออมทรัพย์นี้จัดตั้งขึ้นเปิดรับสมัครสมาชิกและเปิดสถานที่ทำการเป็นครั้งแรกในวันที่ 16 ตุลาคม 2552 ณ วิทย์ชุมชนคนเมืองหละปูน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” นั้นได้มุ่งเน้นการศึกษาการบริหารจัดการ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมต่อวิสาหกิจชุมชนเป็นประโยชน์และตรงกับความต้องการของชุมชน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาก่อเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 บริบทชุมชน ตำบลป่าสัก

- 1.1 ประวัติความเป็นมา
- 1.2 สภาพทั่วไปของตำบล
- 1.3 ช่องทางการสื่อสารในชุมชน

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน คนเมืองหะปุน

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชนคนเมืองหะปุน
- 2.2 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนคนเมืองหะปุน
- 2.3 การดำเนินงานกิจกรรมพิเศษ (การถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่)
- 2.4 พังรายการ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน คนเมืองหะปุน

- 3.1 ด้านบุคลากร
- 3.2 ด้านทุน
- 3.3 ด้านการดำเนินงาน

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน คนเมืองหะปุน

- 4.1 ปัญหาด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงาน
- 4.2 ปัญหาด้านทรัพยากร
- 4.3 ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในตำบล

ตอนที่ 5 แนวทางและการทดลอง แนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน คนเมืองหะปุน

- 5.1 แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมภายในชุมชน
- 5.2 แนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบพึ่งตนเองได้ (Self-supporting)

ตอนที่ 1 บริบทชุมชน ตำบลป้าสัก

1.1 ประวัติความเป็นมา

ตำบลป้าสักนั้นเดิมตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการปลูกต้นสักและมีป่าต้นสักเป็นจำนวนมาก (ป้าสัก) คนสมัยโบราณจึงได้ตั้งชื่อตำบลนี้ว่า ตำบลป้าสัก ต่อมาในปี พ.ศ.2469 ได้มีการยุบตำบลป้าสักรวมกับตำบลเวียงของ ในสมัยมี นายแก้ว กันทะวงษ์วาน ดำรงตำแหน่งเป็นกำนันตำบลเวียงของ และหลังจากนั้นประมาณ 3 ปี มีการแยกกลับมาเป็นตำบลป้าสักอีกครั้ง โดยมีกำนันชื่อ นายปิ่น สุทธิกุล เป็นกำนันคนแรกของตำบลป้าสัก การเข้ามาก่อตั้งถิ่นฐานของราษฎรในตำบลนี้มาจากพื้นที่ใกล้เคียงซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพูดภาษาเมือง และกลุ่มพูดภาษายอง ได้แก่ หมู่ที่ 3, 4, 6, 8, 14, 15 และ 16 ลักษณะการตั้งบ้านเรือนนั้นจะเป็นแบบกลุ่มบ้านใกล้เคียงกัน ตำบลป้าสักตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเมืองลำพูน ประกอบไปด้วย 18 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านสันคะยอม, หมู่ที่ 2 บ้านหนองบัว, หมู่ที่ 3 บ้านป่าดิงงาม, หมู่ที่ 4 บ้านหลุก, หมู่ที่ 5 บ้านหนองปลาขอ, หมู่ที่ 6 บ้านสันป้าสัก, หมู่ที่ 7 บ้านน้ำพุ, หมู่ที่ 8 บ้านห้วยม้าโค้ง, หมู่ที่ 9 บ้านกอกเปา, หมู่ที่ 10 บ้านหนองหลุม, หมู่ที่ 11 บ้านหนองท่า, หมู่ที่ 12 บ้านสันหลวง, หมู่ที่ 13 บ้านหนองชีว, หมู่ที่ 14 บ้านหนองไซ, หมู่ที่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลียง, หมู่ที่ 16 บ้านทรายทอง, หมู่ที่ 17 บ้านใหม่ร่องเกลบ และหมู่ที่ 18 บ้านใหม่จตุจักร

1.2 สภาพทั่วไปของตำบล

ตำบลป้าสักมีสภาพเป็นที่ราบสูง ที่ราบเชิงเขา (หมู่ที่ 16, 8, 7, 14, 3, 1) ที่ราบเชิงภูเขา (หมู่ที่ 2, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18) และเป็นที่ราบมีภูเขาอยู่ทางทิศตะวันออกพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย

1) ที่ตั้ง อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลเวียงของ และตำบลบ้านกลาง, ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเหมืองจี้, หนองหานม, ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลศรีบัวบาน, ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลเวียงของ ตำบลป้าสักอยู่ห่างจากอำเภอเมืองลำพูนประมาณ 5 กิโลเมตร

2) เส้นทางคมนาคม

มีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และทางรถไฟผ่านแนวเขตตำบล มีถนนลาดยางและถนนคอนกรีตเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน สามารถเดินทางได้สะดวก เส้นทางที่สำคัญๆ ได้แก่

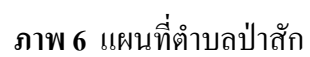
เส้นทางที่ 1 ถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ เชียงใหม่ – ลำปาง ผ่านหมู่ที่ 2

- เส้นทางที่ 2 ถนนเชื่อมต่อจากถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ เชียงใหม่ – ลำปาง
 เข้าในเมืองลำพูน ระยะทาง 6 กิโลเมตร ผ่านหมู่ที่ 4
- เส้นทางที่ 3 ถนนรอบเมืองคอยติ – ป่าซาง ระยะทาง 20 กิโลเมตร
 ผ่านหมู่ที่ 4, 8, 11, 13 และ 15 ทางรถไฟ เส้นทาง
 เชียงใหม่ – กรุงเทพฯ 3, 4, 6

3) เนื้อที่ (แสดงเนื้อที่โดยประมาณเป็นตารางกิโลเมตรและไร่)

ตำบลป่าสักเนื้อที่ทั้งหมดจำนวน 112.05 ตารางกิโลเมตรหรือ 70,030 ไร่

4) แผนที่ตำบลป่าสัก

ภาพ 6 แผนที่ตำบลป่าสัก

5) ประชากร

ตำบลป่าสักมีประชากรทั้งสิ้น 12,583 คน แยกเป็นชาย 6,483 คน หญิง 6,100 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 112.30 คนต่อตารางกิโลเมตร (* ข้อมูล ณ วันที่ 9 ธันวาคม 2551 จากสำนักทะเบียนราษฎร์ อำเภอเมืองลำพูน)

6) วิถีอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ปลูกข้าว ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ประมง และรับจ้างเป็นอาชีพอาชีพรเสริม ในโรงงานอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมขนาดเล็ก อุตสาหกรรมชุมชน และรับจ้างทั่วไป เช่น ถักเปียไม้ไผ่ เย็บหมวกจากไม้ไผ่ เย็บรองเท้า

7) ศาสนาและประเพณี

ประชากรในตำบลป่าสักส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัดจำนวน 16 แห่ง ในอดีต หมู่บ้านกับวัดมีความผูกพันกันมากเนื่องจากวัดเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมสำคัญของคนในชุมชนในวันสำคัญต่างๆ ทางศาสนา การทำบุญต่างๆตามประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เช่น ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการทำนา การสู่ขวัญข้าว พิธีสู่ขวัญควาย การไหว้แม่โพสพ การदानข้าวใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง สรงน้ำครูบาศรีวิชัย การรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ที่เคารพนับถือ

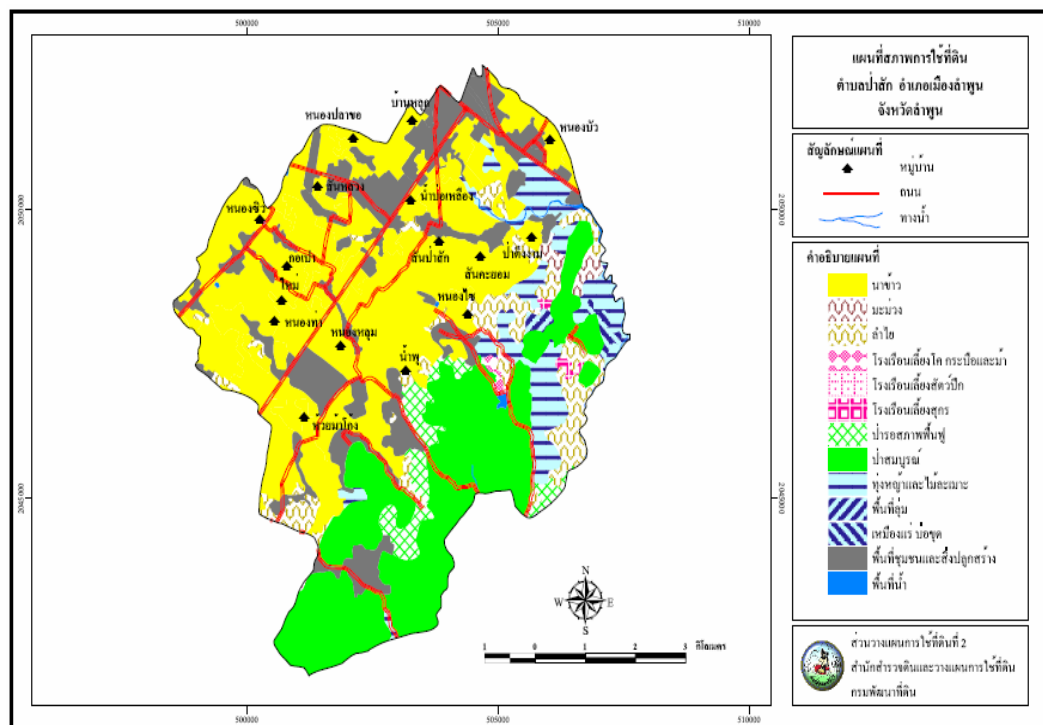
8) ทรัพยากรธรรมชาติ

(8.1) ทรัพยากรที่ดินและการใช้ที่ดิน

ตำบลป่าสักมีเนื้อที่ 34,797 ไร่ หรือคิดเป็น 55.676 ตารางกิโลเมตร และจากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินของจังหวัดลำพูน โดยส่วนวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินที่ 1 สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน (2549) พบว่า ในตำบลป่าสักสามารถจำแนกการใช้ที่ดินได้เป็น 5 ประเภทหลัก คือ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่น้ำ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่อื่นๆ (เช่น ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะ)

ตาราง 2 การใช้ที่ดิน ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
นาข้าว	14,307	41.12
มะม่วง	260	0.75
ลำไย	2,428	6.98
โรงเรียนเล็กโค กระบือ	77	0.22
โรงเรียนเล็กสัตว์ปีก	5	0.02
โรงเรียนเล็กสุกร	90	0.26
ป่ารอสภาพฟื้นฟู	1,048	3.12
ป่าสมบูรณ์	7,981	22.94
ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะ	2,488	7.15
พื้นที่ลุ่ม	96	0.28
เหมืองแร่ บ่อขุด	124	0.36
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	5,792	16.65
พื้นที่น้ำ	64	0.18
รวม	34,797	100.0

ภาพ 7 การใช้ที่ดิน ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

(8.2) ทรัพยากรน้ำ

ทรัพยากรน้ำในตำบลป่าสักแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ส่วนใหญ่เป็นประเภทหนองน้ำ ที่สำคัญ ได้แก่ หนองบัว หนองปลาขอ หนองท่า หนองสันมะขุน หนองไซ และหนองสละ นอกจากนี้ยังมีลำน้ำ ได้แก่ ลำน้ำแม่สาน และ ลำน้ำแม่ทา สามารถจำแนกได้ดังนี้ ลำน้ำ ลำห้วย 2 แห่ง บึง หนอง และอื่นๆ 12 แห่ง 2) แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ส่วนใหญ่เป็นประปาหมู่บ้าน และบ่อบาดาล ซึ่งใช้ประโยชน์ในด้านการอุปโภคบริโภคเป็นหลัก สามารถจำแนกได้ดังนี้ ฝาย 8 แห่ง, บ่อน้ำตื้น 130 แห่ง, บ่อโยก 3 แห่ง และประปาหมู่บ้าน 18 แห่ง

(8.3) ทรัพยากรป่าไม้

ตำบลป่าสักนั้นตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งแบ่งเป็นเขตป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์ มีเนื้อที่ 1,194 ไร่ เขตป่าไม้เพื่อเศรษฐกิจมีเนื้อที่ 4,495 ไร่ และป่าชุมชน 6 แห่ง ได้แก่ ป่าชุมชนบ้านสันตะยอม, ป่าชุมชนบ้านป่าดิงงาม, ป่าชุมชนบ้านน้ำพุ, ป่าชุมชนบ้านห้วยม้าไก่อ้ง, ป่าชุมชนบ้านหนองไซ และป่าชุมชนบ้านทรายทอง

9) สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลป่าสักประกอบอาชีพเกษตรเป็นหลัก รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง (ซึ่งรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมเล็ก อุตสาหกรรมชุมชน และรับจ้างทั่วไป) และรับราชการ นอกจากนั้นตำบลป่าสักยังมีหน่วยธุรกิจองค์การโทรศัพท์ 1 แห่ง, สถานีไฟฟ้าย่อย 1 แห่ง, โรงงานอุตสาหกรรม 1 แห่ง, โรงงานอุตสาหกรรม 20 แห่ง, โรงสีข้าว 4 แห่ง, ฟาร์มเลี้ยงสุกร 47 แห่ง, ตลาดเอกชน 1 แห่ง, โรงแรม 3 แห่ง และหอพัก 44 แห่ง

10) สภาพทางสังคม

ในตำบลป่าสักมีสถานที่สำคัญๆดังนี้คือ โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 4 แห่ง ซึ่งแบ่งเป็น ระดับ ประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น 2 แห่ง, ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 2 แห่ง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 แห่ง, ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลป่าสัก 1 แห่ง, เสียตามสายแบบไร้สายอัตโนมัติประจำตำบลครอบคลุม 18 หมู่บ้าน, หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน 18 แห่ง, ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 18 แห่ง ศาสนสถาน วัด 16 แห่ง, ศาสนสถานที่สำคัญในตำบลป่าสัก ได้แก่ วัดคอยติ, อนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย, วัดพระบาทคอยไซ, วัดห้วยม้าไก่อ้ง, อนุสาวรีย์กุ่มม้าไก่อ้งและวัดพระธาตุทรายทอง, สาธารณสุข สถานี

อนามัย 1 แห่ง, สถานพยาบาลเอกชน 1 แห่ง, ร้านขายยา 2 แห่ง, ศูนย์ อสม. 18 แห่ง, ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน, ศูนย์ อปพร. 1 แห่ง และสถานับดับเพลิง 1 แห่ง

1.3 ช่องทางการสื่อสารในชุมชน

เดิมช่องทางการสื่อสารของคนในชุมชนตำบลป่าสัก เป็นลักษณะของช่องทางแบบธรรมชาติที่ใช้ได้ผลดีและเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางมาช้านาน คือ การพบปะพูดคุยบอกเล่าแบบปากต่อปาก โดยการอาศัยสถานการณ์ หรือการพบปะกันในชีวิตประจำวัน เป็นการติดต่อสื่อสารหรือถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ยกตัวอย่างเช่น

ตลาดสด ในช่วงของตอนเช้าหรือตอนเย็น ที่แม่บ้านจับจ่ายซื้อของที่ตลาดในชุมชน ย่อมมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนสนทนา อีกทั้งตลาดยังเป็นศูนย์รวมการแลกเปลี่ยนข่าวสารไม่เพียงแต่คนในชุมชนที่กระจายข่าวสารนั้นๆ แต่ยังมีบุคคลภายนอกชุมชนที่มาค้าขายหรือมาจับจ่ายซื้อของ เรียกกันว่า การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทั้งในและนอกชุมชน ทำให้รู้ความเป็นไปของสถานการณ์ข่าวสารบ้านเมืองของทั้งในชุมชนและนอกชุมชน

ร้านขายของชำในหมู่บ้าน เช่นเดียวกันกับตลาดสดที่มีคนมาจับจ่ายซื้อของย่อมมีการพูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนข่าวสาร การถามถึงสารทุกข์สุกดิบซึ่งกันและกัน สืบเนื่องจากคนที่มาซื้อของในช่วงเช้าที่ออกจากบ้านไปทำงาน หรือหลังเลิกงาน มักจะมีการพูดถึงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่แต่ละคนได้พบเจอหรือรับทราบมา โดยการเล่าผ่านปากต่อปากให้ผู้อื่นได้รับทราบ เช่น บุคคลนั้นทำงานในโรงงาน ซึ่งมาบอกเล่าให้กับแม่ค้าที่ร้านขายของชำว่าที่โรงงานเปิดรับสมัครคนเข้าทำงาน แม่ค้าร้านขายของชำก็ช่วยบอกต่อให้กับคนที่มาซื้อของรายต่อไป คนซื้อของรายนี้ก็ไปบอกต่อให้กับคนที่บ้านหรือเพื่อนบ้านของตน ภาษาชาวบ้านเรียกการกระจายข้อมูลนี้ว่าเป็นการส่งต่อข้อมูลข่าวสารกันเป็นทอดๆ เป็นลักษณะของช่องทางการสื่อสารของคนในชุมชนได้เช่นกัน

งานประเพณีหรืองานในหมู่บ้าน เช่น งานวัด งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานแต่งงาน คนในชุมชนต้องมาร่วมงาน เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจ และมีมิตรไมตรี ซึ่งการมาร่วมงานนั้นต้องได้พบปะพูดคุยกัน ให้ความช่วยเหลือกัน ย่อมมีการซักถามแลกเปลี่ยน พูดคุยกันเป็นเรื่องธรรมดา หรือภาษาชาวบ้านเรียกกันว่า การถามไถ่แบบเป็นมารยาท ซึ่งการพูดคุยถามไถ่นี้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล เป็นช่องทางการสื่อสารอีกช่องทางหนึ่งของคนในชุมชนได้เช่นกัน

ซึ่งไม่เพียงแต่ที่ยกตัวอย่างให้เห็นถึงช่องทางการสื่อสารของคนในชุมชนทั้ง ตลาดสด ร้านขายของชำ หรืองานประเพณี งานในหมู่บ้านเท่านั้น ยังมีอีกช่องทางหนึ่งซึ่งใช้ได้ดี และเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนได้เช่นกัน ได้แก่ การใช้เสียงตามสายของหมู่บ้าน หรือเสียงไร้สายจากองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก ทำให้สามารถกระจายข่าวสารได้รวดเร็ว และแพร่กระจายข้อมูล

ข่าวสารให้กับคนในชุมชนที่ละมากๆ ได้รับทราบพร้อมกัน ซึ่งจะรวดเร็วกว่าการกระจายแบบปากต่อปาก

คนในชุมชนตำบลป่าสักยังมีช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารผ่านเสียงตามสายในหมู่บ้าน ที่ผู้นำชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้านจะใช้ประกาศก็ต่อเมื่อมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนได้รับทราบ อีกทั้งยังมีเสียงไร้สายที่ส่งสัญญาณมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสักที่กระจายข้อมูลข่าวสารให้กับชุมชน

ช่องทางการสื่อสารของคนในชุมชนตำบลป่าสัก ไม่เพียงแต่มีการกระจายข้อมูลข่าวสารแบบปากต่อปาก เสียงตามสายในหมู่บ้าน เสียงไร้สายจากองค์การบริหารส่วนตำบล ที่นิยมใช้และใช้ได้ดีในชุมชน นอกจากนี้ยังมีช่องทางการสื่อสารในส่วนของโทรศัพท์เคลื่อนที่ส่วนบุคคลที่ทำให้ติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกรวดเร็วขึ้น บอร์ดประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ เอกสาร วารสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์ต่างๆ ในชุมชน รวมถึงอินเทอร์เน็ต ที่เริ่มใช้กันอย่างแพร่หลายในหมู่ของนักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป

จนมาถึงยุคของวิทยุชุมชนที่ได้เริ่มเข้ามาในชุมชนตำบลป่าสัก คือวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ซึ่งเริ่มจากการที่นายประเสริฐ กิตติศักดิ์ (ประธานบริหารวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน) ซึ่งเป็นชาวบ้านคนหนึ่ง ในตำบลป่าสัก ที่ได้มีความชื่นชอบทางด้านเสียงเพลง ดนตรี บวกกับตนเป็นคนที่มิไจรักในเรื่องของวิทยุ มีประสบการณ์การจัดรายการวิทยุ และในอดีตนายประเสริฐ กิตติศักดิ์ ได้รับตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลป่าสักนั้น ทำให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชน เป็นที่นายก้องเชื้อถือของคนในชุมชน อีกทั้งอาชีพเสริมหรือธุรกิจทางครอบครัวของนายประเสริฐ กิตติศักดิ์ คือ มีวงดนตรีเป็นของตนเอง รับจ้างจัดเวทีการแสดงตามงานรื่นเริงต่างๆ มีทั้งทีมงาน นักร้อง นักดนตรี ฯลฯ ทำให้ได้พบปะผู้คนมากมายหลากหลายสาขาพื้นที่จึงเป็นที่รู้จักของผู้คนในวงกว้าง จนวันหนึ่งก้าวสู่การเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมวิทยุชุมชน จังหวัดลำพูน ด้วยเหตุนี้ทำให้นายประเสริฐ กิตติศักดิ์ได้คิดอยากที่จะเพิ่มช่องทางการสื่อสารภายในชุมชน หรืออยากที่จะเอาวิทยุชุมชนมาจัดตั้งในชุมชนตำบลป่าสักของตน จึงได้ทำการเรียกประชุมหรือทำประชาคมคนในชุมชนเพื่อขอความคิดเห็นเห็นชอบเสนอให้มีการจัดตั้งวิทยุชุมชนในตำบลป่าสักแห่งนี้ จนกระทั่งค่อยๆ พัฒนาก่อเกิดเป็นรูปเป็นร่างขึ้นจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น ช่องทางการสื่อสารของชุมชนตำบลป่าสัก จึงกล่าวได้ว่ามีหลากหลายช่องทางด้วยกัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และวัตถุประสงค์ความต้องการของผู้ส่งสารและผู้รับสารว่าต้องการสื่อสารในรูปแบบไหน จะเลือกสื่อหรือช่องทางใดที่จะเหมาะสม ถนัด ตรงกับความพึงพอใจมากที่สุด

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน

การศึกษาการบริหารจัดการวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการศึกษา ออกในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน

วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ได้ริเริ่มจากการที่มีการเปิดเวทีประชาคมแสดงความคิดเห็น ว่า ด้วยเรื่องการจัดตั้งวิทยุชุมชน ในเขตอำเภอเมืองลำพูน ที่หมู่บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 6 ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนขึ้น ในวันที่ 7 ธันวาคม 2546 เวลา 10.00 น. ณ ที่ประชุม ศาลาการเปรียญ วัดสันป่าสัก หมู่ที่ 6 ตำบลป่าสัก มีผู้เข้าร่วมเวทีฯประมาณ 60 คน ซึ่งมีคณะกรรมการชมรมวิทยุชุมชน จังหวัดลำพูน พร้อมทั้งปรึกษาร่วมเป็นวิทยากรชี้แจงถึงรายละเอียด สิทธิและประโยชน์ ต่างๆ ของการจัดตั้งวิทยุชุมชน จากนั้นได้มีการให้ผู้เข้าร่วมเวทีฯลงนาม แสดงมติให้มีการจัดตั้ง วิทยุชุมชน ณ ที่หมู่บ้านแห่งนี้ได้

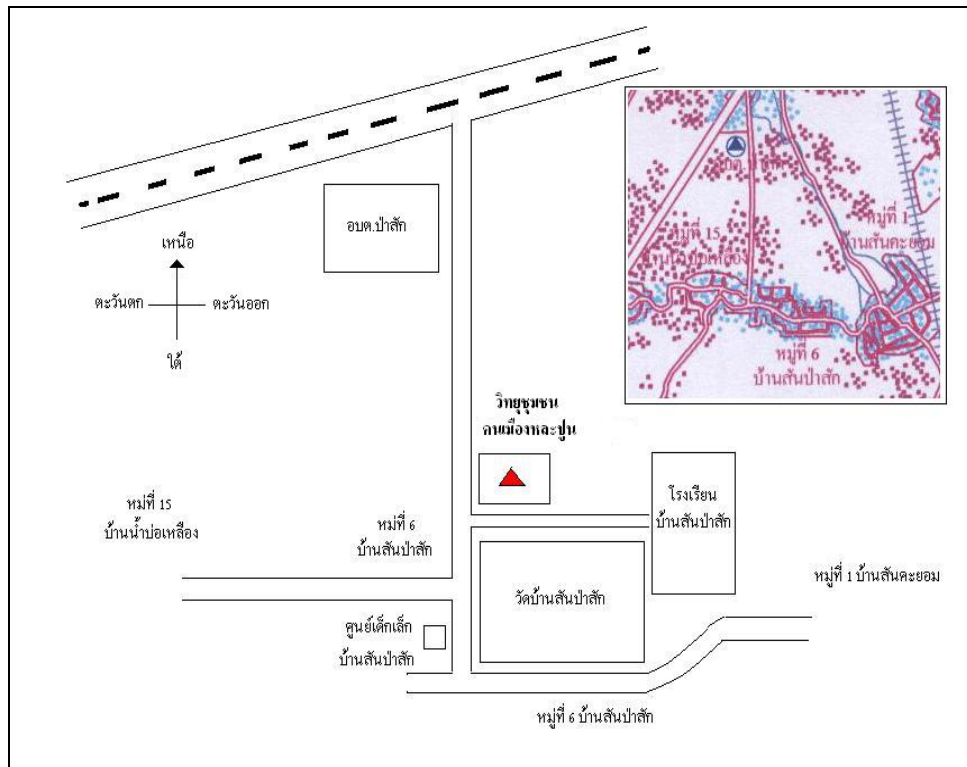
ต่อมา ในวันที่ 9 มกราคม 2547 ได้มีการนำเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงจากชมรมวิทยุชุมชน จังหวัดลำพูน มาติดตั้ง และได้ทดลองดำเนินการที่อาคารข้อมูลข่าวสารของหมู่บ้าน ซึ่งใช้เป็น สถานที่ทำการ และเป็นจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนภายใต้ชื่อ“วิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน” หลังจากนั้นได้เริ่มทดลองออกอากาศส่งสัญญาณผ่านวิทยุกระจายเสียง ภายใต้คลื่นความถี่ 90.25 เมกกะเฮิร์ตซ์ (MHz.) ระบบเอฟ.เอ็ม. สเตอริโอมัลติเพล็กซ์ และได้ใช้วิทยุชุมชนนี้เป็นสื่อกลางใน การบริการชุมชน จากการได้ดำเนินการจัดสรรหาทุนและงบประมาณในการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชน ตลอดจนเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆอย่างต่อเนื่อง ต่อมาในวันที่ 26 มีนาคม 2548 วิทยุชุมชนคนเมือง หละปูน ได้เปลี่ยนมาใช้อาคารเอนกประสงค์ประจำหมู่บ้านเป็นที่ทำการใหม่แทนอาคารหลังเก่า เนื่องจากชุมชนสันป่าสักหมู่ที่ 6 ตำบลป่าสักได้ลื้อถอนอาคารหลังเก่า โดยใช้งบประมาณ SML 300,000 บาท และงบประมาณร่วมกันบริจาคเงินสมทบ อีกจำนวนหนึ่งเป็นเงินรวมกว่า 500,000 บาท ในการสร้างอาคารเอนกประสงค์ นอกจากนั้นอาคารเอนกประสงค์หลังนี้ยังใช้ประโยชน์ในหมู่บ้าน อีกหลายอย่าง เช่น เป็นที่ประชุมภายในหมู่บ้าน ของบ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน แล้ว เป็นที่ทำการของ อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออม ทรัพย์ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ศูนย์ข้อมูลชุมชน เสียงตามสาย หอกระจายข่าว และเป็นที่ประจำการของ วิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนที่ทำการส่งสัญญาณออกอากาศให้แก่ชุมชนมาถึงปัจจุบัน

ภาพ 8 สถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ปี 2547
(ใช้เป็นที่พักปฏิบัติการตั้งแต่ เดือนมกราคม 2547 – กุมภาพันธ์ 2548)

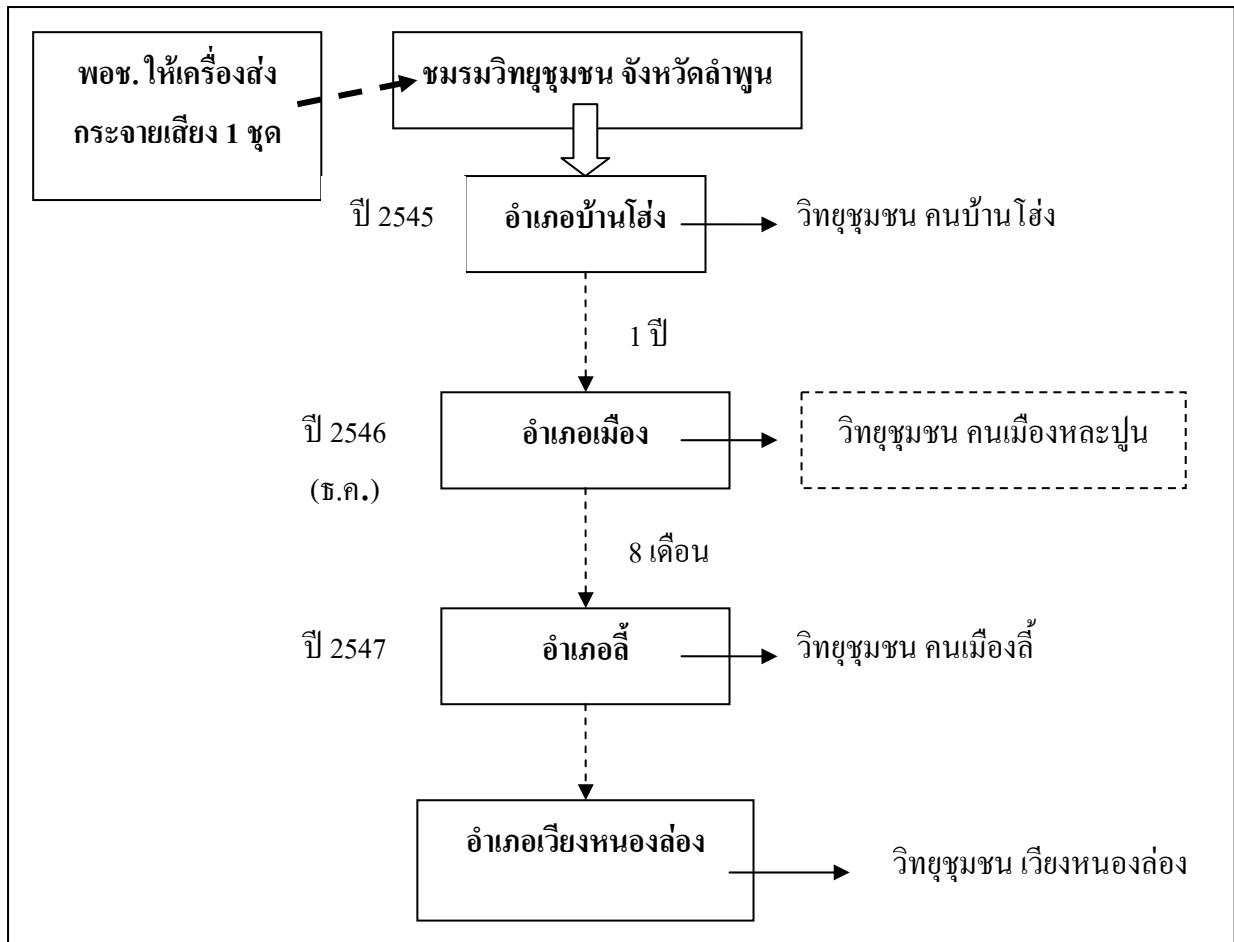
ภาพ 9 สถานีวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ปี 2552
(ใช้เป็นที่พักปฏิบัติการตั้งแต่ มีนาคม ปี 2548 – ปัจจุบัน)

ภาพ 10 แผนที่วิฑูชฌฌนคณเมืองหละปุน

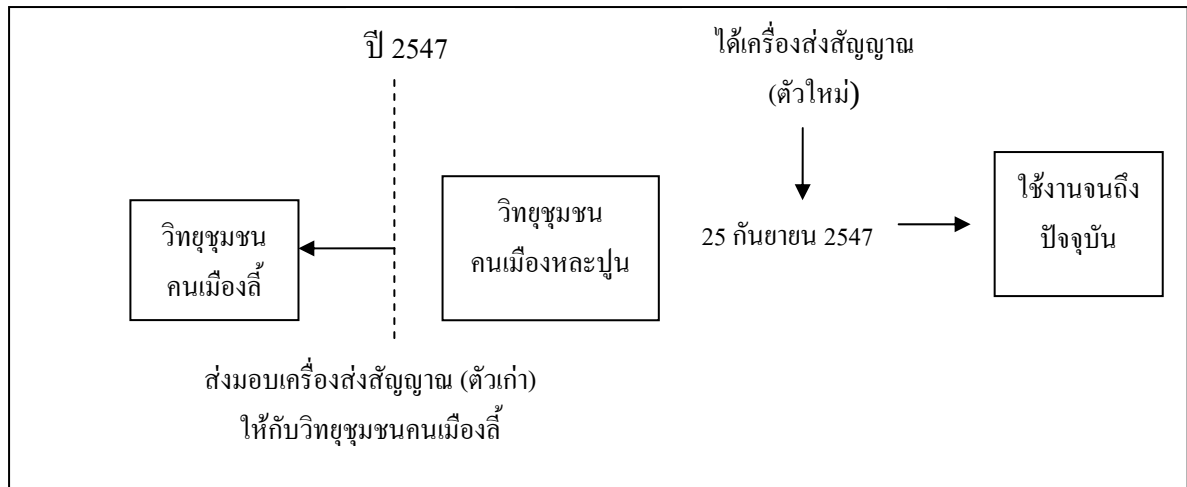
จากการสอบถาม ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนของประวัติวิฑูชฌฌนฯ ได้ข้อมูลดังนี้

นายประเสริฐ กิตติศักดิ์ ประธานกรรมการก่อตั้งวิฑูชฌฌนคณเมืองหละปุนได้ให้ข้อมูลว่า “เมื่อปี 2543 ชมรมวิฑูชฌฌน จังหวัดลำพูน มีจำนวนสมาชิกกว่า 600 คน มาจากผู้ที่มีความสมัครใจเข้าร่วมเป็นสมาชิก ซึ่งท่านก็ผู้หนึ่งที่สมัครใจเข้าร่วมเช่นกัน ซึ่งในตอนนั้นใช้สถานีวิฑูชฌฌนแห่งประเทศไทยจังหวัดลำพูนเป็นที่เรียนรู้และเป็นที่ส่งสัญญาณออกอากาศเผยแพร่ข่าวสารสู่ประชาชน ต่อมาได้มีการรวมกลุ่มและขยายเครือข่ายทั่วภาคเหนือและทั่วประเทศภายใต้ชื่อเครือข่ายสหพันธ์วิฑูชฌฌนแห่งชาติ เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2545 ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มอบเครื่องส่งกระจายเสียงพร้อมอุปกรณ์ให้จำนวน 1 ชุด ทางชมรมวิฑูชฌฌนจังหวัดลำพูน มีมติให้กลุ่มฮักบ้านโฮ้ง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความพร้อมและเข้มแข็ง เป็นพื้นที่ที่สามารถรับฟังข้อมูลข่าวสารจากวิทยุกระแสหลักได้ทั่วถึงให้นำเครื่องส่งฯ ไปใช้ทดลองปฏิบัติการเรียนรู้ที่อำเภอบ้านโฮ้งเป็นแห่งแรก และตั้งชื่อว่า วิฑูชฌฌนคณบ้านโฮ้ง จากนั้น 1 ปีได้ย้ายไปทำการทดลองปฏิบัติการที่อำเภอเมือง คือ วิฑูชฌฌนคณเมืองหละปุน เป็นระยะเวลาประมาณ 8 เดือน ต่อจากนั้นได้ย้ายไปทดลองปฏิบัติการที่อำเภอฝาง และ อำเภอเวียงหนองล่อง ตามลำดับ”

ภาพ 11 ลำดับการใช้เครื่องส่งสัญญาณในการทดลองปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ นายประเสริฐ กิตติศักดิ์ ยังได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวิทยุชุมชนคนเมืองหะปุ่นว่า “หลังจากที่ได้มีการส่งต่อเครื่องส่งสัญญาณกระจายเสียงให้กับวิทยุชุมชนคนเมืองลี้ไปแล้วในวันที่ 25 กันยายน 2547 นั้น ทางวิทยุชุมชนคนเมืองหะปุ่นก็ได้รับเครื่องส่งสัญญาณกระจายเสียงตัวใหม่ พร้อมทั้งสายและแผงส่งสัญญาณออกอากาศ จำนวน 1 ชุด เป็นเงินกว่า 62,000 บาท โดยเป็นเงินทั้งหมดเป็นเงินที่มาจากการบริจาคเพื่อสนับสนุนวิทยุชุมชนฯจากประชาชนในชุมชน”

ภาพ 12 แผนภาพการส่งมอบเครื่องส่งสัญญาณ

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้ให้การสนับสนุนวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน (ในช่วงเริ่มก่อตั้งวิทยุชุมชนฯ) พบว่า วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนจะได้รับการสนับสนุนเครื่องส่งสัญญาณจาก สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และ ชมรมวิทยุชุมชนจังหวัดลำพูนแล้วนั้นยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่นในเรื่องของงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ อีกทั้งประชาชนทั่วไปที่ร่วมกันบริจาคเงินให้กับวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน (ตาราง 3)

ลำดับที่	ชื่อ สกุล	ตำแหน่ง / หน้าที่	ที่อยู่	สนับสนุน (บริจาค)	มูลค่า (บาท)
1	พระครูปัญญาธรรมวัฒน์	เจ้าอาวาสวัดสันป่ายางหลวง	วัดสันป่ายางหลวง ต.โนเมือง อ.เมือง จ.ลำพูน	เงินสด	50,000 บาท
2	นายนิรันดร์ ค่านไพบูลย์	นักธุรกิจ	ร้านศักดิ์ชัย 2 ต.เวียงของ อ.เมือง จ.ลำพูน	เสาทาวเวอร์	30,000 บาท
3	นายสุรเดช สุวรรณศรี	ประชาชน	อ.ป่าซาง จ.ลำพูน	แอร์	14,000 บาท
4	นางจันทร์ฉาย สุวรรณศรี	ประชาชน	อ.ป่าซาง จ.ลำพูน	เงินสด	15,000 บาท
5	พลตำรวจ (ไม่แสดงชื่อ)	-	กทม.	เงินสด	10,000 บาท
6	สโสมสรโรตารีหริภุญชัย	-	อำเภอเมือง จ.ลำพูน	คอมพิวเตอร์	15,000 บาท
7	องค์การบริหารส่วน	องค์กร ฯ ส่วน	ม.15 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.	คอมพิวเตอร์ CD.	35,000 บาท

	จังหวัดลำพูน	ท้องถิ่น	ลำพูน	ไม้ฯ	
8	นายขวงคำ นางจันทร์ ฟอง กันใจศักดิ์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.6 ต. ป่าสัก	ม.6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ. ลำพูน	เงินสด	10,000 บาท
9	ประชาชนทั่วไป			เงินสด	กว่า10,000 บาท

ตาราง 3 ผู้ที่ให้การสนับสนุนวิถุชุมชนคนเมืองหละปูน (ช่วงการก่อตั้ง)

2.2 การบริหารจัดการวิถุชุมชนคนเมืองหละปูน

ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการ การดำเนินงานของวิถุชุมชนฯในแต่ละด้าน ดังนี้

- 1) ด้านบุคลากร
- 2) ด้านการเงิน
- 3) ด้านการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้จัดช่วงระยะเวลาของวิถุชุมชนคนเมืองหละปูน ออกเป็นแต่ละยุค ดังนี้

- ยุคแรก หรือยุคก่อตั้ง มีช่วงระยะเวลาดังตั้ง เริ่มก่อตั้ง คือ ปีพ.ศ. 2546 ถึง พ.ศ. 2550

- ยุคปัจจุบัน มีช่วงระยะเวลาดังตั้งปีพ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2552 กล่าวคือ เป็นยุคที่มีงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเข้ามาศึกษาการดำเนินงาน และหาแนวทางในการพัฒนาวิถุชุมชนฯร่วมกับชุมชน ในยุคนี้คณะกรรมการวิถุชุมชนฯมีการวางแผนการดำเนินงานในการหาภาคีเครือข่ายฯ หรือช่องทางการหางบประมาณ รูปแบบเนื้อหาข่าวสาร แต่ในส่วนของการประเมินผลยังไม่ถูกหาหรือเนื่องจากคณะกรรมการเพิ่งมีการจัดระบบการบริหารจัดการใหม่

1) ด้านบุคลากร สามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1) คณะกรรมการ

ยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง (พ.ศ. 2546-2550) วิถุชุมชนคนเมืองหละปูน มีคณะกรรมการที่เป็นคนในชุมชน ทำหน้าที่บริหารงาน ในตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

1. นายประเสริฐ กิตติศักดิ์ ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ ทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการวิถุชุมชนฯ ควบคุมการดูแลงานทั่วไปของวิถุชุมชนฯ ดำเนินการตามมติที่ประชุมคณะกรรมการวิถุชุมชนฯ

2. นายชุม กันทา ดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการ มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานแทนประธานกรรมการเมื่อประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ และปฏิบัติงานตามที่ประธานกรรมการมอบหมายให้

3. นายเอนก พิงคะสัน ดำรงตำแหน่งเหรัญญิก มีหน้าที่รับผิดชอบการเงินของวิฑูรชนชน๑ การรับ – เบิกจ่ายเงิน ตามมติเห็นชอบของคณะกรรมการ

4. นายณรงค์เดช กองมณี ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเหรัญญิกมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหรัญญิก ในการรับผิดชอบการเงินของวิฑูรชนชน๑ ปฏิบัติงานตามที่เหรัญญิกมอบหมายให้หรือตามมติของคณะกรรมการ

5. นายชำนาญ พิงคะสัน ดำรงตำแหน่งเลขานุการ มีหน้าที่ในการจัดทำเอกสาร การจดบันทึกรายงานการประชุม และมีหน้าที่นัดหมายประสานงานจัดการประชุม

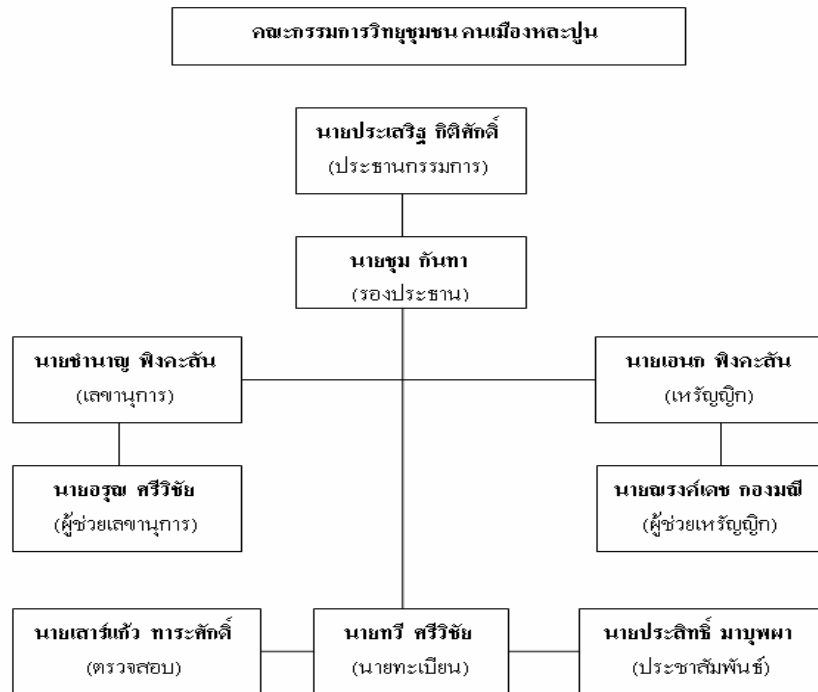
6. นายอรุณ ศรีวิชัย ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการ มีหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานแทนเลขานุการเมื่อเลขานุการไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้และปฏิบัติงานตามมติของคณะกรรมการ

7. นายเสาร์แก้ว ทาระศักดิ์ ดำรงตำแหน่งกรรมการฝ่ายตรวจสอบ มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ตรวจสอบข้อมูลของทุกฝ่ายคณะกรรมการ และปฏิบัติงานตามมติของคณะกรรมการ

8. นายประสิทธิ์ มาณูพพา ดำรงตำแหน่งกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร หรือกิจกรรมของวิฑูรชนชน๑ และปฏิบัติงานตามมติของคณะกรรมการ

9. นายทวี ศรีวิชัย ดำรงตำแหน่งกรรมการฝ่ายนายทะเบียน มีหน้าที่ในการจัดทำและเก็บรักษาทะเบียนสมาชิกของวิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่น และปฏิบัติงานตามมติของคณะกรรมการ

โครงสร้างคณะกรรมการวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน มีดังนี้

ภาพ 13 โครงสร้างคณะกรรมการวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน (ยุคก่อตั้ง)

ยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2551-2552) วิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน ได้มีการทดลองจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานวิद्यุชุมชนฯ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2551 เพื่อศึกษาและทดลองการบริหารจัดการวิद्यุชุมชนฯอย่างมีส่วนร่วมโดยคนในชุมชน หลายกลุ่ม/ องค์กร ร่วมกันเป็นผู้บริหารงาน ดังนี้

ฝ่ายคณะกรรมการบริหาร ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารที่ปรึกษาสมาชิกกลุ่มวิद्यุชุมชนฯ ทำหน้าที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับกลุ่ม องค์กร เครือข่าย ชุมชน ของวิद्यุชุมชนฯ ได้แก่

1. นายก อบต. ป่าสัก	เป็นประธานคณะกรรมการบริหาร
2. นายขวงคำ กันใจศักดิ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการบริหาร
3. นายสุวชิงชัย จายใจ	เป็นรองประธานคณะกรรมการบริหาร
4. นายพันทิ ปานแก้ว	เป็นเลขานุการ
5. นายทวี ศรีวิชัย	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
6. นายเสาร์แก้ว ทาระศักดิ์	เป็น เหรัญญิก
7. นายสนิท อาภัย	เป็นกรรมการ

8. นายไพศาล ปัญโญศักดิ์	เป็นกรรมการ
9. นายอเนก พิงคะสัน	เป็นกรรมการ
10. นายณรงค์เดช กองมณี	เป็นกรรมการ
11. นายชำนาญ พิงคะสัน	เป็นกรรมการ
12. นายอรุณ ศรีวิชัย	เป็นกรรมการ
13. นายประสิทธิ์ มานุพพา	เป็นกรรมการ
14. นายทวี ศรีวิชัย	เป็นกรรมการ
15. นางศรีนวล เป็งคำตา	เป็นกรรมการ

ฝ่ายคณะที่ปรึกษา ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ ในการบริหารงานวิद्यุชุมชนฯ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้แก่

1. พระครูจิตสาร โสภณ เจ้าคณะตำบลป่าสัก เขต 2	เป็นประธานที่ปรึกษาฝ่ายสงฆ์
2. ท่านกำนัน สุนทร วิเลิศศักดิ์	เป็นประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาวิद्यุชุมชน
3. พระมหานรินทร์รัตน์	เป็นกรรมการ
4. พระมหานเวศน์ กิตติเชตโธ	เป็นกรรมการ
5. พระอธิการนพรัตน์ เขมาภินันโท	เป็นกรรมการ
6. พระครูสังฆลักษณ์ อภิรัตน์ วชิระธมโม	เป็นกรรมการ
7. นายสมศักดิ์ อะโนศักดิ์	เป็นกรรมการ
8. นายศักดิ์ชัย อภิวงษ์งาม	เป็นกรรมการ

ฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่ในการวิเคราะห์การดำเนินงานของวิद्यุชุมชนฯ และให้คำปรึกษาคำแนะนำในด้านวิชาการแก่คณะกรรมการและผู้จัดการได้แก่

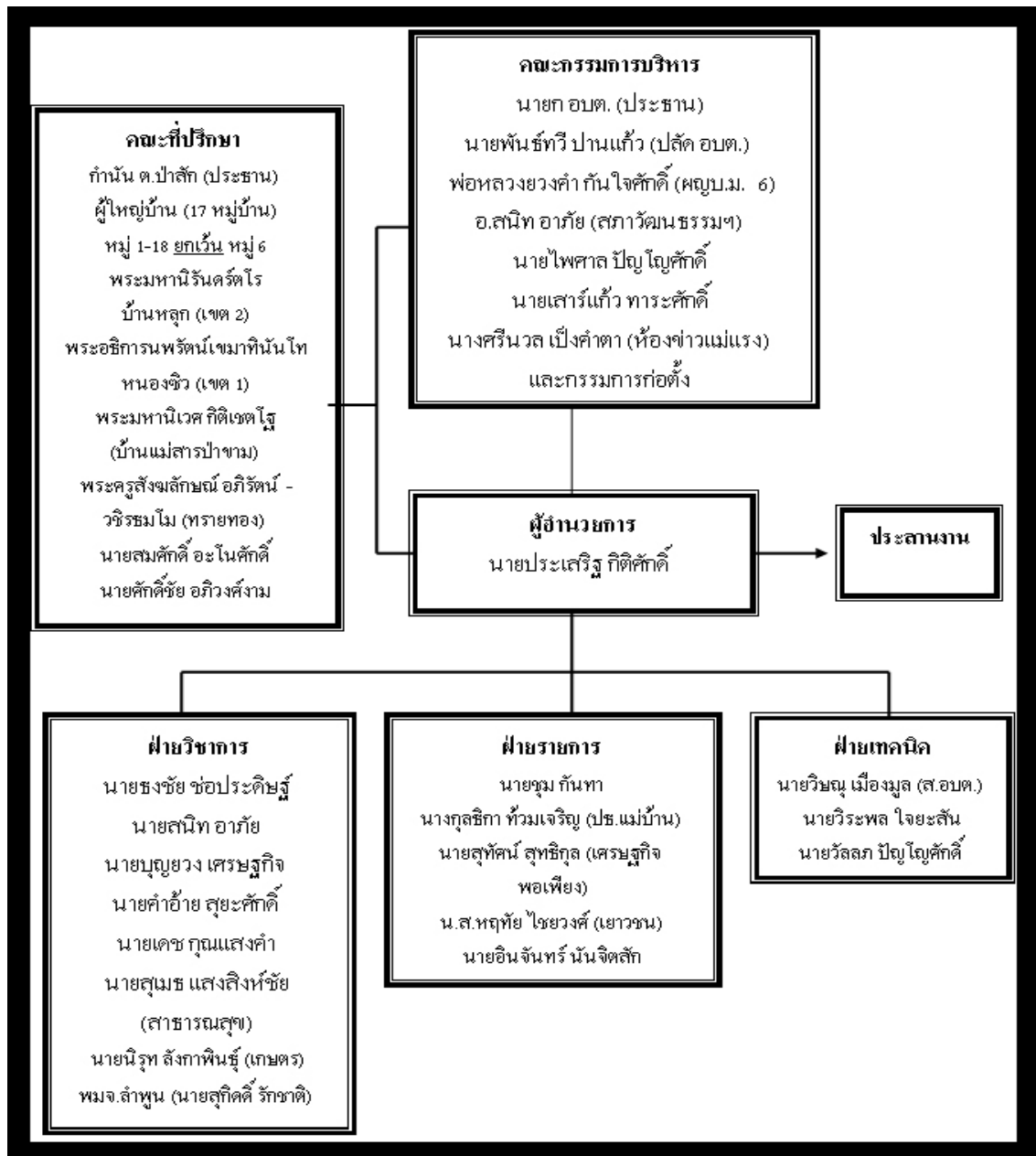
1. นายธงชัย ช่อประดิษฐ์	เป็นประธานฝ่ายวิชาการ
2. นายสนธิท อาภัย	เป็นรองประธานฝ่ายวิชาการ
3. นายบุญยวง เสริมฐกิจ	เป็นกรรมการ
4. นายคำอ้าย สุธะศักดิ์	เป็นกรรมการ
5. นายเดช กุณแสงคำ	เป็นกรรมการ
6. นายสุเมธ แสงสิงห์ชัย	เป็นกรรมการ
7. นายนิรุท ลังกาพินธุ์	เป็นกรรมการ
8. นายสุกิจดี รักษาติ	เป็นกรรมการ

ฝ่ายรายการ มีหน้าที่ควบคุมรายการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนฯ กำหนด จัดทำผังรายการ ประสานงานกับองค์กรที่ร่วมจัดรายการ รูปแบบรายการ การผลิตรายการ ได้แก่

1. นายชุม กันทา	เป็นประธานฝ่ายรายการ
2. นางกุลธิดา ท้วมเจริญ	เป็นรองประธานฝ่ายรายการ
3. นายทัศน์์ สุทธิกุล	เป็นกรรมการ
4. น.ส.หฤทัย ไชยวงศ์	เป็นกรรมการ
5. นายอินจันทร์ นันจิตลัก	เป็นกรรมการ

ฝ่ายเทคนิค ทำหน้าที่ดูแลระบบออกอากาศ อินเทอร์เน็ต และเทคนิคต่างๆ ได้แก่

1. นายวิษณุ เมืองมูล	เป็นประธานฝ่ายเทคนิค
2. นายวีระพล ใจยะสัน	เป็นรองประธานฝ่ายเทคนิค
3. นายวัลลภ ปัญโญศักดิ์	เป็นกรรมการ

ภาพ 14 โครงสร้างคณะกรรมการวิฑูชุมชนคนเมืองหละปุน (ยุคปัจจุบัน)

1.2) ผู้จัดการรายการ

ยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง (พ.ศ.2546-2550) วิฑูรย์ชุมชนคนเมืองหละปูน ไม่ได้มีการบันทึกรายชื่อผู้จัดการรายการไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ได้มีการจดบันทึกชื่อของรายการไว้ ตั้งแต่ เดือนกันยายน 2548 เป็นต้นไป จากการสอบถามคณะกรรมการ พบว่า คณะกรรมการไม่สามารถจดจำรายชื่อผู้จัดการรายการได้ทั้งหมด อันเนื่องจากผ่านมาเป็นเวลานาน จึงได้เพียงข้อมูลบางส่วนของรายชื่อผู้จัดการรายการหลักๆ เท่านั้น คือ

- 1) นายประเสริฐ กิตติศักดิ์ จัดรายการ มรดกเพลงดัง
- 2) นายชุม กันทา จัดรายการ อสม. ขออุ้มตัว

โดยทั้ง 2 จะจัดรายการเป็นประจำ นอกนั้นผู้ที่เข้าร่วมจัดรายการเป็นเพียงผู้จัดการสมัครเล่น ที่ไม่ได้มาจัดรายการเป็นประจำ เช่น กลุ่มเด็กและเยาวชน ที่มีการสลับหรือเปลี่ยนผู้จัดการรายการในแต่ละครั้ง จึงทำให้คณะกรรมการไม่สามารถจดจำรายชื่อผู้จัดการรายการสมัครเล่นในยุคนี้นี้ได้ จำนวนรายการในยุคนี้นี้ทั้งหมด 15 รายการ ดังนี้

- 1) รายการคดีธรรมยามเช้า
- 2) รายการข่าวภาคเช้า
- 3) รายการโรงเรียนก้าวหน้า
- 4) รายการเยาวชนศึกษา
- 5) รายการSmart FM.
- 6) รายการอสม.ขออุ้มตัว
- 7) รายการอุ้งจำผ่อกอยฮึดฮอยบ่าเก่า
- 8) รายการสืบสานวัฒนธรรม
- 9) รายการอุ้งจำเวลาค่ำ
- 10) รายการคนรักสุขภาพ
- 11) รายการข่าวภาคค่ำ
- 12) รายการเพลงสบายอารมณ์
- 13) รายการมรดกเพลงดัง
- 14) รายการล่านาบันเทิง
- 15) รายการเพื่อชีวิต

ยุคปัจจุบัน (ปี 2551-2552) วิฑูรย์ชุมชนคนเมืองหละปูน ได้มีการบันทึกชื่อรายการไว้ชัดเจน แต่บันทึกชื่อผู้จัดการรายการไว้เพียงบางคนเท่านั้นที่มาจัดรายการเป็นประจำ ซึ่งมีรายชื่อผู้จัดการรายการดังนี้

1) นายประเสริฐ กิตติศักดิ์	รายการมรดกเพลงดัง
2) นายชุม กันทา	รายการอสม.ขออุ้มด้วย
3) นายวงศ์ตะวัน กันธรรม	(ระบุชื่อผู้จัด แต่ไม่ระบุชื่อรายการ)
4) นายชนกฤต สุวรรณพรหม	(ระบุชื่อผู้จัด แต่ไม่ระบุชื่อรายการ)
5) นางกุลธิดา ท้วมเจริญ	รายการผลิตภัณฑ์ชุมชน
6) นางเสาวณี กิตติศักดิ์	รายการผลิตภัณฑ์ชุมชน
7) นางนวลคำ อินิชา	รายการผลิตภัณฑ์ชุมชน
8) นายสนิพ อาภัย	รายการสืบสานวัฒนธรรม
9) นายฉลาด ณ ลำพูน	รายการเศรษฐกิจพอเพียง
10) นายธงชัย ช่อประดิษฐ์	รายการการศึกษาเพื่อชุมชน
11) นายจรูญ พยาเทพ	(ระบุชื่อผู้จัด แต่ไม่ระบุชื่อรายการ)
12) นายวิษณุ เมืองมูล	(ระบุชื่อผู้จัด แต่ไม่ระบุชื่อรายการ)
13) น.ส.หฤทัย ไชยวงศ์	รายการเยาวชนศึกษา
14) น.ส.อัจฉรา เมืองมูล	รายการเยาวชนศึกษา
15) น.ส.ชนิษฐา นาเทพลัก	รายการเยาวชนศึกษา
16) น.ส.สุทธิดา แสงสุวรรณ	รายการเยาวชนศึกษา
17) น.ส.น้ำทิพย์ สังฆโลก	รายการเยาวชนศึกษา
18) นางอาทิตย์ ศรีแก้ว	(ระบุชื่อผู้จัด แต่ไม่ระบุชื่อรายการ)
19) นางสาวนวล เป็งคำดา	รายการทำก๊ี้ดละอ่อนกับแม่ญิง
20) นางภัทรนิษฐ์ พลสงฆ์	รายการทำก๊ี้ดละอ่อนกับแม่ญิง
21) น.ส.จตุพร อุดระศักดิ์	(ระบุชื่อผู้จัด แต่ไม่ระบุชื่อรายการ)
22) นายอดุลย์ กันระคำ	รายการสหภาพแรงงานสัมพันธ์
23) นายภาสกร สุวรรณา	รายการสหภาพแรงงานสัมพันธ์
24) นางปิ่นทิรา แก้วณะศรี	(ระบุชื่อผู้จัด แต่ไม่ระบุชื่อรายการ)
25) นายบุญเลิศ ต๊ะนันทกลาง	(ระบุชื่อผู้จัด แต่ไม่ระบุชื่อรายการ)

โดยมีรายการที่เกิดจากกลุ่มหรือคนในชุมชนเป็นเจ้าของรายการ ทั้งหมดจำนวน 25 รายการ ดังนี้

- 1) คติธรรมยามเช้า
- 2) เอ็นข่าวป่าวประกาศ

- 3) ข้าวภาคเช้า
- 4) ข้าวการเมือง
- 5) การเมืองเรื่องที่น่ารู้
- 6) เยาวชนศึกษา
- 7) ผู้ว่าฯพบประชาชน
- 8) พัฒนาสังคมฯ
- 9) กำกืดละอ่อนกับแม่ญิง
- 10) เศรษฐกิจพอเพียง
- 11) ยุติธรรมจังหวัด
- 12) พื้นที่การศึกษา
- 13) การศึกษาเพื่อชุมชน
- 14) ผลิตภัณฑ์ชุมชน
- 15) คำว่าอำ คำบ่าเก่า
- 16) เพื่อสุขภาพชุมชน
- 17) เกษตรชุมชน
- 18) สืบสานวัฒนธรรม
- 19) เพลงสบายใจใกล้คำ
- 20) ผ่อหลังพ่อง
- 21) ข้าวภาคค่ำ
- 22) มรดกเพลงดัง
- 23) สหภาพแรงงานสัมพันธ์
- 24) 9 ชั่วโมงกับ 90.25
- 25) ภาคีสัมพันธ์

1.3) กลุ่ม/คนในชุมชนที่มีส่วนร่วม

ในยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง (ปี 2546-2550) วิฑุชุมชนคนเมืองหละปุน มีผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมเพียงไม่กี่คนที่เข้าเป็นคณะกรรมการ ผู้จัดการรายการ และผู้สนับสนุนหรือบริจาคเงินทุน แต่ไม่ได้มีลงรายชื่อเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ว่าเป็นผู้สนับสนุนหรือเป็นสมาชิกของวิฑุชุมชนคนเมืองหละปุน ซึ่งปัจจุบันหรือ ยุคปัจจุบัน (ปี 2551-2552) มีผู้ที่สมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกของวิฑุชุมชนฯที่มาจากกลุ่ม/องค์กร หรือคนในชุมชน ด้วยกันทั้งสิ้น 29 กลุ่มด้วยกัน ดังนี้

1. เครือข่ายหน่วยอบรมประจำตำบลป่าสัก (วัดแม่สารบ้านหลัก หมู่ 4 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
2. สภาวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน (เทศบาลตำบลเวียงของ อ.เมือง จ.ลำพูน)
3. สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอเมืองลำพูน (ที่ว่าการอำเภอเมืองลำพูน จ.ลำพูน)
4. กลุ่มผู้สูงอายุตำบลป่าสัก (ที่ทำการกลุ่ม บ้านสันหลวง หมู่ 12 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
5. กลุ่มพัฒนาสตรีตำบลป่าสัก (98 บ้านใหม่จตุจักร หมู่ 18 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
6. กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านสันป่าสัก (54/1 หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
7. กลุ่มเยาวชนตำบลป่าสัก (83 หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
8. ชมรมผู้ดูแลเด็กตำบลป่าสัก (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
9. เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ต.ป่าสัก (105 บ้านหนองไซ หมู่ 14 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
10. เครือข่ายอสม. อ.เมืองลำพูน (131/1 หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
11. ศูนย์ประสานงานเพื่อพัฒนาสตรีเด็กและเยาวชนลำพูน (84 หมู่ 7 ต.แม่แรง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน)
12. โรงเรียนอรพินพิทยาศาสตร์ ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน
13. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จ.ลำพูน เขต 1
14. เครือข่ายปราชญ์ชน ต.ป่าสัก (120 บ้านทรายทอง หมู่ 16 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
15. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จ.ลำพูน
16. กลุ่มดีเจอาสา (38 บ้านใหม่จตุจักร หมู่ 18 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
17. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก (ม.4 บ้านหลุก ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
18. มูลนิธิรักไทย (468 ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.ลำพูน)
19. มูลนิธิเพื่อนหญิง + สหภาพแรงงาน (135/19 หมู่ 11 ต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.ลำพูน)
20. กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ต.ป่าสัก (171 หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
21. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงตำบลป่าสัก (166 บ้านใหม่จตุจักร หมู่ 18 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
22. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน (83 หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
23. กลุ่มทำนุบำรุงบ้านใหม่รุ่งเรือง (191 บ้านใหม่รุ่งเรือง หมู่ 17 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)

24. กลุ่ม 25 สถาผู้ฟัง (34 หมู่ 14 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
25. กองทุนพัฒนาอาชีพ บ้านสันหลวง (69/2 บ้านสันหลวง หมู่ 12)
26. เครือข่ายสายใยหรือญาติ จ.ลำพูน (10/1 บ้านแม่สารป่าขาม ต.เวียงยอง)
27. ชมรม อปพร.ต.ป่าสัก (ศูนย์อปพร. หมู่ 2 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
28. มูลนิธิอริยทรัพย์และสิ่งแวดล้อมคณน้อย (สำนักงานปฏิบัติการธรรม วัดคณน้อย ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง)
29. กลุ่มผู้นำท้องถิ่น (181 หมู่ 15 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)

โดยทั้ง 29 กลุ่มนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากกระบวนการของงานวิจัยที่มีกิจกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมกับวิฑูชมชน โดยการเปิดรับสมาชิกกลุ่มต่างๆในชมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับวิฑูชมชน ในฐานะของคณะกรรมการ ผู้จัดการรายการ ผู้ให้การสนับสนุนวิฑูชมชน รวมถึงผู้รับฟัง เสียงสะท้อน คำติ ชม หรือให้ข้อมูลต่างๆแก่วิฑูชมชน โดยอาศัยทีมวิจัย คณะกรรมการวิฑูชมชน ผู้จัดการรายการ และอาสาสมัคร ในการช่วยประชาสัมพันธ์ ชักชวน บอกกล่าว ผ่านสื่อต่างๆ ทั้งจัดการรายการ วิฑูชมชน วิฑูชมชนสัญจร จัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ เอกสารแผ่นพับต่างๆ การจัดงานรื่นเริง รวมถึงการขอความอนุเคราะห์การประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายประจำหมู่บ้านทั้งหมดในตำบล และเสียงไร้สายจากองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก กล่าวคือต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย หลายช่องทางการสื่อสารการประชาสัมพันธ์ จึงทำให้สามารถชักชวนกลุ่มต่างๆเข้ามาเป็นสมาชิกกับวิฑูชมชนได้

2.2) การเงิน

เพื่อให้ทราบการบริหารจัดการด้านการเงินของวิฑูชมชนคนเมืองหละปุ่น ถึงที่มาของรายรับและรายจ่าย ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลในด้านการเงิน (รายรับ – รายจ่าย) ของวิฑูชมชนคนเมืองหละปุ่น ตั้งแต่เดือน มกราคม 2552 ถึงเดือน กรกฎาคม 2552 ได้ข้อมูลดังนี้

บัญชี รายรับ - รายจ่าย
วิฑูษุมชน คนเมืองหละปูน ตั้งแต่ มกราคม 2552- กรกฎาคม 2552
(รวมระยะเวลา 7 เดือน)

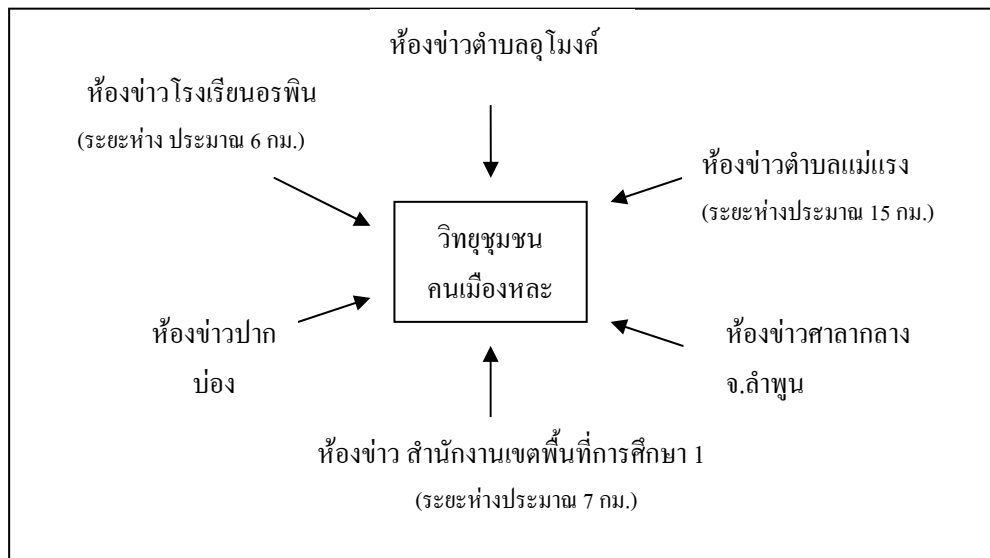
วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	รวม (บาท)
1 ม.ค. 52	เงินยกยอด ปี 2551 (ยอดเงินคงเหลือ)	5,172.99	-	+ 5,172.99
4 ม.ค. 52	ซื้อเหล็กทำตู้เครื่องส่ง	-	250	-250
12 ม.ค.52	โรงเรียนอรพินพิทยาสน์สนุน Internet	2,000	-	+ 2,000
13 ม.ค.52	กกต. สนับสนุนค่าประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง	1,000	-	+ 1,000
16 ม.ค. 52	ซื้อวัสดุอุปกรณ์ 1. สมุดโน้ตปกแข็ง 2. คั่นหนังสือ 3. ชัฟฟองน้ำ 4. กาวลาเท็ก 5. จ้างขึ้นป้าย		258 55 371 60 50	- 794
17 ม.ค. 52	จ้างติดฟองน้ำเพดานห้องส่ง	-	200	- 200
18 ม.ค. 52	ซื้อหลอดไฟ เส้าเทาเวอร์	-	129	- 129
24 ม.ค. 52	งานครบรอบ 5 ปี วิฑูษุมชน คนเมืองหละปูน	17,440	12,389	+ 5,051
27 ม.ค.52	ครูบาอินทร ให้เงินซ่อมเครื่องส่ง	10,000	-	+ 10,000
28 ม.ค.52	จ่ายค่าน้ำมันรถ อาหาร ซื้ออะไหล่ ที่ ลพ. ชม. ลป.(สิทธิ์)	-	1,115	- 1,115
29 ม.ค.52	- จ่ายค่าอะไหล่ ส่งจากทม.(เฟิร์ส) - จ่ายค่าน้ำมันรถ และอาหาร นำเครื่องฯไปเช็ค	-	950 200	-1,150
30 ม.ค.52	ยืมเงินองค์กรฯซื้อเครื่องใหม่	50,000	-	+ 50,000
30 ม.ค.52	โอนเงินสั่งซื้อเครื่องส่งใหม่ (ควน)	-	40,000	- 40,000
5 ก.พ.52	ซื้อท่อ+กาวลาเท็กซ์ ทำช่องอากาศเย็นตู้ เครื่องส่งฯ (เลิศ)	-	360	- 360
13 ก.พ. 52	ค่าอินเทอร์เน็ต	-	1,358.56	- 1,358.56
14 ก.พ. 52	ค่าเช็คคอมพิวเตอร์	-	100	- 100

13 มี.ค. 52	เงินสนับสนุนจากชมรมโครงการวิทยุฯ	5,000	-	+ 5,000
14 มี.ค. 52	จ่ายค่าแพ่งส่งสัญญาณ	-	10,000	- 10,000
21 มี.ค. 52	มูลนิธิรักษไทยบริจาคเงิน	1,000	-	+ 1,000
7 มิ.ย. 52	นายก อบต.ป่าสัก (ประเสริฐ เตมีชีวะ) บริจาค	500	-	+ 500
10 พ.ค. 52	ซื้อสายพ่วง USB 4 ช่อง	-	250	- 250
15 พ.ค. 52	จ่ายค่าขับเครื่องส่งสัญญาณ	-	1,200	- 1,200
8 มิ.ย. 52	จ่ายค่าซ่อมเครื่องส่ง	-	14,300	- 14,300
9 มิ.ย. 52	รับบริจาค	100	-	+ 100
11 มิ.ย. 52	1. พระมหาพุทธิพัฒน์ วัดป่าตึงงาม บริจาค 2. จ่ายค่าโต๊ะสำนักงาน	400	- 800	- 400
13 มิ.ย. 52	1. ครอบครัวหนุ่มคอยหวาน บริจาค 2. จ่ายค่าซ่อมโต๊ะสำนักงานเก่า	100	- 50	+ 50
16 มิ.ย. 52	ซื้อหมึกคอมพิวเตอร์	-	190	- 190
24 มิ.ย. 52	จ่ายค่าเช็คสายอากาศ	-	1,000	- 1,000
7 ก.ค. 52	โครงการรดเกล้าภาคเหนือบริจาค	1,000	-	+ 1,000
12 ก.ค. 52	จ่ายให้ช่างลำปางเช็คเครื่องส่งฯ	-	800	- 800
9 ก.ค. 52	ครอบครัวสาววัยทองบริจาค	50	-	+ 50
20 ก.ค. 52	ครอบครัวสาวแม่ลูกดก	50	-	+ 50
21 ก.ค. 52	ได้รับเงินบริจาค	300	-	+ 300
รวมค่าใช้จ่าย		86,435.56	2,504.44	94,112.99

ตาราง 4 บัญชีรายรับ – รายจ่ายของวิทยุชุมชนคนเมืองสะพาน (มกราคม 2552 – กรกฎาคม 2552)

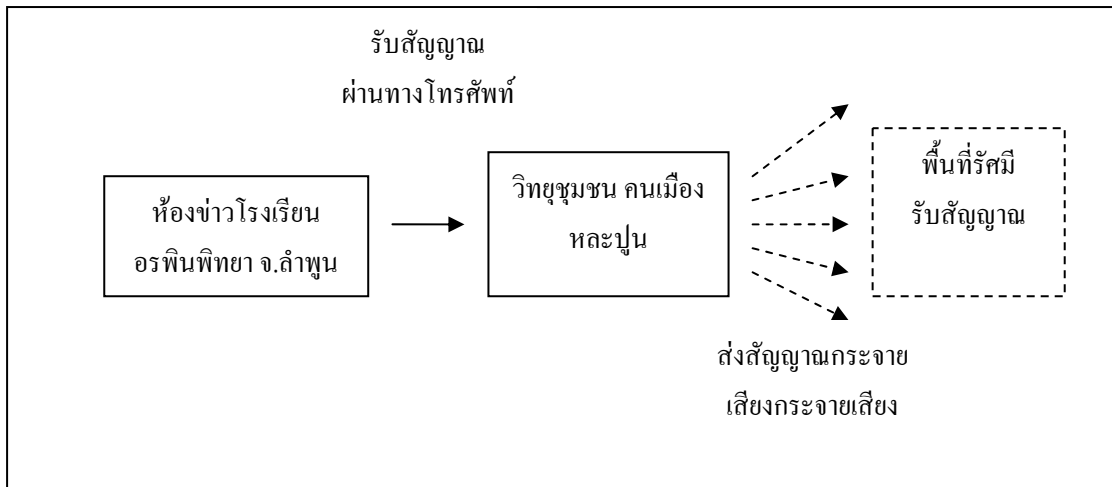
2.3) การจัดตั้งห้องข่าว วิทยุชุมชนคนเมืองสะพาน ได้เชื่อมโยงเครือข่ายโดยมีการจัดตั้งห้องข่าวจำนวน 6 แห่งด้วยกัน ได้แก่

1. ห้องข่าว ตำบลอุโมงค์
2. ห้องข่าว ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
3. ห้องข่าว ศาลากลางจังหวัดลำพูน
4. ห้องข่าว โรงเรียนอรพินพิทย จังหวัดลำพูน
5. ห้องข่าว ปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
6. ห้องข่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 (ตั้งอยู่ ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน)

ภาพ 15 แผนภาพห้องข่าวเครือข่าย วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน

จากการบอกเล่าของ นายประเสริฐ กิตติศักดิ์ กล่าวว่า “วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งห้องข่าวของเครือข่ายวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนขึ้น เพื่อต้องการที่จะขยายเครือข่ายของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนให้กว้างขึ้น และเพื่อความสะดวกรวดเร็ว ประหยัดและความปลอดภัยของผู้จัดรายการ ยกตัวอย่างเช่น ห้องข่าวโรงเรียนอรพินพิทยา นั้นระยะห่างจากวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนประมาณ 6 กิโลเมตร ซึ่งแต่เดิม อ.ธงชัย ช่อประดิษฐ์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้จัดรายการนั้น ในแต่ละครั้งที่มาจัดรายการต้องเสียค่าใช้จ่าย และเสียระยะเวลาในการเดินทาง ทั้งนี้คำนึงถึงความปลอดภัยในการเดินทางเป็นหลัก จึงได้มีการจัดตั้งห้องข่าวให้อยู่ในโรงเรียนอรพินพิทยา เพื่อที่ผู้จัดรายการหรือ อ.ธงชัย สามารถที่จะจัดรายการที่ห้องข่าวนั้นได้เลย โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เวลาในการเดินทาง รวมทั้งยังปลอดภัยอีกด้วย เสียเพียงแค่ค่าโทรศัพท์ส่งสัญญาณมายังวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน ครั้งละ 3 บาท นอกจากนั้นเด็กนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนยังสามารถทดลองจัดรายการเรียนรู้ผ่านห้องข่าวได้โดยไม่ต้องเดินทางมาที่วิทยุชุมชนฯ”

ภาพ 16 การส่งสัญญาณของห้องข่าวโรงเรียนอรพินพิทยา

ห้องข่าว แต่ละจุด ใช้งบประมาณ ไม่เกิน 20,000 บาท ประกอบไปด้วยอุปกรณ์ต่างๆดังนี้

1. ห้องทำการ (ที่ไม่มีเสียงรบกวนมากนัก)
2. โต๊ะสำหรับวางอุปกรณ์ โต๊ะใช้สำหรับวางสนทนา และมีเก้าอี้สำหรับนั่งจัดรายการและผู้ร่วมสนทนาออกรายการ 2 - 3 ตัว
3. มิกเซอร์ ขนาด 6 ช่อง 1 ตัว
4. ไมโครโฟนสำหรับผู้ดำเนินรายการ 1 ตัวของผู้ร่วมรายการ 2 ตัวพร้อมขาตั้ง
5. เครื่องเล่นซีดี 1 ตัว เพื่อใช้เปิดเพลงสัญญาณลักษณะ และเพลงประกอบรายการ (หรือใช้คอมพิวเตอร์ได้)
6. ตู้ลำโพงมอนิเตอร์ขนาดเล็ก ชนิดคอมพิวเตอร์ก็ได้ เพื่อใช้ฟังในห้องข่าว
7. เครื่องแปลงสัญญาณจากห้องข่าวส่งไปยังสถานี 1 เครื่อง
8. คู่สายโทรศัพท์สายตรง 1 คู่สาย
9. เครื่องรับวิทยุ สำหรับเช็คฟังสถานี 1 เครื่อง

ระยะรับสัญญาณ

จากการศึกษาการรับสัญญาณคลื่นเสียงของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน โดยใช้วิธีการให้ผู้จัดรายการ จัดรายการโดยใช้เสียงตอบรับจากผู้ฟัง โดยมีการเก็บข้อมูลผู้ที่โทรเข้ามาร่วมรายการหรือขอเพลง สอบถามถึงสถานที่โทร แล้วนำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันคาดคะเนระยะห่างโดยให้วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนเป็นจุดเริ่มต้น จากการให้ข้อมูลของนายประเสริฐ กิตติศักดิ์ เมื่อวันที่ 6 มีนาคม

2552 พบว่าปัจจุบัน วิทยุชุมชน คนเมืองหละปุ่น สามารถส่งสัญญาณครอบคลุมพื้นที่ อำเภอเมือง ลำพูนและพื้นที่ใกล้เคียง(บางส่วน) ซึ่งพื้นที่ในรัศมีที่รับสัญญาณวิทยุฯได้ ได้แก่

ทิศเหนือ	รัศมี 5-6 กิโลเมตร
ทิศใต้	รัศมีประมาณ 8 กิโลเมตร
ทิศตะวันตก	รัศมีประมาณ 8 กิโลเมตร
ตะวันออก	รัศมีประมาณ 12 กิโลเมตร

*** หมายเหตุ**

- ต.ในเมือง – เหมืองง่า ประตูป่า – หนองค้ำกั้น ต.อุโมงค์ มีปัญหาในการรับฟัง มีคลื่นแทรกมาก
- อ.สะเมิง (ระยะห่าง 60-70 กิโลเมตร) สามารถรับสัญญาณได้บางพื้นที่
- อ.สอด (ระยะห่าง 80-100 กิโลเมตร) สามารถรับสัญญาณได้บางพื้นที่

2.4) การจัดตั้งวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่นเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์

วิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่นยื่นขอจดทะเบียนวิทยุชุมชนฯ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ต่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ) เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2551 โดยมีการยื่นตามแบบฟอร์มของ พมจ ที่กำหนดมาให้พร้อมทั้งเอกสารต่างๆของวิทยุชุมชนฯตามเงื่อนไขกฎข้อระเบียบต่างๆของการยื่นขอจดทะเบียนฯ และวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่นได้รับการรับรองว่าเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ภาพ 17 ใบสำคัญแสดงการรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์

2.5) การดำเนินงานกิจกรรมพิเศษ (การถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่)

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลในส่วนของกิจกรรมพิเศษ ที่วิทยุชุมชนคนเมืองสะพาน ได้เข้าร่วมการถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่ ได้ตั้งแต่เดือนกันยายน 2548 ถึง เมษายน 2552 ไว้ดังนี้

วันที่	เริ่มเวลา	รายการ	สถานที่	โดย กลุ่ม/องค์กร
4 ก.ย.48	09.00 น.	เวทีประชาคม	ศูนย์ฯ นักท่องเที่ยว ลพ.	ส.ส. อากาศกรณ
16 ก.ย.48	16.00 น.	พิธีสำคัญ	รัฐสภา	รัฐบาล
28 ก.ย.48	10.00 น.	แถลงข่าว กลุ่ม OTOP บ้านต้นผึ้ง	บ้านต้นผึ้ง ต.เหมืองง่า อ.เมือง จ.ลำพูน	เกษตรจังหวัด
21 ต.ค.48	09.00 น.	งานวันสมเด็จพระย่า	ศูนย์ฯ นักท่องเที่ยวลำพูน	-
23 พ.ย.48	10.00 น.	เวทีเสวนาเรื่องสิ่งแวดล้อม	-	-
27 ก.พ.49	10.00 น.	เวทีสรุปบทเรียน	ห้องประชุม อบจ. ลำพูน	เครือข่าย อภช.
9 เม.ย.49	13.00 น.	เวทีจาวของ 200 ปี	ศูนย์ฯ นักท่องเที่ยว ลำพูน	หม่ออุทัยวรรณ
11 เม.ย.49	09.00 น.	งานผู้สูงอายุ ต.อุโมงค์	หน้าวัดอุโมงค์ ต.อุโมงค์	เทศบาล ต.อุโมงค์
19 เม.ย.49	08.00 น.	รายงานสถานการณ์เลือกตั้ง ส.ว. 49	- รับสายรายงาน - เกาะติดคลื่น สวท.	-
23 เม.ย.49	10.00 น.	งานบรรพชา - อุปสมบทหมู่	วัดสันป่าสัก ต.ป่าสัก	หน่วยอบรม ประจำ ต.ป่าสัก
10 มิ.ย.49	19.09 น.	งานพิธีปลูกเสกเหรียญ ครอบาศรีวิชัย ครบ 129 ปี	อนุสาวรีย์ ครอบาศรีวิชัย คอยติ	- อ.ป.ต ป่าสัก - อบต.ป่าสัก
19 มิ.ย.49	10.00 น.	สัมมนา ผู้บริหารท้องถิ่น 17 จังหวัด	ห้องประชุม อบจ. ลำพูน	อบจ.ลำพูน
24 มิ.ย.49	10.00 น.	เวที ชุมชนประชาธิปไตย	อาคารเอนกประสงค์ บ้านสันป่าสัก	องค์กรชุมชน
29 มิ.ย.49	09.00 น.	พิธีฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี ในหลวง	ขยายคลื่น จากกรม ประชาสัมพันธ์	-
3 ก.ย.49	16.00 น.	รายงานสถานการณ์น้ำท่วม และ เกาะติดคลื่น สวท.ลำพูน	จุดปฏิบัติการเรียนรู้ วชมล.	อาสาสมัครฯ
6 ก.ย.49	10.00 น.	งานตลาดนัด - ตลาดย้อน วัดพระธาตุหริภุญชัย	วัดพระธาตุหริภุญชัย ลำพูน	อบจ.ลำพูน
9 ก.ย.49	08.30 น.	การประชุม	ห้องประชุม อบจ.ลำพูน	-
10 ก.ย.49	10.00 น.	เวที กรณีน้ำท่วมลำพูน	วัดช่างฆ้อง อ.เมือง ลำพูน	องค์กรชุมชนฯ
17 ก.ย.49	09.00 น.	งานเยาวชน ต.อุโมงค์	สนามบ้านป่าเส้า ต. อุโมงค์	เทศบาล ต.อุโมงค์
18 ก.ย.59	10.00 น.	ออกบันทึกข้อมูล การช่วยน้ำท่วม ต.	หมู่ 5 ต.ทาปลาดุก อ.แม่	โดยทีมงาน ภาพ-

วันที่	เริ่มเวลา	รายการ	สถานที่	โดย กลุ่ม/องค์กร
		ทาปลาคุก อ.แม่ทา	ทา จ.ลำพูน	เสียง วชมล.+ ภาครัฐ และเอกชน
28 ต.ค.49	09.00 น.	เวทีสมัชชาคุณความดี ลำพูน	ข้าววัดสะคือเมือง อ. เมือง จ.ลำพูน	สถาบันวิจัยหริภุญ ชัย จ.ลำพูน
5 พ.ย.49	18.00 น.	พิธีทางศาสนาวันลอยกระทง วัดสัน ป่าสัก	วัดสันป่าสัก ต.ป่าสัก อ. เมือง จ.ลำพูน	-
12 พ.ย.49	09.00 น.	สรุปโครงการวิจัยการทำนา	วัดสันป่าสัก ต.ป่าสัก อ. เมือง จ.ลำพูน	นักศึกษา, เด็กและ เยาวชน
3 พ.ย.49	09.00 น.	พิธีเปิดงาน อ่างห้วยน้ำดิบ	อ่างเก็บน้ำ ห้วยน้ำดิบ บ้านหนองไซ ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	ราชการท้องถิ่นและ ท้องถิ่น ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน
4 ธ.ค.49	09.00 น.	เวทีเครือข่ายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ สังคมไม่ทิ้งกัน	ห้องประชุม อบจ.ลำพูน	เครือข่ายองค์กร ชุมชน ลำพูน
8 ธ.ค.49	09.00 น.	เวทีเครือข่ายผู้พิการภาคเหนือ	ห้องประชุม อบจ.ลำพูน	สมาคมผู้พิการ
14 ธ.ค.49	13.00 น.	รายงานโครงการชุมชนนำอยู่	ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	ส่วนราชการ ท้องถิ่นและท้องถิ่น
25 ธ.ค.49	09.00 น.	พิธีเปิดการแข่งขันกีฬา-กรีฑา เขต พื้นที่	สนามกีฬาากลาง จ. ลำพูน	เขตพื้นที่การศึกษา จ.ลำพูน
13 ม.ค.50	09.00 น.	พิธีเปิดงานวันเด็กแห่งชาติ	องค์การบริหารส่วน จังหวัดลำพูน	อบจ.ลำพูน
13 ม.ค.50	19.00 น.	งานวัด เด็กหมู่บ้านสันป่าสัก	สนามโรงเรียนวัดสันป่าสัก ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	ผู้ปกครอง
17 ม.ค.50	10.00 น.	งานแถลงข่าว ส่วนราชการ จ.ลำพูน	ศาลาประชาคมจังหวัด ลำพูน	ส่วนราชการ
18 ก.พ.50	09.00 น.	เวทีแสดงความคิดเห็นต่อร่าง รธน.	พิพิธภัณฑสถานหริภุญ ชัย จ.ลำพูน	องค์กรชุมชน
21 ก.พ.50	10.00 น.	เวทีแสดงความคิดเห็นต่อร่าง รธน.	ห้องประชุม สสร.	สสร.
23 ก.พ.50	09.00 น.	เวทีโดยหาฮีตฮอยฮากเหง้าจาวของ หละปุ่น	วัดประดู่ป่า อ.เมือง จ. ลำพูน	เครือข่ายจาวของ
28 ก.พ.50	10.00 น.	เวทีแสดงความคิดเห็นต่อร่าง รธน.	หอประชุม รร.ทุ่งหัวช้าง วิทยาคม	สสร.
7 มี.ค.50	10.00 น.	เวทีแสดงความคิดเห็นต่อร่าง รธน.	หอประชุม อ.ป่าซาง	สสร.
8 มี.ค.50	09.00 น.	เวทีสัมมนาเรื่อง ลำไย	หอประชุม อบจ. ลำพูน	
9 มี.ค.50	10.00 น.	พิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศูนย์ ประสานงาน กิ่ง อ. เวียงหนองล่อง	กิ่ง อ.เวียงหนองล่อง	ราชการ
10 มี.ค.50	10.00 น.	เวทีแสดงความคิดเห็นต่อร่าง รธน.	หอประชุม อ.แม่ทา จ.	สสร.

วันที่	เริ่มเวลา	รายการ	สถานที่	โดย กลุ่ม/องค์กร
			ลำพูน	
11 มี.ค.50	09.00 น.	กิจกรรม อบต.ป่าสักพบประชาชน	อาคารอเนกประ - สงค์ ม. 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ. ลำพูน	ราชการท้องถิ่น
19 มี.ค.50	13.00 น.	งานแถลงข่าวส่วนราชการ จ.ลำพูน	ศาลาประชาคม จ.ลำพูน	ราชการ
25 มี.ค.50	10.00 น.	เวทีเรื่องหละปูนในอดีต		สถาบันวิจัย หรือ กุญชัย
26 มี.ค.50	17.00 น.	พิธีเจริญพระพุทธมนต์ เจริญพระ เกียรติในหลวง	ถ่ายทอดขยายผล จาก คลื่นของกรม ประชาสัมพันธ์	ราชการ
4 เม.ย.50	09.00 น.	เวทีแสดงความคิดเห็นต่อร่าง รธน.	เทศบาลวังคีน อ.ลี้	สสร.
5 เม.ย.50	09.00 น.	งานเกษตรเพื่อชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง	ห้องประชุม อบจ.ลำพูน	หน่วยงานเกษตร
10 เม.ย.50	20.00 น.	เวทีประชาชน	อาคารอเนกประ - สงค์ หมู่ 6 ต.สันป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	วิฑูษุมนชน คน เมืองหละปูน
12 พ.ค.50	09.00 น.	เวทีการมีส่วนร่วมของประชาชน	ห้องประชุมพิพิธภัณฑ สถาน จ.ลำพูน	องค์กรชุมชน
15 พ.ค.50	09.00 น.	เวทีแสดงความคิดเห็นต่อร่าง รธน.	อบต.บ้านกลาง	สสร.
30 พ.ค.50	13.00 น.	ถ่ายทอดเสียงคำวินิจฉัย การยุบพรรค การเมือง	กรมประชาสัมพันธ์	ภาครัฐ
18 ก.ค.50	10.00 น.	เวทีแสดงความคิดเห็นต่อร่าง รธน.	ห้องประชุมพิพิธภัณฑ สถาน จ.ลำพูน	สสร.
26 ก.ค.50	10.00 น.	สัมมนาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ห้องประชุม อบจ. ลำพูน	อบจ.ลำพูน
28 ก.ค.50	09.00 น.	เวทีคุณธรรมความดี	พิพิธภัณฑชุมชน คุ่มดั้น แก้ว	สถาบันวิจัยหรือ กุญชัย
12 ส.ค.50	09.00 น.	พิธีถวายพระพร 12 สิงหาคมหาราชนี	ลานพิธี ต.ป่าสัก	ท้องที่ และ ท้องถิ่น
18 ส.ค.50	10.00 น.	เวทีเสวนา ลำไย ต.อุโมงค์	ต.มะเขือแจ้ และ ต. หนองช้างค้ำ	เทศบาล ต.อุโมงค์
24 ส.ค.50	09.00 น.	งานสลากปลัด-สลากข้อม	วัดพระธาตุหริภุญชัย	อบจ.ลำพูน
2 ก.ย.50	13.00 น.	เวทีสภากาแฟชุมชน เรื่องการเมือง สมานฉันท์	อาคารอเนกประ - สงค์ หมู่ 6 ต.ป่าสัก ลำพูน	วิฑูษุมนชน คน เมืองหละปูน
11 ก.ย.50	09.00 น.	เสวนาพลังงานทดแทน	สำนักปฏิบัติธรรม (วัด คอยน้อย) ต.ศรีบัวบาน	พลังงาน จ.ลำพูน

วันที่	เริ่มเวลา	รายการ	สถานที่	โดย กลุ่ม/องค์กร
15 ก.ย.50	09.00 น.	เวทีส่วนถิ่นฐานคูด โอบกอดแม่น้ำ ทา	อาคารอเนกประ-สงค์ บ้านท้องฝาย ต.ทาทุ่ง หลวง อ.แม่ทา	สถาบันวิจัยหริภุญ ชัย
16 ก.ย.50	09.00 น.	เวทีเสวนาการเมืองสมานฉันท์	ศาลาบำเพ็ญบุญวัดสัน ป่าสัก ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	กกต.จังหวัดลำพูน
14 ต.ค.50	10.00 น..	เสวนา 14 ตุลารำลึก	อาคารอเนกประ-สงค์ ม. 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	วิเทศชุมชน คน เมืองหละปูน
27 ต.ค.50	13.00 น.	เวทีเสวนาสภาคนาแฟชุมชน เรื่อง ข้าว ในนา ปลาในหนอง	อาคารอเนกประ-สงค์ ม. 6 ต.ป่าสัก	วิเทศชุมชน คน เมืองหละปูน
5 ธ.ค. 50	09.00 น.	งานเฉลิมพระชนม์พรรษาหมางค 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว	สนามหลวง	กรม ประชาสัมพันธ์ และกปจ.
13 พ.ค. 51	10.00 น.	เวทีสิ่งแวดล้อม	วัดปากทอง ต.บ้านธิ อ. บ้านธิ	เทศบาลและรพ. บ้านธิ
17 พ.ค. 51	09.00 น.	สัมมนา เครือข่ายแจ้งเหตุธรณีพิบัติภัย	ศาลากลาง จ.ลำพูน	เครือข่าย ธรณีวิทยา จ. ลำพูน
2 มิ.ย. 51	07.00 น.	การเทศน์มหาชาติ 13 กัณฑ์	วัดศรีสองเมือง จ.ลำพูน	คณะสงฆ์
16 ก.ค. 51	13.30 น.	พิธีปฏิบัติตนคนบวชใจเล็กเหล่า เข้าพรรษา	วัดพระธาตุหริภุญชัย จ. ลำพูน	
12 ส.ค. 51	10.00 น.	1,300 ปี มหาวนาราม	วัดมหาวันเมืองหละปูน	คณะสงฆ์วัดมหา วัน จ.ลำพูน
13 ก.ย. 51	10.00 น.	เวทีเสวนา สกว.หริภุญชัยลำพูน	ห้องประชุมเทศบาล ต. แม่ตืน อ.ลี้	นพพร, ธงชัย
25 ก.ย. 51	09.45 น.	งานสาธิตโครงการส่งเสริมการ ประกอบอาชีพตามเศรษฐกิจพอเพียง	หมู่บ้านหนองไช	กลุ่มเกษตร จ. ลำพูน
3 ต.ค. 51	13.00 น.	เวทีสิ่งแวดล้อม	ห้องประชุมโรงเรียนป่า ซางน้อย	นร.โรงเรียนบ้าน ก้อง นร.โรงเรียนป่า ซางน้อย
16 ต.ค. 51	10.00 น.	งานรวมพลคนรักลำพูน	ห้องประชุม อบจ.	สวัสดิการสังคม อ.ธงชัย ช่อ ประดิษฐ์ อ.กนก มณีวงศ์

วันที่	เริ่มเวลา	รายการ	สถานที่	โดย กลุ่ม/องค์กร
				อดุลย์ กันทะคำ ประเสริฐ กิตติศักดิ์
20 ต.ค. 51	09.30 น.	เวทีหมือ่งฝายมหาโชค	วัดป่าขาม ต.เวียงยอง อ. เมือง จ.ลำพูน	อุทิศ พิงคะสัน สรเดช พยัคศักดิ์ นักศึกษา มข. กลุ่มชวานา
7 พ.ย. 51	10.00 น.	เวทีเสวนา “หอมแสงแป้งหละปูนเมือง บุญหลวงล้านนาสู่มรดกโลก”	หอประชุม อบจ.	ผู้ว่าฯ จ.ลำพูน
12 พ.ย. 51	07.00 น.	ถ่ายทอดเสียงพิธีกรรมศาสนา	วัดสันป่าสัก ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	คณะศรัทธา วัดสันป่าสัก
15 พ.ย. 51	07.00 น.	ถ่ายทอดเสียงราชพิธีพระราชทาน เพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ	วิทยุรัฐสภา	วิทยุรัฐสภา
25 พ.ย. 51	08.45 น.	พิธีเปิดงานรณรงค์ “วันยุติความ รุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก”	หน้าวัดพระธาตุหริ-ภุญ ชัย	พัฒนาสังคม
7 ธ.ค. 51	05.00 น.	ถ่ายทอดเสียงโครงการตั้งธรรมมหา คตเฉลิมพระเกียรติ	วัดป่าดิ่งงาม ม.3 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	คณะสงฆ์ วัดป่าดิ่งงาม
11 ธ.ค. 51	10.00 น.	เวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ	อาคารสหประชาชาติ	
16 ก.พ. 52	10.30 น.	เกษตรอินทรีย์	โงงสารวิน	สถาบันวิจัย หริภุญชัย
4 มี.ค. 52	13.00 น.	ถ่ายทอดเสียงเรื่อง “พิจารณากฎหมาย คลื่นความถี่”		
31 มี.ค. 52	10.00 น.	ถ่ายทอดเสียงการประชุมเชิง ปฏิบัติการพัฒนาสังคม	ลำพูนวิลล่า	พัฒนาสังคม
7 – 9 เม.ย. 52	07.00 น.	ถ่ายทอดเสียงงาน “ขอชะงูษาักษา คุณแผ่นดิน”	ลานวัฒนธรรมโรงเรียน อรพินฯ	โรงเรียนอรพินฯ
12 เม.ย. 52	10.00 น.	ถ่ายทอดเสียงงาน “งานขนมปิ่นบ้าน อาหารปิ่นเมือง”	วัดหนองไช ต.ป่าสัก	อบต.ป่าสัก

ตาราง 5 การดำเนินงานกิจกรรมพิเศษ (การถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่)

2.6) ผังรายการ

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลในส่วนของผังรายการ จากการสอบถามและการค้นคว้าทางเอกสารต่างๆ รวมไปถึงสมุดบันทึกในวิทยุชุมชนฯ ซึ่งเนื้อหารายการในระยะแรกผู้จัดรายการเป็นผู้ออกแบบ คัดสรรเนื้อหาเองทั้งหมด แต่ช่วงหลังชาวบ้านหรืออาสาสมัครเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมกับวิทยุชุมชนฯ มีความสนใจในวิทยุชุมชนมากขึ้น จึงมีการเสนอเรื่อง/เนื้อหา/ความรู้ที่อยากจะรับรู้ ทำให้เนื้อหารายการมีความหลากหลายมากขึ้น และตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชนมากขึ้น ซึ่งผังรายการของวิทยุชุมชนฯ ที่ได้มีการดำเนินงานมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2548 เดือน กันยายน ถึง เดือน เมษายน 2552 มีรายการดังนี้

วิทยุชุมชนเทคโนเมืองละปูน FM. 90.25 MHz. ประจำเดือน กันยายน 2548 ถึง ธันวาคม 2548
(ยกเว้นมีรายการ พิเศษ ถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่)

	วันอาทิตย์	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันเสาร์
06.00 – 07.00 น.	คติธรรมยามเช้า จำรัสเช้า โรงเรียนก้าวหน้า						
07.00 – 08.00 น.							
08.00 – 09.00 น.	เยาวชนศึกษา						เยาวชนศึกษา
09.00 – 10.00 น.							
10.00 – 11.00 น.	เยาวชนศึกษา						เยาวชนศึกษา
11.00 – 12.00 น.							
12.00 – 13.00 น.							เยาวชนศึกษา
13.00 – 14.00 น.	เยาวชนศึกษา						
14.00 – 15.00 น.	เยาวชนล้ำหน้า						Smart FM.
15.00 – 16.00 น.							เยาวชนศึกษา
16.00 – 17.00 น.	คนรักสุขภาพ					อสม. ขอผู้ด้วย	
17.00 – 18.00 น.						ผู้จำผออยยิดอยบ่าเก่า	สืบสานวัฒนธรรม
18.00 – 19.00 น.						ผู้จำเวลาค่า	
19.00 – 20.00 น.	Smart FM.					จำรัสค่า	
						เพลงสบายอารมณ์	
20.00 – 21.00 น.	มรดกเพลงดัง		มรดกเพลงดัง		มรดกเพลงดัง		
21.00 – 22.00 น.	ล้ำน่านบันเทิง				เพื่อชีวิต		
22.00 – 23.00 น.						Smart FM.	

ตาราง 6 คังการออกอากาศประจำเดือนกันยายน 2548 ถึงธันวาคม 2548

ผังรายการออกอากาศ วิทยุชุมชนแคว้นเอื้องหลวง FM. 90.25 MHz. ประจำเดือน มกราคม 2549 ถึง มิถุนายน 2549
(ยกเว้นมีรายการ พิเศษ ถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่)

	วันอาทิตย์	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันเสาร์
06.00 - 07.00 น.							
07.00 - 08.00 น.							
08.00 - 09.00 น.							นายก อบ.ประชาชน
09.00 - 10.00 น.							
10.00 - 11.00 น.							
11.00 - 12.00 น.							
12.00 - 13.00 น.							
13.00 - 14.00 น.							
14.00 - 15.00 น.							
15.00 - 16.00 น.							
16.00 - 17.00 น.	คนอีกสุขภาพ						
17.00 - 18.00 น.	คนอีกสุขภาพ						
18.00 - 19.00 น.							
19.00 - 20.00 น.							
20.00 - 21.00 น.	มรดกเพลงดัง	เยาวชนคนลูกทุ่ง	มรดกเพลงดัง	เพื่อชีวิต	มรดกเพลงดัง		
21.00 - 22.00 น.							

ตาราง 7 ผังรายการการออกอากาศประจำเดือนมกราคม 2549 ถึงมิถุนายน 2549

ผังรายการออกอากาศ วิทยุชุมชนเคเบิ้ลเมื่อ ทดสอบ FM. 90.25 MHz. ประจำเดือน กรกฎาคม 2549 ถึง ธันวาคม 2549
(ยกเว้นมีรายการ พิเศษ ถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่)

	วันอาทิตย์	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันเสาร์
06.00 - 07.00 น.							
07.00 - 08.00 น.							
08.00 - 09.00 น.							
09.00 - 10.00 น.							
10.00 - 11.00 น.							
11.00 - 12.00 น.							
12.00 - 13.00 น.							
13.00 - 14.00 น.							
14.00 - 15.00 น.							
15.00 - 16.00 น.							
16.00 - 17.00 น.	เพลินเพลงสู่ทุ่ง	อสม.จออยู่ด้วย					
17.00 - 18.00 น.	เพลินเพลงอมตะ	ชีวิตและวิถีของเรา					สืบสานวัฒนธรรม
18.00 - 19.00 น.	เพลงสบายใจสี่คำ	เพลงสบายใจสี่คำ					
19.00 - 20.00 น.		ข่าวภาคค่ำ					
20.00 - 21.00 น.	มรดกเพลงดัง		มรดกเพลงดัง		มรดกเพลงดัง		
21.00 - 22.00 น.							

ตาราง 8 ผังรายการการออกอากาศประจำเดือนกรกฎาคม 2549 ถึง ธันวาคม 2549

ผังรายการออกอากาศ วิทยุชุมชนเถลิงเมืองละปูน FM. 90.25 MHz. ประจำเดือน มกราคม 2550 ถึง มิถุนายน 2550
(ยกเว้นรายการ พิเศษ ถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่)

	วันอาทิตย์	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันเสาร์
06.00 – 07.00 น.				คติธรรมยามเช้า			
07.00 – 08.00 น.				ข่าวภาคเช้า			
08.00 – 09.00 น.				เพื่อชีวิต		เพื่อชีวิต	
09.00 – 10.00 น.				ขอพี่น้องเมือง		บรรเลงพี่น้องเมือง	
10.00 – 11.00 น.				เพลงอมตะ		เพลงอมตะ	
11.00 – 12.00 น.							
12.00 – 13.00 น.							
13.00 – 14.00 น.							
14.00 – 15.00 น.							
15.00 – 16.00 น.							
16.00 – 17.00 น.	จริยธรรม			เพลงลูกทุ่งยามแสง			อสม.ขอผู้ช่วย
17.00 – 18.00 น.	ละอ่อนกับแม่เฒ่า	ชีวิตและสิทธิของเรา	ลูกทุ่งยามแสง	วิทยาสัยชีวิต	คุยข่าวยามแสง		สืบสานวัฒนธรรม
18.00 – 19.00 น.		เพลงสบายใจใกล้ค่า					เพื่อสุขภาพ
19.00 – 20.00 น.		ข่าวภาคค่ำ					
20.00 – 21.00 น.	มรดกเพลงดัง		มรดกเพลงดัง		มรดกเพลงดัง		
21.00 – 22.00 น.							

ตาราง 9 ผังรายการการออกอากาศประจำเดือนมกราคม 2550 ถึง มิถุนายน 2550

ผังรายการออกอากาศ วิทยุชุมชนเอื้อไทย FM. 90.25 MHz. ประจำเดือน มกราคม 2551 ถึง ธันวาคม 2551

(ยกเว้นรายการ พิเศษ ถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่)

	วันอาทิตย์	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันเสาร์
06.00 - 07.00 น.	คติธรรมยามเช้า, เพื่อสุขภาพชุมชน, เอ็นข่าว ป่าวประกาศ						
07.00 - 08.00 น.	ข่าวภาคเช้า						
08.00 - 09.00 น.							
09.00 - 10.00 น.	พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์						
10.00 - 11.00 น.	9 ชั่วโมงกับ 90.25				ภาคีสัมพันธ์		
11.00 - 12.00 น.							
12.00 - 13.00 น.	กลุ่มสตรีแม่บ้าน	การศึกษาเพื่อชุมชน					
13.00 - 14.00 น.	คำอ้อ กำปาเถา						
14.00 - 15.00 น.							
15.00 - 16.00 น.	9 ชั่วโมงกับ 90.25				อสม.ขอด้วย		
16.00 - 17.00 น.							
17.00 - 18.00 น.	กำกับดูแลกับแม่สูง				เพลงสบายใจใกล้ค่า		
18.00 - 19.00 น.							
19.00 - 20.00 น.	ข่าวภาคค่ำ						
20.00 - 21.00 น.	มรดกเพลงดัง	สหภาพแรงงานสัมพันธ์	มรดกเพลงดัง	สหภาพแรงงานสัมพันธ์	มรดกเพลงดัง	สหภาพแรงงานสัมพันธ์	
21.00 - 22.00 น.							

ตาราง 10 ผังรายการการออกอากาศประจำเดือนมกราคม 2551 ถึง ธันวาคม 2551

ผังรายการออกอากาศ วิทยุชุมชนเมืองหลวง FM. 90.25 MHz. ประจำเดือน มกราคม 2552 ถึง เมษายน 2552
(ยกเว้นมีรายการ พิเศษ ถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่)

	วันอาทิตย์	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันเสาร์
06.00 – 07.00 น.				คดีธรรมยามเช้า เอ็นจ่าวปาวประกาศ			
07.00 – 08.00 น.				จ้าวภาคเช้า จ้าวการเมือง			
08.00 – 09.00 น.				ละครเพลงชาติ - จ้าว การเมืองเรื่องต่งนู้			
09.00 – 10.00 น.	เยาวชนศึกษา	ผู้ว่าพบบประชาชน			พัฒนาสังคมฯ		กั๊กัดละฮ่อนกับแม่ฮึง
10.00 – 11.00 น.	เศรษฐกิจพอเพียง	ยุติธรรมจังหวัด					
11.00 – 12.00 น.	เยาวชนศึกษา				พื้นที่การศึกษา		
12.00 – 13.00 น.	ผลิตภัณฑ์ชุมชน				การศึกษาเพื่อชุมชน		
13.00 – 14.00 น.	คำอ่ำ คำบ่าเก่า						
14.00 – 15.00 น.							
15.00 – 16.00 น.							
16.00 – 17.00 น.							
17.00 – 18.00 น.	กั๊กัดละฮ่อนกับแม่ฮึง			เกาษตรชุมชน			สืบสานวัฒนธรรม
18.00 – 19.00 น.				เพลงสบายใจสี่คำ			ผอหลังพ้อง
19.00 – 20.00 น.					จ้าวภาคค่ำ		
20.00 – 21.00 น.	มรดกเพลงคัง		มรดกเพลงคัง		มรดกเพลงคัง		
21.00 – 22.00 น.							

ตาราง 11 ผังรายการออกอากาศประจำเดือนมกราคม 2552 ถึง กรกฎาคม 2552

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ผลต่อการดำเนินงานของวิद्यุชุมชน คนเมืองหละปุน

จากการรวบรวมข้อมูลจาก “การลงพื้นที่ทำความเข้าใจพื้นที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับวิद्यุชุมชนฯ”, การจัดเวที “ระดมปัญหา/ อุปสรรค ของวิद्यุชุมชนฯ และความต้องการของผู้เข้าร่วมเวทีฯต่อวิद्यุชุมชนฯ” และการลงพื้นที่ “สัมภาษณ์เชิงลึก คณะกรรมการและผู้จัดรายการ” ผู้วิจัยได้รวบรวมและได้แบ่งปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุนไว้ในแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านบุคลากร

ดังที่ทราบกันดีว่า บุคลากรหรือบุคคล เป็นหัวใจหลักขององค์กร ซึ่งผลงานหรือการดำเนินงานนั้นจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ประกอบด้วยหลายปัจจัยด้วยกัน และหนึ่งในปัจจัยดังกล่าวคือ บุคลากร ที่เป็นผู้กำหนดให้องค์กรนั้นดำเนินงานไปในทิศทางไหนหรือจะพัฒนาในรูปแบบใด เช่นเดียวกับวิद्यุชุมชน ที่ต้องมีบุคลากรในการดำเนินงานที่พร้อม งานจึงจะสำเร็จลุล่วงลงไปได้ หากแต่บุคลากรที่มีพร้อมแต่ขาดศักยภาพ งานที่ได้อาจจะไม่มีประสิทธิภาพได้เช่นกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในด้านของบุคลากรของวิद्यุชุมชนฯ พบว่า

บุคลากรในด้านผู้จัดรายการวิद्यุชุมชนฯ มีเพียงประธานวิद्यุชุมชนฯ และรองประธานฯ เท่านั้นที่เป็นผู้จัดรายการเป็นประจำ มีอาสาสมัครที่มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ต่าง ๆ มาให้ความร่วมมือกับการทำงานของวิद्यุชุมชน และได้มีการเปิดโอกาสให้กับผู้ที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมกับวิद्यุชุมชน โดยการจัดอบรมถ่ายทอดเทคนิค วิธีการจัดรายการให้กับผู้ที่สนใจ หรือนักจัดรายการสมัครเล่น เพื่อต้องการให้มีการสืบทอดความรู้ต่อกันไป แต่วิธีการดังกล่าวไม่เป็นที่สนใจของคนในชุมชนเท่าที่ควร

วิद्यุชุมชนฯ ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน/องค์กร ภายนอก อาทิเช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ในการสนับสนุนโครงการพัฒนาศักยภาพนักจัดรายการวิทยุให้กับวิद्यุชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการ ผู้จัดรายการ และผู้ที่สนใจ โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของวิद्यุชุมชน การจัดรายการ ทำให้เกิดการตื่นตัวเพิ่มขึ้นในวงการของวิद्यุชุมชน แต่เป็นเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น หากไม่มีการติดตามผลหรือมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ปัญหาดังกล่าวจึงกลับมา ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้คณะกรรมการ ผู้จัดรายการ และทีมวิจัย ต้องกลับมาทบทวนตัวเอง

เสียงสะท้อนจากเวทีการประชุมในเรื่องของการระดมปัญหา ข้อดีและข้อเสีย ของวิद्यุชุมชนทำให้ทราบถึงจุดอ่อน (Weakness) ของวิद्यุชุมชนตรงที่คณะกรรมการและผู้จัดรายการวิद्यุชุมชนยังขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร ขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดการ

พัฒนาศักยภาพของตนเอง ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับวิद्यุชุมชน ขาดการตระหนักถึงความสำคัญ ประโยชน์ที่พึงได้รับ มีคณะกรรมการวิद्यุชุมชนฯท่านหนึ่งได้กล่าวถึงท้ายในเวทีการประชุมไว้ว่า “บางคนมีจิตอาสา แต่อาสาอย่างไม่เต็มที่ ไม่ถึงที่สุด” ทำให้ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุมหลายคนได้เข้าใจถึงความหมายของคณะกรรมการท่านนั้นว่า ไม่เพียงแต่มีจิตอาสาอย่างเดียว หากแต่ต้องมีใจรัก มีความใส่ใจ ทุ่มเท เสียสละ และมีอดทนกับสิ่งๆนั้นด้วย เรียกกันภาษาชาวบ้านว่า จิตอาสา (แบบเต็มที่)

เวทีการประชุมดังกล่าวทำให้ทราบถึงปัญหาของวิद्यุชุมชนที่ไม่เพียงแต่บุคลากรของวิद्यุชุมชนขาดศักยภาพ ขาดจิตอาสา (แบบเต็มที่) ยังมีปัญหาในเรื่องของหน่วยงานภายนอกในส่วนองภาครัฐและเอกชนที่ยังไม่เห็นถึงความสำคัญและไม่เข้ามามีส่วนร่วมกับวิद्यุชุมชน ปัญหาการขาดความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และอีกปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ การขาดบุคลากรในการดำเนินงานทั้งคณะทำงาน และผู้จัดรายการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรเป็นส่วนหนึ่งและเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงานหรือกลไกขับเคลื่อนวิद्यุชุมชนให้เดินไปข้างหน้าได้

ดังนั้น จึงไม่ผิดที่จะกล่าวว่า บุคลากรนั้นเป็นหัวใจหลักขององค์กรดังที่กล่าวข้างต้น เพราะหากไม่มีบุคลากรหรือคนทำงาน องค์กรนั้นจะเป็นองค์กรขึ้นไม่ได้ บุคลากรจึงเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งละทิ้งไม่ได้สำหรับการดำเนินงานและบุคลากรต้องมาพร้อมกับศักยภาพความรู้ ความสามารถรวมถึงการที่มีจิตอาสา (แบบเต็มที่) อีกด้วย

3.2 ด้านทุน

ทุน หรือทุนทรัพย์ ทั้งที่เป็นเงิน และสิ่งของ ล้วนมีความสำคัญเช่นเดียวกับบุคลากร แต่ไม่ได้หมายความว่าบุคลากรหรือทุน มีความสำคัญมากกว่าหรือน้อยกว่ากัน เพราะหากมีบุคลากรที่พร้อมมีความสามารถ มีจิตอาสา แต่ขาดทุนทรัพย์ที่มีความจำเป็นในการดำเนินงาน จะทำให้การดำเนินงานนั้นเดินไปข้างหน้าไม่ได้ และหากมีทุนทรัพย์หรือเงินในการสนับสนุนในการดำเนินงาน แต่ขาดบุคลากรที่มีความสามารถงานนั้นก็สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพไม่ได้เช่นกัน กล่าวคือ ทั้ง 2 ด้าน ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน

จากข้อมูล รายรับ-รายจ่ายของวิद्यุชุมชน พิจารณาจากรายรับของวิद्यุชุมชนมาจากการให้ความอนุเคราะห์หรือมาจากการบริจาคทั้งสิ้น และมีรายจ่ายที่หมดไปกับค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่า น้ำ ค่าไฟ ค่าอินเทอร์เน็ต รวมถึง ค่าบำรุงรักษาสถานที่และอุปกรณ์ หากพิจารณาถึงรายรับ-รายจ่ายของวิद्यุชุมชนทำให้เห็นว่าวิद्यุชุมชนมีรายได้หรือรายรับที่ไม่แน่นอนเพราะขึ้นอยู่กับบริจาดของชุมชน แต่กลับมีรายจ่ายที่แน่นอนคือค่าสาธารณูปโภคดังกล่าวในแต่ละเดือน จากข้อมูลบาง

เดือนต้องประสบกับปัญหารายรับไม่พอกับรายจ่าย จึงต้องตกเป็นภาระแก่คณะทำงานที่ต้องช่วยกันในการสรรหารายได้เพื่อมาจุนเจือช่วยเหลือวิทยุชุมชนให้สามารถดำเนินงานต่อไปได้

วิทยุชุมชนคนเมืองสะพานแห่งนี้ เป็นวิทยุสาธารณะ ที่ไม่มีวัตถุประสงค์จัดตั้งขึ้นเพื่อการค้าหรือแสวงหาผลกำไรทางธุรกิจ แต่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่วนรวมหรือคนในชุมชน ดังนั้น วิทยุชุมชนแห่งนี้จึงไม่มีการรับโฆษณาสินค้าในเชิงธุรกิจเพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่หากเป็นการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สินค้าภายในชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันจัดทำแล้วขอรับการประชาสัมพันธ์จากวิทยุชุมชนเป็นบอกกล่าวถึงสถานที่ ขั้นตอนการผลิต ในลักษณะนี้สามารถขอใช้บริการจากวิทยุชุมชนได้เพราะเป็นลักษณะของการเอื้อประโยชน์เพื่อส่วนรวมและเพื่อชุมชน ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารายรับของวิทยุชุมชนไม่ได้มาจากการรับโฆษณา จึงมีเพียงแต่เงินจากกล่องรับบริจาคเท่านั้น ซึ่งทั้งนี้รายรับของวิทยุชุมชนจะเพียงพอหรือไม่ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนในชุมชนเช่นกัน

ปัญหารายรับไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายของวิทยุชุมชนเป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจและภาระให้กับคณะทำงาน จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คณะทำงานหรือบุคลากรได้ลดออกไป ในบางกรณีที่เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการจัดรายการมีการเสื่อมสภาพตามอายุการใช้งาน ต้องได้รับการซ่อมแซมบำรุงรักษา แต่การซ่อมแซมนั้นต้องมีค่าใช้จ่าย แต่หากวิทยุชุมชนตกอยู่ในสภาพไม่มีเงินทุนสำรองหรือไม่มีรายรับในช่วงนั้น วิทยุชุมชนจึงต้องมีความจำเป็นในการงดส่งสัญญาณกระจายเสียงชั่วคราว จนกว่าจะมีการซ่อมแซมเครื่องมือ อุปกรณ์นั้นให้กลับมาใช้งานได้ตามปกติ

อีกหนึ่งประการที่ทำให้พิจารณาว่าทุนหรือเงินเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชน คณะทำงานไม่มีรายได้จากการดำเนินงาน อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการเดินทางหรือค่ารถโดยสาร/ค่าน้ำมันในการมาปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง ส่งผลให้คณะทำงานบางรายสู้กับค่าใช้จ่ายไม่ไหวจึงต้องลดภาระงานหรือมาปฏิบัติงานน้อยลง ซึ่งหากมองถึงเรื่องความเสียสละ จิตอาสา คณะทำงานมีจิตอาสาอยู่แล้ว แต่บางรายที่มีต้องมีการเหน็ดเหนื่อยในการเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือต้องทำงานหาเงินมาจุนเจือครอบครัว จึงทำให้การปฏิบัติงานต่อวิทยุชุมชนได้ลดลงหรือได้ไม่ดีเท่าควร หากพิจารณาถึงผู้ที่มาร่วมเป็นคณะทำงานส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ และมีฐานะทางครอบครัวที่ค่อนข้างดีหรือพร้อม ไม่ได้ทำงานหาเลี้ยงครอบครัวบวกกับมีลูกหลานดูแลจึงมีเวลาดำเนินงานให้กับวิทยุชุมชนได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น หลากปัญหา หลายเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่าทุนหรือเงิน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชน

3.3 ด้านการดำเนินงาน

การดำเนินงานหรืองานเป็นส่วนที่สำคัญในการพัฒนาหน่วยงานหรือองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยพื้นฐานในการบริหารจัดการของหน่วยงานหรือองค์กรส่วนใหญ่จะประกอบด้วยในส่วนของ คน เงิน และงาน ซึ่งทั้ง 3 ส่วนนี้ต้องมีความสัมพันธ์กัน หากมีคนหรือบุคลากรที่พร้อม มีทุนหรือการเงินที่คล่องตัว แต่ไม่มีงานหรือแผนการดำเนินงาน ภาระงาน องค์กรนั้นจะเป็นองค์กรขึ้นไม่ได้ ทุกองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมานั้น ย่อมมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของแต่ละองค์กรว่าจัดตั้งขึ้นมาเพื่ออะไร มีภาระหน้าที่อะไร ฯลฯ ซึ่งแผนการดำเนินงานถือเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดให้บุคลากรในองค์กรนั้นปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

จากการศึกษาพบว่า หนึ่งปัญหาของวิद्यุชุมชนคือ การขาดการวางแผนการดำเนินงาน ถึงแม้ว่าวิद्यุชุมชนจะมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในลักษณะของการมีโครงสร้างคณะกรรมการ แต่ทว่าวิद्यุชุมชนยังขาดแผนงานที่จะกำหนดทิศทางในการดำเนินงานหรือขาดเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น แผนการดำเนินงาน/ยุทธศาสตร์ ในระยะ 1 ปี, 3 ปี หรือ 5 ปี เป็นต้น เพราะแผนดังกล่าวจะสามารถเป็นแนวทางในการดำเนินงานของคณะกรรมการให้ปฏิบัติงานได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด

และจากการให้ข้อมูลของคณะกรรมการท่านหนึ่ง ได้กล่าวไว้ว่า “ทราบว่าคุณเองมีหน้าที่อะไร อยู่ตำแหน่งไหนของคณะกรรมการ แต่ว่าไม่รู้ว่าคุณเองจะต้องทำอะไร มีหลายภาระ/หน้างาน ต้องเริ่มทำตรงไหนก่อน-หลัง และทำเพื่ออะไร” จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการท่านนี้ ทราบในตำแหน่งงานของตนเองว่าทำหน้าที่อะไร แต่จะทำให้งานสามารถเดินหน้าได้นั้นต้องมีแผนการดำเนินงานหรือเป้าหมายให้กับคณะกรรมการท่านนี้ในกรอบระยะเวลาที่ต้องกำหนดไว้ จึงจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้กับคณะกรรมการท่านนี้ได้

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่างานหรือแผนการดำเนินงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิद्यุชุมชน เพราะการที่การดำเนินงานจะช้าหรือเร็ว ตรงเป้าหมายที่วางไว้ย่อมมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับแผนการดำเนินงานของวิद्यุชุมชน ซึ่งแผนดังกล่าวต้องมาจากคณะกรรมการ ผู้จัดการรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนการดำเนินงานให้กับวิद्यุชุมชน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิद्यุชุมชนและมองถึงความเป็นไปได้ของการดำเนินงานภายใต้กรอบระยะเวลาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของคณะกรรมการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ฟัง

ตอนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรคของการดำเนินงานของวิद्यุชุมชน คนเมืองหละปุ่น

จากการรวบรวมข้อมูลในส่วนของปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการดำเนินงานของวิद्यุชุมชนฯ ในกิจกรรมต่างๆ ทั้ง กิจกรรม“ลงพื้นที่ทำความรู้จักพื้นที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับวิद्यุชุมชนฯ”, กิจกรรม การจัดเวที “ระดมปัญหา และอุปสรรค ของวิद्यุชุมชนฯ และความต้องการของผู้เข้าร่วมเวทีต่อวิद्यุชุมชนฯ” และ กิจกรรม การลงพื้นที่ “สัมภาษณ์เชิงลึกคณะกรรมการและผู้จัดรายการ” ผู้วิจัยได้แบ่งปัญหาออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงาน
2. ปัญหาด้านทรัพยากร
3. ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ และการดำเนินงาน

ปัญหาด้านการบริหารจัดการและการดำเนินงานของวิद्यุชุมชนฯ จำแนกได้ 2 ส่วน คือ

1.1. การแบ่งบทบาทหน้าที่ วิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นมีการตั้งคณะกรรมการทำงานจำนวน 9 คนแต่ในทางปฏิบัตินั้นไม่ได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการที่ชัดเจนพอ ดังนั้นงานของวิद्यุชุมชนฯจึงมีการงานหนักอยู่ที่คณะกรรมการบางคนเท่านั้นส่งผลให้คณะกรรมการคนอื่นๆที่ไม่ได้รับมอบหมายงานที่ชัดเจนจึงไม่เข้าร่วมปฏิบัติงานอย่างจริงจัง จากการสังเกตการบริหารจัดการ การดำเนินงานของวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นของนักวิจัย พบว่า ผู้ที่มีทำการบริหารฯและดำเนินงานแทบจะทุกด้านมีเพียงผู้เดียว คือประธานคณะกรรมการวิद्यุชุมชนฯ ซึ่งคณะกรรมการท่านอื่นๆ คิดว่าประธานคณะกรรมการวิद्यุชุมชนฯ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิद्यุชุมชนฯ ได้ดีกว่าตน จึงได้ไว้ใจในการดำเนินงาน มอบอำนาจการตัดสินใจให้แก่ประธานคณะกรรมการวิद्यุชุมชนฯเป็นผู้บริหารจัดการดูแล หากแต่ประธานคณะกรรมการสามารถขอความช่วยเหลือจากตนได้ ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าวิद्यุชุมชนขาดการแบ่งบทบาทหน้าที่การดำเนินงานของคณะกรรมการที่ชัดเจน และคณะกรรมการวิद्यุชุมชนฯยังขาดความรู้เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองพึงกระทำ

1.2 เป้าหมายการทำงาน วิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นยังขาดการวางแผนการดำเนินงาน ขาดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ชัดเจน แต่พบว่าคณะกรรมการมีการพูดคุยถึงแผนการดำเนินงาน รวมไปถึงการระบุไว้ตามเอกสารรายงาน หรือแผ่นพับ ต่างๆ แต่ยังไม่ได้มีการระบุไว้ชัดเจนเท่าที่ควรและไม่ได้กระทำตามแผนงานที่วางไว้ และในการในการปฏิบัติงานนั้นยังขาดการทบทวนงานให้เห็นความเคลื่อนไหว ความสามารถตอบเป้าหมายที่วางไว้ ปัญหาอุปสรรค

บทเรียนในการทำงาน กล่าวคือยังขาดการเอาผลการประชุมมาปฏิบัติและสรุปผลการว่าได้ผลหรือไม่อย่างไร ดังนั้นวิทยุชุมชนควรจะมีการวางแผนการดำเนินงานด้านต่างๆอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง

2. ปัญหาด้านทรัพยากร (Resources)

ปัญหาด้านทรัพยากรต่าง ประกอบด้วยทรัพยากรด้านบุคคล ทรัพยากรด้านงบประมาณ และทรัพยากรด้านการเทคนิค โดยรายละเอียด ดังนี้

2.1 ทรัพยากรด้านบุคคล พบสภาพปัญหาทางด้านทรัพยากรบุคคล 4 ประเภท คือ

1) ขาดความรู้ ความชำนาญในการใช้เครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดรายการ ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนฯ ไม่มีความรู้เรื่องเทคนิควิธีการในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ เช่น การใช้ คอมพิวเตอร์ เปิด ปิด เพลง การควบคุมเสียง เป็นต้น ซึ่งผู้จัดรายการต้องขอความช่วยเหลือจากผู้ที่สามารถใช้เครื่องมืออุปกรณ์เหล่านี้ได้ ซึ่งถ้าคนเหล่านั้นไม่อยู่หรือไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน การจัดรายการในครั้งนั้นต้อง ยกเลิกไป ไม่เพียงแต่ผู้จัดรายการบางท่านที่ขาดความรู้ ความชำนาญในการใช้เครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆในการจัดรายการ คณะกรรมการวิทยุชุมชนฯบางท่านยังไม่เข้าใจถึงวิธีการใช้งาน และอันเนื่องจากการพัฒนาด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์ต่างๆที่ได้รับการสนับสนุนมาให้กับวิทยุชุมชนเป็นอุปกรณ์ที่ใหม่และยังไม่เคยใช้งาน ทำให้ต้องทำความเข้าใจ ทดลองใช้อุปกรณ์นั้นหรืออาศัยผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีประสบการณ์เข้ามาสอนเพื่อทำความเข้าใจการใช้งาน จนกว่าจะเกิดความชำนาญ

2) ขาดความมั่นใจในการจัดรายการ ผู้จัดรายการไม่มั่นใจในศักยภาพของตนเอง ว่ามีความสามารถเพียงพอในการจัดรายการได้ รวมถึงคณะกรรมการวิทยุชุมชนฯไม่มั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง จึงมีการมอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติงานแทนตน

3) ขาดการเตรียมตัวก่อนการจัดรายการ ผู้จัดรายการไม่มีการวางแผนเนื้อหาที่ใช้ นำเสนอในแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาที่ได้รับการจัดสรรมาทำให้ผู้จัดรายการใช้เวลาสั้นเกินไป หรือเกินเวลาที่ได้รับการจัดสรรบ้าง ในบางกรณีที่ผู้จัดรายการมีการเตรียมประเด็นหรือหาข้อมูลมาจัดรายการ จากหนังสือพิมพ์ หนังสือ เอกสารต่างๆ เพื่อใช้ในการจัดรายการ แต่ไม่ได้มีการสรุปประเด็นเนื้อหา ทำให้การรักษาเวลาในการจัดรายการไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ อาจจะมีการพูดยังไม่จบหรือไม่ครบประเด็นที่เตรียมไว้ แต่หมดช่วงเวลาในการจัดรายการ เป็นต้น

4) ขาดเจ้าหน้าที่ประจำสถานี ทำหน้าที่ด้านการบริหารจัดการสถานี เช่น การติดต่อประสานงาน รับโทรศัพท์ รับคนที่มาติดต่อประสานงานสอบถามรายละเอียดที่สถานีเพื่อประโยชน์ของวิทยุชุมชนฯ การรับส่งสัญญาณมายังวิทยุชุมชนฯ เป็นต้น จากการให้คำสัมภาษณ์

ของนายประเสริฐ กิตติศักดิ์ ประธานคณะกรรมการวิทยุชุมชนฯ กล่าวไว้ว่า ในกรณีที่ตนไม่ได้อยู่ในพื้นที่จะขาดเจ้าหน้าที่ประจำสถานีวิทยุชุมชนฯ ในกรณีที่มีการส่งสัญญาณจากห้องข่าวต่างๆ มายังสถานีวิทยุชุมชนฯ ไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำคอยรับโทรศัพท์ที่มีส่งสัญญาณมา อีกทั้งในกรณีที่ผู้มาติดต่อสอบถามวิทยุชุมชนฯ ไม่ทราบว่าจะไปติดต่อกับใคร หรือขอข้อมูลต่างๆ ได้จากใคร เพราะไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำสถานีอยู่

2.2 ด้านทรัพยากรทุน พบสภาพปัญหาทางด้านทรัพยากรทุน ประเภท 2 คือ

1) ทุนเงิน งบประมาณในการจัดการของวิทยุชุมชนฯ ที่ไม่ได้หวังผลทางด้านธุรกิจ มีรายได้จากการบริจาคที่ไม่ใช่รายได้ที่แน่นอน แต่มีค่าใช้จ่ายประจำที่แน่นอน เช่น ค่าสาธารณูปโภคในสถานี ค่าซ่อมแซมเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ดังนั้นบางเดือนสถานีมีปัญหารายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายประจำที่มีจึงตกเป็นภาระกับคณะกรรมการที่เป็นอาสาสมัครทำงานที่ไม่มีผลตอบแทนจากการดำเนินงาน ซึ่งเป็นปัญหาที่เสี่ยงต่อการดำเนินงานต่อหรือหยุดดำเนินงานของวิทยุชุมชนฯ ในอนาคต

2) ทุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เนื่องจากวิทยุชุมชนฯ ได้มีการดำเนินการออกอากาศมาประมาณ 6 ปี วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ต่างๆ เกิดการเสื่อมสภาพตามอายุการทำงานของเครื่อง เช่น เครื่องส่งสัญญาณที่เสียบ่อยครั้ง เครื่องส่งสัญญาณความถี่ไม่เพียงพอจึงถูกคลื่นวิทยุอื่นทับซ้อนได้ คอมพิวเตอร์ ที่ใช้ในการจัดรายการมี Virus ที่มาจาก Internet CD-ROM และ Flash Drive ของผู้จัดรายการ ทำให้เสียไม่สามารถใช้งานได้

ซึ่งปัญหาด้านงบประมาณส่งผลต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการและผู้จัดรายการ ส่งผลทำให้ลดการมีส่วนร่วมของประชาชนลงได้เช่นกัน กล่าวคือ การเดินทางมาดำเนินงานวิทยุชุมชนฯ ต้องมีค่าใช้จ่ายในการค่าเดินทางไปสถานีในการจัดรายการ ซึ่งหมายถึงว่าผู้ที่มาร่วมกับวิทยุชุมชนฯ นั้น จำต้องออกค่าใช้จ่ายเอง เพราะวิทยุชุมชนฯ ไม่มีค่าตอบแทนให้กับผู้จัดรายการหรือผู้เข้ามามีส่วนร่วม

3. ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของคน กลุ่ม องค์กร ในตำบล วิทยุชุมชนฯ มีความต้องการการสนับสนุนจากหลายกลุ่มแตกต่างกัน คือ

3.1 คนในชุมชน วิทยุชุมชนฯ ต้องการสร้างการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชนเรื่องการสนับสนุนทุนดำเนินการ การให้ข้อมูลข่าวสารในด้านต่างๆ การขยายความรู้ทางการเกษตรกับชุมชน การบำรุงรักษาวิทยุชุมชน แต่ปัจจุบันนี้วิทยุชุมชนฯ ได้รับการมีส่วนร่วมทั้งหมดนี้เพียงแค่คนกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น ยังไม่สามารถขยายผลออกกับคนกลุ่มอื่นๆ ได้เท่าที่ควร

3.2 กลุ่มองค์กรในชุมชน วิทยุชุมชนฯ ต้องการสร้างการมีส่วนร่วมจากกลุ่ม/องค์กรในชุมชนเรื่องการสนับสนุนทุนหลักในการดำเนินงานเช่น องค์กรส่วนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา เช่น วัด แต่ปัจจุบันนี้วิทยุชุมชนฯ ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในพื้นที่เหล่านี้ได้ จึงทำให้คณะกรรมการต้องกลับมาคิดทบทวนวิธีการทำงานของตนเองเพื่อนำเสนอกับกลุ่มองค์กรเหล่านี้ให้เห็นความสำคัญของวิทยุชุมชนฯ ในฐานะขององค์กรหนึ่งที่ทำหน้าที่พัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วย

การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีต่อวิทยุชุมชนฯ ยังจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มคนในชุมชนที่มีใจรักในวิทยุชุมชนฯ เป็นส่วนใหญ่ คนในชุมชนยังเข้ามามีส่วนร่วมกับวิทยุชุมชนฯ ไม่เท่าที่ควร ซึ่งบนพื้นฐานของวิทยุชุมชนฯ ต้องมาจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก วิทยุชุมชนฯ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายๆ ฝ่าย ทั้งกลุ่มองค์กร/หน่วยงานต่างๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมกับวิทยุชุมชนฯ ไม่จำเป็นต้องมามีส่วนร่วมในการบริหารงาน แต่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงาน การจัดรายการ การดูแลรักษาวิทยุชุมชนฯ ร่วมกัน ซึ่งปัจจัยในด้านของปัญหาของวิทยุชุมชนฯ ที่ขาดบุคลากรเข้ามาดำเนินงาน จึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงการขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในตำบลป่าสักคือ ความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของวิทยุชุมชน การเปิดโอกาสให้กับคนในตำบลได้เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งช่วยกันคิด ช่วยการวางแผน ทั้งด้านการดำเนินงาน การรูปแบบรายการต่างๆ รวมถึง การมีส่วนร่วมในแง่การรับฟัง เพื่อให้การปฏิบัติงานของวิทยุชุมชนฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและเป็นประโยชน์กับชุมชน

ตอนที่ 5 แนวทางและการทดลอง แนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน

ทีมวิจัยวิทยุชุมชนฯ ได้ร่วมกันค้นหาแนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนฯ ขึ้น และได้ทดลองแนวทางที่ร่วมกัน ซึ่งแนวทางที่ได้สามารถแบ่งเป็น 2 แนวทางใหญ่ด้วยกัน ได้แก่

5.1 แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมภายในชุมชน

วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นผู้ร่วมกันก่อตั้งขึ้น ดังนั้นการบริหารจัดการหรือการดำเนินงาน จึงต้องเป็นคนในชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ รวมไปถึงร่วมกันรับผลประโยชน์ โดยแนวทางที่จะสร้างการมีส่วนร่วมภายในชุมชนนี้ สามารถแยกเป็นแนวทางหรือกิจกรรมการดำเนินงาน ออกเป็น 2 แนวทาง ได้แก่

1. แนวทางการสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชน

แนวทางนี้ ทีมวิจัยวิทยุชุมชนฯ ได้ร่วมกันค้นหาและดำเนินกิจกรรมที่จะสามารถทำให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในวิทยุชุมชนฯ ตระหนักเห็นถึงความสำคัญและการใช้ประโยชน์จาก

วิทยุชุมชนร่วมกัน โดยก่อนที่จะเดินหน้าไปสู่แนวทางอื่น วิทยุชุมชน ต้องเริ่มที่การสร้าง ความเชื่อมั่น ทำความเข้าใจร่วมกันของชุมชนเสียก่อนผ่านการประชาสัมพันธ์ หรือทำกิจกรรมกรรม ต่างๆ อาทิ เช่น 1) การจัดตั้งวิทยุชุมชนฯเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อใช้เป็นสิ่งหรือหลักฐาน ยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรเพิ่มความมั่นใจให้กับชุมชน 2) การจัดรายการนอกสถานที่หรือวิทยุ ชุมชนสัญจร เพื่อให้เข้าถึงคนในชุมชนมากขึ้น 3) การจัดทำจดหมายข่าววิทยุชุมชนฯ เพื่อเป็นการ ประชาสัมพันธ์วิทยุชุมชนฯและเป็นการแจ้งข่าวสาร การดำเนินงานต่างๆของวิทยุชุมชนฯ และ 4) การจัดงานครบรอบ 5 ปี วิทยุชุมชนฯ เพื่อเป็นการประกาศเจตนารมณ์ให้คนในชุมชนเห็นถึงการใช้ ประโยชน์ของวิทยุชุมชน เป็นต้น

จากกิจกรรมดังกล่าวที่ทีมวิจัยได้ร่วมกันทำมา และร่วมกันสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผ่านการสะท้อนความคิดเห็นในเวทีการสรุปผลการดำเนินงานและการสัมภาษณ์ ทำให้ทราบ ถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชน มุมมองความคิดของคนในชุมชนที่เริ่มเปลี่ยนไปใน ทิศทางที่ดีต่อวิทยุชุมชนขึ้น ชุมชนมีการตื่นตัวให้ความสนใจมากขึ้น ภาพลักษณ์ของวิทยุชุมชนฯดี ขึ้น คนชุมชนตระหนักเห็นความสำคัญของวิทยุชุมชนฯมากขึ้น และรู้ว่าวิทยุชุมชนฯเป็นของ ส่วนรวม ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

จากการให้คำสัมภาษณ์ของนายสุทัศน์ เทพศักดิ์ ทีมวิจัยวิทยุชุมชนฯ ในวันที่ 4 กันยายน 2552 ถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากที่ได้ทำการวิจัยและทดลองทำกิจกรรม ดังกล่าว นายสุทัศน์ ได้กล่าวว่า “ตั้งแต่ทีมวิจัยฯที่เราได้ช่วยกันทำมา ก็ได้สร้างความไว้วางใจ เชื่อใจให้กับในชุมชนและชุมชนรอบข้าง สังเกตจากชาวบ้านมีความสนใจและเข้ามาร่วมกับวิทยุ ชุมชนมากขึ้น”

“ตั้งแต่เรามีการทำวิจัย ชาวบ้านก็ได้มีความตระหนักว่าวิทยุชุมชนเป็นของทุกคน ชาวบ้านก็ได้เข้ามามีส่วนร่วม มาร่วมกันประชุม ร่วมกันคิด ร่วมกันหาทางออกให้แก่วิทยุชุมชน ถึง ณ วันนี้ วิทยุชุมชนก็มีความเข้มแข็งขึ้น มีกลุ่มองค์กรเครือข่ายถึง 29 กลุ่ม มาช่วยกันทำให้วิทยุ ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและอยู่ยั่งยืนต่อไป” (สัมภาษณ์ นางจินตนา ศรีดิบ ทีมวิจัยฯ วันที่ 8 ตุลาคม 2552)

“ถึงวันนี้ ที่เราทำวิจัยกันมา รู้สึกว่าชาวบ้านมองภาพของวิทยุชุมชนฯดีขึ้น สนใจวิทยุ ชุมชนฯมากขึ้น จะสังเกตแต่จุดเล็กๆชาวบ้านรอบๆข้างวิทยุแถวนี้ มองเห็นหรือเดินผ่านมา ก็ถาม ไถ่ว่าพวกเราทำอะไรกัน มีการประชุมอะไรจะเห็นการประชุมรวมตัวกันบ่อยครั้ง จะเห็นได้ว่าได้ ทำให้สร้างความเชื่อมั่น ความมั่นใจให้กับชาวบ้านขึ้น ว่าเฮ้ย มันเอาจริง! มันทำกันจริง ทำให้

ภาพลักษณ์ ภาพพจน์ของวิฑูชุมชนของเรานั้นดีขึ้น” (นายทวี ศรีวิชัย ทีมวิจัยฯ เวทีการสรุปผลการดำเนินงาน วันที่ 26 กันยายน 2552)

จากการให้คำสัมภาษณ์หรือการสะท้อนความคิดเห็นผ่านเวทีการสรุปผลการดำเนินงานของทีมวิจัย ทำให้สามารถตอบได้ว่า แนวทางการสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนสามารถใช้ได้จริงกับวิฑูชุมชนคนเมืองหละปูน

2. แนวทางการสร้างเครือข่ายวิฑูชุมชนฯ

แนวทางการสร้างเครือข่าย ผู้การพัฒนาความร่วมมือในชุมชนให้เกิดการมีส่วนร่วมกับวิฑูชุมชน แนวทางนี้ทีมวิจัยได้ร่วมกันดำเนินการหลากหลายวิธีเพื่อชักชวนกลุ่มต่างๆเข้ามาร่วมกับวิฑูชุมชน ทั้งในส่วนของการบริหารงาน ดำเนินงาน และจัดรายการ รวมไปถึงการให้ข้อมูลให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำต่างๆ จากการรับฟัง แนวทางนี้เป็นที่น่าพอใจให้กับทีมวิจัยเพราะจากเดิมที่วิฑูชุมชนยังไม่มีกลุ่มต่างๆหรือเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม แต่ปัจจุบันสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายให้กับวิฑูชุมชนได้ถึง 29 กลุ่มด้วยกัน ประกอบด้วย

1) ชมรมผู้สูงอายุตำบลป่าสัก	18) กลุ่มพัฒนาสตรีตำบลป่าสัก
2) กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านสันป่าสัก	19) กลุ่มเยาวชน ต.ป่าสัก
3) กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ต.ป่าสัก	20) กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง ต.ป่าสัก
4) กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน	21) กลุ่มทำนุบำรุงบ้านใหม่รุ่งเรือง
5) กลุ่ม 25 สภาผู้ฟัง	22) กลุ่มคิเจ้าอาวาส
6) ชมรมผู้ดูแลเด็กตำบลป่าสัก	23) สภาวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน
7) สำนักงานวัฒนธรรมอ.เมืองลำพูน	24) เครือข่ายป่าชุมชน ต.ป่าสัก
8) เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ต.ป่าสัก	25) เครือข่าย อสม. อ.เมืองลำพูน
9) เครือข่ายหน่วยอบรมประจำตำบลป่าสัก	26) เครือข่ายสายใยหญิง จ.ลำพูน
10) โรงเรียนอรพินพิทยา	27) องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก
11) มูลนิธิรักไทย	28) มูลนิธิเพื่อนหญิง สหภาพแรงงาน
12) ชมรม อปพร.ต.ป่าสัก	29) กองทุนพัฒนาอาชีพ บ้านสันหลวง
13) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ ต.ป่าสัก	
14) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1	
15) ศูนย์ประสานงานเพื่อพัฒนาสตรีเด็กและเยาวชนลำพูน	
16) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จ.ลำพูน	

17) มูลนิธิอภิวันทพลังงานและสิ่งแวดล้อมคายน้อย

5.2 แนวทางการบริหารจัดการวิทยุชุมชนในรูปแบบการพึ่งตนเอง (Self-supporting)

1. แนวทางการพัฒนาองค์กรวิทยุชุมชนให้มีประสิทธิภาพ

1.1 พัฒนาอาคารสถานที่วิทยุชุมชนคนเมืองสะพาน

จากปัญหาการขาดเจ้าหน้าที่ประจำสถานี ทำให้ภายในห้องจัดรายการ เครื่องมือ อุปกรณ์ เอกสาร หนังสือ สมุดบันทึกต่างๆ ไม่เป็นระเบียบเท่าที่ควร ทำให้บรรยากาศในห้องจัดรายการไม่น่าจัดหรือแขก ผู้ให้ความสนใจมาเยี่ยมชมก็ไม่น่ามอง ดังนั้นต้องมีการพัฒนาอาคารสถานที่เป็นสิ่งที่สำคัญ ควรมีการปรับปรุง จัดระเบียบห้องจัดรายการให้เป็นระเบียบเรียบร้อย น่าอยู่ จะสามารถช่วยให้ชาวบ้านหรือผู้จัดรายการอยากที่จะเข้าร่วมได้ แนวทางการพัฒนาดังกล่าวนี้ ทางคณะกรรมการวิทยุชุมชนฯและทีมงานอาสา ได้ร่วมกันจัดตกแต่งสถานที่ให้สะอาด เรียบร้อย น่าอยู่มากยิ่งขึ้น

1.2 พัฒนาด้านบุคลากร

การพัฒนาบุคลากร ทั้งคณะกรรมการ และผู้จัดรายการเป็นแนวทางที่จะสามารถช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน บทบาทหน้าที่ เชื่อมมั่นในศักยภาพของตนเองในการบริหารงาน อำนาจในการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดกับวิทยุชุมชน ผู้จัดรายการทั้งที่จัดรายการอยู่แล้วและทั้งที่กำลังจะเข้ามาจัดรายการ ควรได้รับการฝึกอบรม สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดหรือระเบียบต่างๆเกี่ยวกับการจัดรายการ การสร้างจุดเด่นตนเองและรายการ เทคนิคต่างๆเกี่ยวกับการจัดรายการ และการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการจัดรายการ จะทำให้การดำเนินงานหรือการจัดรายการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

1.3 พัฒนาด้านเครือข่ายและห้องข่าว

จากข้อมูลข้างต้น วิทยุชุมชนคนเมืองสะพานมีสมาชิกในเครือข่ายทั้งหมด 29 กลุ่มด้วยกัน ทั้งที่เป็นองค์กร หน่วยงานหรือกลุ่มต่างๆในชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีหากจะมีการเปิดรับสมาชิกเครือข่ายเพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งเป็นปึกแผ่นขึ้น อีกทั้ง วิทยุชุมชนคนเมืองสะพานยังมีห้องข่าวในเครือข่ายจำนวน 6 ห้องข่าวด้วยกัน เพื่อเป็นการกระจาย ขยายการใช้ประโยชน์

เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นหากวิทยุชุมชนมีการพัฒนาห้องข่าวในเครือข่ายให้เพิ่มขึ้น จะสามารถเชื่อมโยง และพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนได้มากขึ้น

1.4 พัฒนาด้านรูปแบบรายการหรือเนื้อหา

แนวทางนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบรายการหรือเนื้อหาในการจัดรายการให้มีความหลากหลายขึ้น มีรายการที่เป็นจุดเด่น ดึงดูดความสนใจแก่ผู้ฟังหรือชาวบ้าน ยกตัวอย่างเช่น รายการมรดกเพลงดัง ที่มีนายประเสริฐ กิตติศักดิ์ เป็นผู้จัดรายการหลัก ที่มีการหยิบยกเอาเรื่องราวในอดีตมาพูดถึงองค์ความรู้ต่างๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบกับการเปิดเพลงร่วมสมัย โดยกลุ่มเป้าหมายหลักคือ กลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นรายการที่มีการตอบรับเป็นอย่างดี สืบเนื่องจากที่มีการจัดงานจะมีการนัดพบ รวมกลุ่มแฟนเพลงหรือผู้ฟัง มาร่วมกันในงานดังกล่าว และการโทรเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ

ดังนั้นรายการต่างๆทั้งที่มีอยู่และกำลังจะเกิดขึ้น ควรมีการพัฒนาให้ตรงต่อความต้องการของชาวบ้านหรือผู้ฟัง คำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายและเวลาออกอากาศเป็นหลัก หากจุดเด่นของรายการหรือผู้จัด จะทำให้รายการเป็นที่น่าติดตามและรับฟังมากยิ่งขึ้น

2. แนวทางในการระดมทุนจากชาวบ้านหรือสมาชิกในเครือข่ายวิทยุชุมชนคนเมืองสะพาน

แนวคิดหรือแนวทางนี้เกิดขึ้นหลังจากการที่ทีมวิจัย ได้ไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อศึกษาองค์ความรู้ต่างๆจากวิทยุชุมชนฯที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการวิทยุชุมชนฯมาปรับใช้กับวิทยุชุมชนฯของตน ได้เห็นการบริหารจัดการของวิทยุชุมชนในรูปแบบของการจัดตั้งสหกรณ์ ออมทรัพย์ นำรายได้มาสนับสนุนการดำเนินงานของวิทยุชุมชน จึงเป็นที่มาของการจัดตั้ง “กลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิทยุชุมชนคนเมืองสะพาน” มีชาวบ้านที่ทีมวิจัยต้องการให้หารายได้เพื่อสนับสนุนวิทยุชุมชนในชุมชนของตน และเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานโครงการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน 2) เพื่อศึกษาหาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน 3) เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรคของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน 4) เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน และ 5) เพื่อทดลองแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนคนเมืองหละปูนและผู้จัดรายการ กลุ่มเป้าหมายรองในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มต่างๆในตำบลป่าสัก เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มปราชญ์ชน กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มพัฒนาสตรี กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มชมรม อสม กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม กลุ่มท่องเที่ยว และกลุ่มเด็กและเยาวชน เป็นต้น

งานวิจัยนี้ใช้เครื่องมือและวิธีการในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย การค้นคว้าจากเอกสาร การสัมภาษณ์ (Interview) / แบบสอบถาม การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การจัดเวทีเสวนา / เวทีการประชุม การจดบันทึก การบันทึกภาพ และบันทึกเสียงบุคคล เหตุการณ์ และกิจกรรมต่างๆ และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม การสัมภาษณ์ การจัดเวทีประชุม การปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาวิสาหกิจชุมชน ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ประกอบไปด้วย 18 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านสันคะยอม หมู่ที่ 2 บ้านหนองบัว หมู่ที่ 3 บ้านป่าดงงาม หมู่ที่ 4 บ้านหลุก หมู่ที่ 5 บ้านหนองปลาขอ หมู่ที่ 6 บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 7 บ้านน้ำพุ หมู่ที่ 8 บ้านห้วยม้าโค้ง หมู่ที่ 9 บ้านกอกเปา หมู่ที่ 10 บ้านหนองหลุม หมู่ที่ 11 บ้านหนองท่า หมู่ที่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ที่ 13 บ้านหนองชีว หมู่ที่ 14 บ้านหนองไซ หมู่ที่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลือง หมู่ที่ 16 บ้านทรายทอง หมู่ที่ 17 บ้านใหม่ร่องกล้วย หมู่ที่ 18 บ้านใหม่จตุจักร ตำบลป่าสักมีเนื้อที่ทั้งหมดจำนวน 112.05 ตารางกิโลเมตรหรือ 70,030 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น 12,583 คน แยกเป็นชาย 6,483 คน หญิง 6,100 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ปลูกข้าว ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ประมง เป็นต้น

ผลการศึกษาการบริหารจัดการวิฑูรชนชน๑ พบว่า วิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่นมีการบริหารจัดการ การดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านการเงิน และ 3) ด้านการดำเนินงาน และพบว่า ช่วงระยะเวลาการบริหารจัดการ การดำเนินงานของวิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่น แบ่งออกเป็น 2 ยุค ได้แก่ 1) ยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง คือ ช่วงปี พ.ศ.2546-2550 และ2) ยุคปัจจุบัน คือ ช่วงปี พ.ศ.2551-2552 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านบุคคล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) คณะกรรมการ ในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้งวิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่นมีคณะกรรมการที่เกิดจากมติที่ประชุมของคนในชุมชนเป็นผู้เสนอจัดตั้งและความสํักใจของผู้ได้รับเลือกให้เป็นคณะกรรมการ จำนวน 9 คน และในยุคปัจจุบัน วิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่นมีคณะกรรมการที่เกิดจากการทดลองจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจำนวน 40 คน ด้วยกัน (2) ผู้จัดรายการ ในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง วิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่น ไม่ได้มีการบันทึกรายชื่อผู้จัดรายการไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จึงไม่สามารถทราบจำนวนผู้จัดรายการที่แน่นอนได้ และในยุคปัจจุบัน วิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่นมีการบันทึกชื่อผู้จัดรายการไว้จำนวน 25 คน แต่ไม่ได้ระบุชื่อผู้จัดรายการกับรายการที่จัดไว้อย่างครบถ้วน และ (3) กลุ่ม/คนในชุมชนที่มีส่วนร่วม ในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง วิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่น ไม่ได้มีการระบุนายชื่อผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับวิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่นอย่างชัดเจนเท่าที่ควร และในยุคปัจจุบัน วิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่นมีการบันทึกชื่อผู้ที่เป็นคณะกรรมการ ผู้จัดรายการ รวมถึงผู้ที่สํักใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกของวิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่น โดยมีกลุ่ม/องค์กรต่างๆที่เป็นสมาชิกของวิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่น มีจำนวน 29 กลุ่ม ด้วยกัน

2) ด้านการเงิน ในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง วิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่น ไม่ได้มีการบันทึกการเงิน รายรับ-รายจ่ายของวิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่นไว้ชัดเจนจึงไม่สามารถทราบถึงที่มาของรายรับและรายจ่ายในยุคนี้ได้ และในยุคปัจจุบัน วิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่นได้เริ่มบันทึกรายรับ-รายจ่าย ตั้งแต่เดือน มกราคม 2552-ปัจจุบัน จากข้อมูลพบว่า รายรับ ของวิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่นทั้งหมด มาจากการบริจาคของคนในชุมชนผ่านทางผู้รับบริจาค และทางบัญชีธนาคาร ซึ่งรูปแบบการบริจาค้นั้นมีทั้ง 1) การบริจาคเป็นรายค่าใช้จ่าย หรือรับเป็นผู้สนับสนุนออกค่าใช้จ่ายในรายการนั้นให้ เช่น การบริจาคเงินสำหรับเป็นค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และ2) การบริจาคโดยรวม เป็นการบริจาคเงินตามจิตศรัทธาของผู้บริจาคไม่ได้ระบุถึงรายการจ่าย ขึ้นอยู่กับทางคณะกรรมการวิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่นบริหารจัดการ และ รายจ่าย ของวิฑูรชนชนคนเมืองหละปุ่น ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายประจำเช่น ค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าน้ำ ค่าไฟ นอกนั้นเป็นรายจ่ายอื่นๆขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ค่าซ่อมเครื่องส่งในกรณีที่เครื่องเสีย ชัดข้อง เป็นต้น

3) ด้านการดำเนินงาน วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนมีการดำเนินงาน ดังนี้ 1) การจัดตั้งห้องข่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายผู้จัดรายการ สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และเพื่อเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายของผู้จัดรายการ ซึ่งในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนยังไม่ได้มีการจัดตั้งห้องข่าว อันเนื่องจากทรัพยากร เครื่องมือต่างๆ ที่ทันสมัย เทคนิคต่างๆ ในการจัดตั้ง และผู้จัดรายการยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดรายการในห้องข่าว ในยุคปัจจุบัน วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนมีห้องข่าวในเครือข่าย จำนวน 6 ห้องข่าว ได้แก่ (1) ห้องข่าวตำบลอุโมงค์ (2) ห้องข่าวตำบลแม่แรง (3) ห้องข่าวศาลากลางจังหวัดลำพูน (4) ห้องข่าวโรงเรียนอรพินพิทยาส (5) ห้องข่าวตำบลปากบ่อง และ (6) ห้องข่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ทั้งนี้มาจากการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน กลุ่ม องค์กร หน่วยงานต่างๆ ในชุมชนที่ร่วมกันจัดตั้งห้องข่าวขึ้นในแต่ละพื้นที่ 2) การจัดตั้งวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนยังไม่ได้มีการจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ เนื่องจากไม่ทราบข่าวสารการเปิดให้มีการจดทะเบียน และคุณสมบัติรายละเอียด ผลงานของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนยังไม่ได้รวบรวมในเชิงเอกสาร ในยุคปัจจุบัน วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนได้จดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ และได้รับการรับรองจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ได้ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551 3) การถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่ ในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนได้มีการบันทึกข้อมูลการถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่ เริ่มตั้งแต่ วันที่ 4 กันยายน 2548 จนถึงปัจจุบันหรือยุคปัจจุบัน วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนได้การดำเนินกิจกรรมการจัดรายการนอกสถานที่ ตามงาน พิธี โอกาสต่างๆ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการเชิญของเจ้าของงานให้เข้าร่วม เช่น งานประเพณี งานเศรษฐกิจพอเพียง งานเกษตรอินทรีย์ เวทีสัมมนา เรื่องลำไย งานอบต.เคลื่อนที่แต่ละหมู่บ้าน เป็นต้น

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน สามารถแบ่งได้ ดังนี้

1) บุคลากร กลุ่มคนเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อการทำงานของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนนั้นประกอบด้วย (1) กลุ่มคณะกรรมการ พบว่าเป็นกลุ่มคนที่เข้ามาทำงานด้วยจิตอาสาไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการทำงานวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักคิดของวิทยุชุมชนเป็นอย่างดี สามารถบริหารจัดการวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนตามเป้าหมายที่มีได้ (2) กลุ่มผู้จัดรายการ พบว่าเป็นผู้มีจิตอาสาซึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเศรษฐกิจชุมชน กลุ่มเยาวชน ที่มีความสามารถในการใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

การจัดรายการในวิทยุชุมชนและสามารถสื่อสารความรู้ต่างๆของกลุ่มให้ผู้อื่นได้รับรู้ได้ (3) **กลุ่มชาวบ้านทั่วไปหรือผู้ฟัง** เป็นกลุ่มรับผลประโยชน์โดยตรงจากการดำเนินการของวิทยุชุมชน พบว่าเป็นกลุ่มที่นำเสนอความต้องการของกลุ่มตนเองไปยังกลุ่มคณะกรรมการหรือกลุ่มผู้จัดรายการเพื่อดำเนินการให้ตอบสนองต่อความต้องการจริงของชาวบ้านได้

2) **ทุน** พบว่าประกอบด้วย (1) **ทุนที่เป็นเงิน** และ (2) **ทุนที่เป็นเครื่องมืออุปกรณ์** ในการดำเนินงานของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปุน ทุนทั้ง 2 ส่วนนี้ได้มาจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนต่างๆอนุเคราะห์ทั้งบริจาคและให้ยืม ซึ่งการได้รับการอนุเคราะห์ทุนในการดำเนินงานของวิทยุชุมชนนั้นต้องดำเนินการให้ตอบสนองความต้องการของชุมชน คือ รู้ว่าชาวบ้านต้องการได้รับข่าวสารเรื่องอะไร เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลัก เช่น มีการจัดรายการนอกสถานที่ ซึ่งเมื่อคณะกรรมการได้รับทุนมาอย่างเพียงพอต่อการดำเนินการของวิทยุชุมชนฯ แล้ว ต้องดำเนินการให้โปร่งใส สามารถตรวจสอบความเคลื่อนไหวของทุนต่างๆของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุนได้

(3) **การดำเนินงาน** พบว่ามีปัจจัยสำคัญ คือ การดำเนินงานที่มีเป้าหมายชัดเจน ที่มาของเป้าหมายของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุนนั้นมาจากการกำหนดร่วมกันของคณะกรรมการ ซึ่งมาจากตัวแทนสมาชิก ชาวบ้านและชาวบ้านที่ให้ความสนใจ และนอกจากนี้การดำเนินงาน การจัดรายการให้ความรู้ที่นั้นเกิดจากความต้องการของชาวบ้าน บนฐานของ วิถีชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม สังคมของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนตำบลป่าสักที่เป็นชุมชนการเกษตร

ผลการศึกษาปัญหา/ อุปสรรคของการดำเนินงานของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุน พบว่า

1. **ปัญหาด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงานของวิทยุชุมชนฯ** ซึ่งพบว่าสามารถจำแนกได้ 2 ด้าน คือ

1.1 **การแบ่งบทบาทหน้าที่** มีการตั้งคณะกรรมการทำงานจำนวน 9 คนแต่ในทางปฏิบัตินั้นไม่ได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการที่ชัดเจนพอคั่งนั้นงานของวิทยุชุมชนฯจึงมีภาระงานหนักอยู่ที่คณะกรรมการบางคนเท่านั้นส่งผลให้คณะกรรมการคนอื่นๆที่ไม่ได้รับมอบหมายงานที่ชัดเจนจึงไม่เข้าร่วมปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

1.2 **เป้าหมายการทำงาน** คณะกรรมการมีการกำหนดเป้าหมายของวิทยุชุมชนฯมีการผ่านการพูดคุย ซึ่งที่มีปรากฏในเชิงเอกสารรายงานหรือแผ่นพับ แต่ในขั้นตอนของการดำเนินการนั้นยังขาดการทบทวนงานให้เห็นความเคลื่อนไหว ความสามารถตอบเป้าหมายที่วางไว้ ปัญหาอุปสรรค บทเรียนในการทำงาน เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานต่อเพื่อสนองตอบเป้าหมายที่วางไว้ได้

2. ปัญหาด้านทรัพยากร ซึ่งพบว่าสามารถจำแนกได้ 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านทรัพยากรบุคคล พบสภาพปัญหาทางด้านทรัพยากรบุคคล 4 ประเภท คือ

2.1.1 ขาดความรู้ในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการจัดรายการ ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนฯ ไม่มีความรู้เรื่องเทคนิควิธีการในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ เปิด ปิด เพลง การควบคุมเสียง เป็นต้น ซึ่งผู้จัดรายการต้องขอความช่วยเหลือจากผู้ที่สามารถใช้เครื่องมืออุปกรณ์เหล่านี้ได้ ซึ่งถ้าคนเหล่านั้นไม่ว่างไม่สามารถช่วยได้การจัดรายการในครั้งนั้นก็จะยกเลิกไป

2.1.2 ขาดความมั่นใจในการจัดรายการ ผู้จัดรายการไม่มั่นใจในศักยภาพของตนเองว่าสามารถเพียงพอในการจัดรายการได้

2.1.3 ขาดการเตรียมตัวก่อนการจัดรายการ ผู้จัดรายการไม่มีการวางแผนเนื้อหาที่ใช้นำเสนอในแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาที่ได้รับการจัดสรรมาทำให้ผู้จัดรายการใช้เวลาสั้นเกินไป หรือเกินเวลาที่ได้รับการจัดสรรบ้าง

2.1.4 ขาดเจ้าหน้าที่ประจำสถานี ทำหน้าที่ด้านการบริหารจัดการสถานี เช่น การติดต่อประสานงาน รับโทรศัพท์ รับคนที่มาติดต่อประสานงานสอบถามรายละเอียดที่สถานีเพื่อประโยชน์ของวิทยุชุมชนฯ การรับส่งสัญญาณมายังวิทยุชุมชนฯ เป็นต้น

2.2 ด้านทรัพยากรทุน พบสภาพปัญหาทางด้านทรัพยากรทุน ประเภท 2 คือ

2.2.1 ทุนเงินงบประมาณในการจัดการของวิทยุชุมชนฯ ที่ไม่ได้หวังผลทางด้านธุรกิจ มีรายได้จากการบริจาคที่ไม่ใช่รายได้ที่แน่นอน แต่มีค่าใช้จ่ายประจำที่แน่นอน เช่น ค่าสาธารณูปโภคในสถานี ค่าซ่อมแซมเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ดังนั้นบางเดือนสถานีมีปัญหารายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายประจำที่มีจึงตกเป็นภาระกับคณะกรรมการที่เป็นอาสาสมัครทำงานที่ไม่มีผลตอบแทนจากการดำเนินงาน ซึ่งเป็นปัญหาที่เสี่ยงต่อการดำเนินงานต่อหรือหยุดดำเนินงานของวิทยุชุมชนฯ ในอนาคต

2.2.2 ทุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เนื่องจากวิทยุชุมชนฯ ได้มีการดำเนินการออกอากาศมาประมาณ 6 ปี วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ต่างๆ เกิดการเสื่อมสภาพตามอายุการทำงานของเครื่อง เช่น เครื่องส่งสัญญาณเสียบ่อยครั้ง เครื่องส่งสัญญาณความถี่ไม่เพียงพอจึงถูกคลื่นวิทยุอื่นทับซ้อนได้ คอมพิวเตอร์ ที่ใช้ในการจัดรายการมี Virus ที่มาจาก Internet CD-ROM และ Flash Drive ของผู้จัดรายการ ทำให้เสียไม่สามารถใช้งานได้

3. ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของคน กลุ่ม องค์กร ในตำบล วิฑูชุมชนฯมีความต้องการการสนับสนุนจากหลายกลุ่มแตกต่างกัน คือ 1) คนในชุมชน วิฑูชุมชนฯต้องการสร้างการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชนเรื่องการสนับสนุนทุนดำเนินการ การขยายความรู้ทางด้านการเกษตรกับชุมชน การบำรุงรักษาวิฑูชุมชน แต่ปัจจุบันนี้วิฑูชุมชนฯได้รับการมีส่วนร่วมทั้งหมดนี้เพียงแค่คนกลุ่มเล็กๆเท่านั้น ยังไม่สามารถขยายผลออกกับคนกลุ่มอื่นๆได้ 2) กลุ่ม องค์กร ในชุมชน วิฑูชุมชนฯต้องการสร้างการมีส่วนร่วมจากกลุ่ม องค์กรในชุมชนเรื่องการสนับสนุนหลักในการดำเนินงาน เช่น อบต. องค์กรทางศาสนา เช่น วัด แต่ปัจจุบันนี้วิฑูชุมชนฯยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในพื้นที่เหล่านี้ได้ จึงทำให้คณะกรรมการเริ่มมีความคิดกลับมาทบทวนวิธีการทำงานของตนเองเพื่อนำเสนอกับกลุ่มองค์กรเหล่านี้ให้เห็นความสำคัญของวิฑูชุมชนฯในฐานะขององค์กรหนึ่งที่ทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วย

ผลการค้นหาแนวทางสู่การทดลองแนวทางการพัฒนาวิฑูชุมชนฯ พบว่า แนวทางที่ได้สามารถแบ่งเป็น 2 แนวทางใหญ่ด้วยกัน ได้แก่ แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมภายในชุมชน และแนวทางการบริหารจัดการวิฑูชุมชนฯในรูปแบบการพึ่งตนเอง (Self-supporting)

แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมภายในชุมชน ประกอบด้วย 1) แนวทางการสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชน ให้ชุมชนตระหนักรู้ว่าวิฑูชุมชนเป็นของส่วนรวม เห็นความสำคัญของวิฑูชุมชนกับการใช้ประโยชน์ และ 2) แนวทางการสร้างเครือข่ายวิฑูชุมชนฯ การหาเครือข่าย พัฒนาความร่วมมือภายในชุมชน ขยายการใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น ดังนั้น แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมภายในชุมชนจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน และต้องทำให้ถูกต้อง ชัดเจน และเชื่อถือได้

แนวทางการบริหารจัดการวิฑูชุมชนฯในรูปแบบการพึ่งตนเอง (Self-supporting) ประกอบด้วย แนวทางการพัฒนาองค์กรวิฑูชุมชนฯ ให้มีประสิทธิภาพและ แนวทางในการระดมทุนจากชาวบ้านหรือสมาชิกในเครือข่ายวิฑูชุมชนคนเมืองหละปุน

แนวทางการพัฒนาองค์กรวิฑูชุมชนฯ ให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) พัฒนาอาคารสถานที่วิฑูชุมชนคนเมืองหละปุน ให้สะอาดเรียบร้อย น่าอยู่ จะทำให้มีคนอยากที่จะเข้ามาร่วมมือมากขึ้น 2) พัฒนาด้านบุคลากร คณะกรรมการและผู้จัดการรายการ มีความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารงาน ดำเนินงานหรือในด้านการจัดรายการ จะทำให้วิฑูชุมชนดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) พัฒนาด้านเครือข่ายและห้องข่าว จะทำให้สามารถขยายการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ต่างๆได้ และทำให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเข้าถึงชุมชนได้มากขึ้น กล่าวคือ ห้องข่าวกระจายเป็นจุด หากคนในชุมชนสะดวกหรือใกล้ที่ตรงไหน มีความสนใจสามารถจัดรายการผ่านห้องข่าวได้

แนวทางในการระดมทุนจากชาวบ้านหรือสมาชิกในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนคนเมืองทะเลปุ่นให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนคนเมืองทะเลปุ่น เพื่อนำรายได้หรืองบประมาณส่วนหนึ่งนอกเหนือจากช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มแล้ว นำมาสนับสนุนการดำเนินงานให้กับวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างยั่งยืน

ผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ผ่านการวิจัยแบบมีส่วนร่วมนี้ เกิดผลการเปลี่ยนแปลงต่อคนในชุมชนและองค์กรหรือวิสาหกิจชุมชนคนเมืองทะเลปุ่นในหลายด้าน ได้แก่

1) **ด้านคน** ประกอบด้วยคณะกรรมการ ผู้จัดรายการ ทีมวิจัย และคนในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (อาสาสมัครเข้าร่วมงานและให้ความช่วยเหลือการดำเนินงานวิจัย) ซึ่งผลที่เกิดขึ้นหลังจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันหรือการวิจัย อาจกล่าวได้ดังนี้

คณะกรรมการ จากเดิมที่มีคณะกรรมการหรือคณะทำงานผูกขาดเพียงไม่กี่คน ที่มาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนฯ พอเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้คนในชุมชนอาสาเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานกับวิสาหกิจชุมชนฯ เพิ่มมากขึ้น ทั้งร่วมกันวางแผนงานปฏิบัติงานร่วมกัน แก้ไขปัญหาของวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกัน ทำให้การดำเนินงานปัจจุบันเป็นในลักษณะการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกคนเห็นเป็นงานหน้าหน้าที่ต้องช่วยกัน เป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชนฯ ร่วมกัน อีกทั้งกระบวนการวิจัยยังมีส่วนช่วยให้คณะกรรมการได้มีโอกาสได้ไปศึกษาดูงาน การดำเนินงานจากวิสาหกิจชุมชนฯ ที่อื่นถึงการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและเข้มแข็ง ผู้การนำมาประยุกต์ใช้หรือปฏิบัติกับวิสาหกิจชุมชนฯ ตนเอง ทำให้คณะกรรมการรู้จักการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน มีโครงสร้างผังบุคลากรตำแหน่งงานที่ชัดเจนขึ้น ทำให้สามารถดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้น

ผู้จัดรายการ ผู้จัดรายการในที่นี้มีทั้งรายใหม่และรายเก่า (ผู้เคยจัดรายการมาแล้ว) สำหรับผู้จัดรายการรายใหม่ จากเดิมที่เป็นชาวบ้านคนธรรมดา เป็นปราชญ์ชาวบ้าน เป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านอาชีพต่างๆ แต่ไม่เคยเผยแพร่ความรู้ของตนให้กับผู้อื่น ไม่เคยจัดรายการ และไม่กล้าที่จะจัดรายการ พอได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยผ่านกิจกรรมการดำเนินงานร่วมกัน อาทิเช่น การอบรมนักจัดรายการวิทยุ การศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชน การเข้าร่วมการประชุมหรือเข้าร่วมงานต่างๆ เป็นต้น เป็นการเปิดโอกาสให้กับตนเองได้เรียนรู้การจัดรายการ ชิมรสชาติการมีจิตอาสา จิตสำนึกที่ดี อยากที่จะเอาความรู้ที่ตนมีอยู่ไปเผยแพร่ให้แก่ผู้อื่น ลูกหลาน คนในชุมชน เพิ่มความมั่นใจให้กับตนเองว่าตนสามารถทำได้ จัดรายการได้เพราะได้ทดลองปฏิบัติในเวทีการอบรมและได้เห็นตัวอย่างจากที่อื่นมาแล้ว จนทำให้ก้าวสู่เป็นนักจัดรายการในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่ตนเองจัดรายการเองได้แล้ว ยังมีการชักชวน

เพื่อนที่มีความรู้เหมือนกับตนได้เข้ามาจัดรายการ อีกทั้งตนยังเป็นผู้สอนให้กับเพื่อนที่ตนชักชวนมาร่วม เพราะจะได้มีเพื่อนมาร่วมจัดรายการและผลัดเปลี่ยนกันในเวลาที่ไม่อยู่ ภาษาชาวบ้านเรียกกันว่า เป็นตัวตายตัวแทนกัน ทำให้ปัจจุบันวิทยุชุมชนมีนักจัดรายการหน้าใหม่เพิ่มขึ้นจากเดิม และสำหรับผู้จัดรายการรายเก่าหรือผู้เคยจัดรายการมาแล้ว เดิมเป็นผู้จัดรายการได้อยู่แล้ว พอเข้าร่วมกระบวนการวิจัยและได้เรียนรู้ร่วมกันเท่ากับเป็นการเพิ่มทักษะในด้านการจัดรายการให้กับตนเองมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการพบปะผู้คนได้แลกเปลี่ยนข้อมูลหรือเทคนิคในการจัดรายการของ ตนได้อีกด้วย

ทีมวิจัย ในที่นี้ผู้วิจัยกล่าวได้ว่ามีทีมวิจัยบางคนเท่านั้นที่เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง จากเดิมที่ทีมวิจัยไม่เคยติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน องค์กร หรือกลุ่มคนในชุมชน อีกทั้งไม่กล้าที่จะพูดคุย เข้าไปทักทายปราศรัยกับผู้อื่น อาจเพราะไม่มีเรื่องที่จะเข้าไปทำความรู้จักหรือการพูดคุย แต่พอได้เข้ามาสู่กระบวนการวิจัยหรือการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดการเปลี่ยนแปลงคือทีมวิจัยท่านนั้น ได้ลองจัดทำจดหมายเชิญเพื่อประสานงานกับกลุ่มต่างๆในชุมชนหรือหน่วยงาน องค์กรเอง ทำให้เขามีความภาคภูมิใจว่าตนสามารถจัดทำจดหมายเชิญแบบทางการได้หรือภาษาชาวบ้านเรียกกันว่า แบบเป็นการเป็นงาน อีกทั้งตนยังได้ติดต่อประสานงานทางโทรศัพท์พูดคุยกันเพื่อเชิญชวนกลุ่มต่างๆหรือทีมวิจัยท่านอื่นๆเข้าร่วมเวทีการประชุม จากเดิมที่ไม่เคยรู้จักกัน แต่พอเข้าร่วมงานวิจัยทำให้ได้รู้จักผู้คนมากขึ้น เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทีมวิจัยท่านนี้ได้บอกกับผู้วิจัยว่า เมื่อก่อนก็อยากรู้จักพ่ออาจารย์คนหนึ่งในตำบล เห็นเป็นคนเก่งและมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการทำเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง แต่ไม่รู้ว่าจะไปทักทายอย่างไร จะเริ่มพูดคุยกันยังไง แต่พอเข้าร่วมกับงานวิจัยทำให้รู้ช่องทางในการติดต่อ มีเรื่องที่จะพูดคุยกันได้ คือ ทักทายโดยการเอางานวิจัยเป็นตัวเชื่อม กล่าวคือเอาเรื่องของงานวิจัยเป็นประเด็นพูดคุยสนทนา กลายเป็นความสนิทและเชื่อมความสัมพันธ์กันมากขึ้น สู่การขยับพูดคุยถึงประเด็นอื่นๆ

2) ด้านการเงิน จากเดิมงบประมาณการเงินมาจากการระดมทุนหรือการบริจาคจากชาวบ้านหรือคนในชุมชน ปัจจุบันมีหน่วยงานองค์กรทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.), องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.), พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) , สถานศึกษา และกลุ่มต่างๆในตำบล เข้ามาร่วมสนับสนุนทั้งในส่วนของงบประมาณ สิ่งของ และส่วนที่ร่วมเป็นช่องทางการสื่อสาร อาทิเช่น พมจ. สนับสนุนงบประมาณบางส่วนเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนให้กับวิทยุชุมชนฯ อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของรายการในวิทยุชุมชน มีการจัดรายการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้กับชุมชนผ่านเนื้อหาที่ทาง พมจ. ได้จัดเตรียมไว้ให้กับคนในชุมชนได้รับทราบ กลุ่มแม่บ้านตำบลป่าสักนอกจากจะร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการจัดรายการกับวิทยุชุมชนฯแล้ว รายการที่พูดคุยเกี่ยวกับการทำอาหาร ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมู่บ้านไหนมีของดีหรือผลิตภัณฑ์อะไร ใครสนใจ

ติดต่อได้ที่ไหน กลุ่มแม่บ้านจะเป็นผู้แนะนำ บอกเล่าเรื่องราวของกลุ่มแม่บ้านที่ทำขึ้นในชุมชน จากการที่กลุ่มแม่บ้านได้มาจัดรายการวิทยุ ทำให้เป็นที่รู้จักของคนในตำบลมากขึ้น มีชื่อเสียงมากขึ้น ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าในชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้นไม่เพียงแต่คนในชุมชน รวมถึงบุคคลภายนอกที่ได้รับฟังวิทยุแล้วสนใจ ต่างมาช่วยเหลืออุดหนุนผลิตภัณฑ์ของชุมชน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน รายได้บางส่วนที่ทางกลุ่มแม่บ้านได้ จะนำมาแบ่งปันเป็นทุนบริจาคให้กับวิทยุชุมชนอีกทางหนึ่ง เรียกกันว่าพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

3) ด้านการงาน จากที่ได้กล่าวในข้างต้น จากเดิมวิทยุชุมชนมีการบริหารจัดการแบบเป็นธรรมชาติ ไม่เป็นระบบเท่าที่ควร อาจเพราะมีคณะทำงานเพียงไม่กี่คน ภาระงานจึงตกอยู่ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง พอได้เข้าสู่กระบวนการวิจัย เกิดการปรับเปลี่ยนการดำเนินงาน การบริหารจัดการวิทยุชุมชนไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมกับวิทยุชุมชนมากขึ้น ในการร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ คนในชุมชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของในวิทยุชุมชนมากขึ้น มีการผลัดเปลี่ยนกันมาดูแลวิทยุชุมชน เช่นการทำความสะอาดหรือการจัดรายการ ส่วนคนเก่าที่เคยดูแลวิทยุชุมชนยังคงช่วยเป็นหูเป็นตาอำนวยความสะดวกให้กับอาสาสมัครหรือคณะทำงานใหม่ได้ อาทิเช่น นายประเสริฐ กิตติศักดิ์ จากเดิมที่ทำหน้าที่ในการดูแล บริหารจัดการวิทยุชุมชนเองในทุกด้านทั้งหมด ปัจจุบันได้มีคณะทำงานเข้ามาช่วยลดภาระงานให้เบาลง ไม่ใช่เป็นการตัดหรือลดตำแหน่งหน้าที่ให้กับนายประเสริฐ กิตติศักดิ์ให้มีบทบาทในวิทยุชุมชนน้อยลง แต่เป็นการช่วยเหลือลดภาระความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน ทั้งนี้ นายประเสริฐ กิตติศักดิ์ยังเป็นทั้งผู้อำนวยการที่เอื้อให้การดำเนินงานของวิทยุชุมชนเกิดความคล่องตัวขึ้น โดยให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษากับคณะทำงานชุดใหม่อีกด้วย

การจัดรายการหรือการถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่ จากอดีตวิทยุชุมชนต้องขออนุญาตจากเจ้าของงานต่างๆ เพื่อเข้ามีส่วนร่วมในงานโดยการจัดวิทยุชุมชนสัญจรตามสถานที่ๆมีการจัดงาน เช่น งานวัด งานประเพณีประจำปี เป็นต้น เพื่อหารายได้ให้กับวิทยุชุมชน โดยการจัดแต่ละครั้งนั้นจะมีกล่องหรือตู้รับบริจาคเพื่อขอสมทบทุนสนับสนุนวิทยุชุมชน อีกทั้งเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์วิทยุชุมชนให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันวิทยุชุมชนเริ่มเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนมากขึ้นสังเกตจากการมีจดหมายเชิญร่วมงาน ขอความอนุเคราะห์ให้ไปถ่ายทอดเสียงตามงานต่างๆ โดยบางครั้งวิทยุชุมชนไม่ต้องไปติดต่อเพื่อขอจัดรายการนอกสถานที่เอง ซึ่งการที่ได้ไปจัดวิทยุชุมชนสัญจรในแต่ละครั้งนั้น เท่ากับเป็นการฝึกฝีมือ ฝึกทักษะ ความเคยชิน ฝึกประสบการณ์การจัดรายการให้กับทีมคณะทำงาน ผู้จัดรายการชุดใหม่ได้ และเป็นการเช็คเสียงตอบรับจากคนในชุมชนต่อวิทยุชุมชนได้อีกด้วย

เนื่องจากปัจจุบันมีผู้ที่มาติดต่อขอใช้บริการวิทยุชุมชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากเดิม ส่งผลให้วิทยุชุมชนมีรูปแบบการดำเนินงานที่หลากหลาย สืบเนื่องจากการที่ผังรายการมีรายการเพิ่มมากขึ้น เนื้อหาที่น่าสนใจมีความหลากหลายขึ้นด้วยเช่นกัน ทำให้การดำเนินงานของคณะทำงานเกิดความยุ่งยากมากขึ้นเนื่องจากการจัดสรรช่วงเวลาที่เหมาะสมและลงตัวทำได้ยากขึ้น เพราะผังรายการอาจจะมีการซ้อนทับกันได้ โดยพิจารณาความเหมาะสม เนื้อหาของรายการเหมาะสมกับช่วงเวลาใด ช่วงเวลาที่ทางผู้จัดรายการ หน่วยงานหรือกลุ่มต้องการจัดรายการเป็นเวลาใด แล้วตรงหรือไปซ้อนทับกับรายการที่มีอยู่แล้วหรือไม่ กล่าวคือต้องร่วมกันพิจารณาเรื่องของผังรายการ รูปแบบการดำเนินงานกันอย่างรอบคอบ

ในการบริหารจัดการวิทยุชุมชนในครั้งนี้ ยังขาดการประเมินผลการดำเนินงานของวิทยุชุมชน เนื่องจากคณะกรรมการหรือคณะทำงานยังเพิ่งเริ่มทำงานในระยะแรก ยังไม่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญในการทำงานเท่าที่ควร ต้องอาศัยการปรับตัวเข้าหากันของคณะทำงาน ภาษาชาวบ้านเรียกกันว่า การเข้าหากัน หรือการส่งไม้รับไม้ต่อกัน ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินงานร่วมกันให้ลงตัว อีกทั้งในส่วนของการบริหารวิทยุหรือโครงการวิจัยได้ดำเนินการมาถึงระยะเวลาดำเนินงานวิจัยแล้ว ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถศึกษาต่อในส่วนของการติดตามและการประเมินผลการดำเนินงานของวิทยุชุมชนได้ แต่อนาคตวิทยุชุมชนอาจจะมีการประเมินผลการดำเนินของวิทยุชุมชน เพราะมีการวางแผนการดำเนินงานไว้ว่าจะมีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของคณะกรรมการวิทยุชุมชน ผู้จัดรายการ ผู้ฟัง ทุกๆสิ้นปี อีกทั้งรูปแบบการดำเนินงานที่มีความชัดเจนขึ้น มีคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่พร้อม มีการแบ่งบทบาทหน้าที่เป็นสัดส่วนขึ้น ทำให้การดำเนินงานทุกอย่างสามารถเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพหากทุกคนให้ความร่วมมือร่วมใจกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

วิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนเกิดขึ้นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของคน 3 ระดับ คือ ระดับของชาวบ้านมีส่วนร่วมในการคัดเลือก ส่งตัวแทนของตนเองเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน ร่วมกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการดำเนินรายการเป็นผู้นำเสนอความรู้ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวิทยุชุมชนของ วีระพงษ์ และคณะฯ (2545) ได้เสนอเป็นหลักการ ดังนี้คือ วิทยุชุมชนต้องเกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน ต้องได้รับการยอมรับของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมจัดรายการและสามารถเข้าไปบริหารจัดการหรือเป็นผู้ปฏิบัติในสถานีได้ อีกทั้งคณะกรรมการ ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนยังมาจากคนในชุมชน อาสาเข้ามา

ปฏิบัติงานทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับกาญจนา (2549) ในเรื่องของระดับของการเป็นวิทยุชุมชน ซึ่งระดับที่วิทยุชุมชนคนเมืองหละปูนสอดคล้องคือระดับของสถานี เป็นระดับที่จะอาศัยอาสาสมัครเข้ามาเป็นผู้ปฏิบัติในหน้าที่ต่างๆ ในสถานี บริหารรายการทั้งหมดโดยกลุ่มอาสาสมัครที่เป็นตัวแทนของกลุ่มต่างๆ การกำหนดเนื้อหาในชุมชน การจัดรายการจะทำด้วยตนเองทั้งสิ้น โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำสถานีคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนป่าสักต่อวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน สามารถแบ่งการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของชุมชนว่าต้องการอยากมีส่วนร่วมกับวิทยุชุมชนอย่างไร บางคนอาจจะอยู่ในกลุ่มหลายระดับ ระดับที่ว่าเป็นคือ มีส่วนร่วมเป็นผู้ฟังเป็นรับข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร ไม่เพียงแต่ผู้จัดรายการ แต่ยังรวมถึงคนในชุมชนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ผู้จัดรายการ เช่นให้เนื้อหาในการจัดรายการ เป็นต้น และการมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน เป็นคณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ในวิทยุชุมชนฯ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับทัศนระดับการมีส่วนร่วมของกาญจนา (2543) ไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการสื่อสารของชุมชนนั้น กระทำได้ในหลายระดับ ในที่นี้ จะขอจัดแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนเอาไว้ 3 ระดับ โดยเรียงลำดับจากระดับที่น้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุดดังนี้ ก) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร ข) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต/ผู้ร่วมแสดง ค) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมในแต่ละระดับนี้จะเรียกชื่อประเภทของกิจกรรมและเงื่อนไขต่างๆ แตกต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน พบว่า 1) ปัจจัยด้านบุคลากร ประกอบด้วยบุคลากรทุกกลุ่มในชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม คือ กลุ่มคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนของชาวบ้าน มีจิตอาสา มีความเข้าใจเรื่องหลักคิดของวิทยุชุมชน มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการภายในวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน ให้บรรลุตามเป้าหมายได้ ผู้จัดรายการที่เป็นผู้มีจิตอาสาสามารถถ่ายทอดความรู้จากกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของ ชาวบ้านเป็นหลัก 2) ปัจจัยด้านทุน ที่ได้รับการอนุเคราะห์มาทั้งเงินและอุปกรณ์จากชาวบ้านและกลุ่มองค์กรหน่วยงานต่างๆ นั้นจะเพียงพอได้ วิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนต้องดำเนินการให้เข้าถึงชาวบ้านและตอบสนองต่อความต้องการจริง 3) ปัจจัยด้านการดำเนินการ นั้นพบว่า การดำเนินการของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนมาจากการกำหนดเป้าหมายร่วมกันของตัวแทนชาวบ้านและชาวบ้านที่สนใจเข้าร่วม ซึ่งเป้าหมายร่วมกันเป็นเป้าหมายที่มาจากความต้องการจริงของชาวบ้านในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วีระพงษ์และคณะฯ (2545) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าปัจจัยที่ทำให้วิทยุชุมชนเป็นกลไกหนึ่งในการสร้างความ

เข้มแข็งให้กับชุมชน มีปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับวิद्यุชุมชน มีดังนี้ 1) ปัจจัยด้านงบประมาณ ต้องมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ 2) ปัจจัยในการมีคลื่นความถี่ที่ใช้ได้อย่างอิสระเสรีตามหลักการวิद्यุชุมชน 3) ปัจจัยด้านบุคลากร ต้องมีบุคลากรเสียสละ ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น 4) ปัจจัยด้านการวางแผนงานที่ชัดเจนปฏิบัติได้จริง และ 5) ปัจจัยด้านการดำเนินงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนเป็นหลัก

ผลการศึกษาปัญหา/อุปสรรคการดำเนินงานของวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน พบว่า ปัญหาหลักของวิद्यุชุมชนฯ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงานของวิद्यุชุมชนฯ คือการแบ่งบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหรือผู้ปฏิบัติงาน ที่ไม่ได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานและเป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน 2) ปัญหาด้านทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรด้านบุคคลที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ การขาดความมั่นใจในตนเอง การปฏิบัติงานไม่เต็มที่เท่าที่ควรอันเนื่องจากการขาดบุคลากร/เจ้าหน้าที่ประจำสถานี และทรัพยากรทุนหรืองบประมาณในการดำเนินงาน 3) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของคน กลุ่ม องค์กรในตำบล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชาลีสา (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยเพื่อสรุปบทเรียน : กระบวนการเตรียมกลุ่มวิद्यุชุมชนจังหวัดปัตตานี พบว่า สภาพปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้น คือ 1) ขาดความรู้ในเชิงเทคนิคต่างๆ 2) จิตสำนึก การเสียสละ และการทุ่มเทไม่มากพอ 3) การเงินไม่คล่อง และ 4) กลุ่มขาดความเข้มแข็ง เนื่องจากต่างที่ ต่างประสบการณ์ ต่างสภาพ ทำให้เกิดปัญหาในการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้งานอาสาสมัครก็ต้องประสบกับเรื่องคนทำงานไม่เต็มที่ เพราะขาดค่าตอบแทน ไม่มีการบังคับ ทำงานตามความสมัครใจ อย่างไรก็ตาม ความรัก ความสนทนสนม ความกลมเกลียวในกลุ่ม และการจัดการที่ดีจะช่วยทำให้สถานการณ์ดีขึ้น

ซึ่งผลจากการสำรวจปัญหาและกระบวนการบริหารจัดการนั้นทำให้สามารถเสนอแนะให้วิद्यุชุมชนมีการบริหารจัดการโดยใช้การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เข้ามาช่วยเพื่อให้มีการตัดสินใจวางแผนอย่างมีระบบ มีทิศทางมีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบริบทของชุมชน เพื่อให้วิद्यุชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้ในอนาคตโดยอาศัยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปัญหาที่สะท้อนออกมาจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างกรอบการดำเนินงานและบริหารจัดการที่จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเพราะจะนำสู่การสร้างกิจกรรมให้เกิดความรัดกุม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. คณะกรรมการและผู้จัดการควรมีการหาความรู้เพิ่มเติม ฝึกปฏิบัติและพัฒนาศักยภาพของตนเอง มีการแสวงหาความรู้ทั้งภายนอก เช่น การศึกษาวิธีการทำงานขององค์กรอื่น เพื่อมาเปรียบเทียบ

2. มีการสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อมาดำเนินการวิสาหกิจชุมชน คนเมืองหละปูนต่อไป

2. คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องควรมีการทบทวนและประเมินผลการทำงานของวิสาหกิจชุมชน เพื่อจะรู้ว่าตัวเองขาดอะไร เพื่อเอามาทบทวนว่าตัวเองขาดอะไรจะได้เติมในส่วนที่ขาด โดยการประเมินการดำเนินงานสามารถทำได้ทั้งการประเมินภายในหรือการให้บุคคลภายนอกช่วยประเมิน

3. คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติงานร่วมกันที่ชัดเจน ว่าทำอะไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ ทำอย่างไรเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานจริงได้ในอนาคต คือมีการทำ และมีการถอดบทเรียนพร้อมทั้งประเมินผลเพื่อยกระดับองค์ความรู้

4. สร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันของคนชุมชน ให้รู้ความเป็นมา การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ว่าทำอะไร เมื่อไหร่ ที่ไหน ผลออกมาเมื่อไหร่จะต้องรู้อย่างละเอียด

5. การดึงคนในชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน หรือคนที่ได้รับการยอมรับของคนในชุมชนเข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์ บอกข่าวสารข้อมูลวิสาหกิจชุมชนให้กับคนในชุมชน และการดึงคนนอกชุมชนเข้ามาช่วยในการถ่ายทอดข้อมูล เช่น การให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ถนัดในเรื่องนั้นๆ เข้ามาอบรมหรือว่าถ่ายทอดความรู้

6. ควรมีการจัดผังรายการให้เอื้อต่อ วิถีชีวิต อาชีพของกลุ่มคนผู้พึ่งชาวบ้านในชุมชน

7. ผู้จัดการควรมีการวางแผนในการทำงานของตัวเอง ให้เหมาะสมกับเวลา และเนื้อหาของตัวเอง รวมทั้งต้องมีการศึกษาในเรื่องของข้อมูลที่จะนำเสนอ

8. ควรมีเครื่องมือที่เก็บรวบรวมความต้องการของคนในชุมชน รวมทั้งมีเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เพื่อใช้เป็นตัวประเมินความสำเร็จ หรือปรับปรุงการทำงาน

9. คณะกรรมการตรวจสอบข้อมูลก่อนการออกอากาศต้องมีการดำเนินงานจริงเพื่อความน่าสนใจของงานวิสาหกิจชุมชน และจะต้องมีการทำงานที่เป็นระบบ

10. ควรมีการคัดสรรคณะกรรมการทำงานของวิสาหกิจชุมชน เช่น มีมาตรฐานในการคัดเลือกคนเข้าทำงาน ให้เหมาะสมกับตำแหน่ง หรือหน้าที่ความรับผิดชอบ

11. ควรขอทุนสนับสนุนทุนจากกองทุนที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อเป็นการระดมทุนในช่วยค่าใช้จ่ายของวิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบเป็นกรณีศึกษาของวิสาหกิจชุมชนฯ ระหว่างวิสาหกิจชุมชนคนเมือง
หละปูนที่เป็นวิสาหกิจชุมชนส่วนรวมกับวิสาหกิจชุมชนธุรกิจที่เป็นของส่วนบุคคล
2. ควรมีการศึกษาผลกระทบต่อการดำเนินงานของผู้เข้าร่วมปฏิบัติงานกับวิสาหกิจชุมชนฯ
3. ควรมีการศึกษากระบวนการบริหารจัดการ โดยยึดกรอบของการวางแผนกลยุทธ์เพื่อมุ่ง
เอาประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบกับกระบวนการบริหารจัดการ

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. 2541. “สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- _____. 2543. “สื่อเพื่อชุมชน: การประมวลองค์ความรู้”. การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) ปีที่พิมพ์ พฤษภาคม 2543.
- _____. 2549. “วิทยุชุมชน: คลื่นหนุนการสร้างพลังให้ท้องถิ่น”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) ปีที่พิมพ์ กุมภาพันธ์ 2549.
- _____. ไม่ระบุปีที่พิมพ์. “คู่มือวิทยุชุมชน(FNS)”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.fmkorat.Com/doc/doc01.doc> (วันที่ 18 กรกฎาคม 2552).
- บุญทัน ดอกไธสง. 2537. “การจัดองค์การ พิมพ์ครั้งที่ 4”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- บริพัฒน์ นันทพันธ์. 2551. “การสื่อสาร”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา [pirun.ku.ac.th/~g4966062/ Communication.doc](http://pirun.ku.ac.th/~g4966062/Communication.doc) (วันที่ 19 สิงหาคม 2551).
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว). 2549. “การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน : จากแนวคิดสู่ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย”. จัดทำโดย ปาริชาติ สถาปิตานนท์. พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม 2549. หน้า 28.
- ประมะ สตะเวทิน. 2536. “หลักนิเทศศาสตร์”. (พิมพ์ครั้งที่ 6). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประทีป คชศิลา. 2539. “หลักการประชาสัมพันธ์ทางการเกษตร. ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่”. โรงพิมพ์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. หน้า 74 – 48.
- ประทุมพร ศรีวิชัย. 2547. “ทัศนะของประชากรกับการนำเสนอข่าวสารการเมืองท้องถิ่นของสถานีวิทยุในจังหวัดเชียงใหม่”. การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบุญย์ ช่างเรียน. 2532. “วัฒนธรรมการบริหาร”. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์. หน้า 17.
- พนิต กุลศิริ. 2537. “การประชาสัมพันธ์. วิธีการทำ พรีอาร์ ด้วยตนเองใน 1 สัปดาห์”. กรุงเทพมหานคร : เอช. เอ็น.กรุ๊ป จำกัด.
- พิศิษฐ์ ขวาลาวัช. 2542. “ปฏิรูปสื่อมวลชนท้องถิ่น : ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและผลักดันองค์กรปกครองท้องถิ่นให้มีอิสระตามรัฐธรรมนูญ”. กรุงเทพมหานคร: ดับเบิลยูบีเอ็น พรินต์ติ้ง.

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 2550. “Management Meaning (ความหมายของการบริหารจัดการ)”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.kmitnbxmie8.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=5354328&Ntype=3> (26 สิงหาคม 2552).
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2526. “การวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาชุมชนผสมผสานในประเทศไทย”. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการที่พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จิตร อาวะกุล. 2534. “การประชาสัมพันธ์”. กรุงเทพมหานคร. O.S.PRINTING HOUSE CO.,LTD
- วิรัช ถิรรัตนกุล. 2546. “การประชาสัมพันธ์”. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2552. “การบริหารจัดการ”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.wiruch.com/.htm> (วันที่ 28 สิงหาคม 2552).
- วิรัช อภิวัฒน์กุล. 2529. “การประชาสัมพันธ์”. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรพงษ์ พลนิกรกิจและคณะฯ. 2545. “โครงการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดบุรีรัมย์” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) ชุดโครงการ “การสื่อสารเพื่อชุมชน”.
- ศักดา ประจุศิลป์. 2537. “โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์”. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 1 – 2.
- สำนักงานวางแผนและพัฒนา. 2552. “การบริหารจัดการ และการติดตามรายงานผล”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.chandra.ac.th/office/pd/st.html> (วันที่ 26 สิงหาคม 2552).
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). 2547. “การวิจัยเพื่อสรุปบทเรียน : กระบวนการเตรียมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดปัตตานี” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาลิสา มากแผ่นทอง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สิทธิชัย เจริญพิพัฒพงษ์. 2549. “วิสาหกิจชุมชน.โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา(EQI)”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.itie.org/eqi/modules.php? name= Forums &fil> = (วันที่ 25 กรกฎาคม 2551).
- สิทธิรัฐ ประพุทธนิตสาร. 2545. “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แนวคิดและแนวปฏิบัติ”. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สุนทร สุนันท์ชัย และวิณี ศิลตระกูล. 2534. “หยั่งรากชีวิตชนบท”. กรุงเทพมหานคร: กรมการศึกษานอกโรงเรียน.

- สุพรชัย มั่งมีสิทธิ์. 2537. “ลักษณะและแนวโน้มทางเศรษฐกิจของภาคตะวันตก”. ศูนย์ข้อมูลเพื่อ
การวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภาพรณ ไกรฤกษ์. 2548. “การบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนของบ้านบ่อแก้ว ตำบลบ่อแก้ว
อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
ส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาวดี โพธิยะราช. 2551. “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : การจัดประชุมระดมความ
คิดเห็น (Focus group). การวิจัยแบบมีส่วนร่วม”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา [http://blog.
Spu.ac.th/print.php?id=2274](http://blog.Spu.ac.th/print.php?id=2274). (วันที่ 19 สิงหาคม 2551).
- สุริยวรรณ สิทธิศ. 2545. “ความเป็นประชาสังคมของวิฑูชุมชนจังหวัดเชียงราย เพื่อการส่งเสริม
สุขภาพ”. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาภาภรณ์ นาควัชร. 2543. “ทัศนะของประชากรกับการนำเสนอข่าวสารการเมืองท้องถิ่นของ
สถานีวิทยุในจังหวัดเชียงใหม่”. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
การเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อัญชลี อุดมกิจ. 2546. “การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์ของสถานี
วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เพื่อศึกษา จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรดี ไชนุเต็ง. 2550. “แบบจำลองทางการสื่อสาร”. แบบจำลอง SMCR (D.KBerlo). [ระบบ
ออนไลน์] แหล่งที่มา <http://learners.in.th/blog/parhab/44072>. (วันที่ 18 สิงหาคม 2551).
- เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์. 2547. “วิฑูชุมชนในประเทศไทย” สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน
มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม มติชนรายวัน วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2547 ปีที่ 27
ฉบับที่ 9683 [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา [http://www.nidambel1.net/ekonomiz/2004q3
/article2004sep13p3.htm](http://www.nidambel1.net/ekonomiz/2004q3/article2004sep13p3.htm) (วันที่ 14 กันยายน 2552)
- _____. 2552. “การบริหารจัดการ. ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา
<http://www.kmitnbxmie8.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=5354328&Ntype=3>
(วันที่ 28 กรกฎาคม 2552).
- Berlo. 1960. “แบบจำลองการสื่อสารตามแนวคิดของเบอร์โล”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา
<http://www.dei.ac.th/ac/005.doc> (วันที่ 7 สิงหาคม 2552).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

โครงการการบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

แบบสอบถาม

การได้รับข่าวสารจากสื่อ “วิทยุชุมชน” ของประชากรในชุมชน
ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาถึงสถานการณ์การรับสื่อ ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรของประชากรในตำบลป่าสัก 2. เพื่อทราบถึงปัญหาและความต้องการรับข้อมูลข่าวสารของประชากรเกี่ยวกับวิทยุชุมชน 3. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเป็นงานวิจัยต่อไป
2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ
ส่วนที่ 2 การรับข้อมูลข่าวสาร
ส่วนที่ 3 วิทยุชุมชน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ

โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่อง ☐ หรือเติมข้อความในช่องว่างตามความเป็นจริง

ชื่อ – นามสกุล: เพศ : ☐ ชาย
☐ หญิง

อายุ ปี สถานภาพ อาชีพ

ที่อยู่: เบอร์โทร:

ส่วนที่ 2 การรับข้อมูลข่าวสาร

โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่อง ☐ หรือเติมข้อความในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. ทุกวันนี้ท่านได้รับสื่อทางการเกษตร จากใครหรือหน่วยงานใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ผู้ใหญ่บ้าน	☐ กรมประชาสัมพันธ์
☐ อบต.	☐ มหาวิทยาลัย
☐ เกษตรตำบล	☐ โรงเรียน.....
☐ เกษตรอำเภอ	☐ วัด.....
☐ เกษตรจังหวัด	☐ อื่นๆ

2. ประเภท / ชนิด ของสื่อทางการเกษตรที่ท่านได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ภาพถ่าย (รูปภาพ)	☐ หอกระจายข่าว
☐ ภาพยนตร์	☐ ของจริง
☐ เทปบันทึกภาพ	☐ ของตัวอย่าง
☐ เทปบันทึกเสียง	☐ แผ่นผัง / แผนภูมิ
☐ ป้ายนิเทศ / ป้ายประกาศ	☐ หนังสือพิมพ์
☐ โปสเตอร์	☐ นิตยสาร
☐ แผ่นโปรงใส	☐ วารสาร
☐ กระดานดำ	☐ แผ่นพับ / ใบปลิว
☐ การประกวด	☐ เอกสารคำแนะนำ
☐ การสาธิตวิธี	☐ คู่มือวิชาการ
☐ การทัศนศึกษา / ดูงาน	

3. สื่อชนิดไหนที่ท่านคิดว่า ได้รับข่าวสารทางการเกษตรมากที่สุด เรียงจาก มาก - น้อย

- 1)
- 2)
- 3)

ส่วนที่ 3 วิทยุชุมชน

1. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารจาก “วิทยุชุมชน คนเมืองหละปุน” ความถี่ 90.25 เม็กกาเฮิรทซ์ (บ้านสันป่าสัก) หรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย

1.1 หากไม่เคย เพราะเหตุใด

☐ ไม่มีวิทยุ

☐ ไม่ทราบว่ามีการคลื่นวิทยุคลื่นนี้อยู่

☐ สัญญาณของคลื่นไม่ทั่วถึง

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

1.2 หากเคย

1.2.1 ท่านเข้าฟังเพราะอะไร / ทำไมถึงอยากฟัง

ตอบ

.....

1.2.2 ท่านสนใจที่จะอยากฟังอะไรในวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุน

ตอบ

.....

1.2.2 ระยะเวลา / ความถี่ ที่เคยได้รับ

☐ ทุกวัน

☐ 2-3 วัน / ครั้ง

☐ 4-6 วัน / ครั้ง

☐ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

☐ 2 สัปดาห์ / 1 ครั้ง

☐ 3 สัปดาห์ / 1 ครั้ง

☐ เดือนละ 1 ครั้ง

☐ อื่นๆ.....

1.2.3 ความเหมาะสม ของการได้รับข่าวสารจาก “วิฑูษุมชนคนเมืองหละปุน” ความถึ 90.25 เม็กกาเฮอร์ทซ์ (บ้านสันป่าสัถ)

	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. เวลาออกอากาศ	☐	☐	☐
2. เนื้อหาสาระ	☐	☐	☐
3. ผู้จัดรายการ	☐	☐	☐

1.2.4 ปัญหและอุปสรรคต่อการรับข่าวสารจาก “วิฑูษุมชนคนเมืองหละปุน” ความถึ 90.25 เม็กกาเฮอร์ทซ์ (บ้านสันป่าสัถ) ถึอ ยกตัวอย่งเช่น (เวลา, เนื้อหาสาระ, ผู้จัดรายการ, คลื่นไม่ชัด ฯลฯ)

ตอบ

.....

1.2.5 ใครที่ถ่านคิดว่ อยกถึจะให้มาเป็นผู้จัดรายการ “วิฑูษุมชนคนเมืองหละปุน” ความถึ 90.25 เม็กกาเฮอร์ทซ์ (บ้านสันป่าสัถ) เพราะเหตุผลใด

ตอบ

.....

1.2.6 ข้อเสนอแนะ จากการรับฟังคลื่น “วิฑูษุมชนคนเมืองหละปุน” ความถึ 90.25 เม็กกาเฮอร์ทซ์ (บ้านสันป่าสัถ)

ตอบ

.....

ภาคผนวก ก

โครงการการบริหารจัดการวิद्यุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

.....
แบบสอบถาม ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของคณะกรรมการวิद्यุชุมชนฯและผู้จัดรายการ เพื่อให้ทราบถึง
ข้อมูลปัญหา/อุปสรรค ตลอดจนถึงความต้องการและข้อเสนอแนะต่างๆ (เพิ่มเติม)

แบบสอบถาม

วิद्यุชุมชน คนเมืองหละปูน

สำหรับ คณะกรรมการ

ชื่อ – นามสกุล.....

หน้าที่ / ตำแหน่งในวิद्यุชุมชน คนเมืองหละปูน.....

สำหรับ ผู้จัดรายการ

ชื่อ – นามสกุล.....

ชื่อรายการที่ท่านจัด.....

ช่วงเวลา.....

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ต่อวิद्यุชุมชน

1. จากการร่วมดำเนินงานกับวิद्यุชุมชน คนเมืองหละปูนที่ผ่านมา ท่านมีปัญหาและอุปสรรค
อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ด้านสถานีวิद्यุชุมชน

- () วิद्यุชุมชนไม่ได้รับการสนับสนุนหรือความร่วมมือจากหน่วยงาน/ องค์กรต่างๆใน
ชุมชนเท่าที่ควร
- () วิद्यุชุมชนไม่ได้รับการสนับสนุนหรือความร่วมมือจากคนในชุมชนเท่าที่ควร
- () วิद्यุชุมชนมีปัญหาด้านงบประมาณในการดำเนินงานหรือพัฒนาวิद्यุชุมชน
- () วิद्यุชุมชนมีปัญหาด้านคลื่นความถี่ เช่น คลื่นทับซ้อน, คลื่นความถี่ไปไม่ได้ไกล
- () วิद्यุชุมชนยังไม่สามารถเข้าถึงชุมชนเท่าที่ควร เช่น คนในชุมชนไม่ทราบคลื่นวิद्यุ
ชุมชน, ชุมชนไม่ให้ความสำคัญและไม่สนใจ, ชุมชนไม่ทราบว่ามียุคคลื่นวิद्यุชุมชนนี้อยู่
- () วิद्यุชุมชนกฎหมายยังไม่รองรับ
- () วิद्यุชุมชนมีขาดนักจัดรายการ / คณะกรรมการ / นักวิชาการ
- () ปัญหาอื่นๆ (โปรดระบุ)

ด้านส่วนบุคคล

- () ขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการผลิตรายการ, การจัดวางผังรายการ
- () ขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดรายการ, เทคนิควิธีการจัดรายการ
- () ท่านไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง / ไม่รู้ว่าจะช่วยหรือร่วมงานยังไง
- () ท่านยังไม่ค่อยมั่นใจในตนเอง / ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน
- () ท่านไม่มีเวลามาร่วม / มีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบ
- () ท่านไม่ได้ค่าตอบแทน/ ค่าจ้าง
- () ท่านมีเหตุผลส่วนตัว (เช่น มีเหตุผลทางครอบครัว , สังคม ฯลฯ)
- () เหตุผลอื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

.....

.....

.....

2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิทยุชุมชน คนเมืองสะพานให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพ

2.1 ท่านคิดว่าวิทยุชุมชนควรแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาในส่วนไหน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2.2 บอกความต้องการ / ข้อเสนอแนะ ของท่านต่อวิทยุชุมชน ท่านอยากให้วิทยุชุมชน คนเมืองสะพานนี้ เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ก

โครงการการบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ใบแสดงความคิดเห็นนี้ ลักษณะเหมือนแบบสอบถามเล็กๆ เพื่อใช้สำรวจความคิดเห็นของบุคคล
ทั่วไป จะใช้แจกในการจัดงานต่างๆ และจัดรายการนอกสถานที่

ใบแสดงความคิดเห็น	
(วิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน)	
FM 90.25 MHz	
ชื่อ.....	
ที่อยู่ หมู่ที่.....	เพศ ☐ ชาย
อายุ.....ปี	☐ หญิง
1. ท่านรู้จักวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน หรือไม่	
☐ รู้จัก	☐ ไม่รู้จัก
2. ถ้ารู้จัก แล้วท่านเคยรับฟังคลื่นวิทยุชุมชนนี้หรือไม่	
☐ เคยฟัง	☐ ไม่เคยฟัง
3. ถ้าเคยฟัง แล้วท่านมีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง (ท่านสามารถให้การติ - ชม ได้)	
.....	
.....	
.....	
4. ข้อเสนอแนะ (ท่านอยากให้วิทยุชุมชนนี้เป็นอย่างไร)	
.....	
.....	
.....	

ภาคผนวก ข

โครงการ การพัฒนาศักยภาพในการจัดรายการวิทยุของแกนนำกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่ม เยาวชน และกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก เครือข่ายของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุน ในตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

.....

หลักการและเหตุผล

วิทยุชุมชนคนเมืองหละปุน เสมือนเป็นกระบอกเสียงให้กับชุมชนตำบลป่าสักมากกว่า 6 ปี เป็นแหล่งกระจายข้อมูลข่าวสาร ทั้งสาระและความบันเทิงให้กับคนในชุมชน วิทยุชุมชนฯแห่งนี้ เป็นวิทยุชุมชนที่เกิดขึ้นจากคนในชุมชนที่ร่วมกันก่อตั้ง บริหารจัดการ และดำเนินงานร่วมกัน รวมไปถึงผู้จัดรายการและผู้ฟัง ที่มาจากคนในชุมชนด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ชุมชนเป็นทั้งผู้สร้าง ผู้ดำเนินการ และผู้รับผลประโยชน์ จากวิทยุชุมชนฯร่วมกัน

วิทยุชุมชนคนเมืองหละปุนแห่งนี้ ยังเป็น **องค์กรสาธารณะประโยชน์** ที่เอื้อประโยชน์ ให้กับชุมชน ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและใช้ประโยชน์จากวิทยุชุมชนฯได้ อาทิเช่น ใช้วิทยุชุมชนฯเป็นที่ถ่ายทอดความรู้ในด้านการประกอบอาชีพให้กับชุมชน เป็นที่ร้องเรียนหรือประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในชุมชน เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้น ถึงแม้ว่าวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุน ได้ดำเนินงานมากกว่า 6 ปี มีการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายวิทยุชุมชนฯ โดยให้กลุ่มต่างๆในตำบลป่าสักเข้ามาร่วมกัน ดำเนินงานทั้งเป็นผู้ให้ข้อมูลและผู้จัดรายการ แต่หากกลุ่มต่างๆที่เข้ามาเป็นเครือข่ายนั้น **แม้จะมี ข้อมูล ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสตร์ในด้านต่างๆ ที่มีอยู่ในแต่ละกลุ่ม แต่ไม่ได้ถูกนำมาสู่การ เผยแพร่ การถ่ายทอดความรู้หรือภูมิปัญญานั้นให้แก่คนในชุมชน** จากการที่ได้มีสอบถามเบื้องต้น ของตัวแทนจากเครือข่ายกลุ่มต่างๆ พบว่า ปัญหาหลักของกลุ่มต่างๆในเครือข่ายของวิทยุชุมชนฯ คือ การที่สมาชิกในกลุ่มนั้น แต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ ที่อยากจะเอางค์ความรู้ที่ตนมีอยู่นั้น ไปเผยแพร่ให้กับชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน แต่ในทางกลับกันสมาชิกในกลุ่มยัง ขาดความเข้าใจในเรื่องของวิทยุชุมชน ขาดความมั่นใจ รวมถึงทักษะ/เทคนิคต่างๆในการจัดรายการ จึงทำให้ตนไม่สามารถที่จะเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชนได้

วิทยุชุมชนคนเมืองหละปุน ได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้มีการจัดประชุมเครือข่าย ของวิทยุชุมชนฯขึ้น ในวันอาทิตย์ ที่ 14 มิถุนายน 2552 ที่ผ่านมา มีตัวแทนจากกลุ่มต่างๆในตำบล ป่าสักเข้าร่วมประชุมทั้งหมด 11 กลุ่มด้วยกันได้แก่ กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มทำนา กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอบต. กลุ่มส.อบต กลุ่มผู้ดูแลเด็ก กลุ่มเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่ม อสม. และกลุ่ม

ผู้นำท้องถิ่น (ผู้ใหญ่บ้าน) รวมผู้เข้าร่วมประชุมกว่า 30 คน และได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกัน จึงได้มีโครงการ การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเครือข่ายวิद्यชุมชนคนเมืองหละปูน ในตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัด ลำพูน นี้ขึ้น โดยมีการร่วมกันวางแผนการดำเนินงานในโครงการ การกำหนดเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ของโครงการนี้ร่วมกัน

ในส่วนของวิद्यชุมชนฯ มุ่งหวังที่จะให้เครือข่ายกลุ่มต่างๆ เกิดการมีส่วนร่วมกับวิद्यชุมชน เกิดการพัฒนาในด้านความร่วมมือ สมาชิกหรือตัวแทนจากกลุ่มต่างๆเกิดการพัฒนาทั้งในแง่ของการเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองในการเป็นผู้จัดรายการ การพัฒนาในแง่ของฐานข้อมูลที่ได้กระจายสู่ชุมชน และเพื่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนสูงสุดจากระดับตำบลสู่ระดับอำเภอและระดับ จังหวัดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างและเพิ่มทักษะในการจัดรายการให้กับสมาชิกในเครือข่ายวิद्यชุมชนฯ
2. เพื่อเป็นการสร้างฐานข้อมูลจากกลุ่มต่างๆ และถ่ายทอดข้อมูลสู่ชุมชน
3. เพื่อสร้างเครือข่ายวิद्यชุมชนคนเมืองหละปูนเกิดความเข้มแข็ง และสามารถพัฒนาขยายเครือข่ายให้เพิ่มขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. กลุ่มเครือข่ายสมาชิกวิद्यชุมชนฯเกิดทักษะในการจัดรายการ มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองในด้านการให้ข้อมูลและจัดรายการ
2. เกิดฐานข้อมูล องค์ความรู้ ภูมิปัญญา ที่มาจากกลุ่มต่างๆในเครือข่ายของวิद्यชุมชนฯ และฐานข้อมูลที่ได้สามารถถ่ายทอดกระจายข้อมูลสู่ชุมชน
3. วิद्यชุมชนฯเกิดความเข้มแข็งและมีกลุ่มเครือข่ายวิद्यชุมชนฯเพิ่มมากขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มเครือข่ายของวิद्यชุมชนคนเมืองหละปูน ได้แก่

1. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง
2. กลุ่มศ.อบต
3. กลุ่มเยาวชน

พื้นที่เป้าหมาย ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน (18 หมู่บ้าน)

ระยะเวลาในการดำเนินงาน สิงหาคม 2552 – กรกฎาคม 2553 (รวมระยะเวลา 1 ปี)

วิธีการดำเนินงาน (โดยสังเขป)

1. จัดประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างวิทยุชุมชนกับกลุ่มเป้าหมาย
2. จัดประชุมวางแผนการดำเนินงาน
3. ปฏิบัติงานร่วมกัน
4. จัดประชุมสรุปและประเมินผลการดำเนินงานร่วมกัน

งบประมาณ 59,200 บาท บาท

แผนการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงาน

ลำดับ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ระยะเวลา	เป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ
1.	จัดเวทีทำความเข้าใจทีมงานร่วม	1. เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันของทีมงานร่วม 2. แบ่งบทบาทหน้าที่ตามที่ตามที่ได้วางแผนไว้	1. การจัดเวทีการประชุม 2. การให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยุชุมชนต่อผู้เข้าร่วมเวที 3. แลกเปลี่ยนความคิดเห็น 4. แบ่งบทบาทหน้าที่การทำงาน	ส.ค. 52	ทีมงานงานเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน	นายประเสริฐ กิตติศักดิ์	- ค่าอาหาร (40 คน x 50 บาท) 2,000 บาท - ค่าเอกสาร 200 บาท - ค่าประสานงาน 200 บาท - ค่าบำรุงสถานที่ 200 บาท รวม 2,600 บาท
2.	จัดอบรมเชิงปฏิบัติการสมาชิกกลุ่ม เครษธุกิจเพื่อเที่ยง กลุ่มเยาวชน และกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลปาก	1. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการเป็นนักจัดรายการวิทยุ 2. ทบทวนความรู้ของสมาชิกเพื่อนำไปออกรายการ	1. จัดเวทีประชุมหรือจัดหาวิทยากร 3. อบรมการเป็นนักจัดรายการ 4. ทักทอลองปฏิบัติ	ก.ย. 52	สมาชิกกลุ่มเครษธุกิจพอใจเที่ยง กลุ่มเยาวชน และกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลปากพอใจสามารถเป็นนักจัดรายการได้	- อ. ฉลาด ณ ลำพูน - นายวิญญู เมืองมูล - น.ส.หนึ่งฤทัย ไชยวงศ์	- ค่าเดินทาง 3,600 - ค่าอาหาร 7,200 - ค่าสถานที่ 2,000 - ค่าประสานงาน 1,000 - ค่าเอกสาร 1000 - ค่าวิทยากร 3,000 รวม 17,800 บาท
3.	ออกอากาศรายการวิทยุของสมาชิกกลุ่ม เครษธุกิจเพื่อเที่ยง	1. เพื่อนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาของสมาชิกมาถ่ายทอดให้ผู้ใช้ได้รับทราบและเพิ่มพูนความรู้	1. ประชุมหารือเพื่อแบ่งบทบาทหน้าที่ หัวข้อ เวลาในการไปจัดรายการ 2. ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ร่วมกัน	เดือนละ 4 ครั้ง ม.ค. 53 เป็นต้นไป รวม 48 ครั้ง	องค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลได้ถ่ายทอดสู่ชุมชน	สมาชิกกลุ่มเครษธุกิจเพื่อเที่ยง	- ค่าเดินทาง 300 - ค่าอาหาร 150 - ค่าประสานงาน 250 - ค่าวัสดุ 50 รวม 750 บาท/ครั้ง เป็นเงิน 36,000 บาท

4.	สรุปและประเมินผล	1. เพื่อสรุปผลการดำเนินงานโครงการ 2. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการ	1. จัดเวทีการประชุม 2. สะท้อนข้อมูลที่ได้มาของแต่ละกลุ่ม/ชุมชน 3. สรุปผลการดำเนินงาน 4. ประเมินผลการดำเนินงาน	ก.ย. 53	ได้สรุปและประเมินผลโครงการเพื่อจัดทำเอกสาร	นายประเสริฐศักดิ์	- ค่าอาหาร (40 คน x 50 บาท) 2,000 บาท - ค่าวัสดุอุปกรณ์ 200 บาท - เอกสาร 200 บาท - ค่าประสานงาน 200 บาท - ค่าบำรุงสถานที่ 200 บาท รวม 2,800 บาท	59,200 บาท
----	------------------	--	---	---------	---	--------------------------	--	--------------------------

ภาคผนวก ข

กลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนคนเมืองสะพาน
ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

.....

หลักการและเหตุผล

“วิสาหกิจชุมชนคนเมืองสะพาน” ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นวิสาหกิจชุมชน สาธารณะ ทำหน้าที่เสมือนเป็นกระบอกเสียงให้กับชุมชน แต่ทว่าในการดำเนินงานที่ผ่านมาแม้จะมีการจัดรายการ/ถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่เพื่อหารายได้/รายรับให้กับวิสาหกิจชุมชนฯ รวมทั้งการขอรับเงินบริจาค มาเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนฯ แต่รายรับที่ได้ยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานเท่าที่ควร วิสาหกิจชุมชนฯ มีรายจ่ายประจำที่แน่นอนในแต่ละเดือนทั้งค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าอื่นๆ แต่วิสาหกิจชุมชนฯ กลับมีรายรับที่ไม่แน่นอนซึ่งขึ้นอยู่กับ การบริจาคหรือการสนับสนุนของชุมชน ทั้งนี้กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญของ ปัญหาที่เกิดขึ้น พยายามค้นหาแนวทางหรือช่องทางในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนฯ

ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนคนเมืองสะพานมีสมาชิกที่เป็นกลุ่มต่างๆ ในเครือข่ายกว่า 29 กลุ่มด้วยกัน แต่ละกลุ่มล้วนมีศักยภาพ มีจิตอาสา ให้ความร่วมมือ ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือวิสาหกิจชุมชนฯ จากการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนฯ ในการจัดตั้ง “กลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนฯ” ขึ้นนี้ รายได้ส่วนหนึ่งจากผลกำไร หรือดอกเบียเงินออม จะบริจาคสมทบทุนให้วิสาหกิจชุมชนฯ ใช้สำหรับการบริหารจัดการ เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนฯ สามารถดำเนินงานต่อไปได้ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนคนเมืองสะพานเป็นวิสาหกิจชุมชนฯ ที่มีการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงต่อความต้องการของชุมชน สู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมเงินของสมาชิกและเป็นการกระจายผลประโยชน์ร่วมกันอย่างยุติธรรม
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมการดำเนินงานในรูปกลุ่มพึ่งตนเองของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนคนเมืองสะพาน
3. เพื่อจัดบริการทางการเงิน ช่วยเหลือสมาชิกและวิสาหกิจชุมชนคนเมืองสะพาน

4. เพื่อแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานของราชการ สถาบันท้องถิ่น องค์กรเอกชนทั่วไป
ในการสนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์ฯและวิสาหกิจชุมชนเมืองหละปูน

ผู้รับผิดชอบ : คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเมืองหละปูน

1. นายชุมพล สุวรรณรัตน์	ประธานคณะกรรมการ
2. นางกุลธิดา ท้วมเจริญ	รองประธาน
3. นางจินตนา ศรีดี	เลขานุการ
4. นางวาสนา สมณาสัก	เหรัญญิก
5. นางทิพารักษ์ ศรีวิชัย	ผู้ช่วยเหรัญญิก
6. นายสุทัศน์ เทพศักดิ์	ตรวจสอบการดำเนินงานและการเงิน
7. นายชำนาญ พิงคะสัน	ตรวจสอบการดำเนินงานและการเงิน
8. นายวิษณุ เมืองมูล	ตรวจสอบการดำเนินงานและการเงิน
9. นายสราวุฒิ จันทาเวียง	ที่ปรึกษา
10. นายบุญเกษม ปัญญา	ที่ปรึกษา
11. นายฉลาด ณ ลำพูน	ที่ปรึกษา

ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเมืองหละปูน
ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

หมวดที่ 1 ว่าด้วยระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเมืองหละปูนฯ

ข้อที่ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเมืองหละปูน ต.ป่าสัก อ.
เมือง จ.ลำพูน”

ข้อที่ 2 ระเบียบข้อบังคับนี้ มีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่ประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มลงนาม
ประกาศใช้ เป็นต้นไป คือ ณ วันที่ 26 เดือนกันยายน พุทธศักราช 2552 เป็นต้นไป

ข้อที่ 3 ในข้อบังคับนี้

เงินออมทรัพย์ หมายถึง เงินที่สมาชิกนำมาสะสมตามงวดเดือนที่กำหนด สมาชิก
จะได้เงินคืนเมื่อออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

สมาชิก หมายถึง บุคคล/กลุ่ม/ชมรม/หน่วยงาน/องค์กร/สมาคมที่สมัครเข้าร่วม
ออมทรัพย์ในกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเมืองหละปูน

คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายวิद्यุชุมชน
คนเมืองหละปูน

ข้อที่ 4 กลุ่มออมทรัพย์ฯ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 4.1 เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมเงินของสมาชิกและเป็นการกระจายผลประโยชน์ร่วมกัน
อย่างยุติธรรม
- 4.2 เพื่อเป็นการส่งเสริมการดำเนินงานในรูปกลุ่มพึ่งตนเองของเครือข่ายวิद्यุชุมชนคน
เมืองหละปูน
- 4.3 เพื่อจัดบริการทางการเงิน ช่วยเหลือสมาชิกและวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน
- 4.4 เพื่อแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานของราชการ สถาบันท้องถิ่น องค์กรเอกชน
ทั่วไป ในการสนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์ฯและวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน

ข้อที่ 5 สำนักงานของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ตั้งอยู่ที่ อาคารเอนกประสงค์ เลขที่ 171 หมู่ 6 บ้านสันป่า
สัก ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

หมวดที่ 2 ว่าด้วยสมาชิก

ข้อที่ 6 สมาชิกได้แก่บุคคล/กลุ่ม/ชมรม/หน่วยงาน/องค์กร/สมาคมที่มีคุณสมบัติดังนี้

- 6.1 เป็นบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเครือข่ายวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูนเท่านั้น (กลุ่มเครือข่ายวิद्यุ
ชุมชนคนเมืองหละปูน หมายถึง สมาชิกที่อยู่ภายใต้องค์กรสาธารณประโยชน์ วิद्यุ
ชุมชนคนเมืองหละปูน ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน)
- 6.2 บุคคลไม่จำกัดอายุ หากยังไม่บรรลุนิติภาวะหรืออายุไม่ถึง 20 ปี จะต้องได้รับคำยินยอม
จากผู้ปกครองเป็นลายลักษณ์อักษร
- 6.3 ต้องเป็นผู้ที่มีนิสัยดี มีสัจจะ มีความรับผิดชอบ ไม่มีประวัติเสียทางการเงิน และ
ประกอบอาชีพสุจริต

ข้อที่ 7 ผู้ที่เป็นสมาชิกต้องยื่นคำร้องขอเป็นสมาชิกตามแบบฟอร์มของกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิद्यุ
ชุมชนคนเมืองหละปูน พร้อมชำระค่าธรรมเนียมตามระเบียบของกลุ่ม ดังนี้

- 7.1 ค่าธรรมเนียมแรกเข้ารายละ 20 บาท ค่าธรรมเนียมนี้จะเรียกคืนไม่ได้ ไม่ว่ากรณีใดก็
ตาม
- 7.2 คณะกรรมการมีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงค่าธรรมเนียมสมัครและค่าธรรมเนียมอื่นๆ
เพื่อประโยชน์ของสมาชิก โดยมติที่ประชุมสามัญประจำปี

ข้อที่ 8 สมาชิกจะต้องแจ้งรายชื่อ ผู้รับโอนผลประโยชน์จากกลุ่มออมทรัพย์ฯ หากสมาชิกถึงแก่กรรม ทายาทอื่นๆ นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในใบสมัคร ไม่สามารถฟ้องร้องหรือเรียกสิทธินี้ได้

8.1 ผู้มีสิทธิรับโอนเงินออมทรัพย์และรายได้อื่นๆ ของสมาชิกที่ถึงแก่กรรม ต้องแสดงสำเนามรณบัตรแก่คณะกรรมการ และสำเนาใบทะเบียนบ้านของผู้ตายภายใน 90 วัน หลังจากถึงแก่กรรม หากไม่มีผู้ใดมาติดต่อให้โอนเงินเป็นรายได้ของกลุ่มออมทรัพย์ฯ

8.2 สมาชิกสามารถเปลี่ยนแปลงผู้รับโอนผลประโยชน์ โดยต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะกรรมการในวันทำการ

8.3 คณะกรรมการมีอำนาจเด็ดขาด ในการพิจารณาโอนเงินผลประโยชน์ให้ทายาทผู้ตายในกรณีที่เกิดความขัดแย้งกันเป็นผู้รับผลประโยชน์

ข้อที่ 9 การพ้นจากการเป็นสมาชิก

9.1 ถึงแก่กรรม

9.2 ลาออก (ต่อเมื่อไม่มีหนี้สินค้างชำระกับกลุ่มออมทรัพย์ฯ และไม่ใช่ผู้ค้ำประกัน)

9.3 วิกลจริต สติฟั่นเฟือน

9.4 ถ้าไม่มีการออมทรัพย์ติดต่อกันเป็นเวลา 3 เดือน

ข้อที่ 10 การลาออกจากการเป็นสมาชิก

10.1 สมาชิกที่ลาออกต้องชำระหนี้สินที่ผูกพันไว้กับกลุ่มออมทรัพย์ฯ หากไม่สามารถชำระได้ ผู้ค้ำประกันต้องเป็นผู้ชำระเงินแทนหนี้สินทั้งหมด

10.2 ต้องแจ้งต่อคณะกรรมการ ซึ่งมีอำนาจพิจารณาให้ออกภายใน 30 วัน

10.3 สมาชิกที่ลาออก/ ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกระหว่างปีไม่มีสิทธิรับเงินปันผล

10.4 คณะกรรมการขอสงวนสิทธิ์ในการแจ้งการออกของสมาชิกให้สมาชิกทราบ

10.5 เมื่อสมาชิกได้รับการอนุมัติให้ลาออก คณะกรรมการจะคืนเงินคงค้างให้ทันที ในวันที่อนุมัติให้ออก

หมวดที่ 3 ว่าด้วยกรรมการบริหาร

ข้อที่ 11 คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ (ชุดก่อตั้ง) มีระยะเวลาในการดำเนินงานถึงการประชุมใหญ่สามัญประจำปี

ข้อที่ 12 คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ มาจากการเลือกตั้งและมีวาระการทำงานคราวละ 2 ปี สามารถเป็นติดต่อกันได้ 2 สมัย โดยให้มีการเลือกตั้งขึ้นในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี ซึ่งจะมีการประชุมภายในเดือน ธันวาคม ของทุกปี

ข้อที่ 13 คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ มีหน้าที่ดังนี้

- 13.1 รับผิดชอบดำเนินงานตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์ฯ
- 13.2 ให้บริการด้านการเงินแก่สมาชิก และพิจารณาจัดสรรประโยชน์ด้วยความยุติธรรม
- 13.3 รายงานและตรวจสอบสถานะทางการเงินของกลุ่มเป็นลายลักษณ์อักษร แล้วแจ้งผลแก่สมาชิกในวันที่มีการประชุมสามัญประจำปี
- 13.4 กำหนดปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์ฯ โดยยื่นร่างแก้ไขพร้อมเหตุผลในการปรับปรุงแก้ไขให้ที่ประชุมพิจารณา
- 13.5 ให้มีการพิจารณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือสงเคราะห์แก่บุคคล/กลุ่ม/ชมรม/หน่วยงาน/องค์กร/สมาคม ในเครือข่ายวิฑูชนชนฯ จากเงินรายได้ของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ไม่เกิน 1,000 บาท เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมตามมติเสียงส่วนใหญ่ของคณะกรรมการ

ข้อที่ 14 คณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานและการเงินกลุ่มออมทรัพย์ฯ มีหน้าที่ดังนี้

- 14.1 ให้มีการตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ ประจำทุก 6 เดือน (2 ครั้ง/ปี)
- 14.2 ให้มีการตรวจสอบสถานะทางการเงินของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ประจำทุก 6 เดือน (2 ครั้ง/ปี)
- 14.3 หากตรวจสอบพบข้อบกพร่อง หรือข้อผิดพลาดอย่างรุนแรง หรือทำให้เกิดผลเสียแก่กลุ่มออมทรัพย์ฯ คณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานและการเงินกลุ่มออมทรัพย์ฯ จะต้องรายงานและแจ้งผลแก่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯทราบ

ข้อที่ 15 ที่ปรึกษากลุ่มออมทรัพย์ฯ มีหน้าที่ดังนี้

- 15.1 ให้คำปรึกษา คำแนะนำ /ข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ฯ ในที่ประชุม

หมวดที่ 4 ว่าด้วยเงินออมทรัพย์

ข้อที่ 16 สมาชิกต้องนำเงินออมทรัพย์ มาฝากด้วยตนเองหรือโดยผู้แทน พร้อมสมุดคู่ฝาก ณ ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์ฯ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก เลขที่ 171 หมู่ที่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน ทุกวันเสาร์แรกของเดือน เวลา 09.00-13.00 น.

ข้อที่ 17 เมื่อสมาชิกรนำเงินมาฝาก จะต้องมียาขชื่อของคณะกรรมการผู้รับเงินเช่นดชื่อกำกับในสมุดคู่ฝากทุกครั้ง

ข้อที่ 18 คณะกรรมการจะต้องรวบรวมเงินออมทรัพย์ที่รับฝากจากสมาชิก เมื่อเงินเหลือจากให้สมาชิกกู้ยืม ต้องนำฝากธนาคารในชื่อบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิฑูชนชนคนเมือง

หละปูน ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน โดยให้ประธานคณะกรรมการเป็นหลักในการเซ็นต์จ่าย และมีรองประธาน เลขานุการ และเหรัญญิกหรือผู้ช่วยเหรัญญิก(บุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น) ร่วมเบิกจ่าย 3 ใน 5 ดังมีรายชื่อคือ

นายชุมพล สุวรรณรัตน์	ประธานคณะกรรมการ
นางกุลธิดา ท้วมเจริญ	รองประธาน
นางจินตนา ศรีดี	เลขานุการ
นางวาสนา สมณาสัก	เหรัญญิก
นางทิพารักษ์ ศรีวิชัย	ผู้ช่วยเหรัญญิก

- ข้อที่ 19 การออมทรัพย์ ใช้หลักการออมเป็นขั้นๆ ละ 10 บาท เดือนละ 1 ขั้น (10 บาท) เป็นต้นไป และไม่เกิน เดือนละ 100 ขั้น (1,000 บาท)
- ข้อที่ 20 ในกรณีที่สมัคคู่ฝากออมทรัพย์เกิดสูญหาย สมาชิกต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบ เพื่อออกสมุดให้ใหม่และชำระค่าปรับเป็นเงิน 10 บาท
- ข้อที่ 21 การนำเงินออมทรัพย์ของกลุ่มไปดำเนินการหรือลงทุนใดๆ คณะกรรมการจะต้องจัดทำรายละเอียดโครงการเสนอเพื่อขอรับความเห็นชอบจากมติสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ หากได้รับความเห็นชอบจากมติสมาชิกในที่ประชุมใหญ่เกินครึ่งหนึ่งของผู้เข้าร่วมประชุม จึงจะดำเนินการได้

หมวดที่ 5 ว่าด้วยการกู้และการส่งใช้เงินกู้

- ข้อที่ 22 สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้ จะต้องมีอาชีพและรายได้ที่แน่นอน จึงมีสิทธิยื่นคำขอกู้ได้
- ข้อที่ 23 สมาชิกที่จะกู้ต้องยื่นแบบฟอร์มด้วยตนเอง ต่อหน้าคณะกรรมการผู้ค้ำประกันและพยาน พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ของการใช้เงินทุกครั้ง
- ข้อที่ 24 การกู้มีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท/เดือน หรือร้อยละ 13 บาท/ปี ลักษณะการคิดดอกเบี้ย คือ เป็นดอกเบี้ยลดต้น - ลดดอก
- ข้อที่ 25 การกู้ฉุกเฉิน สามารถกู้ได้ในวงเงินไม่เกิน 5,000 บาท ส่งเงินคืนไม่เกิน 2 เดือน (ขึ้นอยู่กับ การพิจารณาของตามมติของคณะกรรมการ)
- ข้อที่ 26 การกู้ทุกประเภท สมาชิกผู้กู้ต้องให้สมาชิกกลุ่มเครือข่ายวิฑูษุชุมชนคนเมืองหละปูนเป็น บุคคลผู้ค้ำประกัน 2 คน หรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน (ผู้ค้ำ 1 คน สามารถค้ำเงินกู้ของ สมาชิกได้ไม่เกิน 2 คน)
- ข้อที่ 27 คณะกรรมการมีสิทธิใช้ดุลพินิจพิจารณา ให้กู้เป็นรายๆ ตามเครดิตและความเหมาะสม

ข้อที่ 28 สมาชิกสามารถใช้เงินต้นคืนเป็นงวดๆ พร้อมทั้งดอกเบี้ยในวันทำการออมเงินออมทรัพย์ ประจำเดือน ทั้งนี้จะต้องไม่เกิน 10 งวด

ข้อที่ 29 สมาชิกต้องออมทรัพย์เป็นระยะเวลา 6 เดือนหรือฝากเงินจำนวน 6 ครั้ง ขึ้นไป ถึงจะสามารถขอกู้ได้

ข้อที่ 30 สมาชิกในรูปแบบส่วนบุคคล กู้ได้ไม่เกิน 5,000 บาทต่อครั้ง แต่ไม่เกินจำนวน 3 เท่าของเงินฝาก และสมาชิกในรูปแบบกลุ่ม กู้ได้ไม่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกินจำนวน 3 เท่าของเงินฝาก

หมวดที่ 6 ว่าด้วยบทลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ในกรณีกู้ยืมเงินไม่คืนตามระยะเวลาที่กำหนด

ข้อที่ 31 ในกรณีที่มิเหตุฉุกเฉิน/การส่งเงินคืนล่าช้า อนุโลมการส่งคืนเงินได้ ไม่เกิน 1 เดือน แต่ต้องเสียค่าปรับเพิ่ม ร้อยละ 0.50 บาทของจำนวนเงินงวดที่ส่ง

ข้อที่ 32 หากไม่สามารถติดตามเรียกเก็บเงินคืนจากผู้กู้ได้ กลุ่มออมทรัพย์ฯ สามารถยึดเงินค้ำประกันของผู้กู้และผู้ค้ำประกันทั้ง 2 คนได้

หมวดที่ 7 ว่าด้วยการจัดสรรผลประโยชน์

ข้อที่ 33 ผลกำไรของกลุ่มเกิดจากดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าปรับ ดอกเบี้ยธนาคาร และรายได้จากการการสรรหารายได้เข้ากลุ่ม โดยคณะกรรมการกลุ่มต้องแจ้งและจัดสรรกำไรให้สมาชิกเป็นประจำทุกปี ตามสัดส่วนดังนี้

เงินปันผล 60% ตามอัตราการถือหุ้นของสมาชิก

สนับสนุนวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน 20%

ทุนสาธารณประโยชน์ 5%

ค่าตอบแทนคณะกรรมการ 10% (จากผลบันทึกการปฏิบัติงาน)

ค่าประกันความเสี่ยง 5%

ข้อที่ 34 ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ตามสภาพปัญหาและความเหมาะสมของสถานการณ์ ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากมติที่ประชุม มีสมาชิกเกินครึ่งหนึ่งของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ในการประชุมสามัญประจำปี

กลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน

ที่ทำการ อาคารเอนกประสงค์ เลขที่ ๑๗๑ หมู่ที่ ๖ บ้านสันป่าสัก ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ใบสมัครสมาชิก

เขียนที่

วันที่.....

๑. ข้าพเจ้า นาย / นางสาว / นาง / ค.ช. / ค.ญ.

วัน / เดือน / ปีเกิด ปัจจุบันอายุ ปี

บัตรประจำตัวประชาชน เลขที่

๒. มีที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน เลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้าน ถนน

ซอย ตำบล อำเภอ จังหวัด

รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์

๓. ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้าน ถนน

ซอย ตำบล อำเภอ จังหวัด

รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ

๔. ปัจจุบันประกอบอาชีพ

ตำแหน่ง รายได้ บาท/ปี

อยู่ทำงาน เลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้าน ถนน

ซอย ตำบล อำเภอ จังหวัด

รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ

๕. มีความสัมพันธ์กับผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มฯ แล้ว คือ นาย / นางสาว / นาง.....

เป็น () พ่อ () แม่ () พี่ () น้อง () สามี () ภรรยา () เพื่อน () อื่นๆ ระบุ

๖. ข้าพเจ้ามีความประสงค์ ขอสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน และ
ยินดีที่จะปฏิบัติตามระเบียบและข้อกำหนดต่างๆ ของกลุ่มฯ ในสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบทุกประการ
และพร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้แนบหลักฐาน ดังนี้

() สำเนาบัตรประจำประชาชน

() สำเนาทะเบียนบ้าน

ลงชื่อ ผู้สมัคร

(.....)

ลงชื่อ

(.....)

ประธานกลุ่มเครือข่ายวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปูน

หมายเหตุ

๑. ในกรณีที่ท่านต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกกลุ่มฯ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดๆ ผู้ที่จะรับประโยชน์จากเงินฝากต่างๆ ของท่าน คือ นาย / นางสาว / นาง / ด.ช. / ด.ญ.
ตามที่อยู่ เลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้าน ถนน ซอย
ตำบล อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์
๒. ในกรณีที่ท่านต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกกลุ่มฯ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดๆ และกลุ่มฯ ไม่สามารถติดต่อท่านได้ บุคคลที่จะรับผิดชอบหนี้สินของท่านที่มีไว้กับกลุ่มฯ คือ นาย / นางสาว / นาง
ตามที่อยู่ เลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้าน ถนน ซอย
ตำบล อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์
โทรศัพท์

ลายมือชื่อ ผู้รับผิดชอบตามข้อ ๒
(.....)

มติที่ประชุมของคณะกรรมการกลุ่มฯ

ในการประชุม ครั้งที่ /ประจำเดือน พ.ศ.
ณ

ผลการพิจารณา

- มติ () อนุมัติ รับเป็นสมาชิกกลุ่มฯ โดยให้เป็นสมาชิก หมายเลข ทั้งนี้ให้เริ่มออมทรัพย์ได้ตั้งแต่วันที่ พ.ศ. เป็นต้นไป พร้อมทั้งให้ชำระเงินค่าธรรมเนียมสมัครสมาชิก จำนวน ๒๐บาท ด้วย
- () ไม่รับเป็นสมาชิกกลุ่มฯ ด้วยเหตุผล

ลายมือชื่อ
(.....)

ประธานกลุ่มฯ หรือ กรรมการผู้ได้รับมอบหมาย

รายชื่อ 29 กลุ่มสมาชิกเครือข่ายวิทย์ชุมชนคนเมืองหละปูน

1. ชมรมผู้สูงอายุตำบลปำสัก
2. กลุ่มพัฒนาสตรีตำบลปำสัก
3. กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านสันปำสัก
4. กลุ่มเยาวชน ต.ปำสัก
5. กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ต.ปำสัก
6. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงต.ปำสัก
7. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
8. กลุ่มทำนุบ้านใหม่ร่องแกลบ
9. กลุ่ม 25 สภาผู้ฟัง
10. กลุ่มดีใจอาสา
11. ชมรมผู้ดูแลเด็กตำบลปำสัก
12. สภาวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน
13. สำนักงานวัฒนธรรมอ.เมืองลำพูน
14. เครือข่ายป้าชุมชน ต.ปำสัก
15. เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ต.ปำสัก
16. เครือข่าย อสม. อ.เมืองลำพูน
17. เครือข่ายหน่วยอบรมประจำตำบลปำสัก
18. เครือข่ายสายใยหริภุญชัย จ.ลำพูน
19. ศูนย์ประสานงานเพื่อพัฒนาสตรีเด็กและเยาวชนลำพูน
20. โรงเรียนอรพินพิทยา
21. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จ.ลำพูน
22. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1
23. องค์การบริหารส่วนตำบลปำสัก
24. มูลนิธิรักไทย
25. มูลนิธิเพื่อนหญิง สหภาพแรงงาน
26. กองทุนพัฒนาอาชีพ บ้านสันหลวง
27. ชมรม อปพร.ต.ปำสัก
28. มูลนิธิอภิวันท์พลังงานและสิ่งแวดล้อมคอยน้อย
29. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ ต.ปำสัก

ภาคผนวก ก

ประมวลรูปภาพกิจกรรม โครงการการบริหารจัดการวิถุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบลป่าสัก อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

เวทีการประชุม ครั้งที่ 1

วันที่ 15 มิถุนายน 2551 ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 19 ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม

ภาพ 20 ผู้วิจัยแนะนำตัว

เวทีการประชุม ครั้งที่ 2

วันที่ 13 กรกฎาคม 2551 ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 21 พี่เลี้ยง จากศูนย์ประสานงานวิจัย
เพื่อชุมชน มช. ชี้แจงทำความเข้าใจกับ
ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุมฯ

ภาพ 22 นายวงคำ กันใจศักดิ์
ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 บ้านสันป่าสัก
แสดงความคิดเห็น

ภาคผนวก ค

ประมวลรูปภาพกิจกรรม โครงการการบริหารจัดการวิถุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร
ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

เวทีการประชุม ครั้งที่ 3

วันที่ 3 กรกฎาคม 2551 ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 23 ผู้เข้าร่วมประชุมสร้าง
บรรยากาศเป็นกันเอง

ภาพ 24 ตัวแทนจากกลุ่มเยาวชน ต.ป่าสัก
เข้าร่วมเวทีการประชุม

เวทีการประชุม ครั้งที่ 4

วันที่ 14 กันยายน 2551 ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 25 ประธานชมรมผู้สูงอายุ ต.ป่าสัก
แสดงความคิดเห็น

ภาพ 26 ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม

ภาคผนวก ค

ประมวลรูปภาพกิจกรรม โครงการการบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร
ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

.....
เวทีการประชุม ครั้งที่ 5

วันที่ 12 ตุลาคม 2551 ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 27 ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม

ภาพ 28 ตัวแทนจากกลุ่มแม่บ้าน ต.ป่าสัก

เวทีการประชุม ครั้งที่ 6

วันที่ 16 พฤศจิกายน 2551 ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 29 ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม

ภาพ 30 นายสรเดช พยัคฆศักดิ์
เป็นผู้กล่าวเปิดเวทีการประชุม

ภาคผนวก ค

ประมวลรูปภาพกิจกรรม โครงการการบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร
ตำบลป่าสัก อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

.....
เวทีการประชุม ครั้งที่ 7

วันที่ 15 ธันวาคม 2551 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก

ภาพ 31 ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม

ภาพ 32 ส.อบต หมู่ 18 ร่วมแสดงความ
คิดเห็น

เวทีการประชุม ครั้งที่ 8

วันที่ 28 ธันวาคม 2551 ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 33 ผู้เข้าร่วมเวทีการประชุม

ภาพ 34 ร่วมรับฟังและแสดงความ
คิดเห็น

ภาคผนวก ค

ประมวลรูปภาพกิจกรรม โครงการการบริหารจัดการวิถุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบลป่าสัก อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

ประมวลภาพ

การจัดงานครบรอบ 5 ปี วิถุชุมชน คนเมืองหละปูน

วันที่ 24 มกราคม พ.ศ.2552 ณ ลานหน้าวัดสันป่าสัก หมู่ ๖ ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

วันเตรียมงาน (23 มกราคม 2552)

ภาพ 35 บรรยากาศวันเตรียมงาน (23 มกราคม 2552)

วันงาน (24 มกราคม 2552) ภาคเช้า

ภาพ 36 บรรยากาศภายในงาน (24 มกราคม 2552) ภาคเช้า

ภาคผนวก ค

ประมวลรูปภาพกิจกรรม โครงการการบริหารจัดการวิถุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบลป่าสัก อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

ประมวลภาพ

การจัดงานครบรอบ 5 ปี วิถุชุมชน คนเมืองหละปูน

วันที่ 24 มกราคม พ.ศ.2552 ณ ลานหน้าวัดสันป่าสัก หมู่ ๖ ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

วันงาน (ต่อ) ภาคค่ำ

ภาพ 37 บรรยากาศภายในงาน (ต่อ) (24 มกราคม 2552) ภาคค่ำ
วันทำบุญ และเก็บงาน (25 มกราคม 2552)

ภาพ 38 บรรยากาศวันทำบุญและเก็บงาน (25 มกราคม 2552)

ภาคผนวก ค

ประมวลรูปภาพกิจกรรม โครงการการบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร
ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

เวที การฝึกอบรมนักจัดรายการ

วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2552 ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 39 นายประเสริฐ กิตติศักดิ์
กล่าวเปิดการฝึกอบรมการจัดรายการ

ภาพ 40 พักเล่นกิจกรรม จับคู่เล่นเกม

ภาพ 41 ชาวชน ทดลองฝึกจัดรายการ

ภาพ 42 รับฟังการอบรมจากวิทยากร

ภาพ 43 อ.กนก มณีวงศ์ วิทยากร

ภาพ 44 รับฟังการอบรมการจัดรายการ

ภาคผนวก ค

ประมวลรูปภาพกิจกรรม โครงการการบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร
ตำบลป่าสัก อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

จัดรายการ (นอกสถานที่)

วันที่ 25 กันยายน 2551 งานเศรษฐกิจพอเพียง ณ ลานหน้าวัด บ้านหนองไข
หมู่ 14 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 45 จัดรายการนอกสถานที่ บริการ
ประชาชนถ่ายทอดเสียงผ่านวิทยุชุมชนฯ

ภาพ 46 สนทนาส่งสัญญาณออกอากาศ
ผ่านวิทยุชุมชนฯ

วันที่ 7-9 เมษายน 2552 ถ่ายทอดเสียง จัดรายการนอกสถานที่ ณ ลานวัฒนธรรม
โรงเรียนอรพินพิทยาส จังหวัดลำพูน

ภาพ 47 ส่งสัญญาณถ่ายทอดเสียง

ภาพ 48 การจัดบอร์ดประมวลภาพ
ประชาสัมพันธ์วิทยุชุมชนฯ

ภาคผนวก ค

ประมวลรูปภาพกิจกรรม โครงการการบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร
ตำบลป่าสัก อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

.....

วันที่ 14 มิถุนายน 2552 เวทีอบรมการเขียนโครงการ
ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านใหม่จตุจักร หมู่ 18 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 49 ตัวแทนกลุ่มเยาวชนนำเสนอ
โครงการอาคารสถานที่วิทยุชุมชนฯ

ภาพ 50 ตัวแทนกลุ่มท้องถิ่นนำเสนอ
โครงการอบรมนักจัดรายการวิทยุฯ

วันที่ 5 กรกฎาคม 2552 เวทีวางแผนการศึกษาดูงานนอกสถานที่
ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 51 นักศึกษาร่วมแสดงความ
คิดเห็น

ภาพ 52 ร่วมหารือแลกเปลี่ยนถึงวัตถุประสงค์ของ
การดูงาน

ภาคผนวก ก

ประมวลรูปภาพกิจกรรม โครงการการบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร
ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

.....

วันที่ 2 สิงหาคม 2552 การศึกษาดูงานนอกสถานที่
ณ วิทยุชุมชนคนรักถิ่น ต.บ้านป็น อ.ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ภาพ 53 บรรยากาศภายในเวทีแลกเปลี่ยน

ภาพ 54 ถ่ายภาพร่วมกัน

วันที่ 8 สิงหาคม 2552 เวทีสรุปการศึกษาดูงานนอกสถานที่
ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 55 บรรยากาศภายในเวทีฯ

ภาพ 56 นายประเสริฐ กิตติศักดิ์สรุปการดูงาน

ภาคผนวก ก

ประมวลรูปภาพกิจกรรม โครงการการบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร
ตำบลป่าสัก อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

.....

วันที่ 22 สิงหาคม 2552 เวทีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิทยุชุมชนฯ
ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 57 นางกุลธิดา ท้วมเจริญ เสนอให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ฯ

ภาพ 58 ตัวแทนกลุ่มท้องถิ่นนำเสนอโครงการอบรมนักจัดรายการวิทยุฯ

วันที่ 12 กันยายน 2552 เวทีการวางระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์เครือข่ายวิทยุชุมชนฯ
ณ อาคารเอนกประสงค์บ้านสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 59 นายชุมพล สุวรรณรัตน์ ประธานกลุ่มออมทรัพย์ฯ แสดงความคิดเห็น

ภาพ 60 นักศึกษาสรุประเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์

ภาคผนวก ค

ประมวลรูปภาพกิจกรรม โครงการการบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร
ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

.....

เวทีปิดโครงการวิจัยฯ

“งานสานสัมพันธ์เครือข่ายวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน”

วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ.2552 ณ ลานหน้าวัดสันป่าสัก หมู่ 6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ภาพ 61 บรรยากาศภายในงานสานสัมพันธ์เครือข่ายวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน

ทะเบียนรายชื่อทีมวิจัยวิทยุชุมชน

โครงการการบริหารจัดการวิทยุชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตร ตำบลป่าสัก อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

(Participatory Administration of Community Radio in Agricultural Community Pasak Sub- district, Mueang District, Lamphun Province)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์	หมายเหตุ
1	นายประเสริฐ กิตติศักดิ์	54/1 ม.6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	081-7069036	ประธานกรรมการวิทยุชุมชนฯ / ผู้จัดการรายการ
2	นายชุม กันทา	131/1 ม.6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	089-7575722	รองประธานกรรมการฯ/ ผู้จัดการรายการ/ กลุ่ม อสม
3	นายเสาร์แก้ว ทาระศักดิ์	84/1 ม.6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	053-537311	กรรมการฝ่ายตรวจสอบ / กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง
4	นายทวี ศรีวิชัย	116 ม.6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	085-6259951	กรรมการฝ่ายนายทะเบียน / กลุ่มออมทรัพย์
5	นางกุลธิดา ท้วมเจริญ	98 ม.18 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	080-5009984	ประธานกลุ่มพัฒนาสตรี ต.ป่าสัก / ผู้จัดการรายการ
6	นายขวงคำ กันใจศักดิ์	42/5 ม.6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	081-8847410	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6
7	นายสุทัศน์ เทพศักดิ์	181 ม.15 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	081-7060429	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 15
8	นายจรูญ พยาเทพ	120 ม.16 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	086-1932572	อาสาพัฒนาชุมชน / กลุ่มป่าชุมชน
9	นายธงชัย ช่อประดิษฐ์	182/8 ม.4 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	081-9508494	ผู้จัดการรายการ/ ผู้อำนวยการ รร.อรพินพิทยา ลำพูน
10	นายสุวิชัย ศรีวิชัย	105 ม.14 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	089-5530366	กลุ่มป่าชุมชน / กองทุนหมู่บ้าน
11	นายไพศาล ปัญญาศักดิ์	100/2 ม.6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	089-5557893	ส. อบต. หมู่ 6
12	นายทัศน์ สุทธิกุล	134 ม.14 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	087-3004301	กรรมการศูนย์การเรียนรู้ / กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง
13	นายชุมพล สุวรรณรัตน์	1 ม.12 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	083-323-6515	ประธานชมรมผู้สูงอายุ ต.ป่าสัก
14	นางนวลคำ อินใจา	150 ม.4 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	086-1988018	แม่บ้าน หมู่ 4 / กลุ่มน้ำพริกตาแดง / ผู้จัดการรายการ
15	นางเสาวณี กิตติศักดิ์	148/4 ม.15 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	080-6797449	แม่บ้าน หมู่ 15 / ผู้จัดการรายการ
16	นายสนธิ อาภัย	66 ม.5 ต.เวียงของ อ.เมือง จ.ลำพูน	081-9500679	สภาวัฒนธรรม อ.เมืองลำพูน / ผู้จัดการรายการ
17	นายนิกร โพธิ์ทองชีว	191 ม.17 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	081-4733451	เกษตรกรกลุ่มทำนา หมู่ 17
18	น.ส. หฤทัย ไชยวงศ์	21 ม.18 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	081-1034636	กลุ่มเยาวชน หมู่ 18
19	น.ส. อัจฉรา เมืองมูล	38 ม.18 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	083-4829025	กลุ่มเยาวชน หมู่ 18
20	นายอนุรักษ์ เศรษฐสมบัติ	54 ม.6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	086-9703207	เยาวชน หมู่ 6
21	นางจินตนา ศรีดี	54/3 ม.6 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน	080-1234114	ผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ม.6

ตารางที่ 12 รายชื่อทีมวิจัยวิทยุชุมชน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายสกลวัฒน์ เศวตรัตนกุล
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 16 เมษายน 2528
ภูมิลำเนา	บ้านเลขที่ 116 หมู่ที่ 5 ตำบลแม่ือง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา 56000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2543 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนดงเจนวิทยาคม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา พ.ศ.2546 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนดงเจนวิทยาคม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา พ.ศ.2550 สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพืช ศาสตร์ (พืชไร่) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2552 สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ประสบการณ์	พ.ศ.2551-2552 นักวิจัยและหัวหน้าโครงการการบริหารจัดการวิทยุ ชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเกษตรตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ภายใต้ทุนสนับสนุนการวิจัย จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่าย วิจัยเพื่อท้องถิ่น พ.ศ.2552-2553 ทีมวิจัยร่วมกับโครงการการเชื่อมโยงกรอบความคิด กับแผนที่โน้ตส์เพื่อถอดรหัสการสร้างเสริมสุขภาพ ในชุมชนบ้านยังเมิน จากสำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)